

Vragenlijst enquêteonderzoek beeld gemeentelijke (meerjaren)begrotingen 2024-2027

Achtergrond van de vragenlijst

Ook dit jaar voeren BZK en de provinciaal financieel toezichthouders samen een enquêteonderzoek uit naar de gemeentelijke begrotingen en meerjarenramingen. Sinds vorig jaar omvat de vragenlijst naast vragen over het sociaal domein ook vragen over andere taken die van invloed kunnen zijn op de financiële positie. Zowel BZK als de provinciale toezichthouders gebruiken de antwoorden om informatie te verkrijgen over de financiële positie van gemeenten en over ontwikkelingen op beleidsterreinen die de financiële positie van gemeenten raken.

Over de vragenlijst

1. Deze vragenlijst heeft betrekking op de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. Als gelijktijdig met de besluitvorming over de oorspronkelijke begroting 2024 via begrotingswijzigingen al een geactualiseerde stand van de begroting en de meerjarenraming bekend is, dan graag de vragen beantwoorden naar die geactualiseerde stand.

2. Per vraag kunt u één antwoord selecteren uit de keuzelijst van antwoorden bij die vraag (tenzij anders aangegeven). Bij elke vraag staat aangegeven of ook een toelichting wordt gevraagd (is afhankelijk van het gekozen antwoord bij die vraag; als u een antwoord kiest waarbij geen toelichting wordt gevraagd mag u natuurlijk wel een toelichting geven).

Vraag 0

Gemeente :
Naam invuller :
Emailadres invuller :
Emailadres invuller (controle) : [controle emailadres -> bij foutief invullen melding]
Gemeente ligt in : [pop up provincienamen]

Algemene vragen over de begroting

Vraag 1

Heeft uw gemeente nieuwe ingrepen moeten doen om de begroting 2024 in evenwicht te krijgen?

Bedoeld zijn ingrepen enkel vanuit motieven voor (gezonde) gemeentefinanciën, niet vanwege (beleids-)inhoudelijke redenen. Het gaat om nieuwe ingrepen, dus niet om de doorwerking van ingrepen die in eerdere begrotingsjaren zijn doorgevoerd.

- a) Ja, onze gemeente heeft nieuwe ingrepen opgenomen in de begroting 2024
- b) Nee, onze gemeente hoeft geen nieuwe ingrepen te doen
- c) Nee, onze gemeente hoeft geen nieuwe ingrepen te doen in de begroting 2024, maar in de meerjarenraming zijn wel nieuwe ingrepen nodig voor evenwicht c.q. is er niet in alle jaren evenwicht

Vervolg vragen 1b, 1c en 1d hoeven alleen beantwoord te worden als bij vraag 1 gekozen is voor antwoordkeuze a) *Ja, onze gemeente heeft nieuwe ingrepen opgenomen in de begroting 2024.*

Vraag 1b

Bij welk(e) beleidsterrein(en) ligt de oorzaak (zoals lastenstijging en/of lagere baten) dat het voor uw gemeente nodig is om ingrepen te doen in de begroting 2024? *(Meerdere opties mogelijk)*

- a) Veiligheid
- b) Verkeer en vervoer
- c) Economie
- d) Onderwijs
- e) Sport, cultuur en recreatie
- f) Sociaal domein

- g) Volksgezondheid en milieu
- h) Volkshuisvesting
- i) Bestuur
- j) Overhead
- k) Een tekort aan inkomsten

Vraag 1c

Welke nieuwe ingreep of ingrepen heeft uw gemeente gedaan om de begroting 2024 in evenwicht te krijgen?

Bedoeld zijn ingrepen enkel vanuit motieven voor (gezonde) gemeentefinanciën, niet vanwege (beleids-)inhoudelijke redenen. Meerdere antwoorden mogelijk.

- a) Onze gemeente brengt het voorzieningenniveau voor de inwoners omlaag
- b) Onze gemeente brengt het onderhoudsniveau kapitaalgoederen omlaag
- c) Onze gemeente neemt significante nog in te vullen stelposten voor nog in te boeken bezuinigingen op
- d) Onze gemeente stelt investeringen uit of af, bijvoorbeeld in nieuw beleid
- e) Onze gemeente stelt haar ambities in de grote opgaven bij, bijvoorbeeld in de energietransitie
- f) Onze gemeente bezuinigt op het eigen apparaat
- g) Onze gemeente voert stelselwijzigingen door, zoals het instellen van kapitaallastenreserves en het wijzigen van afschrijvingstermijnen
- h) Onze gemeente verhoogt de belastingen en/of tarieven extra (dus met meer dan de reguliere stijging)
- i) Anders

Graag in uw keuze voor a t/m i ook toelichten om welk beleidsterrein(en) het gaat.

Vraag 1d

In geval uw gemeente nieuwe ingrepen doet om de begroting 2024 in evenwicht te krijgen: wat is globaal de financiële omvang van de ingrepen als percentage van de begroting?

Zet de omvang van de ingrepen af tegen de omvang van de lastenraming op de begroting vóór inzet bestemmingsreserves

- a) Minder dan 1%
- b) Tussen 1% en 5%
- c) Tussen 5% en 10%
- d) Meer dan 10%

Vervolg vragen 1e, 1f en 1g hoeven alleen beantwoord te worden als bij vraag 1 gekozen is voor antwoordkeuze c) *Nee, onze gemeente hoeft geen nieuwe ingrepen te doen in de begroting 2024, maar in de meerjarenraming zijn wel ingrepen nodig voor evenwicht c.q. is er niet in alle jaren evenwicht.*

Vraag 1e

Bij welk(e) beleidsterrein(en) ligt de oorzaak (zoals lastenstijging en/of lagere baten) dat het voor uw gemeente nodig is om ingrepen te doen in de meerjarenraming 2025-2027? *(Meerdere opties mogelijk)*

- a) Veiligheid
- b) Verkeer en vervoer
- c) Economie
- d) Onderwijs
- e) Sport, cultuur en recreatie
- f) Sociaal domein
- g) Volksgezondheid en milieu
- h) Volkshuisvesting
- i) Bestuur
- j) Overhead

Vraag 1f

Welke nieuwe ingreep of ingrepen heeft uw gemeente gedaan om de meerjarenraming 2025-2027 in evenwicht te krijgen?

Bedoeld zijn ingrepen enkel vanuit motieven voor (gezonde) gemeentefinanciën, niet vanwege (beleids-)inhoudelijke redenen. Meerdere antwoorden mogelijk.

- a) Onze gemeente brengt het voorzieningenniveau voor de inwoners omlaag
- b) Onze gemeente brengt het onderhoudsniveau kapitaalgoederen omlaag
- c) Onze gemeente neemt significante nog in te vullen stelposten voor nog in te boeken bezuinigingen op
- d) Onze gemeente stelt investeringen uit of af, bijvoorbeeld in nieuw beleid
- e) Onze gemeente stelt haar ambities in de grote opgaven bij, bijvoorbeeld in de energietransitie
- f) Onze gemeente bezuinigt op het eigen apparaat
- g) Onze gemeente voert stelselwijzigingen door, zoals het instellen van kapitaallastenreserves en het wijzigen van afschrijvingstermijnen
- h) Onze gemeente verhoogt de belastingen en/of tarieven extra (dus met meer dan de reguliere stijging)
- i) Anders

Graag in uw keuze voor a t/m i ook toelichten om welke beleidsterrein(en) het gaat.

Vraag 1g

In geval uw gemeente nieuwe ingrepen doet om de meerjarenraming 2025-2027 in evenwicht te krijgen: wat is globaal de financiële omvang van de ingrepen als percentage van de begroting?

Zet de omvang van de ingrepen af tegen de omvang van de lastenraming op de begroting vóór inzet bestemmingsreserves

- a) Minder dan 1%
- b) Tussen 1% en 5%
- c) Tussen 5% en 10%
- d) Meer dan 10%

Vraag 2

Kunt u aangeven wat de komende jaren de vier grootste financiële uitdagingen worden voor uw gemeente?

U kunt maximaal vier opties aankruisen. Als voor uw gemeente andere antwoordoptie(s) ook een belangrijke uitdaging vormen kunt u die vermelden en toelichten in het toelichtingenveld

- a) Ontwikkelingen binnen het sociaal domein (Jeugdzorg)
- b) Ontwikkelingen binnen het sociaal domein (Wmo)
- c) Loon- en prijsontwikkeling/inflatie
- d) Arbeidsmarktkrapte
- e) Uitvoering van klimaat/duurzaamheid/energieopgaven
- f) Uitvoering van de woningbouwopgave
- g) Kapitaallasten van investeringen
- h) Lange termijn zekerheid Gemeentefonds
- i) Lokale opgaven/uitdagingen
- j) Anders

Keuze voor a t/m j toelichten.

Vragen over het sociaal domein**Vraag 3**

Heeft uw gemeente voldoende data en capaciteit om analyses te doen om grip te krijgen/houden op het sociaal domein?

- a) Ja, onze gemeente heeft voldoende data en capaciteit voor inzicht
- b) Onze gemeente heeft op enkele onderdelen van het sociaal domein onvoldoende data of capaciteit voor inzicht.
- c) Onze gemeente heeft op veel onderdelen van het sociaal domein onvoldoende data of capaciteit voor inzicht.

Keuze b en c toelichten. Graag vermelden bij welk onderdeel/onderdelen van het sociaal domein onvoldoende data of capaciteit is, en indien mogelijk waarom/wat belangrijkste hindernis is.

Vraag 4

Heeft uw gemeente voldoende instrumenten om bij te kunnen sturen op het sociaal domein?

- a) Ja, onze gemeente heeft voldoende instrumenten om bij te sturen
- b) Onze gemeente heeft op enkele onderdelen van het sociaal domein te weinig instrumenten om bij te sturen
- c) Onze gemeente heeft op veel onderdelen van het sociaal domein weinig instrumenten om bij te sturen. Bijsturen is in het hele sociaal domein erg weerbarstig.

Keuze b en c toelichten. Graag vermelden bij welk onderdeel/onderdelen van het sociaal domein weinig instrumenten beschikbaar zijn, en indien mogelijk waarom/wat belangrijkste hindernis is.

Vraag 5

In hoeverre heeft uw gemeente een start gemaakt met het doorvoeren van maatregelen in de jeugdzorg in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd?

Het rijk en VNG zijn in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd die bestaat uit de combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Meer informatie over de set van maatregelen en hun verwachte meerjarige impact is te vinden op <https://vng.nl/artikelen/hervormingsagenda-jeugd>.

- a) Onze gemeente had de meeste maatregelen in de Hervormingsagenda al doorgevoerd.
- b) Onze gemeente is begonnen met het uitwerken van de maatregelen die in de Hervormingsagenda onderzocht worden
- c) Onze gemeente zal hiermee beginnen nadat de Hervormingsagenda is vastgesteld.
- d) Het is nog niet duidelijk wanneer onze gemeente hiermee zal beginnen.
- e) Anders.

Keuze d en e toelichten.

Vraag 6

Acht u het haalbaar voor uw gemeente om met doorvoering van de maatregelen de uitgaven voor jeugdhulp binnen het meerjarig financieel kader van de Hervormingsagenda te blijven?

- a) Ja, in grote mate is het financieel kader toereikend
- b) Nee, dit is voor ons niet haalbaar
- c) Het is nog onzeker of dit voor ons haalbaar is

Keuze a t/m c toelichten.

Vraag 7

Rijk en VNG hebben afspraken gemaakt over extra middelen voor jeugdzorg in 2024 á € 1,4 miljard. In hoeverre helpen de extra middelen jeugdzorg om een structureel sluitende begroting te kunnen opstellen voor het jaar 2024?

Let op, het gaat hier om de begroting 2024 en niet om de meerjarenraming.

- a) Onze gemeente had ook zonder de extra middelen jeugdzorg een structureel sluitende begroting in 2024.
- b) Onze gemeente heeft mede door de extra middelen jeugdzorg een structureel sluitende begroting in 2024; zonder deze extra middelen zou er geen sluitende begroting zijn.
- c) Met de extra middelen jeugdzorg heeft onze gemeente nog steeds geen structureel sluitende begroting in 2024

Vraag 8

Heeft uw gemeente in de meerjarenraming rekening gehouden met de extra besparing in het jeugddomein die is opgenomen in het Coalitieakkoord?

In het Coalitieakkoord heeft het kabinet een extra besparing in het jeugddomein opgenomen met een omvang van € 500 miljoen in 2025 en 2026, en structureel € 511 miljoen vanaf 2027. Het kabinet heeft besloten dat deze besparing een Rijksverantwoordelijkheid is. Het is aan het Rijk de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen waarvoor het Rijk aan zet is en die aanvullend zijn op de beoogde Hervormingsagenda.

- a) Nee onze gemeente heeft geen rekening gehouden met een aanvullende besparing in de meerjarenraming.
- b) Ja, onze gemeente heeft rekening gehouden met deze aanvullende besparing in de meerjarenraming, maar niet voor het volledige bedrag per jaar.
- c) Ja, onze gemeente heeft rekening gehouden met deze aanvullende besparing in de meerjarenraming voor het volledige bedrag per jaar.

Vraag 9

Verwacht uw gemeente dat komende jaren significante ingrepen nodig zijn omdat uw gemeente een forse kostenstijging voorziet in de Wmo (algemene voorzieningen)?

Voorbeelden van mogelijke ingrepen zijn bijvoorbeeld besparingen inboeken op andere onderdelen van het sociaal domein of op andere beleidsterreinen, of het verhogen van de OZB.

- a) Nee, onze gemeente voorziet geen forse kostenstijging in Wmo algemene voorzieningen, of heeft mogelijkheden om die op te kunnen vangen
- b) Ja, door prijsstijgingen
- c) Ja, door volumestijging
- d) Ja, door zowel prijs- als volumestijgingen.

Vraag 10

Verwacht uw gemeente dat komende jaren significante ingrepen nodig zijn omdat uw gemeente een forse kostenstijging voorziet in de Wmo (maatwerkvoorzieningen)?

Voorbeelden van mogelijke ingrepen zijn bijvoorbeeld besparingen inboeken op andere onderdelen van het sociaal domein of op andere beleidsterreinen, of het verhogen van de OZB.

- e) Nee, onze gemeente voorziet geen forse kostenstijging in Wmo maatwerkvoorzieningen, of heeft mogelijkheden om die op te kunnen vangen
- f) Ja, door prijsstijgingen
- g) Ja, door volumestijging
- h) Ja, door zowel prijs- als volumestijgingen.

Vragen over andere beleidsterreinen

Omgevingswet

Vraag 11

Heeft uw gemeente in de begroting 2023 en de meerjarenraming 2025-2027 alle financiële gevolgen van de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb meegenomen?

- a) Onze gemeente heeft zowel de incidentele¹ als structurele² baten en lasten waarmee de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb gepaard gaat geraamd
- b) Onze gemeente heeft alleen een raming opgenomen van de incidentele effecten waarmee de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb gepaard gaat. Voor de structurele baten en lasten zijn wij uitgegaan van de reguliere ramingen die wij op grond van de voorloper(s) van de Omgevingswet (Wet op de RO ea) in de begroting hebben staan
- c) Onze gemeente heeft uitsluitend de structurele baten en lasten geraamd die op grond van de voorloper(s) van de Omgevingswet (Wet op de RO ea) in de begroting stonden
- d) Anders

Keuze d toelichten

Klimaat

Gemeenten werken samen met andere medeoverheden, maatschappelijk partners, inwoners en bedrijfsleven om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren. Het Rijk stelt middelen beschikbaar vanuit het Klimaatfonds.

Vraag 12

Heeft uw gemeente in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 in voldoende mate lasten geraamd om de doelstellingen en maatregelen van het klimaatakkoord en de energietransitie uit te kunnen voeren?

- a) Nee, want dat vraagt om inzet van eigen middelen en die zijn nodig op andere beleidsterreinen.
- b) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (*overwegend*) *incidentele* lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.
- c) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (*overwegend*) *structurele* lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.
- d) Ja, maar hiervoor zijn alleen of *overwegend incidentele* lasten geraamd. Deze ramingen volstaan voor de eerstvolgende jaren om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.
- e) Ja, hiervoor zijn de benodigde *structurele* lasten geraamd. Deze ramingen volstaan om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.

Woningbouwopgave

Nederland heeft tot 2035 te maken met een woningbouwopgave van ca. 100.000 woningen per jaar.

Vraag 13

Heeft uw gemeente in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 in toereikende mate middelen beschikbaar gesteld om de doelstellingen van de Woningbouwopgave te kunnen realiseren?

- a) Nee, want dat vraagt om inzet van eigen middelen en die zijn nodig op andere beleidsterreinen.
- b) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (*overwegend*) *incidentele* lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.
- c) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (*overwegend*) *structurele* lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.

¹ Incidenteel: hieronder worden verstaan baten en lasten met eindige looptijd (bv. 3 jaar of korter).

² Structureel: baten en lasten die met een onbepaald looptijd worden geraamd (bv. 4 jaar en langer).

- d) Ja, maar hiervoor zijn alleen of overwegend *incidentele* lasten geraamd. Deze ramingen volstaan voor de eerstvolgende jaren om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.
- e) Ja, hiervoor zijn de benodigde *structurele* lasten geraamd. Deze ramingen volstaan om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.

Vragen over uitvoeringskracht

Vraag 14

Indien bij de begrotingsuitvoering **2023**, dus voor het lopende begrotingsjaar, mocht blijken dat de feitelijke realisatie achterblijft bij de ambitie die is verwerkt in de ramingen van de begroting 2023 van uw gemeente: welke oorzaak/oorzaken kunt u daarvoor benoemen?

Meerdere antwoorden mogelijk.

Het gaat bij deze vraag dus niet om achterblijvende realisatie/bijstellingen van de begroting 2023 vanuit beleidsoverwegingen, maar ten gevolge van andere oorzaken.

Het kan zijn dat de begroting 2023 ook al is ingericht op een realisatie die achterblijft bij de ambitie van uw gemeente. In het toelichtingsveld kunt u ingaan op de redenen waarom daarvoor is gekozen.

- a) Niet van toepassing (alle gewenste taken en ambities worden naar verwachting verwezenlijkt)
- b) Gebrek aan personele capaciteit binnen de eigen organisatie
- c) Gebrek aan expertise binnen de eigen organisatie
- d) Gebrek aan structurele middelen
- e) Lange termijn onzekerheid
- f) Afhankelijkheid van anderen (bijvoorbeeld capaciteit bij derden zoals zorgaanbieders)

Keuze b t/m f toelichten

Vervolg vragen 14b en 14c hoeven alleen beantwoord te worden als bij vraag 14 niet gekozen is voor antwoordkeuze a) *Niet van toepassing (alle gewenste taken en ambities worden naar verwachting verwezenlijkt)*.

Vraag 14b

Op welk[e] terrein[en] slaagt uw gemeente er niet goed in om al zijn taken en ambities te verwezenlijken?

Meerdere antwoorden mogelijk.

- a) Veiligheid
- b) Verkeer en vervoer
- c) Economie
- d) Onderwijs
- e) Sport, cultuur en recreatie
- f) Sociaal domein
- g) Volksgezondheid en milieu
- h) Volkshuisvesting
- i) Bestuur
- j) Overhead

Keuze a t/m j toelichten

Vraag 14c

Wat zijn de gevolgen voor uw gemeente van het niet geheel lukken van de ambities (bijv. m.b.t. dienstverlening)?

Open vraag

Vraag 15

Hoe is de personele bezetting van uw gemeente?

In het toelichtingsveld bij keuze b t/m d kunt u aangeven op welk(e) beleidsterrein(en) u de grootste krapte in personele bezetting ervaart

- a) Alle arbeidsplaatsen in onze gemeente zijn bezet. Voor zover medewerkers vertrekken kunnen die functies vrijwel altijd binnen de gewenste periode weer opgevuld worden.
- b) Onze gemeente heeft 0 tot 5 procent van het aantal FTE niet ingevuld. Het blijkt lastig om deze vacatures op te vullen.
- c) Onze gemeente heeft 5 tot 10 procent van het aantal FTE niet ingevuld. Het blijkt lastig om deze vacatures op te vullen.
- d) Onze gemeente heeft meer dan 10 procent van het aantal FTE niet ingevuld. Het blijkt lastig om deze vacatures op te vullen.

Keuze b t/m d toelichten

Inhoud

Algemene vragen over de begroting	10
Vraag 1	10
Vraag 1b.....	13
Vraag 1c.....	16
Vraag 1e.....	21
Vraag 1f.....	32
Vraag 2	40
Vragen over het sociaal domein	73
Vraag 3	73
Vraag 4	81
Vraag 5	93
Vraag 6	98
Vraag 7	109
Vraag 8	110
Vraag 9	112
Vraag 10.....	115
Vragen over andere beleidsterreinen	118
Vraag 11.....	118
Vraag 12.....	121
Vraag 13.....	124
Vragen over uitvoeringskracht	128
Vraag 14.....	128
Vraag 14b	145
Vraag 14c.....	166
Vraag 15.....	173

Algemene vragen over de begroting

Vraag 1

Heeft uw gemeente nieuwe ingrepen moeten doen om de begroting 2024 in evenwicht te krijgen?

Toelichting op vraag 1 antwoordkeuze a a) Ja, onze gemeente heeft nieuwe ingrepen opgenomen in de begroting 2024
Terugdraaien van 'sparen voor later'
Reactie algemeen: Doelstelling van de enquête is (nog steeds) onvoldoende helder. Uitvoeringsinformatie (IV3) wordt door elke gemeente aangeleverd bij het Ministerie en in zowel de begroting als rekening vindt een uiteenzetting plaats van de financiële positie enerzijds en ontwikkelingen anderzijds. Zowel de begroting als de jaarrekening wordt toegestuurd aan de provincies en er vindt een beoordeling plaats van de begroting als onderdeel van het provinciaal financieel toezicht. Wij vinden vraagstellingen op onderdelen suggestief met onvoldoende ruimte/mogelijkheden voor de context en de inhoud. Op basis van de gestelde vragen kunnen er verkeerde conclusies getrokken worden en niet duidelijk is wat er nu concreet met de uitkomsten gebeurt. Als het gaat om de ontwikkelingen die de relevante beleidsterreinen raken is de VNG als vertegenwoordiger van alle gemeenten die deze ontwikkelingen integraal zichtbaar en bespreekbaar maakt. Daarom hebben wij (ambtelijk) bedenkingen bij de verschillende vragen en verzoeken u bij volgende enquêtes de vragen te toetsten aan criteria zoals objectiviteit, éénduidige uitlegbaarheid en bestaande uitvoeringsinformatie en lopende en afgeronde onderzoeken. Toelichting vraag 1a: Wij vinden dit niet de juiste vragen. De vraagstelling is ruim interpretabel waarbij de beantwoording al snel verkeerd uitgelegd kan worden. Het gaat om combinaties. Mede op basis van ervaringen uit het verleden wordt er een duurzaam en realistisch begrotingsbeleid gevoerd waarbij keuzes gemaakt zijn en worden. Uitgangspunt is het totaal in evenwicht blijft. Met andere woorden het in evenwicht houden van de begroting en het sturen op het feit dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. De afgelopen jaren zijn er maatregelen doorgevoerd welke weer duurzaam in de begroting verwerkt worden, waarbij keuzes gemaakt zijn en worden en ambities vooralsnog niet of onvoldoende ingevuld worden dan gewenst. Zo wordt er gewerkt met een scenario van 'hoop' en worden activiteiten vooralsnog tijdelijk/incidenteel opgepakt die vragen om een structurele aanpak. Door het ontbreken van duidelijkheid over de (middel)lange termijn als het gaat om voldoende financiering door het Rijk van de gemeentelijke taken blijft het uitdagend zo niet onmogelijk om inhoudelijk de meest doeltreffende en doelmatige keuzes te kunnen maken. In uw vraagstelling evenals in de financiële informatievoorziening en beoordeling komen ingrepen op het voorkomen of terugdringen van uitzetting van de begroting, lees autonome ontwikkelingen, onvoldoende terug.
In de begroting zijn ruimtescheppende maatregelen doorgevoerd voor 2024 t/m 2027. Dus zowel in de jaarschijf 2024, als in de meerjarenraming. Dit antwoord staat er niet bij, daarom nu een keuze gemaakt voor antwoord a, terwijl het eigenlijk ook deels c is.
Er is een structurele besparing van €200.000,- doorgevoerd. Voor de begroting 2025 wordt nogmaals structureel bezuinigd. In de begroting 2024 zijn deze bedragen alvast als taakstelling opgenomen (voor 2025 €200.000,- en voor 2026 e.v. €500.000,-).
Gemeente Kapelle heeft op alle programma's ombuigvoorstellen gedaan. Dit is een combinatie geweest van verhoging van lijkbezorgingsrechten en bouwleges (deze waren nog niet kostendekkend), bezuinigingen bij alle programma's. En het inzetten van SPUK's als financiering van bestaande activiteiten. Zo is de SPUK CDOKE ingezet om de huidige ambtelijke bezetting te financieren.
Ingrepen op diverse terreinen en belastingverhoging
Bezuinigingen waren nodig vanwege onder andere a) inflatie, b) kostenstijging jeugdhulp, c) kostenstijging verbonden partijen, d) achterblijvende middelen van het Rijk.
Geen inflatie toegepast op alle uitgaven
De grootste wijziging / ingreep die wij hebben doorgevoerd is om vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte te gaan activeren en afschrijven in plaats van dekking in 1x via een kapitaallastenreserve. Hiermee ontstaat er meer investeringsruimte om de benodigde

<p>investeringen te doen in het beheer en onderhoud. Structureel is de begroting ongeveer sluitend met nog diverse risico's en taakstellingen, met name op de jeugdhulp.</p>
<p>Structurele stelposten die als buffer in de begroting dienen, zoals de behoedzaamheidsstelpost zijn afgeraamd. Daarnaast zijn we meer offensief gaan begroten door budgetten waar in het verleden incidentele meevallers zijn gerealiseerd, structureel lagere budgetten in de begroting op te nemen. Dit betekent dus dat het risico vergroot wordt op op incidentele tegenvallers.</p>
<p>De gemeente heeft de fasering in groei naar weerstandsratio vertraagd.</p>
<p>De gemeente heeft de fasering in groei naar weerstandsratio naar 1,25 gefaseerd (vertraagd) en de OZB-opbrengst is extra verhoogd met 2% boven bestaand beleid (totale stijging 7,4%). De structurele buffer (structurele toevoeging aan egaliseringsreserve) die we in de begroting hadden om fluctuaties in de algemene uitkering te dempen is opgeheven en ingezet ter dekking.</p>
<p>We hebben diverse bezuinigingen ingeboekt, alsmede een stukje van de algemene reserve ingezet (vooruitlopend op de wetswijziging dat de inzet van de algemene reserve een structurele mutatie wordt).</p>
<p>er is meer realistisch begroot (kritisch doorlopen van de budgetten)</p>
<p>We hebben voor € 500.000 aan heroverwegingen moeten inzetten om een sluitende begroting te krijgen.</p>

<p>Toelichting op vraag 1 antwoordkeuze b b) Nee, onze gemeente hoeft geen nieuwe ingrepen te doen</p>
<p>We zijn een voordeelgemeente van nieuwe verdeling algemene uitkering</p>
<p>De jaren 2024 en 2025 zijn sluitend, terwijl de jaren 2026 en 2027 een negatief saldo vertonen. Dit heeft volledig te maken met het zogenaamde ravijnjaar (Algemene uitkering). De overige uitgaven en inkomsten vertonen in die jaren geen grote schommelingen.</p>
<p>Ingrepen in 2024 en 2025 zijn niet nodig. Wel voorziene tekorten voor 2026 e.v. Maar dit is zeer afhankelijk van de keuzes door het Rijk.</p>
<p>Het eerste jaar was structureel sluitend dus voor oordeel toezichthouder waren geen ingrepen nodig. In de latere jaren is wel structureel bijgestuurd, maar dit valt niet binnen de antwoordopties van deze vragenlijst.</p>
<p>In de Programmabegroting 2024-2027 sluiten de begrotingsjaren 2024 en 2025 met een voordeel. Voor het jaar 2026 is sprake van het zogenaamde ravijnjaar. Het structurele begrotingssaldo voor de jaren 2026 en verder is daardoor nadelig. Het verwachte perspectief is in lijn met de landelijke verwachtingen en met wat de VNG heeft aangegeven. Vooralsnog geeft de meerjarenbegroting geen aanleiding tot het opnemen van taakstellingen c.q. nog te realiseren bezuinigingen.</p>
<p>Er is sprake van maatschappelijk onzekere tijden. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne zijn breed zichtbaar en voelbaar. Daarnaast zijn er diverse ontwikkelingen op mondiaal en landelijk niveau die effect (kunnen) hebben voor onze gemeente of gemeentelijke organisatie. Bovendien hebben we te maken met de gevolgen van de hoge inflatie, voor onze eigen begroting, maar ook voor verbonden partijen en maatschappelijke instellingen.</p>
<p>In de programmabegroting zijn de budgetten voor het sociaal domein bijgesteld naar het benodigde niveau zoals dat nu wordt verwacht. De huidige maatschappelijke ontwikkelingen (energiecrisis, hoge inflatie enz.) leveren wel de nodige onzekerheden op over hoe de uitgaven zich gaan ontwikkelen. Bij de bijstelling van de uitgavenramingen binnen het sociaal domein is rekening gehouden met onvermijdbare loon-, prijs-, en volumeontwikkelingen. Er is aan de zorgkostenkant behoudend geraamd.</p>
<p>Bij het opstellen van de begroting is het advies van de VNG gevolgd, door meerjarig de effecten te laten zien van het 'ravijnjaar'. Tijdens de bestuurlijke besluitvorming van de begroting zijn de effecten van de septembercirculaire bekend geworden. Dit positieve effect, in ons geval, heeft ervoor gezorgd dat er geen ingrepen benodigd zijn om de begroting in evenwicht te brengen, omdat de Septembercirculaire de gaten nagenoeg opvult.</p>
<p>Wel zijn er nog een aantal keuzes te maken die nog een forse impact de komende jaren kunnen hebben, zoals bijv. onderwijshuisvesting.</p>
<p>Wij hebben een sluitende begroting kunnen presenteren door een behoedzame raming op te nemen van de algemene uitkering, zodat er nagenoeg geen sprake is van het ravijnjaar.</p>

We hebben wel een taakstelling vanaf 2026 opgenomen om de lucht uit de begroting te halen. Deze taakstelling is gebaseerd op de analyse van de rekeningoverschotten van de afgelopen jaren.
Er speelt al wel een bezuinigingsronde van 2 jaar eerder. Hopen we eind 2024 af te ronden.
Geldt alleen voor jaarschijf 24 en 25 en niet voor 26 en 27
Er zijn in het meerjarenperspectief wel aanpassingen gedaan m.b.t. de bedragen die we aan de algemene reserve toevoegen 'sparen'. (verschuivingen en aanpassingen van de bedragen). Maar dat betreft geen bezuinigingen of ombuigingen in de daadwerkelijke uitgaven of inkomsten.
Wel een forse dip vanaf 2026 maar blijft sluitend (zonder echte ingrepen)

Toelichting op vraag 1 antwoordkeuze c
c) Nee, onze gemeente hoeft geen nieuwe ingrepen te doen in de begroting 2024, maar in de meerjarenraming zijn wel nieuwe ingrepen nodig voor evenwicht c.q. is er niet in alle jaren evenwicht
Er is in de begroting 2024 en meerjarenraming rekening gehouden met oplopende stelposten voor bezuinigingen. 1,5 mln. in 2024 (was nog niet nodig voor begrotingsevenwicht) 2,0 mln. in 2025 (was nog niet nodig voor begrotingsevenwicht) 3,0 mln. vanaf 2026 (was nodig voor begrotingsevenwicht)
Voor 2024 hebben we wel stelposten laten vrijvallen om de begroting sluitend te krijgen, deze ruimte is meerjarig niet meer voorhanden.
Jaarschijf 2025 nog sluitend, vanaf 2026 tekorten.
In de meerjarenbegroting 2024-2027 sluiten we aan bij het advies van de VNG. De jaarschijven 2024 en 2025 zijn sluitend. vanaf 2026 hebben we een tekort van €22 miljoen structureel. Dit is de helft van het gemeentelijk aandeel in de landelijke korting op het gemeentefonds van €3 miljard.
De meerjarenraming is voor de jaren 2026 en 2027 niet in evenwicht. Dit vanwege de mindere inkomsten vanuit het Gemeentefonds
De gemeente Tiel staat geheel achter het standpunt van de VNG betreffende het financieel ravijn. Zo ook de recent aangenomen motie van de gemeente Enschede.
Positieve begrotingssaldi tot en met 2025. Vanaf 2026 schieten we fors in de min.
In de begroting zijn Noodmaatregelen opgenomen om een sluitende begroting te krijgen. Zie budgettair kader, onderdeel E. Betreft niet indexeren subsidies € 1 mln., minder indexeren materiele budgetten € 2 mln. en OZB extra verhogen met 1% € 0,4 mln. Maatregelen gaan in in 2026, hoop college is dat Rijk met middelen komt dat deze maatregelen niet nodig zijn.
Vanaf 2027 is de begroting structureel niet meer evenwicht.
Vanaf 2026 is de begroting structureel niet sluitend.
2024 en 2025 zijn sluitend maar de jaren 2026 en 2027 niet. De zg ravijnjaren.
De jaren 2026 en 2027 zijn (op dit moment) niet sluitend.
Het gemeentefonds gaat met ongeveer € 10 miljoen naar beneden. Een flink bedrag. Dit heeft effect op alle beleidsterreinen.
Nee, onze gemeente hoeft geen nieuwe ingrepen te doen in de begroting 2024, maar in de meerjarenraming zijn wel nieuwe ingrepen nodig voor evenwicht c.q. is er niet in alle jaren evenwicht
Vanaf 2026 is de begroting niet in evenwicht. In 2024 en 2025 stellen we maatregelen op.
Wij zijn gestart met een ombuigingsoperatie van 4 miljoen om een sluitende begroting te krijgen in 2027/2028
momenteel zijn nog geen ingrepen gedaan in de meerjarenraming. Hierdoor zijn tekorten zichtbaar in de jaren 2026 en 2027.
Vanaf 2026 is sprake van een tekort.
De zogenaamde "ravijn jaren veroorzaken dit tekort meerjarig"
Nee, onze gemeente hoeft geen nieuwe ingrepen te doen in de begroting 2024, maar in de toekomst zijn in de meerjarenraming wel nieuwe ingrepen nodig voor evenwicht, er wordt een herbezinningstraject van de gemeentelijke taken gestart, Uitgangspunt is dat deze herbezinning wordt verwerkt in de kadernota 2026 (Kadernota 2026 wordt in het jaar 2025 samengesteld)

In verleden genomen maatregelen en de meerjarige doorwerking daarvan leiden tot een sluitende begroting met klein positief resultaat
Wij vertrouwen erop dat het Rijk het Ravijn van Rutte oplost.
Indien het rijk vast houdt aan de korting gemeentefonds, zijn ingrepen vanaf 2026 noodzakelijk.
Vanaf het jaar 2026 (ravijnjaar) hebben we enkele ingrepen moeten doen. Dit zijn voornamelijk stelposten die we hebben opgenomen omtrent het ontvangen van extra baten. Daarnaast hebben we <u>geen indexering op onze budgetten doorgevoerd om structurele ruimte te creëren.</u>
In 2027 en 2028 zijn (structurele) tekorten geconstateerd. Gedurende 2024 wordt een bestuursopdracht uitgevoerd waarin we de cijfers van 2019 t/m 2022 analyseren en kijken waar structurele tekorten en overschotten liggen in de budgetten. Voor nu blijven ombuigingen buiten gedachten, gezien de onzekerheid over de financiële verhouding Rijk-gemeenten en de gesprekken die nog lopen.
Wij kiezen ervoor om de overschotten in 2024 en 2025 te benutten voor het afdekken van de tekorten in 2026 en 2027. Dat kan ruimschoots. Mocht het Rijk niet met (een deel van) de 3 miljard komen dan zullen maatregelen genomen worden richting 2028.
De jaren 2026 en 2027 laten tekorten zien. In afwachting van maatregelen van het nieuwe kabinet moet worden gezien of ingrepen nodig zijn.

Vervolg vragen 1b, 1c en 1d hoeven alleen beantwoord te worden als bij vraag 1 gekozen is voor antwoordkeuze a) *Ja, onze gemeente heeft nieuwe ingrepen opgenomen in de begroting 2024.*

Vraag 1b

Bij welk(e) beleidsterrein(en) ligt de oorzaak (zoals lastenstijging en/of lagere baten) dat het voor uw gemeente nodig is om ingrepen te doen in de begroting 2024? *(Meerdere opties mogelijk)*

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze a a) Veiligheid
Bijdrage aan de Veiligheidsregio significant hoger geworden door nieuwe verdeelsleutel.
Verhoging bijdrage veiligheidsregio
Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.
Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt. Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem vanuit het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze b b) Verkeer en vervoer
Hoge inflatie op inhuur en materialen.
Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.
De keuze voor b staat voor de kosten van alle meerjarige onderhoudsplannen bij Openbare Werken.
Zie toelichting over beheer en onderhoud hierboven
Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt. Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem vanuit het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze c

c) Economie

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.

Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem van het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze d

d) Onderwijs

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.

Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027.

Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem van het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze e

e) Sport, cultuur en recreatie

Terugdraaien van een taakstelling op de subsidies.

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.

Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem van het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze f

f) Sociaal domein

In zijn algemeenheid zijn de kosten voor het sociaal domein sterk gestegen de afgelopen jaren.

Het kort komt met name door verhoging van de bijdrage aan GR'en.

Dit is met name in het sociaal Domein

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

De stijging betreft met name om de kosten van jeugdzorg

Meerdere domeinen maar vooral sociaal domein.

De kosten van de jeugdhulp blijven stijgen. Structureel ruim € 7 miljoen naar boven bijgesteld.

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.

Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een

realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem vanuit het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

De kosten binnen Wmo en Jeugd blijven stijgen.

Jeugdhulp

jeugdzorg

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze g

g) Volksgezondheid en milieu

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.

Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem vanuit het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze h

h) Volkshuisvesting

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

met name de kosten van de aanleg van riolering in het gebiedsdeel Oosterwold leiden tot hoge kosten.

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.

Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem vanuit het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

investeringen in woningbouw en andere voorziening vanwege groeiende gemeente

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze i

i) Bestuur

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.

Daarnaast volgen we het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027. Dit heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem vanuit het Rijk vanaf 2026. Het is onbekend of het Rijk extra middelen beschikbaar wil gaan stellen voor gemeenten.

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze j

j) Overhead

Bijdrage aan de Werkorganisatie waar Castricum deelnemer van is.

Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.

DE stijging betreft met name ICT en dienstverlening

Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.
Dure (inhuur) personeelskosten i.v.m. krapte arbeidsmarkt Steeds meer personeel nodig ivm taken die vanuit het rijk komen zonder dat daar voldoende middelen tegenover staan.
dure (inhuur) personeelskosten i.v.m. krapte arbeidsmarkt Steeds meer personeel nodig ivm taken die vanuit het rijk komen zonder dat daar voldoende middelen tegenover staan.
stijging arbeidskosten ambtelijk app
Toerekening overhead is verhoogd van 60% naar 80% (is % van toegerekende salariskosten).

Toelichting op vraag 1b antwoordkeuze k k) Een tekort aan inkomsten
Rijksbijdrage door herverdeling gemeentefonds zijn afgenomen.
Zie de uitgebreide toelichting bij vraag 1.
Toelichting bij alle aangevinkte opties: De voornaamste reden van het tekort is de verlaging van de algemene uitkering. Hierdoor zijn ingrepen gedaan die deels al in 2024 zijn ingezet. Daarnaast hebben we hogere lasten in het sociaal domein en de hoge inflatie die doorgerekend is in de budgetten en niet volledig gecompenseerd is in de meicirculaire.
Teruglopende/onzekere rijksinkomsten met name voor de jaren 2026 e.v.
Prijsstijging over alle programma's heen en tekort algemene uitkering.
Alle bovenstaande antwoorden geselecteerd, aangezien we eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet hebben gestort in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt.
De nieuwe CAO, waar gemeenten niet voor worden gecompenseerd, is de voornaamste oorzaak van de ombuigingen die zijn gedaan.
Met name de loon- en prijscompensatie in het gemeentefonds blijft achter bij de daadwerkelijke loon-en prijsstijgingen.
Inkomsten uit algemene uitkering blijven achter vanaf 2026, bezuinigingsopdrachten jeugd zijn irreëel. Er komen structureel te weinig middelen bij nieuwe taken die vanuit het rijk komen.
inkomsten uit algemene uitkering blijven achter vanaf 2026, bezuinigingsopdrachten jeugd zijn irreëel. Er komen structureel te weinig middelen bij nieuwe taken die vanuit het rijk komen
lagere algemene uitkering in latere jaren

Vraag 1c

Welke nieuwe ingreep of ingrepen heeft uw gemeente gedaan om de begroting 2024 in evenwicht te krijgen?

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze a a) Onze gemeente brengt het voorzieningenniveau voor de inwoners omlaag
Voorzieningenniveau, met name vastgoed
De ombuiging met het grootste financieel effect is door professionele instellingen niet te compenseren voor inflatie (bijv. bibliotheekwerk). Daarnaast wordt een ombuiging gerealiseerd op kunst in de openbare ruimte, stimulering van inwonersinitiatieven en daarnaast vinden nog enkele kleine bezuinigingen plaats.
inkrimpen van speeltoestellen

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze b b) Onze gemeente brengt het onderhoudsniveau kapitaalgoederen omlaag
Voorzieningenniveau, met buitenruimte

Onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. Beleidsterrein 'Overhead'

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze c

c) Onze gemeente neemt significante nog in te vullen stelposten voor nog in te boeken bezuinigingen op

In het sociaal domein, subsidies en prijsgevoelige budgetten.

Zie toelichting vraag 1. Voor 2025 e.v. zijn taakstellingen opgenomen die bij de volgende begroting worden geconcretiseerd.

Betreft alle beleidsterreinen (het niet toepassen van indexatie voor prijzen).

stelpost Wmo en Jeugd (beide 750k)

stelpost rijksmiddelen voor energietransitie (230k)

stelpost bijdrage aan Gemeenschappelijke Regelingen (300k)

Voor de invulling van de stelposten is een bureau ingehuurd. De daadwerkelijke uitvoering moet de komende jaren gaan plaatsvinden.

Vastgoed en subsidies

Deze is niet nieuw, maar toch even toegelicht. Er staat nog een bezuiniging open voor:

- generieke takendiscussie van structureel € 11,6 miljoen

- Jeugdhulp ruim € 20 miljoen, waaronder voor de hervormingsagenda en de bezuiniging vanuit Rutte IV (€ 0,5 miljard, eigen bijdragen)

De stelposten betreffen Jeugdzorg en subsidies (op alle terreinen).

De gemeente heeft stelposten opgenomen BCF en Jeugdhulp beide uit de Algemene Uitkering.

Er is in 2024 voor € 683.400 opgenomen als stelpost. Dit loopt op naar € 1.325.900 in 2025, € 1.167.900 in 2026 en € 992.800 in 2027.

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze d

d) Onze gemeente stelt investeringen uit of af, bijvoorbeeld in nieuw beleid

Onderwijshuisvestingsinvesteringen zijn niet opgenomen in de begroting.

Verkeer en vervoer (Investeringen in de Buitenruimte)

Toelichting bij alle aangevinkte opties: Bij aanvang van de begroting zijn richtlijnen meegegeven om geen nieuw beleid op te voeren. Daarnaast hebben we ingrepen gedaan op het sportbeleid, op het budget slim investeren (innovatiebudget om slimmer te werken en daarmee kosten te besparen) en zijn wensen voor extra Fte's op een zodanige manier gehonoreerd, dat ze uit de huidige capaciteit bekostigd moeten worden. Verder zijn we op een aantal onderwerpen scherpen gaan ramen en proberen we inkomsten te verhogen (bijv door inkomsten afvalhandhaving en deels verhuur van het stadhuis). Een overzicht van de ruimte scheppende maatregelen is opgenomen in de financiële hoofdlijnen van de begroting.

Investeringen in toekomst stadserf en aula zijn geschrapt.

Betreft mobiliteit en onderwijs (huisvesting).

Vanwege het ontbreken van structurele ruimte, capaciteit en grondstoffen worden diverse investeringen uitgesteld.

Nieuw beleid rondom het stimuleren van inwonersinitiatieven en cofinanciering van lokale initiatieven wordt beperkt.

In afwachting van structurele duidelijkheid over de financiering vanuit het Rijk, zijn verdere maatregelen uitgesteld. In plaats daarvan is een onttrekking gedaan aan de algemene reserve.

Wij zijn bezig onze vastgoedpositie en het onderhoud van de de openbare ruimte in beeld te brengen. In afwachting van dat beeld worden investeringen vooralsnog beperkt tot het hoogstnoodzakelijke (het is nu lastig dit in geld uit te drukken)

Investeringen worden uitgesteld

Investeringsplafond, uitstel investeringen indien technisch mogelijk

Middelen uit het collegeprogramma voor duurzaamheid zijn vervallen

Fasering investeringen collegeprogramma

Investeringen die we hebben uitgesteld betreffen vnl. investeringen in de openbare ruimte.

Investerings zijn verder gefaseerd in de tijd. Leidt overigens ook tpt een meer realistische planning omdat investeringen jaarlijks achterblijven
Alle budgetten en investeringen zijn beoordeeld. Er is onder meer gekeken of er rek in reeds beschikbaar gestelde budgetten zat en of er sprake was van planningsoptimisme.
Diverse investeringen zijn qua hoogte bijgesteld
we kijken vooral wat de capaciteit aankan
h) Onze gemeente verhoogt de belastingen en/of tarieven extra (dus met meer dan de reguliere stijging)
De renovatie/nieuwbouw van het zwembad en de nieuwbouw van een middelbare school zijn 'voorlopig' uitgesteld.

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze e
e) Onze gemeente stelt haar ambities in de grote opgaven bij, bijvoorbeeld in de energietransitie
Beschikbare budgetten voor energie zijn verlaagd tot de Rijksinkomsten en zijn taakstellend,
We draaien de stortingen in gevormde reserves weer terug.

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze f
f) Onze gemeente bezuinigt op het eigen apparaat
De totale loonsom.
zie hierboven.
Basis formatie is onvoldoende op orde blijkt uit onderzoek.
Voor 2024 is een taakstelling opgenomen op formatie/bedrijfsvoering. Die is in de begroting 2024 ingevuld door een verlaging van de personeelsbudgetten per team.
Ingrepen in het ambtelijk apparaat
Taakstelling ambtelijk apparaat
x
Er wordt binnen de financiële mogelijkheden uiterst nauwkeurig gekeken naar wat wel of niet kan en hierin worden afgewogen keuzes gemaakt. Dit kan leiden tot on hold zetten of niet inplannen van zaken. Tevens zijn er maatregelen genomen tot het verminderen van met name personele lasten (o.a. externe inhuur).
Betreft zowel bezuiniging op salaris als bezuiniging vanwege omzetten externe inhuur in vast personeel.
Er is een organisatieopgave opgenomen in de voorjaarsnota 2023. Het betreft een reeks van 19 mln. in 2024, 24 mln in 2025, 53 mln in 2026 en 48 mln in 2027
O.a. Nieuwe formatie is niet toegekend
We brengen fasering aan (uitstellen van) in beleidswensen vanuit het collegewerkprogramma.
Inkrimpen formatie

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze g
g) Onze gemeente voert stelselwijzigingen door, zoals het instellen van kapitaallastenreserves en het wijzigen van afschrijvingstermijnen
Afschrijven tot WOZ-waarden i.p.v. nul.
Er worden kapitaalreserves gevormd.
Gemeente Kapelle hanteert al jaren bestemmingsreserve voor afschrijving van nieuwe grote investeringsprojecten, zoals onderwijshuisvestiging en sportcentrum.
inzet reserve wegen tbv dekking kapitaallasten infra (521k)
x

Daarnaast hebben we een aantal afschrijvingsreserves ingesteld zodat de afschrijvingslasten niet drukken op de exploitatie.
Verhoging afschrijvingstermijn bedrijfsgebouwen.
Zoals hierboven geschreven activeren van investeringen beheer en onderhoud en niet meer in 1x afdekken via storting in kapitaallastenreserve
Er is een kapitaallastenreserve gevormd om het begrotingsresultaat positiever te maken.
Nieuwe investeringen worden bijna standaard gedekt via de bestemmingsreserve kapitaallasten. Hierdoor ben je opnieuw aan de beurt bij vervangingsinvesteringen.

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze h
h) Onze gemeente verhoogt de belastingen en/of tarieven extra (dus met meer dan de reguliere stijging)
Iets hogere stijging van de ozb-tarieven dan de inflatie. Extra verhoging toeristenbelasting.
de OZB is in 2024 verhoogd met € 1 miljoen.
Verhoging OZB
De OZB is extra verhoogd.
Lijkbezorgingsrechten verhoogt van circa 60% naar 75% kostendekkend.
En bouwleges weer verhoogd naar 100%.
hogere OZB 9% (900k) bovenop indexering van 3%
hogere toeristenbelasting 15% (70k) bovenop indexering
In Duiven was het de laatste jaren niet gebruikelijk dat de inflatiestijging werd doorgerekend in de tarieven OZB. Dat is dit jaar wel gedaan.
We hebben voor de OZB een algemene verhoging toegepast van 10%. Dit naast een index van 3,1%.
Wij hanteren een algemene stijging van de lokale heffingen van 5% i.p.v. de afgesproken 3% (163.000)
Maken onderdelen kostendekkend
Hogere indexen, vb. 13% stijging Ozb
De gemeentelijke belastingen zijn met 5% verhoogd maar voor de afvalstoffenheffing met 15%
OZB stijging tarief naar regionaal gemiddelde
Het betreft hier de OZB waar gemeente HW een zogenoemde inhaalinflatie heeft toegepast op de tarieven omdat de werkelijke indexatie hoger bleek dan de in de begroting toegepaste indexatie
We maken de rioolheffing kostendekkend conform afspraak begroting 2023
We verhogen de rioolheffing voor de aanleg van riolering in Oosterwold
De aanvullende verhoging van de OZB (algemeen dekkingsmiddel) is niet aan individuele beleidsterreinen toe te delen.
Afvalstoffenheffing en rioolheffing worden extra verhoogd vanwege toegenomen kosten.
De OZB-opbrengst is extra verhoogd met 2% boven bestaand beleid (totale stijging 7,4%).
We verhogen de OZB niet-woningen met 2% extra gedurende 4 jaar.
stijging OZB tarieven met 6% indexatie en daarboven nog een extra stijging met 6% dus totaal stijging 12%
De tarieven voor rioolbelasting, afvalstoffenheffing, leges grote bouwaanvragen en toeristenbelasting zijn extra verhoogd.
Stijging van de publieksleges en bouwleges. Een stijging van de OZB is middels amendement teruggedraaid.

Toelichting op vraag 1c antwoordkeuze i
i) Anders
spaarbedragen voor later' zijn vervallen.

Zie de uitgebreide toelichting bij vraag 1. Er is geen éénduidig antwoord te geven. Het gaat om het totaal van de inhoudelijke afwegingen mede in relatie tot de beschikbare middelen. Als gevolg van het ontbreken van structurele middelen kunnen er voornamelijk incidentele/tijdelijke afwegingen/keuzes gemaakt worden en/of nieuwe/aanvullende bezuinigingen.
zie hierboven.
De structurele bezuiniging van €200.000,- die nu is doorgevoerd betreffen veelal budgetten waarvan de afgelopen jaren niet het volledige budget is besteed (lucht in de begroting). Er is op dit moment nog niet 'gesneden' in het voorzieningen- of onderhoudsniveau.
Door heel de begroting heen diverse posten laten vervallen. Daarnaast (waar mogelijk) SPUK's inzet om bestaande lasten te dekken. Zoals met de CDOKE. Het personeel is al aangenomen, maar de CDOKE wordt ingezet als dekkingsmiddelen. Er is geen nieuwe/extra formatie opgevoerd voor duurzaamheid.
Opnemen van in te vullen stelpost voor het niet toepassen van indexatie in de begroting. En daarnaast het inzetten van 'vrije' middelen uit (bestemmings-)reserves.
In de berekening van de Algemene Uitkering is nu ook een stelpost voor de afrekening van het BCF opgenomen.
Wij hanteren een loonstijging van 3%. Wij verwachten dat de hogere loonstijging wordt gedekt door het accres in de algemene uitkering. (€ 650.000)
Aanwending gedeelte bestuursakkoord opvang asielzoekers (€ 1.444.0000)
We hebben budgetten afgeraamd die over de afgelopen jaren een overschot lieten zien. Daarnaast hebben we deels de inflatie teruggedraaid die al verwerkt was.
x
Inzet surplus algemene reserve i.o.m. provincie (5 miljoen)
Geen inflatie toegepast op alle uitgaven
Het laten vrijvallen van stelpost die was opgenomen ter dekking van niet voorziene prijsstijgingen en diverse kostenbesparende aanpassingen (kleiner volume).
Jaarlijks storten we middelen in de algemene reserve. Gezien de omvang van ons weerstandsvermogen stellen we voor om eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet te storten in de algemene reserve. Op deze manier hebben we voor 2024 andere keuzes gemaakt en houden we een goed weerstandsvermogen.
De toepassing van een lagere loon- en prijsontwikkeling (gelijk aan de lpo van het gemeentefonds) is niet aan individuele beleidsterreinen toe te delen.
In het voorjaar 2023 is een proces heroverwegingen gestart. Daarin is gekeken naar de mogelijkheden om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting. Denk hierbij aan het bijstellen van de ambities voor nieuw beleid, de inzet van reserves, het doorvoeren van besparingen op bestaand beleid en/of verhoging van belastinginkomsten. Alleen de nieuwe beleidsacties die noodzakelijk worden geacht zijn opgenomen in de Programmabegroting 2024. Voor de incidentele lasten is gedeeltelijk gekozen voor de inzet van reserves. Voor de structurele kosten van nieuwe beleidsacties is financiële ruimte gezocht door besparingen op het bestaande beleid (w.o. een substantiële taakstelling jeugd/wmo vanaf 2026). De belastingen zijn in de meeste gevallen geïndexeerd met 3%.
Gemeente gaat omhoog in c.q. herstelplan uitwerken
Structurele stelposten die als buffer in de begroting dienen, zoals de behoedzaamheidsstelpost zijn afgeraamd. Daarnaast zijn we meer offensief gaan begroten door budgetten waar in het verleden incidentele meevallers zijn gerealiseerd, structureel lagere budgetten in de begroting op te nemen. Dit betekent dus dat het risico vergroot wordt op op incidentele tegenvallers.
De inflatiecorrectie is per post bekeken en daarnaast is beoordeeld of er lucht in de budgetten zit.
De gemeente heeft de fasering in groei naar weerstandsratio naar 1,25 gefaseerd vertraagd.
De gemeente heeft de fasering in groei naar weerstandsratio naar 1,25 gefaseerd (vertraagd) en de structurele buffer (structurele toevoeging aan egaliseringsreserve) die we in de begroting hadden om fluctuaties in de algemene uitkering te dempen is opgeheven en ingezet ter dekking.
We bezuinigen op diverse WMO-overschotten.
realistischer begroten obv eerdere jaren
diverse budgetten met onderbesteding in achterliggende jaren zijn afgeraamd

Vraag 1e

Bij welk(e) beleidsterrein(en) ligt de oorzaak (zoals lastenstijging en/of lagere baten) dat het voor uw gemeente nodig is om ingrepen te doen in de meerjarenraming 2025-2027? (Meerdere opties mogelijk)

- a) Veiligheid
- b) Verkeer en vervoer
- c) Economie
- d) Onderwijs
- e) Sport, cultuur en recreatie
- f) Sociaal domein
- g) Volksgezondheid en milieu
- h) Volkshuisvesting
- i) Bestuur
- j) Overhead

i. Bestuur
f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting j. Overhead
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer f. Sociaal domein
f. Sociaal domein j. Overhead
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
f. Sociaal domein
b. Verkeer en vervoer f. Sociaal domein
i. Bestuur
f. Sociaal domein
j. Overhead
f. Sociaal domein j. Overhead
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
f. Sociaal domein i. Bestuur
f. Sociaal domein
e. Sport, cultuur en recreatie h. Volkshuisvesting

b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs f. Sociaal domein h. Volkshuisvesting
b. Verkeer en vervoer f. Sociaal domein h. Volkshuisvesting
i. Bestuur
d. Onderwijs f. Sociaal domein
f. Sociaal domein i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs f. Sociaal domein j. Overhead
i. Bestuur
f. Sociaal domein i. Bestuur j. Overhead
a. Veiligheid f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting
f. Sociaal domein
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting
f. Sociaal domein
f. Sociaal domein i. Bestuur
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting
i. Bestuur j. Overhead
i. Bestuur
i. Bestuur
j. Overhead
f. Sociaal domein i. Bestuur

f. Sociaal domein j. Overhead
a. Veiligheid e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein h. Volkshuisvesting i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer f. Sociaal domein h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
f. Sociaal domein i. Bestuur
f. Sociaal domein i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu i. Bestuur
f. Sociaal domein i. Bestuur
j. Overhead
f. Sociaal domein
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs j. Overhead
f. Sociaal domein i. Bestuur
d. Onderwijs f. Sociaal domein j. Overhead
f. Sociaal domein
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
a. Veiligheid e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting j. Overhead
i. Bestuur
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting

i. Bestuur j. Overhead
b. Verkeer en vervoer e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein
i. Bestuur
f. Sociaal domein
j. Overhead
f. Sociaal domein j. Overhead
f. Sociaal domein j. Overhead
a. Veiligheid d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie
i. Bestuur
f. Sociaal domein i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer f. Sociaal domein j. Overhead
f. Sociaal domein
i. Bestuur
i. Bestuur
f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu i. Bestuur
i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer f. Sociaal domein j. Overhead
c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie h. Volkshuisvesting
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
c. Economie d. Onderwijs f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting
j. Overhead
e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs j. Overhead
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie

d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
f. Sociaal domein
j. Overhead
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs h. Volkshuisvesting
j. Overhead
f. Sociaal domein j. Overhead
f. Sociaal domein i. Bestuur
i. Bestuur
f. Sociaal domein i. Bestuur
f. Sociaal domein
i. Bestuur
d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting
i. Bestuur
f. Sociaal domein
f. Sociaal domein j. Overhead
j. Overhead
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs f. Sociaal domein j. Overhead
b. Verkeer en vervoer e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer f. Sociaal domein h. Volkshuisvesting j. Overhead
i. Bestuur
d. Onderwijs f. Sociaal domein j. Overhead
f. Sociaal domein i. Bestuur
i. Bestuur
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie

f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu j. Overhead
f. Sociaal domein i. Bestuur
f. Sociaal domein i. Bestuur
b. Verkeer en vervoer h. Volkshuisvesting i. Bestuur
f. Sociaal domein j. Overhead
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer c. Economie d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein g. Volksgezondheid en milieu h. Volkshuisvesting i. Bestuur j. Overhead
b. Verkeer en vervoer d. Onderwijs e. Sport, cultuur en recreatie f. Sociaal domein h. Volkshuisvesting
i. Bestuur j. Overhead
a. Veiligheid b. Verkeer en vervoer i. Bestuur
i. Bestuur
i. Bestuur
f. Sociaal domein i. Bestuur
i. Bestuur

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze a

a) Veiligheid

Zie toelichting sub i

De eenzijdig verlaagde algemene uitkering gemeentefonds vanaf 2026 is de belangrijkste oorzaak om ingrepen te doen in de meerjarenraming 2025-2027. Daarnaast draagt de brede ambitie van college en raad bij aan het begrotingstekort

Deze domeinen, maar de belangrijkste reden is een vermindering van inkomsten als gevolg van een lagere uitkering uit het gemeentefonds.

Vanaf 2026 (het zogenaamde ravijnjaar) duikt het financiële meerjarenbeeld behoorlijk in de min. Een oplossing van de kant van het Rijk is (nog) niet voorhanden. Dat maakt dat in aanloop

naar de kadernota voor 2025 en volgend, in scenario's bekeken moet worden, wat financieel wel en niet haalbaar is.
Minder inkomsten van het Rijk.
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes
Verhoging van budgetten i.h.k.v. Integraal Veiligheidsplan

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze b b) Verkeer en vervoer
Zie toelichting sub i
Toenemende kapitaallasten door noodzaak tot activering van investeringen in openbare ruimte
Het huidige beleid en ambities leiden tot (noodzakelijke) investeringen waarvoor nu meerjarig nog niet alle mogelijkheden of dekking voor is.
Kosten van rente en afschrijving als gevolg van meerjarige infrastructurele investeringen
Minder inkomsten van het Rijk.
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
Inflatie
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes
Veel investeringsplannen rondom mobiliteit. Aankomende grote vervangingsgolf vanwege leeftijd activa.
dit betreft wegen en bruggen o.a.
Investeringen in Mobiliteitsplan en verbetering verkeersveiligheid

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze c c) Economie
Zie toelichting sub i
Minder inkomsten van het Rijk.
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur -2026 ev: -/-300 k
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze d d) Onderwijs
Zie toelichting sub i
Hogere kapitaallasten van nieuwbouw scholen
Het huidige beleid en ambities leiden tot (noodzakelijke) investeringen waarvoor nu meerjarig nog niet alle mogelijkheden of dekking voor is.
Kosten van rente en afschrijving als gevolg van bouw onderwijshuisvesting (IKC's)
Minder inkomsten van het Rijk.
4.2 Onderwijshuisvesting -2026/-1,5 k 2027 -/- 2.500 k
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
extra budget voor nog vast te stellen integraal huisvestingsprogramma onderwijs

In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes

Veel investeringsplannen rondom onderwijshuisvesting. Aankomende grote vervangingsgolf vanwege leeftijd activa.

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze e

e) Sport, cultuur en recreatie

Zie toelichting sub i

idem

Minder inkomsten van het Rijk.

5.2 Sportaccommodaties 2026 -/- 600k 2027 -/-300k

Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.

In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes

betreft groenonderhoud

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze f

f) Sociaal domein

De terugval in inkomsten ontbreekt hier als optie K. Dat is de grote oorzaak, de terugval van de algemene uitkering uit het gemeentefonds

Ingaande 2026 is het voornemen om van het totaalbedrag van € 3,0 mln. een bedrag van € 2,5 mln. binnen het Sociaal domein te vinden. De overige € 500.000 moet elders binnen de begroting gevonden worden.

Boekjaar 2027 heeft een negatief begrotingsresultaat. Welke ingrijp nodig is om dit positief te maken is nu nog niet voorhanden. Dit hangt af van meerdere factoren, o.a. de onzekerheid over de inkomsten Gemeentefonds.

Zie toelichting sub i

Toenemende kosten van het sociaal domein

WMO, vergrijzing en complexere zorg, en jeugdwet, nu nog incidenteel straks wellicht structureel.

Verwachte toename van kosten WMO en Jeugdzorg

met name de kosten voor de jeugdzorg nemen fors toe door een toegenomen zorgvraag. Ook de kosten voor armoedebestrijding en regelingen voor inkomstensondersteuning nemen fors toe.

Het huidige beleid, ambities maar ook landelijke verwachtingen qua ontwikkeling van de doelgroep en het landelijke beleid leiden tot (noodzakelijke) investeringen waarvoor nu meerjarig nog niet alle mogelijkheden of dekking voor is.

Door stijgende prijzen in de zorg w.o. kostprijs en CAO-ontwikkelingen.

Maar hoofdzakelijk door minder inkomsten vanuit de Algemene uitkering hebben wij ingrepen moeten doen

We zien de kosten voor het sociaal domein (m.n. WMO) stijgen.

De lasten jeugdzorg zijn in 2023 flink gestegen, hier houden we in de meerjarenbegroting ook rekening mee.

Stijgende kosten in het sociaal domein en dan met name op het terrein van de jeugdhulp

Ingegeven door onzekerheid of en hoeveel extra middelen wij vanuit het Rijk kunnen verwachten

de kosten jeugd stijgen extreem hard. Maar ook de loonkosten

idem

Minder inkomsten van het Rijk.

En weer lichte opwaartse druk bij Jeugdzorg door specifieke casus.

Tekortschietende rijksbekostiging op meerdere terreinen ('ravijn').
Stijgende kosten met name op het gebied van jeugd
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes
Indexering m.n. van jeugd
Binnen het sociaal domein blijven de kosten fors toenemen, vooral mbt jeugdzorg.
Een of meerdere beleidsterrein hiervoor aanwijzen is niet eenvoudig, aangezien veel factoren invloed hebben op het bereiken van een gezond financieel evenwicht. De hogere kosten in het sociaal domein in combinatie met de lagere inkomsten vanuit de algemene uitkering kunnen wel als een constante factor worden gezien in de financiële uitdagingen, met name in de laatste jaren van de meerjarenbegroting
Grote stijgingen in zowel prijs als hoeveelheid.
Jeugdskosten
Lastenstijging uitvoering Jeugdwet is uitzonderlijk. jaar na jaar opnieuw.
Ravijnjaar 2026; daling algemene uitkering.

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze g g) Volksgezondheid en milieu
Zie toelichting sub i
Het huidige beleid en ambities leiden tot (noodzakelijke) investeringen waarvoor nu meerjarig nog niet alle mogelijkheden of dekking voor is.
idem
Minder inkomsten van het Rijk.
stijgende kosten voor duurzaamheid
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze h h) Volkshuisvesting
Zie toelichting sub i
Het huidige beleid en ambities leiden tot (noodzakelijke) investeringen waarvoor nu meerjarig nog niet alle mogelijkheden of dekking voor is.
idem
Minder inkomsten van het Rijk.
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)i) 2026 ev -/-300k nb niet specifiek aan 1e gekoppeld: Hoofdoorzaak: tekort aan inkomsten (ravijn 2026 ev) staat niet als mogelijk antwoord 2023-> 2024 +3.5 milj 2024->2025 +2.5 mil 2025->2026 -/-6.3 milj 2026-2027 -/-0.3 milj
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze i i) Bestuur

Het gaat niet om een specifiek beleidsterrein. Ingrijpen in de meerjarenraming is vanaf 2026 nodig als gevolg van de daling van de algemene uitkering. Voor 2025 is dit nog niet noodzakelijk.
Lagere algemene uitkering Gemeentefonds vanaf begrotingsjaar 2026.
De oorzaak ligt met name in een tekort aan inkomsten via de uitkering gemeentefonds. Deze keuze is in bovenstaand rijtje niet beschikbaar. Om deze redenen heb ik hier alle beleidsvelden aangevinkt. Ik vind de vragen in deze enquête moeilijk te beantwoorden. De vragen zijn erg algemeen en soms ook onduidelijk. Bovendien is het te geven antwoord voor meerderlei uitleg vatbaar. Veelal dekt het geven van één antwoord maar een beperkt deel van de lading. Door alleen één antwoord aan te kruisen is het risico groot dat er een andere interpretatie aan wordt gegeven dan de werkelijke situatie is. Bij elk antwoord hoort n.l. veelal context met een gemeente-specifieke duiding.
Door de verlaging van de algemene uitkering
Niet speciaal een beleidsterrein. V.a. 2026 een begrotingstekort door andere verdeling gemeentefonds (financieel ravijn).
Maar met name korting op het gemeentefonds vanaf 2026.
Dit wordt veroorzaakt door de verlaging van de Rijksinkomsten voor de gemeente uit het Gemeentefonds.
De korting van het gemeentefonds zorgt voor fors lagere baten van gemeenten. Voor Groningen gaat het om €44 miljoen. In de meerjarenbegroting houden we rekening met het voor de helft terugdraaien van de korting. Hiervoor accepteren we een tekort van €22 miljoen in 2026 en 2027.
Zie toelichting vraag 1
Ik heb gekozen voor antwoord i dat komt het dichtste bij ons. Antwoord is: De financiële tekorten ontstaan door een verlaging van de Algemene uitkering 2026 e.v. jaren. Tiel gaat voorzichtig om met het aangaan van structurele financiële verplichtingen Ivm de daling van de algemene uitkering. Echter, er is voor gekozen om het meerjarig tekort te laten zien en er te laten zijn.
We ontvangen structureel minder geld uit het gemeentefonds. Met name de opschalingskorting werkt sterk door in onze cijfers.
Algemene uitkering
Hiermee doelen we op middelen uit gemeentefonds.
Het ravijn binnen het gemeentefonds vanaf 2026 zorgt ervoor dat we € 4 miljoen minder opbrengsten krijgen.
Algemene uitkering
significant lagere bijdrage vanuit het Rijk via de algemene uitkering in de jaren 2026 en 2027
Lagere baten doordat de algemene uitkering fors daalt.
Minder inkomsten van het Rijk.
Lagere baten als gevolg van de gewijzigde systematiek voor de algemene uitkering.
In 2026 ontstaat een tekort doordat de algemene uitkering afneemt met € 11,5 miljoen t.o.v. de algemene uitkering in 2025. De toename van de lasten in 2026 met € 7 miljoen wordt grotendeels gedekt door een hogere bijdrage van € 8 miljoen uit de reserves.
Algemene uitkering daling. Voor de rest is begroting stabiel.
De grootste factor ligt bij het onderdeel algemene dekkingsmiddelen. De ravijnjaren komen met name tot stand door een lagere uitkering vanuit het gemeentefonds.
Er vanuit gaande dat Bestuur de uitkeringen uit het gemeentefonds bevat. Want de teruggang in de algemene uitkering vanaf 2026 is de grootste oorzaak.
Het terugkomen van de opschalingskorting in het gemeentefonds. Daarnaast nog de loon- en prijspeilontwikkelingen en de ambities op de diverse beleidsterreinen.
Daling van de inkomsten uit het gemeentefonds. Binnen de begroting is geen sprake van bovenmatige lastenstijgingen binnen een of meerdere programma's.
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead bezien.
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes
Daling algemene uitkering vanaf 2026

Korting op gemeentefonds met ingang van 2026
Hiermee wordt bedoeld de lagere inkomsten vanuit het gemeentefonds.
De zogenaamde "ravijn jaren veroorzaken dit tekort meerjarig"
=>korting algemene uitkering
dit betreft de algemene uitkering
Met name lagere bijdrage rijksoverheid.
Algemene uitkering
Korting op de AU
De algemene uitkering daalt in 2026 ten opzichte van 2025 met grofweg € 4 miljoen
Op het taakveld 0.7 algemene uitkering. We ontvangen fors minder baten vanaf 2026.
Lagere baten in de algemene uitkering (daljaar 2026)
Korting gemeentefonds van 3 miljard is de oorzaak van de tekorten vanaf 2026
Ik mis hier het kopje 'algemene dekkingsmiddelen'. Wij krijgen namelijk minder baten vanuit de algemene uitkering waardoor wij onze meerjarenraming niet meer sluitend krijgen. Dus geen lastenstijging, maar minder baten.
Stijgende kosten jeugdzorg en wmo
De lagere rijksvergoeding die we ontvangen vanuit Den Haag

Toelichting op vraag 1e antwoordkeuze j j) Overhead
Programma Financiën ontbreekt bij antwoorden a. t/m j. Lagere baten in programma Financiën als gevolg van nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten.
Zie toelichting sub i
Niet de overhead zelf, maar de lagere inkomsten als gevolg van daling van de algemene uitkering vanaf 2026.
Loon- en prijsstijgingen (o.a. energie) leiden op alle fronten tot hogere kosten.
In principe ligt de oorzaak bij de (korting op de) 'Algemene uitkering' vanaf 2026. Echter, het beleidsveld 'Algemene dekkingsmiddelen' ontbreekt in de keuzelijst.
De nieuwe CAO heeft een behoorlijke structurele impact. Daarnaast zien we dat de uitkering uit het Gemeentefonds niet in dezelfde mate meegroeit als de lasten die we hebben (bijv. WMO), ook vanwege allerlei onttrekkingen/besparingen die ingeboekt zijn op het gemeentefonds.
We zien ook dat de rente behoorlijk aan het stijgen is.
De oorzaak ligt in de lagere uitkering vanuit het gemeentefonds, wij hebben voor overhead gekozen bij gebrek aan deze keuze.
Formatie-uitbreiding als gevolg van disbalans eigen vast personeel <-> externe inhuur
idem
Minder inkomsten van het Rijk.
Geen keuze gemaakt (maar moet iets aan vinken om een toelichting te kunnen geven en verder te kunnen), de oorzaak ligt in een lagere Algemene Uitkering
Oorzaak is lagere algemene uitkering
Voor mogelijke ombuigingen vanaf 2025 worden alle programma's en overhead gezien.
Gemeentefonds -> te weinig structurele middelen. Bij structurele taken horen structurele knaken.
vooral lagere algemene uitkering
In onze beleving is de kostenstijging over de gehele linie de oorzaak van het overall tekort. Wel vragen pittige investeringen in de toekomst op het gebied van wegen/onderwijs/sport/klimaat en stijgende kosten SD tot scherpe keuzes
De lasten zijn bij ons redelijk constant begroot. De oorzaak van tekorten is met name de daling van de inkomsten, door de verlaging van de Algemene uitkering.
Bij vraag 1b was antwoordmogelijkheid k. Die had ik hier ook in willen vullen.

Een of meerdere beleidsterrein hiervoor aanwijzen is niet eenvoudig, aangezien veel factoren invloed hebben op het bereiken van een gezond financieel evenwicht. De hogere kosten in het sociaal domein in combinatie met de lagere inkomsten vanuit de algemene uitkering kunnen wel als een constante factor worden gezien in de financiële uitdagingen, met name in de laatste jaren van de meerjarenbegroting
Geen van de antwoorden dekt de lading. Oorzaak is gelegen in ontwikkeling gemeentefonds (ravijnjaar 2026).
Investeringsplannen rondom nieuwe stadhuis.
Ravijnjaar algemene uitkering
De overhead is toegenomen als gevolg van de CAO-stijgingen, stijging van de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen en het aannemen van nieuw personeel.

Vraag 1f

Welke nieuwe ingreep of ingrepen heeft uw gemeente gedaan om de meerjarenraming 2025-2027 in evenwicht te krijgen?

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze a a) Onze gemeente brengt het voorzieningenniveau voor de inwoners omlaag
Welzijnssubsidies (cultuur en sport) verlaging budgetten met 10%.
Er zijn op vrijwel alle programma's bezuinigingen/ombuigingen gerealiseerd, met name op basis van de kaasschaafmethode. Daarnaast is de toeristenbelasting verhoogd en is de reserve dekking kapitaallasten verhoogd van investeringen met een afschrijvingstermijn tm 5 naar tm 15 jaar.
Ons meerjarig tekort is zo groot, dat het niet anders kan dan dat men het gaat merken in de voorzieningen. Welke dit betreft wordt nog uitgewerkt en komt terug in de perspectiefnota 2024.
Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze b b) Onze gemeente brengt het onderhoudsniveau kapitaalgoederen omlaag
Een paar geleden is al besloten het onderhoudsniveau te verlagen. Uitwerking zit in de huidige begroting.
Onderhoud groen gaat in 2027 omlaag.
Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze c c) Onze gemeente neemt significante nog in te vullen stelposten voor nog in te boeken bezuinigingen op
Er wordt een bezuinigingstraject opgestart met de raad. Dit moet leiden tot keuzescenario's die gaan leiden tot een sluitend meerjarenperspectief waarbij rekening kan worden gehouden met nieuwe inzichten vanuit de mei- en septembercirculaire

zie 1 en 1e
In afwachting van de ontwikkelingen gemeentefonds is een stelpost Nieuw voor Oud in de meerjarenraming 2025-2027 opgenomen. Daarnaast verwachten we van het Rijk aanvullende middelen voor 'het ravijnjaar' vanaf 2026.
Een algemene nog uit te werken taakstelling m.i.v. 2026 ad € 1,2 mln.
In de begroting is met het oog op het financieel meerjarenbeeld een taakstelling van 2,3 miljoen opgenomen.
Betreft alle beleidsterreinen. Zie ook antwoord bij vraag 1a. Betreft algemene noodmaatregelen, niet indexeren subsidies en minder verhogen materiele budgetten die alle beleidsterreinen evenredig treft.
Er zijn stelposten opgenomen maar er worden ook meer (loon)kosten gedekt vanuit incidentele middelen (spuks)
Dit heeft effect op alle beleidsterreinen.
De beleidsterreinen moeten nog ingevuld worden.
Personeelskosten rijzen de pan uit, er wordt hiervoor een stelpost opgenomen in de volgende begroting, in de huidige begroting is dit geen onderdeel. vraag is suggestief dat er nu al ingrepen worden gedaan, feit blijft dat er een structureel tekort is in 2026 en 2027, er wordt in deze begroting dus beperkt ingrepen gedaan.
Algemene stelpost voor inkoop. Te realiseren door wijziging aanbestedingsbeleid.
Bezuinigingstaakstellingen sociaal domein (m.n. Jeugd) en sport
Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze d
d) Onze gemeente stelt investeringen uit of af, bijvoorbeeld in nieuw beleid
Een aantal zaken zijn nu nog niet vertaald in het meerjarenperspectief 2025-2027. We zullen daarbij o.a. keuzes moeten maken in de afweging Nieuw beleid en/of temporisering investeringen.
Voorbeeld bij d): Investeringen in straten, pleinen en groen alleen voor zover nodig voor onderhoudsniveau.
We hebben al investeringen opnieuw beoordeeld; middels een 213a onderzoek. De resultaten hebben een structureel voordeel opgeleverd welke is meegenomen in de meerjarenraming.
In de begroting is geen besluit genomen over (grote) investeringen. Voor een aantal strategische investeringen is besloten eerdere keuzes opnieuw tegen het licht te houden en te beoordelen. De uitwerking hiervan komt terug bij de begroting 2025.
Investeringen in parkeervoorziening, renovatie gemeentehuis
Het gaat hierbij met name om uitstellen van investeringen. Door de raad is een amendement aangenomen luidende: "Het college te verzoeken een voorstel aan de raad te sturen inzake de mogelijkheden om het onderhoudsniveau van wegen in Hattem anders in te delen om daarmee kosten te besparen zonder dat daarbij wordt ingeleverd op veiligheid, als raad denken wij aan: a. het budget voor onderhoud te maximeren op 9 miljoen euro voor de periode 2024-2027; b. mogelijkheden om de reconstructie van wegen op basis van het STOP principe ¹ met minder asfalt uit te voeren; c. andere vormen van onderhoud te kiezen, duurzaam en levensduurverlengend, en in overleg te gaan met omwonenden als wegen op een andere manier onderhouden kan worden; d. de uitkomsten van de evaluatie van het GVVP en de mobiliteitsvisie in dit traject te betrekken; Met als gezamenlijk doel dat de raad meer grip houdt op de financiën en om de jaarlast te verminderen door het beter in de tijd zetten van infrastructurele projecten en die meer temporiseren."
Algemene toelichting: Aan de Raad zijn de investeringen en ambities in de toekomst voorgelegd. Er dienen keuzes

hierin gemaakt te worden. Alles uitvoeren is financieel niet haalbaar. Het betreft met name de beleidsterreinen Onderwijs en Cultuur.
Het gaat om diverse beleidsterreinen zoals veiligheid, sport, overhead.
Ambities worden bekeken vanuit bestuurlijk oogpunt (te veel ambities). Financiën zijn daarbij niet alleen leidend (maar het gevolg van beleid)
De investeringen op gebied van mobiliteit, onderwijshuisvesting, sport en het nieuwe stadhuis worden allemaal meegenomen in de heroverwegingen.
Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.
De gemeente stelt investeringen uit om de structurele lasten te beperken. Verder hebben we in de programmabegroting 2024 in de jaren 2024 en 2025 voor gemiddeld €3,5 miljoen aan beleidsmaatregelen getroffen op incidentele, projectmatige basis. Was er geen sprake geweest van het financieel ravijn, dan hadden we deze maatregelen zeer waarschijnlijk voor een deel structureel ingezet.

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze e e) Onze gemeente stelt haar ambities in de grote opgaven bij, bijvoorbeeld in de energietransitie
Er is een bezuinigingsronde geweest waarin een tiental keuzes zijn gemaakt om te bezuinigen.
In de begroting 2024 zijn alleen noodzakelijke opgaven meegenomen. Indien mogelijk zijn de opgaven alleen voor 2 jaar meegenomen. In de begroting 2024 zijn geen nieuwe opgaven meegenomen gezien de financiële onzekerheid.
De grote opgaven zijn in beeld gebracht met een eerste doorrekening van de voorlopige investeringen. Dit heeft o.a. betrekking op; school gebouwen, sporthallen, verduurzamingsversnellers, transitiefonds economie, gebiedsontwikkeling Reeve en ontwikkeling Sociaal Domein
Zie algemene toelichting bij vraag 1f keuze d
Ambities worden bekeken vanuit bestuurlijk oogpunt (te veel ambities). Financiën zijn daarbij niet alleen leidend (maar het gevolg van beleid)
Ons meerjarig tekort is zo groot, dat het niet anders kan dan dat men het gaat merken in de ambities voor de grote opgaven. Welke dit betreft wordt nog uitgewerkt en komt terug in de perspectiefnota 2024.
Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.
Momenteel lopen er voorbereidende activiteiten op op te pakken opgaven waarbij gekeken zal worden naar wat kan en niet kan.

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze f f) Onze gemeente bezuinigt op het eigen apparaat
De apparaatstaakstelling moet nog ingevuld worden.
Dit zal echter zo veel mogelijk gekoppeld gaan worden aan taken die we dan ook niet meer uitvoeren.
Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel

uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze g

- g) Onze gemeente voert stelselwijzigingen door, zoals het instellen van kapitaallastenreserves en het wijzigen van afschrijvingstermijnen

Betreft verlenging van afschrijvingstermijnen voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte: Wegen, Groen & water, Civiele constructies, openbare verlichting, Speeltoestellen.

Om financiering van de kapitaallasten van de grote opgaven mogelijk te maken mede in relatie tot de huidige relatief hoge algemene reserve bereiden we voor de PPN 2025-2028 een algemene kapitaallasten reserve voor.

Zie algemene toelichting bij vraag 1f keuze d

Kapitaallasten reserve voor projecten (MN programma 4 (scholen) en 5 (theater en sportzaal) en programma 1 (gemeentelijke gebouwen)).

Er zijn op vrijwel alle programma's bezuinigingen/ombuigingen gerealiseerd, met name op basis van de kaasschaafmethode. Daarnaast is de toeristenbelasting verhoogd en is de reserve dekking kapitaallasten verhoogd van investeringen met een afschrijvingstermijn tm 5 naar tm 15 jaar.

Reserve kapitaallasten instellen voor twee investeringen op het gebied van sport en bestuur. Meerjarige groei van het aantal inwoners verwerkt. Dit geeft extra algemene uitkering.

Voor de tekorten vanaf 2026 zijn nog geen echte ingrepen gedaan. Eerst wordt duidelijkheid vanuit Den Haag verwacht

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze h

- h) Onze gemeente verhoogt de belastingen en/of tarieven extra (dus met meer dan de reguliere stijging)

In 2025 volgt een extra verhoging van de OZB die reeds is afgesproken in de PB 2022-2025.

OZB is extra verhoogd (3% naar 10%) middels een amendement tijdens de begrotingsbehandeling; hierdoor is 2027 nu ook in evenwicht.

Om dezelfde reden is een extra lastenverhoging van 4,3% opgenomen.

Voor h, de 3e noodmaatregel is OZB extra verhogen met 1% vanaf 2026.

Voor de jaren 2025, 2026 en 2027 is bovenop het inflatiepercentage van 4% een OZB-inkomstenmaatregel getroffen. Voor genoemde jaren is de opbrengst OZB jaarlijks verhoogd met 7,5%. Als compenserende maatregel voor de burger is het vastrecht van de afvalstoffenheffing verlaagd. Deze maatregel is gedekt uit het geprognosticeerde begrotingsoverschot 2025.

Zie algemene toelichting bij vraag 1f keuze d

h) In de meerjarenbegroting is ervoor gekozen om het OZB-tarief niet woningen extra te laten stijgen met 5% voor 2025 en 2026 te laten stijgen. Voor 2027 is de extra stijging 2%.

Toeristenbelasting wordt opgehoogd. t.a.v. omliggende gemeenten loopt het tarief achter. ophoging komt voort uit een amendement van de raad. Onderzoek loopt nog in de organisatie naar het tarief inclusief differentiatie, waaruit een nieuw tarief zal volgen.

Er zijn op vrijwel alle programma's bezuinigingen/ombuigingen gerealiseerd, met name op basis van de kaasschaafmethode. Daarnaast is de toeristenbelasting verhoogd en is de reserve dekking kapitaallasten verhoogd van investeringen met een afschrijvingstermijn tm 5 naar tm 15 jaar.

OZB en afvalstoffenheffing gaan meer dan trendmatig omhoog.

In onze gemeente zit nog ruimte in de OZB-tarieven.

Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke

investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.
Naast reguliere verhogingen obv indexaties is het College bereid eventueel meer verhoging door te voeren.
Het meerjarig tekort wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de financiële gevolgen van de gewijzigde financieringssysteem van het Rijk naar gemeenten. Omdat dit buiten de beïnvloedingssfeer van de gemeente ligt gaan we de tekorten voor een belangrijk deel neerleggen bij burgers, bedrijven en instellingen door een verhoging van de belastingdruk.
We voeren 5% extra ozb-verhoging door vanaf 2026 boven op het inflatiepercentage dat we gehanteerd hebben van 3%.

Toelichting op vraag 1f antwoordkeuze i
i) Anders
Vanwege de onzekerheid in de ontwikkelingen rondom het gemeentefonds hebben wij in de begroting 2024 nog geen maatregelen getroffen om het tekort vanaf 2026 op te vangen.
De meerjarenraming is niet in evenwicht
er is een dotatie vanuit de algemene reserve gedaan in de jaren 2026 en 2027.
In verband met de bijzondere situatie van ontvlechting van de werkmaatschappij van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel zal bij de Kadernota 2025-2028 een nader plan voor de toekomst worden gemaakt gericht op het vormen van twee nieuwe moderne organisaties.
Daarnaast speelt hoe dan ook de onzekerheid over de Rijksmiddelen in het gemeentefonds. Op dit moment voorzien wij voor 2026 en verder grote structurele tekorten
Er is gekeken naar structurele onderuitputting van budgetten in de begroting en zijn bezuinigingen verwerkt. Er is daarbij niet bezuinigd op wettelijke taken en het voorzieningenniveau voor inwoners.
Er zijn tot op heden géén nieuwe ingrepen gedaan. Jaarschijven 2026 en 2027 van de meerjarenraming zijn niet in evenwicht.
We zullen de begroting 'flexibel' maken . Dit geeft ons inzicht in de mate waarin lasten en baten beïnvloedbaar zijn. Bestuurders zijn ook beter in staat keuzes te maken.
in de Kadernota 2024 volgt een handelingsperspectief o.b.v. mogelijke scenario's over de inkomsten van het Rijk c.q. tekorten in het begrotings- en meerjarenbeeld.
Nog onbekend. Op advies van VNG de tekorten laten zien.
Er zijn nog geen keuzes gemaakt
Wij hebben nog geen ingrepen gedaan.
Voorbeeld bij i): budget nieuw beleid wijkgericht werken en budgetten verlagen die onderbestede werden in 2023 en/of eerdere jaren.
onze gemeente presenteert een tekort in 2027
In het voorjaar 2024 gaat het college voorbereidingen treffen om de begroting v.a. 2026 in evenwicht te krijgen.
Er zijn geen ingrepen gedaan.
Geen meerjarig sluitende begroting ingediend.
Wordt in aanloop naar de kadernota 2025 uitgewerkt. Hangt vooral af van ontwikkeling financiële verhoudingen vanaf 2026.
Geen ingrepen gedaan. Dit moet nog worden opgepakt als de verlaging van de Rijksinkomsten uit het Gemeentefonds niet worden gecompenseerd.
In de begroting 2024 houden we er rekening mee dat het Rijk met aanvullende middelen over de brug komt. Hierbij rekenen met de helft van de landelijke korting van €3 miljard. Voor Groningen is dit €22 miljoen. Dit sluit aan bij het tekort dat we in de begroting 2024 presenteren in 2026 en 2027.
College heeft nog geen concrete ingrepen gedaan, maar een taakstellende ombuiging van € 15 - € 30 miljoen aangekondigd die in de Voorjaarsnota 2024 tot concrete maatregelen moet leiden.
onze gemeente kiest ervoor een eenmalig negatieve jaarschijf ten laste te laten gaan van de algemene reserve
Voor de jaren 2026 en 2027 hebben we geen sluitende begroting als gevolg van de lagere Algemene Uitkering. We hebben nog geen ingrepen gedaan.

We hebben ervoor gekozen geen ingrepen te doen en het tekort zichtbaar te laten zijn.
Bij de kadernota is een taakstelling opgenomen voor een bedrag van € 1.000.000. Deze taakstelling is een gevolg van de structureel positieve resultaten bij de laatste jaarrekeningen. Hierbij zijn IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte) budgetten (€ 300.000) en budgetten sociaal domein (€ 500.000) bijgesteld. Bij de kadernota waren de IBOR budgetten ook al voor € 200.000 bijgesteld, zodat de totale bijstelling IBOR budgetten € 500.000 bedraagt. Door deze bijstellingen verandert er niets aan het bestaande beleid. De budgetten zijn alleen realistischer geraamd. Ook geldt bij het sociaal domein nog een achtervang door de bestaande reserves. Mede door het VNG advies om reëel te begroten en negatieve saldi te presenteren, wordt voorgesteld het resterende bedrag (€ 200.000) vooralsnog niet in te vullen.
In Enschede is ervoor gekozen op dit moment nog niet bij te sturen op de tekorten vanaf 2026. Dit omdat dit tekort hoofdzakelijk wordt veroorzaakt door kortingen op het gemeentefonds. In VNG verband verzetten we ons daartegen richting het Rijk. In VNG verband is tevens de afspraak gemaakt om tekorten voor nu te presenteren en niet bij te sturen. Enschede volgt die lijn.
Begrotingstekort zichtbaar, nog zonder dekking, vanaf 2026 van grofweg € 4,5 mln. In lijn met 'tekort' in gemeentefonds van € 3 miljard.
Het financiële tekort dat zich vanaf 2026 openbaart. Hebben wij onaangetast gelaten. Dus geen maatregelen genomen, en er zijn ook geen maatregelen in voorbereiding.
De tekorten (vanaf 2026) zijn in beeld gebracht. Dit is in lijn met het VNG-advies om reële ramingen te presenteren. Ons college van B&W heeft bewust besloten om te blijven investeren en uitvoering te geven aan de ambities uit het Coalitieakkoord.
Op dit moment heeft de Gemeente Midden-Delfland nog geen ingrepen verricht. Dit volgt later indien de korting in/vanaf 2026 op de algemene uitkering ongewijzigd blijft.
De meerjarenraming is nog niet in evenwicht. Onze gemeente gaat een bezuinigingstraject in. Gegeven het benodigde bedrag zullen op veel terreinen maatregelen worden genomen.
Onze begroting heeft in de jaren 2026 en 2027 een negatief saldo. Wel hebben wij een stelpost van € 2 miljoen aan de lastenkant opgenomen. Deze lasten zijn nog niet ingevuld. Deze post is bedoeld om ook nog ruimte in de toekomst te creëren voor ambities en prioriteiten die nog niet volledig zijn ingevuld en om risico's in de exploitatie (zoals een hogere inflatie) op te kunnen vangen. Desalniettemin werken we momenteel aan een opdracht om onze begroting te 'herdefiniëren'. Dit houdt in dat we onze begroting beoordelen op planningsoptimisme (investeringen beter in de tijd faseren) en dat we beoordelen of alles wat we nu doen bijdraagt aan de doelstellingen die we als gemeente hebben (doen we wel de juiste dingen, die bijdragen aan het realiseren van onze maatschappelijke opgaven?). Door hier inzicht in te creëren, kunnen we vervolgens keuzes maken m.b.t. het al dan niet voortzetten van bepaalde activiteiten.
We hebben geen ingrepen gedaan. Deze waren niet noodzakelijk.
We hebben vooralsnog geen ingrepen gedaan. We laten een tekort zien vanaf 2026 en bereiden ons richting de Perspectiefnota 2024 voor op ombuigingen.
Purmerend heeft ervoor gekozen om het begrotingsadvies van de VNG te volgen en een reële begroting te presenteren. oor de gevolgen van de keuzes van het kabinet te laten zien, wordt een helder signaal afgegeven aan het inmiddels demissionaire kabinet en Tweede Kamer dat de gemeentelijke financiën momenteel onvoldoende zijn voor het uitvoeren van het huidige takenpakket. Het begrotingsadvies bestaat uit drie onderdelen: Zorg voor een sluitende begroting voor 2024 en 2025; Ga voor 2026 en 2027 uit van maatschappelijke opgaven, ook als dit een tekort laat zien; Voer (nog) geen bezuinigingen door voor de korting van € 3 miljard, hierover zijn en komen nog gesprekken. Concreet is hier invulling aangegeven door 4 zaken in onze begroting te verwerken: Weghalen extra middelen gemeentefonds kopieerslag 2025 Prijscompensatie IBOR van 50% naar 100% Aanvullende IBOR (geluidschermen, keermuren, steigers etc) Investeringsagenda schijf 2027 Purmerend heeft in deze begroting 2024 gekozen om geen ingreep te doen om een sluitende begroting te presenteren. In de Voorjaarsnota 2024 komt het college terug met toekomstscenario's .
Onze gemeente heeft nog geen ingrepen gedaan in de meerjarenraming
de jaren 2026 en 2027 sluiten met een tekort. Mocht het zo zijn dat er naar aanleiding van de vele signalen vanuit gemeenteland vanuit het Rijk geen initiatief komt om de algemene uitkering naar boven toe bij te stellen er door Lelystad ingrijpende beuinigingsmaatregelen genomen moeten worden.

<p>De begrotingsjaren 2024 en 2025 zijn sluitend. De begrotingsjaren 2026 en 2027 hebben een tekort van € 1,3 miljoen. Maatregelen worden besproken in 2024 en opgenomen in de Programmabegroting 2025-2028.</p>
<p>Net als veel andere gemeenten, heeft ook Baarn er voor gekozen de nadelige saldo's voor de jaarschijven 2026 en 2027 te presenteren.</p> <p>Wel is het college in gesprek gegaan met de raad over eventuele scenario's mochten ingrijpende keuzes toch noodzakelijk blijken. In aanloop naar de perspectiefnota 2025 wordt in gezamenlijkheid (college en raad) invulling gegeven aan de verdere concretisering van de scenario's.</p>
<p>Er zijn nog geen ingrepen gedaan er is een inventarisatie naar mogelijkheden aangekondigd waarbij in principe alles bespreekbaar is.</p>
<p>Geen nieuwe ingrepen gedaan. We volgen met interesse uitkomst stemming over motie Enschede op ALV van VNG</p>
<p>Anders, de meerjarenraming (lees 2026 en 2027) zijn nu nog niet in evenwicht. Welke ingrepen gedaan zullen worden, moet nog worden bepaald bij Kadernota 2025.</p>
<p>Het jaar 2026 laat een tekort zien, het jaar 2027 sluit op nagenoeg nul. Er zijn in deze jaren nog geen ingrepen gedaan.</p>
<p>er zijn geen ingrepen voorgesteld om tot evenwicht te komen, voor 2026 en 2027 is een nadeel gepresenteerd.</p>
<p>In de meerjarenraming 2025-2027 zijn (nog) geen ingrepen verwerkt, de begroting is voor de jaren 2026/2027 niet structureel sluitend als gevolg van de verwachte ravijnjaren. Hierin volgt gemeente Olst-Wijhe het VNG-advies om de ravijnjaren realistisch te begroten en voor 2026 en 2027 een tekort te presenteren.</p>
<p>De jaren 2026 en 2027 zijn nog niet in evenwicht, ingrepen moeten komende jaren worden opgesteld.</p>
<p>i) De jaren 2026 en 2027 zijn niet in evenwicht</p>
<p>Vooralsnog zijn er geen ingrepen gedaan of in voorbereiding mede in afwachting van ontwikkelingen bij het rijk (gemeentefonds).</p>
<p>Onze gemeente heeft geen maatregelen genomen om 2026-2027 in evenwicht te krijgen. Bij de meicirculaire 2023 is er helaas geen oplossing gekomen voor het ravijn 2026 en de jaren daarna. De val van het kabinet gaat er waarschijnlijk voor zorgen dat er op korte termijn geen oplossing zal komen. Een nieuw kabinet zal een nieuw standpunt over de gemeentefinanciën moeten innemen. Vanuit de VNG wordt zeer actief gelobbyd om kenbaar te maken dat taken en middelen van gemeenten niet in evenwicht zijn. Of dit tot het gewenste resultaat (dichten van het ravijn met € 3 miljard extra middelen voor gemeenten) leidt is nog onzeker. De € 3 miljard betekent voor de gemeente Emmen ongeveer € 20 miljoen.</p> <p>Voor 2026 en verder kiezen we er bewust voor om de begroting op dit moment niet sluitend te maken. Het college vindt het niet opportuun om op dit moment al ingrijpende maatregelen te nemen op de tekorten in 2026 en verder want het is belangrijk dat we nu investeren in onze gemeente. Alles afwegende achten we de risico's op dit moment acceptabel en voldoende beheerst.</p> <p>Net als vrijwel alle andere gemeenten geven wij zo met deze begroting een duidelijk signaal af naar de provincie en het Rijk. Aan de ene kant wordt van gemeenten verlangd dat ze steeds meer taken oppakken en aan steeds meer wettelijke verplichtingen voldoen. Aan de andere kant wordt het beschikbare budget voor gemeenten drastisch teruggeschroefd. Dit stelt gemeenten voor een spagaat. We gaan er vanuit dat een nieuw kabinet tot inkeer komt. Als er geen extra middelen van het rijk komen realiseren we ons dan ook dat bij de volgende begroting andere afwegingen nodig zullen zijn.</p>
<p>op dit moment nog niks.</p>
<p>Onze gemeente doet vooralsnog geen nieuwe ingrepen om de meerjarenraming 2025-2027 in evenwicht te krijgen. De begroting 2024 is in evenwicht. De begroting 2025 is nagenoeg in evenwicht met een nadelig saldo van € 82.000. Dit wordt betrokken bij de voorjaarsnota 2024. Voor 2026 en 2027 zien we fors negatieve saldi door de financiële dip in de Algemene Uitkering. Het Rijk en VNG zijn over de periode vanaf 2026 nog in discussie en het advies van de VNG is om een reële begroting voor deze jaren neer te leggen. Het is belangrijk om de ontwikkelingen hierin nauwlettend te volgen. Mochten de noodzakelijke extra middelen vanuit het Rijk uitblijven, dan stelt dit ons bij het opstellen van de begroting 2025 voor een opgave.</p>
<p>Geen. Losser heeft conform het advies van de VNG besloten om een beperkt meerjarig tekort (structureel en reëel) in jaarschijf 2027 te accepteren.</p> <p>Vraag 1G hieronder. Antwoord niet van toepassing. Omdat er verplicht iets ingevuld moet worden heb ik hier A beantwoord.</p>

Geen maatregelen genomen conform de resolutie van de VNG
De jaren 2026 en 2027 sluiten met een negatief saldo. Er zijn nog geen ingrepen voorgesteld. Wel is gestart met een proces om te komen tot ombuigingen. Hierover moet voorafgaand of bij de Voorjaarsrapportage 2024 besluitvorming plaats vinden.
Wij hebben nu nog geen specifieke maatregelen genomen. We zijn bezig net een ombuigingsoperatie, waar de onderdelen a t/m h tot de mogelijkheden behoort.
In lijn met het antwoord op vraag 1a hebben wij in de begroting 2024 nog geen ingrepen gedaan om structureel evenwicht in de jaarschijven 2024-2027 te realiseren. Wij hebben de begroting opgesteld in lijn met het VNG-advies. Dit betekent dat wij in onze meerjarenraming vanaf 2026 structurele tekorten hebben. Wij wachten de ontwikkelingen van het Rijksbeleid van het nieuwe kabinet op het gebied van gemeentefinanciën af. Inclusief de wijze waarop de twee aangenomen moties (afschaffen opschalingskorting en dichten ravijnjaar) worden uitgevoerd. In de kaderbrief 2024, gevolgd door de voorbereiding van de begroting 2025 komen wij hierop terug. Als het nieuwe Rijksbeleid geen passende oplossingen biedt, zullen wij naar eigen maatregelen gaan kijken om structureel evenwicht in de meerjarenraming te realiseren.
De gemeente gaat onderzoek doen naar wettelijke taken en niet-wettelijk.
Er zijn in de meerjarenraming nog geen ingrepen gedaan. Conform advies VNG en provincie Noord-Brabant is het werkelijke begrotingstekort gepresenteerd. Wel wordt richting de Kadernota 2025 een keuzepakket met ombuigingsmogelijkheden opgesteld.
Meer gemeentefondsuitkering voor de bestaande en nieuwe taken die we moeten uitvoeren. We wachten de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk af i.v.m. afschaffen opschalingskorting en reële financieringssystematiek. Dan is het structureel tekort in 2027 opgelost.
Er zijn nog geen ingrepen gedaan, derhalve is er een fors tekort vanaf begrotingsjaar 2026
momenteel zijn nog geen ingrepen gedaan in de meerjarenraming. Hierdoor zijn tekorten zichtbaar in de jaren 2026 en 2027.
Er zijn geen ingrepen gedaan, 2026-2027 is niet in evenwicht.
In 2024 zal gestart worden met een onderzoek naar bezuinigingen om de meerjarenraming sluitend te krijgen. Dit kan (mogelijk) op alle beleidsterreinen liggen.
Geen ingrepen, specifiek voor begrotingsjaar 2027 is de begroting niet sluitend gemaakt, om de gevolgen van de terugval aan rijksmiddelen vanaf 2026 zichtbaar te maken.
Wij moeten voor 2026 nog scenario's ontwikkelen. We weten nu nog niet wat daar uit komt. Dan kan een combinatie van alle voorgaande punten zijn. Of beleidskeuzes. Dat gaat over de hele begroting en kan alle beleidsterreinen raken. Op dit moment is niets uitgesloten.
Nav advies VNG worden de jaren 2026 en 2027 tekorten getoond
We gaan er nog steeds vanuit dat het Rijk de financiële middelen in lijn brengt met de taken en verantwoordelijkheden.
De meerjarenraming is vanaf 2026 niet meer in evenwicht. Eventuele ingrepen komen pas tot uiting in de Programmabegroting 2025.
De gemeente Harderwijk is na het vast stellen van de begroting 2024-2027 begonnen met het ingang zetten van een ombuigingsoperatie. Eea afhankelijk wat het Rijk de komende periode nog wel / niet gaat doen (bv opschalingskorting terugdraaien)
Er zijn nog geen ingrepen gedaan. Er is geen sluitende begroting.
andere werkwijze sociaal domein: meer gemeenschappelijke voorzieningen i.p.v. maatwerk
Nee, onze gemeente heeft geen ingrepen gedaan in de begroting 2024. Er wordt een herbezinningstraject van de gemeentelijke taken gestart, Uitgangspunt is dat deze herbezinning wordt verwerkt in de kadernota 2026 (Kadernota 2026 wordt in het jaar 2025 samengesteld)
Er zijn bij het vaststellen van de begroting 2024 geen (nieuwe) maatregelen genomen om de meerjarenraming structureel in evenwicht te krijgen/houden. Wij voorzien wel dat er bij ongewijzigd Rijksbeleid maatregelen nodig zijn om inkomsten en uitgaven in evenwicht te houden.
nog geen beleids- inhoudelijke keuzes gemaakt, begroting is niet sluitend vanaf 2026. De tekorten voor 2026 en 2027 komen doordat de gemeente minder algemene uitkering gaat ontvangen van het Rijk
Aalsmeer heeft een centrumregeling met de gemeente Amstelveen. Aan de centrumregeling is gevraagd om ombuigingsvoorstellen te formuleren ter grootte van € 2,5 miljoen. Daarbij zijn alle bovenstaande opties als alternatief opgenomen. Deze ombuigingsvoorstellen dienen zowel uitvoeringscomponenten als programmabudgetten te bevatten. Deze taakstellende opdracht is exclusief de impact van een aantal lokale opgaven en uitdagingen zoals noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties (waaronder zwembad), kazerne, onderwijs en onderhoud

kapitaalgoederen buitenruimte. Hierover zal begin 2024 opnieuw een aanvullende afweging moeten worden gemaakt.
Vooralsnog geen ingrepen aangezien niet in evenwicht zijn veroorzaakt wordt door lagere inkomsten van het rijk. Eventuele acties worden bezien bij volgende perspectiefnota/begroting
Er is nu een perspectiefnota aangeboden met keuzes om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting. Daarbij is de keuze gemaakt om te bezuinigen en/of de belastingen extra te verhogen. Hoe en op welke beleidsterreinen dit wordt uitgewerkt is nog niet bekend.
geen
de keuzes moeten nog gemaakt worden
Nog geen
We begroten een tekort vanaf 2026 wegens het ravijnjaar.
er zijn nog geen ingrepen gedaan. Deze zijn o.a. afhankelijk van de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Op basis daarvan stellen we ons ambitieniveau bij
In verband met de bijzondere situatie van ontvlechting van de werkmaatschappij van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel zal bij de Kadernota 2025-2028 een nader plan voor de toekomst worden gemaakt gericht op het vormen van twee nieuwe moderne organisaties. Daarnaast speelt hoe dan ook de onzekerheid over de Rijksmiddelen in het gemeentefonds. Op dit moment voorzien wij voor 2026 en verder grote structurele tekorten.
We hebben nog geen ingrepen gedaan, maar wel de eerste stappen gezet voor een goede prioritering door middel van het opstellen van een college uitvoeringsprogramma. Met de raad zijn we als college in gesprek om te komen tot een goede prioritering met de daarbij te maken afwegingen. Het bezuinigingstraject moeten we nog daadwerkelijk gaan opstarten.
We hebben extra dividenden opgenomen vanaf 2026 om de jaren 2026 en 2027 sluitend aan te bieden. Dit betreft de dividenden van de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH). We hebben hier wel een veiligheidsmarge ingebouwd. We ramen namelijk 25% van de geprognosticeerde dividenden. Verder ramen we vanaf 2027 een volume-accres van € 375.000, omdat deze in de meicirculaire niet was meegenomen. Inmiddels bleek in de septembercirculaire dat we veel meer kregen dan deze € 375.000. Dit 'risico' is dan ook niet meer van toepassing. De septembercirculaire nemen we alleen nooit mee in de primaire begroting.
I. Er is een specifieke reserve voor het sparen voor het dekken van kapitaallasten van toekomstige investeringen
II. Er is een bestuursopdracht waarin de cijfers van de laatste vier jaar worden geanalyseerd waarin gekeken gaat worden naar structurele ruimte in budgetten.
Wij kiezen ervoor om de overschotten in 2024 en 2025 te benutten voor het afdekken van de tekorten in 2026 en 2027. Dat kan ruimschoots. Mocht het Rijk niet met (een deel van) de 3 miljard komen dan zullen maatregelen genomen worden richting 2028
Wij hebben er voor gekozen om onze begroting (jaarschijven 2026 en 2027) niet in evenwicht te brengen.
Nog geen ingrepen gedaan. Zie antwoord bij vraag 1.

Vraag 2

Kunt u aangeven wat de komende jaren de vier grootste financiële uitdagingen worden voor uw gemeente?

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze a
a) Ontwikkelingen binnen het sociaal domein (Jeugdzorg)
diverse ontwikkelingen binnen het SD die op gemeenten afkomen waar vanuit het Rijk geen voldoende/volledige compensatie/middelen vooralsnog niet beschikbaar komen.
In de Jeugdzorg fluctueren de kosten enorm. Per casus kunnen de kosten oplopen tot tonnen per individu. Hiermee lopen de kosten fors op en overstijgen de begrote budgetten.
Voor jeugd en WMO geeft dit altijd onzekerheid omdat dit ook open eind regelingen betreffen.
Onzekerheid hoe kortingen uitpakken
Zie begroting 2024.
Toelicht bij vraag 1d is niet mogelijk. Vandaar hier de aanvullende toelichting antwoord vraag 1d: Om verder te komen is het verplicht een antwoord te geven hoewel we hier geen antwoord willen noemen. Zie beantwoording vraag 1. Er zijn en worden diverse onderzoeken gedaan naar

<p>de (algemene) problematiek van de financiële positie van gemeenten. Wij zijn van mening dat het niet de juiste vragen zijn om daar op deze wijze naar te kijken en enkel de begroting 2023-2026 als uitgangspunt te nemen. Het heeft ook te maken met keuzes die al gemaakt zijn, door het ontbreken van voldoende structurele middelen en uitstel van onderhoud, opgaves, lagere kwaliteitsniveaus etc. Daarnaast worden uitdagingen incidenteel opgepakt vanwege het ontbreken van voldoende structurele middelen. Wij gaan nl. geen structurele verplichtingen aan indien structurele baten ontbreken. De vraagstellingen worden teveel financieel aangevlogen. Toelichting vraag 2 optie a: De grootste (financiële) uitdagingen zijn bij zowel uw ministerie als provincie(s) genoegzaam bekend.</p>
Dit is onzeker
prijs- en volume ontwikkelingen zijn groot risico
Hier moet een groot deel van de bezuiniging gevonden worden
Kosten Jeugdzorg nemen toe waarbij de uitdagingen is om Jeugdzorg naar de voorkant te organiseren om (mogelijk) kosten te besparen.
Ondanks de aangekondigde Hervormingsagenda Jeugdzorg, blijven de uitgaven voor de Jeugdzorg stijgen. De effecten van de Hervormingsagenda zijn nog niet doorgerekend in onze meerjarenraming.
<p>De gemeente wil zelfstandig blijven en een robuuste slagvaardige gemeente zijn. Géén kapitaalvernietiging op de gemeentelijke kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen en riolen. Financieel duurzaam om de gezonde financiële positie te waarborgen. Riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend en baten en lasten in evenwicht conform de toezichteisen van het Rijk en de provincie.</p> <p>Specifiek liggen er uitdagingen wat betreft de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, de uitvoering van het Klimaat- en energiebeleid, de huisvesting van kwetsbare groepen en de opgaven in het Sociaal Domein ten aanzien van jeugd en de WMO.</p> <p>T.a.v. optie h) opgemerkt dat deze wordt aangemerkt als 'vreemde eend' daar de gemeente daarop nauwelijks of géén invloed heeft en als een gegeven moet beschouwen.</p>
<p>Toelichting bij alle aangevinkte opties: Alle genoemde mogelijkheden zijn uitdagingen. Dus het is niet makkelijk om de vier belangrijkste te kiezen. Zekerheid uit het gemeentefonds is een belangrijk punt omdat vandaar uit kan worden bepaald wat de omvang van de bezuinigingen moet worden. Net als de kosten- en volumeontwikkeling in het sociaal domein en de lastige beheersing van die kosten.</p> <p>We zien in de organisatie ook dat een te kort aan capaciteit op bepaalde gebieden leidt tot het niet kunnen uitvoeren van projecten of het uitstellen van werk.</p>
o.a. afbouw middelen hervormingsagenda vanaf 2026
Zie Programmabegroting 2024
.
- uitvoering hervormingsagenda - volume ontwikkelingen sociaal domein
Hervormingsagenda
Gezien de huidige onzekere situatie met stijgende tarieven, stijging van het aantal jongeren dat jeugdhulp nodig heeft, de verzwarende van zorg
De hervorming van het jeugdstelsel vraagt een andere inrichting van ons voorliggend veld. Komende jaren onderzoeken we hoe we hoe we het voorliggend veld moeten inrichten om aan te sluiten bij de hervormingsagenda en hierbij grip en zicht in het sociaal domein te behouden.
dalende reeks rijksmiddelen
Uitgaven blijven sneller groeien dan het beschikbare budget, verkregen van het rijk.
Aantal cliënten en dure jeugdzorg stijgt nog steeds
Sterk oplopende kosten specialistische jeugdzorg, nu nog incidenteel
a) Ontwikkelingen binnen het sociaal domein (Jeugdzorg). Op basis van historie en taakstellingen.
Onduidelijkheid over invulling hervormingsagenda, ombuigingen op Jeugdzorg en voortzetting extra middelen vanuit het Rijk.
Toename problematiek Jeugd
Grip krijgen op prognoses om goede reële ramingen mogelijk te maken.
Tekorten in de jeugdzorg nemen toe. Er is sprake van een toename van het aantal jeugdigen in de jeugdzorg en de kosten per cliënt.

Daarnaast hebben gemeenten een grote taakstelling bij de uitvoering van de hervormingsagenda. Voor Groningen is dit €15,5 miljoen. In de meerjarenbegroting gaan we ervan uit dat maatregelen tot een besparing leiden. Als de maatregelen onvoldoende besparingen opleveren, ontstaat en tekort in de meerjarenbegroting.
In onze begroting 2024-2027 is vanaf 2026 een taakstellende ombuiging van € 10 miljoen opgenomen (in 2025 van € 4,5 miljoen). te realiseren via uitvoering van de (landelijke) Hervormingsagenda jeugdzorg.
Hervormingsagenda jeugd zorgt voor onzekerheid, in hoeverre zijn kosten terug te dringen met repressieve maatregelen? In hoeverre worden repressieve maatregelen al uitgevoerd?
x
We verwachten dat de aantallen toenemen en de kosten per eenheid naast de door het Rijk aangekondigde maatregelen.
De prijsstijgingen in de zorg zijn nog groter dan verwacht waardoor daar een structureel tekort ontstaat
Noodzakelijke uitgavenverlaging / hervormingsagenda sociaal domein.
afhankelijk van uitwerking koersdocument sociaal domein (voorjaar 2024)
Er is gevraagd naar de grootste financiële uitdagingen. Die zitten in Enschede vooral op: - het oplopende tekort op Jeugdzorg. Door een toename van volumes, zorgduur en zwaarte (mede als gevolg van corona) zien we de tekorten in de Jeugdzorg weer hard oplopen. Daar komt overheen dat we het door de hervormingsagenda Jeugd met fors minder middelen moeten gaan doen.
Toepassen reële tarieven leidt tot extra kostenstijgingen. En toename aantallen.
a./b. Ontwikkelingen binnen het sociaal domein (Jeugdzorg en Wmo): Dit betreffen openeinderegelingen. Het is niet duidelijk waar we naar toe gaan met onze uitgaven en inkomsten voor de komende jaren. Dit heeft aan de ene kant te maken met de (toenemende) vraag en behoefte vanuit de samenleving (uitgaven). En aan de andere kant de vergoeding vanuit het Rijk op deze onderwerpen, en wat we gemeente zelf aan inkomsten kunnen realiseren (inkomsten).
De kosten voor met name Jeugdzorg blijven hoog (ofwel stijgen) de komende jaren.
De Jeugdzorg is al jaren een punt van zorg. De kosten lopen op, de middelen lopen niet in dezelfde verhouding mee en de gemeente heeft beperkte mogelijkheden om de kosten te beïnvloeden.
Budgetten voor jeugdzorg en wmo houden een flinke taakstelling in. Onder andere agv de hervormingsagenda jeugd.
Ondanks lokale ingrepen in de Jeugdzorg blijven de autonome ontwikkeling, inhoudelijke ontwikkeling en kosten van zorg continuïteit een risico.
Zie ook paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen. Hier komen deze risico's / financiële uitdagingen terug.
Bovenstaande zijn de belangrijkste, maar de arbeidsmarktkrapte en de kapitaallasten van investeringen betreffen ook belangrijke aandachtspunten. Jeugd is een open einde regeling. Er is nauwelijks sturing mogelijk.
We zien in 2023 een behoorlijke stijging in de kosten jeugdzorg, die lijn naar boven willen we niet op deze wijze doortrekken, want dat trekt een te grote wissel op de gemeentebegroting. Daarnaast is onzekerheid over de landelijke lijn qua ombuigingen.
Ondanks alle inspanningen stijgen de kosten van gespecialiseerde jeugdhulp nog steeds (2023 12%). De stijging in kosten komt doordat de duur, de complexiteit en de intensiteit van de zorg toeneemt. Kinderen blijven langer in de zorg, de problematieken worden ingewikkelder en de behandelingen intensiever. Dat is zorgelijk en heeft onze aandacht.
A, b, d: We verwachten een intensivering van inzet vanuit het Sociaal Domein (Jeugd en Wmo en ook inkomensondersteuning) als gevolg van de beweging die met het IZA ingezet wordt (SD als oplossing voor zorgtekorten). En ook doordat de toegang tot de WLZ ingeperkt wordt, alsmede de voortzettende vergrijzing en extramuralisering en ambulantisering van de zorg. Op Jeugd is het onzeker of de besparingen gehaald gaan worden. Personeelstekorten bij aanbieders van maatwerkvoorzieningen Jeugdzorg en Wmo zorgen voor stijgende lonen, naast dat er een stijgende vraag is op deze gebieden.
De uitgaven op het terrein van jeugdhulp stijgen exponentieel lijkt het wel. steeds meer kinderen maken gebruik van jeugdhulp. dat is een landelijk beeld waarin Ielystad niet afwijkt.
Grootste impact op de financiën van onze gemeente.
De kosten van de jeugdzorg stijgen nog steeds, voornamelijk door hogere CAO's.

Jeugdzorg
Krapte op de markt en toenemende duurdere vraag
Algemene toelichting: De combinatie van de financiële gevolgen van de hervormingsagenda Jeugd, hoge inflatie, krapte op de arbeidsmarkt en de gewijzigde financieringsystematiek Gemeentefonds leiden tot grote financiële uitdagingen in de toekomst.
Door tarieven onderzoek (AmvB reële kostprijzen) stijgen de tarieven ruim meer dan de inflatiecorrectie.
Stijgende aantallen en sterk stijgende kosten
In deze begroting en meerjarenplanning leiden de boven aangegeven punten niet tot negatieve begrotingssaldi. Echter deze vraagstukken zoals klimaatadaptatie, verduurzaming en wonen en mogelijk de hervormingsagenda jeugd, zullen effecten hebben voor (lokale) samenleving, de openbare ruimte, beleidsbijstellingen en daardoor de begroting waarbij dekkingsmogelijkheden blijvend worden onderzocht (onder meer de baten van het gemeentefonds dienen ook in te toekomst te zijn afgestemd op de financierbaarheid van het rijk).
Jeugdzorg kosten zijn hoog. Investerings in preventieve veld gaan effect geven maar kosten gaan wel deels voor baten uit.
De uitgaven voor jeugdhulp in het sociaal domein blijven onverminderd hoog. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de gestegen tarieven, mede door de doorrekening van de CAO stijgingen in de sector, anderzijds zien we een daling in de verstrekkingen en toewijzingen maar zien we ook dat de zorgtrajecten intensiever en langer worden, wat uiteindelijk leidt tot hogere zorgkosten.
Meer inzet op preventie en algemene voorzieningen. Effect moet gaan blijken
Toenemende vraag naar jeugdzorg binnen de gemeente en de stijgende kosten van hulpverlening. Daarnaast is er sprake van een open-eind regeling
Toename beroep op Jeugdzorg, dus hogere kosten. Onvoldoende compensatie gemeentefonds.
Sinds de decentralisaties 2015 is jaarlijks een stijging te zien in de zorgvraag voor jeugd; in aantallen, maar ook intensiteit en duur van de zorgtrajecten, wachttijden, prijsstijgingen (gekoppeld aan o.a. Cao) en tekort aan arbeidscapaciteit. Uitvoering van de jeugdwet is een open-einderegeling en kan door groei leiden tot een lastenstijging.
a/b.) ontwikkelingen binnen het sociaal domein en de compensatie van stijgende kosten door het rijk
De hervormingsagenda jeugdzorg wordt uitgevoerd, waarbij forse besparingen gerealiseerd moeten worden.
door de openeinde regeling moeilijk te voorspellen. De kosten worden de laatste jaren steeds hoger
Onverminderd grote instroom en steeds duurder worden zorgkosten.
Stijgende kosten in de jeugdzorg zorgen voor een grote financiële uitdaging. Jaar-op-jaar is er sprake van een stijging van kosten, waarbij de begrotingen snel weer achterhaald zijn. Om de uitdaging het hoofd te gaan bieden wordt er met behulp van onderzoek en meer gebruik maken van aanwezige data gestreefd meer grip te krijgen op de kosten.
Kosten voor jeugdzorg in aantal en duur zijn onvoorspelbaar en daarnaast is het effect van de hervormingsagenda en de invulling door het rijk van de aangekondigde bezuiniging nog niet aan te geven.
De kosten voor jeugdzorg zien we t.o.v. 2022 fors stijgen. Meer kinderen in zorg en meer complexe casussen en daarnaast de loon- en prijsontwikkelingen zijn de grootste oorzaken van deze stijging.
Stijgende kosten in combinatie met de onzekerheden binnen de hervormingsagenda Jeugd.
Kosten voor Jeugdzorg blijven moeilijk beheersbaar, gebruik neemt weer toe
zie antwoorden op onderstaande vragen bij het sociaal domein
enkele casussen kan de boel erg in probleem brengen.
A en B: Kern is toch weer de rijksbekostiging. Het rijk heeft aangegeven risicodragers te zijn als maatregelen worden nagegaan om besparingen in jeugdzorg te realiseren. Het is onduidelijk of het rijk zich een betrouwbare partner zal tonen. Ook is sprake van een opwaartse druk op de tarieven van zorgverleners. Losser heeft hier al op geanticipeerd, maar de vraag is of dit voldoende is.
De kosten van jeugdzorg blijven een punt van aandacht. Door extra middelen is er nu een sluitende begroting.

<p>De hoge kosten (zowel prijs- als volumestijgingen) zijn een uitdaging om het gewenste voorzieningen niveau te kunnen invullen. Krapte op de arbeidsmarkt (met name specifieke functies) heeft tot gevolg achterstanden bij de uitvoering.</p>
<p>Gaat om de daadwerkelijke effecten van de hervormingsagenda voor onze gemeente</p>
<p>-</p>
<p>Het spanningsveld tussen enerzijds de opgave om 1 miljard (a) op rijksniveau (hervormingsagenda, waar zowel gemeenten als rijk inspanningsverplichtingen op zich hebben genomen) om te buigen binnen het jeugdbudget versus de taakstelling die het rijk op zich heeft genomen om aanvullend op bovenstaande nog 0,5 miljard (b) te bezuinigen op het totale jeugdbudget is voor onze gemeente met name een uitdaging omdat wij denken dat het lastig te bepalen is door welke maatregelen (a of b) de vermindering op de jeugdkosten worden veroorzaakt.</p>
<p>De sterke groei in de vraag naar jeugdzorg.</p>
<p>De kosten jeugdhulp blijven stijgen</p>
<p>Hervormingsagenda jeugd (en gezin) zien wij als een belangrijk onderwerp.</p>
<p>De ontwikkelingen in het veld van jeugdzorg kennen een tweetal grote transitie te weten de hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en gezinsbescherming welke een looptijd kennen tot 2030. De financiële impact en bijdragen vanuit het rijk daarvoor staan nog niet vast voor deze periode. Tevens zien we dat de transitie naar verwachting de eerste jaren nog niet direct leiden tot een verlaging van de afname van de voorzieningen voor jeugdigen, maar wel de complexiteit van de hulpvragen stijgen. Deze in combinatie met de arbeidsmarktkrapte in de sector en het relatief hoge verzuim in de sector zorgen mede door hogere kosten. Die we tevens terug zien in de loon- en prijsontwikkeling.</p>
<p>Ontwikkelingen sociaal domein zijn blijvend aandachtspunt.</p>
<p>Lastenontwikkeling vs. compensatie vanuit het Rijk</p>
<p>Tekorten in de jeugd (te weinig vergoeding gemeentefonds) moeten worden opgelost middels het transformatieplan sociaal domein</p>
<p>Kosten rijzen de pan uit</p>
<p>De bezuiniging die gekoppeld is aan de hervormingsagenda.</p>
<p>Er loopt een onderzoek naar reële tarieven in de jeugdzorg en wmo. De effecten daarvan op de kosten is nog onzeker. Daarnaast worden onderdelen van wmo en de jeugdzorg opnieuw aanbesteed. welk financieel effect dit heet, is deels in te schatten, maar deels ook lastig te bepalen.</p>
<p>De groei van de Jeugdzorg komt door nog steeds stijgende volume (wel afvlakking van de groei). Ook hogere CAO's als gevolg van inflatie en verplichting van ons om reële tarieven te betalen (en dus CAO's door te berekenen in het tarief).</p>
<p>Jeugdzorg</p>
<p>Spreekt voor zich</p>
<p>De gemeente Roermond hoopt met het project KIEZEN voor KANSEN de financiële uitdagingen aan te kunnen. Toch blijft het op dit moment nog lastig in te schatten of dit voldoende zal zijn. taakstelling hoger dan vergoeding vanuit het Rijk</p>
<p>Proberen om de uitgaven aan de Jeugdzorg zo veel mogelijk te beperken, zodat als dekking niet te veel algemene middelen gebruikt hoeven te worden.</p>
<p>We worden geconfronteerd met forse volume en prijsstijgingen. Laatste m.n. door cao in relatie tot reële tarieven. Daarnaast zien we stijging in de duurdere jeugdzorg. Het is hoogst onzeker of de hervormingen die het Rijk in lijn met de Hervormingsagenda, wil doorvoeren ook afdoende financiële effecten voor gemeenten hebben.</p>
<p>De afgelopen jaren is een flinke stijging waarneembaar van de kosten van de niet vrij-toegankelijke zorg. Hier maken we jaarlijks een prognose om alles goed te kunnen monitoren. De stijging van de afgelopen jaren zorgt daarom voor een financiële uitdaging.</p>
<p>Stijgende tarieven zorg, mede in verband met een regionaal onderzoek (MGR) naar reële tarieven en onzekerheid omtrent de Hervormingsagenda Jeugd. Het is nog maar de vraag in hoeverre dit de beloofde besparingen oplevert.</p>
<p>Invulling geven aan de Hervormingsagenda</p>

beheersing kosten jeugdzorg (vooral als gevolg van het woonplaatsbeginsel), hervormingsagenda
We ervaren grote kostenstijgingen bij de Jeugdzorg, ook door hogere aantallen. Dat is voor ons een zorg.
Nog veel onzekerheid over de te ontvangen middelen vanuit het rijk voor de komende jaren.
De grootste onzekerheid voor onze gemeente zit in de verlaging van de algemene uitkering. Daarnaast zijn ook de kostenstijgingen binnen het sociaal domein (jeugd en wmo) en de algemene indexatie van kosten een uitdaging.
Het blijft lastig om de jeugdkosten, zowel vraag als prijs in de hand te houden. Het blijft een open-einde regeling
Open einde met nadrukkelijk te weinig compensatie van het Rijk.
Jeugdzorg vanwege het open einde karakter.
Om de gewenste transformatie te blijven vormgeven met in acht name de beheersing van opneindregelingen.
Open einde regeling en groot risico op zowel prijs als volumeontwikkelingen.
Toenemende kosten voor Jeugdzorg.
Jaarlijks stijgende tarieven en volume voor jeugdzorg leidt tot grote kostenstijging voor de gemeente
De onzekerheid rondom de Hervormingsagenda – de bezuiniging die op ons af gaat komen. De landelijke ontwikkelingen zijn nog steeds onzeker. Nog steeds is onduidelijk hoe de reikwijdte er uitgaat zien; wat wordt jeugdzorgplicht (verplicht inkopen) en wat is voortaan niet meer jeugdzorgplichtig en blijft een keuze aan de gemeente? Het is daarbij trouwens een illusie te veronderstellen dat de investeringen in jeugdpreventie, die de gemeenten vooraf voor eigen rekening moeten nemen, ineens in 2026 'terugverdiend' zijn. De problematiek onder de jeugd wordt steeds complexer en er komt steeds meer vraag naar jeugdzorg. Die is niet allemaal in de preventie op te lossen.
Sociaal domein. Bijna helft van de begroting. Beperkte sturingsmogelijkheden.
toenemende vraag jeugdzorg/zwaardere vormen van zorg
Inzicht in de effecten van de hervormingsagenda jeugd voor de de gemeente ontbreekt en daarmee in de kostenontwikkeling.
Een of meerdere beleidsterrein hiervoor aanwijzen is niet eenvoudig, aangezien veel factoren invloed hebben op het bereiken van een gezond financieel evenwicht. De beheersing van kosten in het sociaal domein (jeugdzorg en WMO) blijft een aandachtspunt.
Volumegroei en prijsontwikkelingen i.r.t. te weinig middelen gemeentefonds
Kostenstijging vanwege inflatie, maar vooral in de aantallen is fors.
Het risico is de structurele verwerking van de Hervormingagenda jeugdzorg. In de begroting is rekening gehouden met een structurele besparing van het Rijk en tevens een aflopende aanvullende post in het gemeentefonds
Zie vervolgvragen: er zijn al taakstellingen op het gebied van jeugdzorg in de programmabegroting 2024 opgenomen. Daarnaast stijgende kosten verwacht als gevolg van prijs- en volumeontwikkelingen.
Mbt Jeugd, kosten blijven oplopen, aanpassing woonplaatsbeginsel en daarnaast onvoldoende zekerheid vanuit het Rijk qua middelen
Algehele onzekerheid op dit terrein.
beheersing kosten jeugdzorg (vooral als gevolg van het woonplaatsbeginsel), hervormingsagenda
De (stijging van) de kosten jeugdzorg lijkt bij ons redelijk binnen de perken te blijven. het is een (financiële) uitdaging omdat de komende jaren ook zo te houden.
Onzekerheid kosten
Kosten inzake het sociale domein betreffen open-einde regelingen
Jeugdkosten nemen fors toe
Het is de vraag of de ontwikkeling van de algemene uitkering gelijke tred houdt met de ontwikkeling van deze lasten.
lasten nemen jaarlijks fors toe
Jeugdzorg toename index en aantal beschikkingen

De kosten voor Jeugdzorg nemen behoorlijk toe, met name door de hoge indexaties. Dit neemt voor ons een grote hap uit het beschikbare budget, en is bij ongewijzigd beleid, niet vol te houden op langere termijn.
De kosten blijven oplopen zonder dat de cliëntaantallen stijgen. Veel van de maatregelen uit de hervormingsagenda zijn in onze gemeente / regio al van toepassing dus de vraag is in hoeverre daar financiële voordelen uit voortkomen.
Hervormingsagenda jeugd
De stijgende kosten blijven een bron van zorg
De kosten van specialistische jeugdzorg blijven toenemen. Zowel het aantal cliënten als de prijzen voor zorgverlening lopen op.
We zien een aantal ontwikkelingen op ons af komen die bij de begroting 2024 nog niet bekend en volledig uitgewerkt waren. Het grootste nadelige effect is gemoeid met de landelijke tarieven van Gecertificeerde Instellingen. De vraag is hoeveel geld we hiervoor vanuit het Rijk gaan ontvangen.
De kosten binnen jeugdzorg blijven nog jaarlijks stijgen.
Dit zijn vooralsnog vier grote uitdagingen, met name vanwege de onzekerheid. Het laat zich lastig voorspellen. Daarnaast spelen meer uitdagingen zoals de arbeidsmarktkrapte, maar dat uit zich wellicht meer in het al dan niet behalen van ambities of het later behalen van ambities. Door uitstel kunnen dit ook weer financiële uitdagingen worden vanwege loon- en prijsstijgingen. Dus veel van deze opties hebben ook een relatie met elkaar.
jeugdzorg, tarifiering en een weer toenemende vraag. Financiële gezondheid van de jeugdzorginstellingen
De onderdelen a en b blijven een uitdaging omdat het open-einde-regelingen zijn. Het probleem van d. arbeidsmarktkrapte is een uitdaging om tijdig vacatures in te vullen met medewerkers die al enige ervaring hebben. Onderdeel E uitvoering van het klimaatakkoord etc. is met name een uitdaging om ook draagvlak te creëren bij de lokale bevolking.
te weinig compensatie soc domein
Zowel prijs als volume stijgingen in de Jeugdzorg. Ook aanpalende instellingen ervaren grote uitdagingen om loon- en prijsstijgingen op te vangen.
Jeugdzorg blijft een probleem de tegemoetkoming vanuit het rijk stroken niet met de uitgaven
Stijging kosten jeugdzorg
Hang allemaal samen met de onzekerheid over de gelden vanuit Den Haag. De genoemde 4 uitdagingen zijn in geld de belangrijkste
De gegeven opties zijn feitelijk allemaal uitdagingen maar deze springt eruit

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze b
b) Ontwikkelingen binnen het sociaal domein (Wmo)
diverse ontwikkelingen binnen het SD die op gemeenten afkomen waar vanuit het Rijk geen voldoende/volledige compensatie/middelen vooralsnog niet beschikbaar komen.
Voor jeugd en WMO geeft dit altijd onzekerheid omdat dit ook open eind regelingen betreffen.
Zie begroting 2024.
De grootste (financiële) uitdagingen zijn bij zowel uw ministerie als provincie(s) genoegzaam bekend.
Dit is onzeker
prijs- en volume ontwikkelingen zijn groot risico
Hier moet een groot deel van de bezuiniging gevonden worden
Kosten Wmo nemen toe waarbij de uitdagingen is om Wmo naar de voorkant te organiseren om (mogelijk) kosten te besparen.
De gemeente wil zelfstandig blijven en een robuuste slagvaardige gemeente zijn. Géén kapitaalvernietiging op de gemeentelijke kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen en riolen. Financieel duurzaam om de gezonde financiële positie te waarborgen. Riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend en baten en lasten in evenwicht conform de toezichteisen van het Rijk en de provincie. Specifiek liggen er uitdagingen wat betreft de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, de uitvoering van het Klimaat- en energiebeleid, de huisvesting van kwetsbare groepen en de opgaven in het Sociaal Domein ten aanzien van jeugd en de WMO.

T.a.v. optie h) opgemerkt dat deze wordt aangemerkt als 'vreemde eend' daar de gemeente daarop nauwelijks of géén invloed heeft en als een gegeven moet beschouwen.
zie hierboven.
Toenemende vergrijzing i.c.m. nieuwe indexatie van een gemeentefonds is een groot financieel risico naar de toekomst toe.
.
Dubbele vergrijzing
Zowel prijs- als volumestijgingen.
De groei van WMO is meegenomen in de risicoparagraaf van de begroting. We zien wel de afgelopen jaren een extreme stijging van aanvragen; dit zal de komende jaren een belangrijke opgave worden.
De vergrijzing duurt onverminderd voort, vraag is wat de afschaffing van het abonnementstarief in 2026 teweeg gaat brengen.
Dubbele vergrijzing: meer ouderen, minder jongeren, complexere zorg
Uitgaven voor voorzieningen WMO nemen nog steeds sterk toe
Vergrijzing
Grip krijgen op prognoses om goede reële ramingen mogelijk te maken.
Vergrijzing gaat de komende jaren voor een grote uitdaging zorgen.
x
De prijsstijgingen in de zorg zijn nog groter dan verwacht waardoor daar een structureel tekort ontstaat
afhankelijk van uitwerking koersdocument sociaal domein (voorjaar 2024)
Er is gevraagd naar de grootste financiële uitdagingen. Die zitten in Enschede vooral op: - Op het gebied van de WMO zien we door de vergrijzing de komende jaren een grote zorgvraag ontstaan. Daar staat tegenover dat door het afschaffen van de trap op systematiek we daar als gemeente waarschijnlijk onvoldoende voor gecompenseerd gaan worden. Ook het Rijk zal door de vergrijzing te maken krijgen met oplopende uitgaven maar daar groeien we niet meer in mee. Het gemeentefonds is nu gekoppeld aan de ontwikkeling van de economie, en die wordt juist geremd als gevolg van de grote vergrijzing.
Toepassen reële tarieven leidt tot extra kostenstijgingen. En toename aantallen.
Wij verwachten een autonome groei mede veroorzaakt door de vergrijzing. Dus meer cliënten.
Vergrijzing gaat de komende jaren voor een grote uitdaging zorgen.
Door vergrijzing neemt de vraag naar ondersteuning toe. Dat leidt tot wachtlijsten. De ontwikkeling gaat ook de komende jaren door. De gemaximeerde eigen bijdrage heeft bijgedragen aan een groot extra beroep op huishoudelijke ondersteuning.
Budgetten voor jeugdzorg en wmo houden een flinke taakstelling in. Onder andere agv de hervormingsagenda jeugd.
Uiteindelijk zijn alle ontwikkelingen die als antwoordopties zijn gegeven ook voor de gemeente Rosendaal relevant. Wij zien dat de bevolking van onze gemeente aan het vergrijzen is. Dit gaat de komende jaren een grote druk leggen op de uitvoering van de Wmo. wij hebben hier geen invloed op. Het overkomt ons
WMO is een open einde regeling. Er is nauwelijks sturing mogelijk.
Zie 2 a
Grootste impact op de financiën van onze gemeente. De kosten van de Wmo stijgen nog steeds, voornamelijk door hogere CAO's en toename aantallen door vergrijzing.
WMO
Krapte op de markt en daardoor duurdere zorg
Door vergrijzing zal de druk op de WMO toenemen.
Stijgende aantallen en sterk stijgende kosten
x
Meer inzet op preventie en algemene voorzieningen. Effect moet gaan blijken

In onze gemeente is sprake van een dubbele vergrijzing waardoor de vraag exponentieel stijgt. Daarnaast is er sprake van een open-eind regeling
Huishoudelijke hulp aanzuigende werking abonnementstarief, met als gevolg jaarlijks fors oplopende kosten. Compensatie betaling reële tarieven door het rijk onvoldoende.
a/b.) ontwikkelingen binnen het sociaal domein en de compensatie van stijgende kosten door het rijk
zie a
Als gevolg van vergrijzing steeds groter beroep op WMO gedaan.
Houdbaarheid van de kosten door vergrijzing, onduidelijkheden over eigen bijdragen
zie antwoorden op onderstaande vragen bij het sociaal domein
vergrijzing en aanzuigende werking wmo
A en B: Kern is toch weer de rijksbekostiging. Het rijk heeft aangegeven risicodragers te zijn als maatregelen worden nagegaan om besparingen in jeugdzorg te realiseren. Het is onduidelijk of het rijk zich een betrouwbare partner zal tonen. Ook is sprake van een opwaartse druk op de tarieven van zorgverleners. Losser heeft hier al op geanticipeerd, maar de vraag is of dit voldoende is.
De hoge kosten (zowel prijs- als volumestijgingen) zijn een uitdaging om het gewenste voorzieningen niveau te kunnen invullen. Krapte op de arbeidsmarkt (met name specifieke functies) heeft tot gevolg achterstanden bij de uitvoering.
-
Het betaalbaar houden van de Wmo, met name de kosten voor Huishoudelijke Ondersteuning (ivm abonnementstarief)
Door zowel de vergrijzing als de stijging van de indexatie
De complexiteit van vragen en problematiek neemt nog steeds toe, zowel bij de algemene voorzieningen als bij de maatwerkvoorzieningen.
Ontwikkelingen sociaal domein zijn blijvend aandachtspunt.
Lastenontwikkeling vs. compensatie vanuit het Rijk
We voorzien door de dubbele vergrijzing een toename in maatwerkvoorzieningen. De stijgende loonkostenontwikkeling in de zorgsector (CAO-Zorg), de materialen van hulpmiddelen worden duurder icm krapte op de arbeidsmarkt en afname Rijksmiddelen is dit een groot spanningsveld.
Loopt de vraag naar Wmo voorzieningen terug indien de herinvoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage doorgaat.
Onzekerheid over prijs en volumes
Er loopt een onderzoek naar reële tarieven in de jeugdzorg en wmo. De effecten daarvan op de kosten is nog onzeker. Daarnaast worden onderdelen van wmo en de jeugdzorg opnieuw aanbesteed. Welk financieel effect dit heet, is deels in te schatten, maar deels ook lastig te bepalen.
Spreekt voor zich
- Extra Rijksbijdrage WMO (incidenteel): nog geen zekerheid, lobby wordt nog gevoerd. - Maatregelenpakket Zorg (structureel): taakstelling is opgevoerd in coalitieakkoord, nadere invulling vindt nog plaats
taakstelling hoger dan vergoeding vanuit het Rijk
Proberen om de uitgaven aan de Wmo zo veel mogelijk te beperken, zodat als dekking niet te veel algemene middelen gebruikt hoeven te worden.
Stijging in prijs en volume die in geen verhouding staan met de vergoeding vanuit het gemeentefonds
Stijgende tarieven zorg, mede in verband met onderzoek naar reële tarieven.
De grootste onzekerheid voor onze gemeente zit in de verlaging van de algemene uitkering. Daarnaast zijn ook de kostenstijgingen binnen het sociaal domein (jeugd en wmo) en de algemene indexatie van kosten een uitdaging.
Open einde met nadrukkelijk te weinig compensatie van het Rijk.
WMO vanwege het open eind karakter.

Om de gewenste transformatie te blijven vormgeven met in acht name de beheersing van opneindregelingen.
We hebben te maken met vergrijzing en allemaal nieuwe contracten die moeten worden aanbesteed tegen hogere tarieven.
Sociaal domein. Bijna helft van de begroting. Beperkte sturingsmogelijkheden.
Een of meerdere beleidsterrein hiervoor aanwijzen is niet eenvoudig, aangezien veel factoren invloed hebben op het bereiken van een gezond financieel evenwicht. De beheersing van kosten in het sociaal domein (jeugdzorg en WMO) blijft een aandachtspunt.
Als gevolg van de vergrijzing, stijgende prijzen en een toenemend beroep op de WMO-voorzieningen zien we de kosten voor de WMO de komende jaren toenemen. Of we hier ook voldoende voor gecompenseerd worden via het gemeentefonds blijft de vraag.
Onzekerheid kosten
Kosten inzake het sociale domein betreffen open-einde regelingen
Het is de vraag of de ontwikkeling van de algemene uitkering gelijke tred houdt met de ontwikkeling van deze lasten.
toename index en aantal beschikkingen
De vraag neemt toe bij met name de HbH.
We zien de kosten fors toenemen binnen de Wmo. we zijn dan ook erg benieuwd naar de gevolgen van de eigen bijdragen Wmo die weer terugkomt in relatie tot het meerjarenperspectief.
Idem
De onderdelen a en b blijven een uitdaging omdat het open-einde-regelingen zijn. Het probleem van d. arbeidsmarktkrapte is een uitdaging om tijdig vacatures in te vullen met medewerkers die al enige ervaring hebben. Onderdeel E uitvoering van het klimaatakkoord etc. is met namen een uitdaging om ook draagvlak te creëren bij de lokale bevolking.
Stijging kosten wmo

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze c c) Loon- en prijsontwikkeling/inflatie
Voor loon en prijsontwikkelingen wordt door instellingen en bedrijven meer gevraagd als betalende partij. Met name omdat deze niet volledig worden vergoed vanuit de circulaire.
Inflatie en loonontwikkeling is op dit moment vrij stevig. Als er geen volledige compensatie vanuit gemeentefonds plaats vindt is dit risico voor onze begroting.
Zie begroting 2024.
De loon- en prijsontwikkeling/inflatie heeft een stevig impact op onze financiën. Zowel materiaal als personeel wordt veel duurder.
Onzeker hoe de ontwikkeling van de loon- en prijsontwikkeling/inflatie zal zijn in relatie met de onzekerheid over de hoogte van het gemeentefonds.
Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Zie Programmabegroting 2024
Impact van hoge inflatie in 2022/2023 en de beperkte compensatie door het Rijk
In combinatie met arbeidsmarktkrapte.
loon- en prijsontwikkelingen/ inflatie worden onvoldoende gecompenseerd door algemene uitkering gemeentefonds.
Alles investeringen staan onder druk
Er is van een stijging van de prijzen van goederen en diensten.
onvoldoende compensatie door rijk
Stijgende kosten (CAO-ontwikkelingen zorgaanbieders) bij met name de zorg in natura Jeugd en Wmo die, naar nu blijkt, rond de 8% bedragen zijn fors hoger dan de in de begroting geraamde indexeringen (4,5% respectievelijk 3,5%).
Prijzen blijven nog steeds onverminderd hard stijgen

Prijsstijgingen zijn hoger dan compensatie vanuit het Rijk.
Uitdaging vanwege achterblijvende structurele financiering door rijk.
Onduidelijkheid over deze ontwikkeling en de compensatie door het Rijk.
De gemeente krijg niet alleen te weinig vergoed voor de ambtenarensalarissen. Ook de kostenstijgingen binnen de verbonden partijen zijn veel hoger dan de stijgingen in het Gemeentefonds.
Oplopende prijzen daar waar inkomsten achterblijven
De loon- en prijsontwikkelingen zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Dit heeft niet alleen effect op onze eigen organisatie maar zeker ook op de marktpartijen waarmee wij zaken doen. De stijgingen zijn ook daar van toepassing en worden doorberekend.
Loon- en prijsontwikkeling heeft significante invloed op het lastenniveau.
Er is gevraagd naar de grootste financiële uitdagingen. Die zitten in Enschede vooral op: - De effecten van loon- en prijsstijgingen. We zien dat de prijsstijging op diverse terreinen (bijv IT, bouw, brandstof, etc.) al enige tijd hoger zijn dan de inflatievergoeding die we vanuit het gemeentefonds ontvangen. Aanvullend zijn ook de loonstijgingen op diverse terreinen (bijvoorbeeld bij partners en instellingen in het sociaal domein) aanzienlijk hoger dan de loonvoet overheid waarop we compensatie krijgen in het gemeentefonds. Daarmee nemen de kosten harder toe dan de compensatie die we hiervoor ontvangen.
De gemeente krijg niet alleen te weinig vergoed voor de ambtenarensalarissen. Ook de kostenstijgingen binnen de verbonden partijen zijn veel hoger dan de stijgingen in het Gemeentefonds.
We worden aan de uitgavenkant geconfronteerd met forse tegenvallers binnen het sociaal domein als gevolg van specifieke contractuele afspraken over prijscompensatie. Deze afspraken zijn veelal in regioverband - met andere gemeenten - gemaakt.
Het gevolg van de stijging CAO en vanwege inflatie stijgende prijzen met doorwerking in verschillende beleidsvelden.
De loon- en prijsontwikkeling blijft voor ons een probleem, in relatie met h. In hoeverre dekt het accres de loon- en prijsontwikkeling
Zie ook paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen. Hier komen deze risico's / financiële uitdagingen terug.
Purmerend heeft veel last van de hard gestegen energieprijzen, maar ook arbeid en materialen zijn het afgelopen jaar fors duurder geworden en het einde is nog niet in zicht. Ook de compensatie voor de nieuwe CAO die voorligt is met de nieuwe financiering systematiek vanuit het gemeentefonds niet afdoende.
h) Lange termijn zekerheid Gemeentefonds
De compensatie vanuit de algemene uitkering is bij lange na niet toereikend. Daarbij spelen grote investeringen die sterk onderhevig zijn aan genoemde loon- en prijsontwikkeling/inflatie. Met name het gebrek aan compensatie van de enorm gestegen lonen en prijzen
Zie algemene toelichting bij vraag 2 optie a
De inflatie gaat erg hard. In onze begroting houden we rekening met het loon-prijs component zoals in de meicirculaire is aangegeven. De prijsstijgingen van leveranciers zijn echter vele malen hoger
De loon en prijsontwikkeling zorgt voor onzekerheid met betrekking tot subsidiëring van instellingen en toekomstige investeringen.
Inflatie was hoog in 2022, dit werkt door in alle budgetten. Onzeker hoe inflatie in toekomst wordt.
Door de landelijke tendens van hoge CAO aanpassingen hebben we te maken met de gevolgen hiervan, voor onze eigen begroting, maar ook voor verbonden partijen en maatschappelijke instellingen.
De gestegen prijzen leiden tot hogere exploitatielasten maar ook investeringen worden duurder. Als gevolg hiervan stijgen ook de kapitaallasten en ook door de verviervoudiging van de rente.
Hoge prijs- en loonontwikkelingen door hogere lonen, compensatie vanuit het gemeentefonds is volstrekt onvoldoende.
Door de hoge inflatie en loonstijgingen stijgen de lasten veel harder dan kan worden goed gemaakt aan de batenkant.
De gestegen lonen en prijzen worden niet volledig gecompenseerd door het Rijk.
Op meerdere vlakken werkt de inflatie door. Bij bijvoorbeeld de aanschaf van (groot) materieel liggen aanschafprijzen vele malen hoger dan een aantal jaren terug, en nu geraamd. Ook in de gesprekken met stakeholders komt naar voren dat de vaak forse loonstijgingen onvoldoende

worden gecompenseerd door de indexatie van subsidies. Hierin ligt een duidelijke financiële en/of uitvoeringsuitdaging.
de kosten voor levering en diensten staan onder druk door substantiele prijsstijgingen (aanbestedingsnadelen), loonontwikkelingen, stijging energiekosten.
Spreekt voor zich.
De loon- en prijsontwikkeling/inflatie (en energie) gaat over onze gehele begroting, hier hebben we de laatste jaren fors extra geld bij moeten ramen. Onzeker is of dit genoeg is. De relatie met compensatie in het gemeentefonds staat onder druk door de (lagere) index BBP (nieuwe systematiek) vanaf 2027 die niet toereikend is voor de kosten/volume ontwikkeling van o.a. de WMO. Het meerjarenperspectief is afhankelijk van het Rijk en in hoeverre gemeenten extra geld krijgen ter oplossing van het ravijn.
onorthodoxe prijsstijgingen die worden doorgevoerd
Loon- en prijsontwikkelingen/inflatie in de markt t.o.v. compensatie uit het gemeentefonds
De loon- en prijsontwikkeling zowel intern als extern vraagt extra aandacht. De inflatie valt nu mee, maar wat het inflatiecijfer in de toekomst gaat doen is onzeker.
Antwoord spreekt voor zich
-
Zie ook b, de flinke loon en prijsontwikkelingen, oa in het sociaal domein
Ook hier zien we nog grote ontwikkelingen. Met name de personeelskosten in de zorg, maar ook prijsstijgingen van aanneemsommen.
Prijsstijgingen zijn binnen bepaalde domeinen hoger dan de index waarmee het gemeentefonds rekent (BBP)
We zien dat om sommige onderwerpen lonen en prijzen fors stijgen (bijvoorbeeld Jeugdhulp).
Te weinig structurele compensatie in het gemeentefonds voor loon- en prijsontwikkelingen
De stelpost voor inflatie is voor 2024 al volledig benut en op. In latere jaren ook niet veel ruimte.
Voor de Programmabegroting 2024 hebben wij een stelpost indexatie opgenomen van €500.000 waarvan in begin november 2023 blijkt dat van deze stelpost reeds voor 80% is ingezet.
Loon- en prijsontwikkelingen blijven op de verschillende programma's druk zetten op de kosten. Niet enkel op de operationele budgetten, met name op de apparaatskosten, maar ook op de bijdragen aan verbonden partijen.
De afgelopen jaren blijkt de inflatie realisatie fors hoger dan de inflatieverwachting aan de voorkant, terwijl de loon/prijscompensatie vanuit het gemeentefonds niet volledig is.
Loon- en prijsontwikkeling
- Effecten prijsstijgingen (inflatie) (incidenteel en structureel) denk daarbij onder andere aan ontwikkelingen op de grondexploitatie.
De afgelopen periode (2022/2023) stegen de prijzen en lonen veel harder dan we veelal door het Rijk vergoed krijgen. Zowel in het sociaal domein als ook in de fysieke domein is dit aan de orde.
gezamenlijke regelingen kampen hiermee dus wij indirect maar ook direct voor eigen personeel
Het zoeken naar extra dekking a.g.v. de enorm hoge loon- en prijscompensaties en inflatie.
We houden rekening met een bepaalde cao-indexering (percentage loonvoet uit de septembercirculaire 2023). Wordt deze hoger dan kan dit zorgen voor een financiële uitdaging.
Ontwikkeling van de inflatie is momenteel zeer volatiel
Loon- en prijsstijgingen waren fors de afgelopen tijd. Deze hebben we gecompenseerd in onze begroting, maar vraag is of dat voldoende is geweest.
De grootste onzekerheid voor onze gemeente zit in de verlaging van de algemene uitkering. Daarnaast zijn ook de kostenstijgingen binnen het sociaal domein (jeugd en wmo) en de algemene indexatie van kosten een uitdaging.
Inflatie en loon-en prijs blijft vooralsnog vrij hoog
De loon- en prijsontwikkeling vormt het grootste risico voor de begroting 2024, omdat we standaard weinig hebben geïndexeerd. Vooral de nieuwe CAO voor 2024 hakt flink in de financiële ruimte voor indexatie.
Hoge loon- en prijsstijging leidt tot grote kostenstijging voor de gemeente
Algemene uitkering rekent met het BBP en de vraag is of dit voldoende is

de compensatie zoals verwerkt in het accres van het gemeentefonds geeft een lagere compensatie dan de huidige ontwikkelingen voor prijzen op de markt. Onder andere binnen sociaal domein is sprake van hogere loon- en prijsontwikkelingen dan waar we in de begroting rekening mee hebben gehouden.
Inflatie. Onvoorspelbaarheid kostenontwikkeling.
blijft de komende jaren naar verwachting hoog
Een of meerdere beleidsterrein hiervoor aanwijzen is niet eenvoudig, aangezien veel factoren invloed hebben op het bereiken van een gezond financieel evenwicht. Dekking van de sterke inflatieontwikkeling is de afgelopen jaren een financiële en beleidsmatige uitdaging geweest.
I.r.t. ontbreken afdoende compensatie gemeentefonds
Als de inflatie flink blijft toenemen zorgt dat weer voor tekorten in 2026 en 2027. In relatie bekeken met 2, optie h
Mbt oplopende inflatie, leidt tot loonaanpassingen, leidt tot duurder personeel
Hoge indexen worden niet altijd 100% gecompenseerd vanuit de algemene uitkering.
Stijgende kosten, lonen en energielasten raken ook de gemeente. Ook is hier de vraag of we hier voldoende voor gecompenseerd worden via het gemeentefonds.
Doorwerking hiervan op de kosten
De inflatie is onzeker en heeft effect op de gemeentefinanciën
de percentages zijn de laatste jaren nauwelijks beïnvloedbaar
Bijdrage aan GR, nieuwe CAO personeel, index bouwkosten en onderhoud.
De algehele loon- en prijsontwikkeling is sowieso een groot aandachtspunt. Dit zorgt voor veel kostenstijgingen op veel vlakken. Als het zich op deze manier blijft voordoen, ontkomen we niet aan het maken van vervelende keuzes.
hogere inflatie bij o.a. aannemers en subsidie partijen dan worden gedekt door de algemene uitkering
De loon-en prijseffecten zijn onvoorspelbaar en kennen grote (vaak structurele) gevolgen.
Te lage compensatie vanuit het rijk voor de prijscompensatie
Dit sluit aan bij de landelijke trend en ontwikkelingen. Een en ander is met elkaar verweven. Zie voorwoord begroting 2024: Deze begroting laat voor zowel 2024 alsook de meerjarenschijven 2025-2027, na het verwerken van de septembercirculaire een positief begrotingssaldo zien. Hier hoort wel een winstwaarschuwing bij. Er worden vanaf 2024 enkele substantiële uitgaven verwacht, onder meer op het gebied van Informatisering (ICT) en accommodaties. Ook zullen pas in 2024 de personele - en daarmee gepaard gaande financiële - effecten zichtbaar worden van de doorontwikkeling van de organisatie. Ten gevolge van die nog doorlopende doorontwikkeling zal ook in 2024 de post 'inhuur' nog hoger uitvallen. In deze begroting is veiligheidshalve maar een gedeelte van die hogere verwachting ingeraamd
De recente ervaringen geven aan dat loon- en prijsontwikkelingen aanmerkelijk hoger zijn dan de afgelopen decennia gebruikelijk was. Het gevolg hiervan is merkbaar op veel gebieden, zoals personele lasten, inhuur derden, onderhoudskosten kapitaalwerken, bijdragen aan GR's, etc.
Toelichting: Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Loon en prijsontwikkeling blijft een risicofactor over de volle breedte zoals drie decentralisaties, gemeenschappelijke regelingen, investeringen en eigen persoon
De prijzen van leveranciers/personeel e.d. stijgen vaker hoger dan waarmee in de Algemene Uitkering rekening wordt gehouden.
onvoldoende compensatie gemeentefonds
Hang allemaal samen met de onzekerheid over de gelden vanuit Den Haag. De genoemde 4 uitdagingen zijn in geld de belangrijkste
De gegeven opties zijn feitelijk allemaal uitdagingen maar deze springt eruit
Onduidelijk hoe inflatie zich gaat ontwikkelen.

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze d d) Arbeidsmarktkrapte
Om woningbouwambities uit te voeren.
Door de arbeidsmarktkrapte is het moeilijker om gekwalificeerd personeel in eigen loondienst te werven. Gevolg is teveel externe inhuur met ZZP om geplande activiteiten door te laten gaan. Gevolg is dure oplossingen, geen behoud van kennis in de organisatie en teveel personele mutaties.
Door de krapte in de arbeidsmarkt hebben wij moeite om voldoende deskundige mensen te werven. Wij merken dat veel vacatures een lange periode openstaan. Door het niet in kunnen vullen van de vacatures zijn we genooddaakt om de geplande werkzaamheden uit te stellen of uit te laten voeren door inhuur medewerkers.
Zie antwoord vraag 15
Gemeente Sluis is geografisch gezien een uithoek van Nederland. Vanwege de arbeidsmarktkrapte is de laatste jaren gebleken dat vacatures op verschillende beleidsterreinen lastig in te vullen zijn.
Krapte op de arbeidsmarkt i.c. hoge inhuurkosten om aan geschikte mensen te komen Dit zou incidenteel moeten zijn. Als de arbeidsmarkt stabiliseert zal dit leiden tot toename van het aanbod en afname van de behoefte aan inhuurkrachten
Veel vacatures die niet worden opgevuld
Voldoende capaciteit (kwalitatief en kwantitatief) is een succesfactor.
Zonder mensen zijn plannen niet uit te voeren
Door de grote vraag naar personeel is onze mobiliteit groter dan ooit. Dit heeft gevolgen voor onze dienstverlening en productiviteit.
Veranderde arbeidsmarkt, meer verloop dan vroeger en op sommige vakgebieden moeilijk om aan mensen te komen, meer inhuur dan gewenst.
(Kwalitatief) goed (vast) personeel is nauwelijks te krijgen. Alternatief is dure externe inhuur, wat ook steeds kostbaarder wordt. Prijs-kwaliteit verhouding is uit evenwicht.
Vaste mensen zijn niet te vinden waardoor (veel duurdere) inhuur ,moet plaatsvinden. Ook aan inhuurkrachten is in toenemende mate lastig te komen.
d) Arbeidsmarktkrapte. Dit is mogelijk niet de grootste financiële uitdaging maar het is wel een uitdaging om mensen binnen te halen en te houden.
Nog steeds goed merkbaar. Uurtarieven blijven stijgen en de keuze is beperkt.
De komende jaren stroomt een aanzienlijk deel van de medewerkers uit als gevolg van het bereiken van de pensioenleeftijd. Vervanging hiervan wordt een grote uitdaging in een krappe arbeidsmarkt.
Arbeidsmarkt spreekt voor zich, voor veel activiteiten is menskracht nodig. Geen of onvoldoende menskracht is geen of minder activiteiten.
Daar waar inhuur over het algemeen 40% duurder is
De krapte op de arbeidsmarkt wordt steeds meer voelbaar en zorgt ervoor dat steeds meer vacatures niet ingevuld kunnen worden. Dit betekent dat de werkdruk op de ambtenaren groter wordt waarbij het maken van keuzes om werkzaamheden niet uit te voeren reëler wordt. Het inhuren van mensen vindt steeds vaker plaats maar is voor de lange termijn niet wenselijk.
d. Arbeidsmarktkrapte: Het is steeds meer een uitdaging om vacatures in te vullen en personeel te houden. Hierdoor veel inhuur, maar ook bij externe bureaus zien we steeds meer krapte. Gevolg is dat we niet al het werk gedaan krijgen.
Complex om personeel te vinden en in (vaste) dienst te behouden. Het inhuren als alternatief is veelal kostbaar.
Zie antwoord op vraag 15
Krapte zorgt er enerzijds voor dat taken niet worden uitgevoerd, of langer duren. Daarnaast heeft krapte een prijsopdrijvend effect.
Zie ook paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen. Hier komen deze risico's / financiële uitdagingen terug.
Zie 2 a
zeker in een aantal beleidsterreinen zoals in de fysieke hoek maar ook in de ondersteunende functies finance en control, juristen en hrm is het heel lastig om voldoende gekwalificeerd personeel aan te kunnen trekken (in dienst te nemen). als noodoplossing wordt er dan

doorgeschakeld naar tijdelijke externe expertise maar dat is een relatief dure oplossing en helpt niet in de continuïteit.
De gemeente Hattem is een proces gestart om inhuur af te schalen en personeel vast in dienst te nemen.
Goed personeel
Zie algemene toelichting bij vraag 2 optie a
Het invullen van vacatures lukt niet altijd waardoor duurdere inhuur noodzakelijk is.
Door de krapte op de arbeidsmarkt is het noodzakelijk vacatures in te vullen met externe inhuur. De kosten hiervan zijn vele malen hoger dan de kosten van het hebben van vast personeel. In 2023 is gestart met het omzetten van externe inhuur naar vast personeel. Dat lukt op sommige posities wel en op sommige niet. Dat zorgt dus voor extra financiële druk. Overigens is de werving van externe inhuur voor sommige posities ook moeilijk.
Ook voor Den Haag is het een uitdaging om voldoende goede mensen aan te trekken en vast te houden op de huidige arbeidsmarkt.
als kleine gemeente is dit een probleem
Door krapte op de arbeidsmarkt is blijvend inhuur nodig, Inhuur valt duurder uit.
Door de arbeidsmarktcrisis zijn we genoodzaakt te werken met tijdelijk personeel, wat een stijging van de kosten met zich meebrengt t.o.v. vast personeel.
We zien (vooral op het ruimtelijk domein) dat vacatures moeilijk kunnen worden ingevuld. Dit leidt tot vertraging in de doelrealisatie
de krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat we vacatures moeilijk ingevuld krijgen waardoor ambities niet tijdig waar gemaakt kunnen worden.
Met name specialistische functies zijn niet altijd makkelijk in te vullen. Daarnaast merken we dat het verloop hoger is dan enkele jaren geleden.
Macro is er arbeidskrapte, dat geldt ook voor onze gemeente
Voor sommige functies is het moeilijk op het juiste moment de juiste capaciteit binnen te halen en/of is er veel verloop. Daardoor loopt de uitvoering op sommige onderdelen achter. Krapte op de arbeidsmarkt betekent dat specialistische/hoogwaardige kennis moeilijk dan wel niet te vinden is. Gekwalificeerde BOA's zijn niet/moeilijk te vinden.
Kunnen we de juiste mensen binnen het beschikbare budget binnen krijgen om onze ambities waar te maken
Daarnaast is het kunnen beschikken over voldoende uitvoeringskracht (kwantitatief en kwalitatief personeel) randvoorwaardelijk om de opgaves uit onze begroting uit te kunnen voeren.
Personeel is momenteel lastig te verkrijgen. Verloop van personeel is derhalve lastig op te vangen.
Het vinden van geschikt personeel om de ambities voor 2024 waar te maken is een enorme uitdaging. Ook het vasthouden van bestaand personeel hebben we als aandachtspunt. Taakstelling van Nationale overheid op gebied van energietransitie en woningbouwopgaven zijn hierbij uitdagingen.
We slepen ambities meerdere jaren met ons mee. Deze opgaven krijgen we niet allemaal uitgevoerd.
Mensen die er niet zijn kunnen problemen geven in de uit te voeren activiteiten
Door krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijk goede capaciteit aan te trekken.
Arbeidsmarktcrisis blijft een probleem. Het aantrekken, maar ook behouden van gekwalificeerd personeel is een opgave.
Landelijke tendens (en wij merken dat natuurlijk ook) dat er krapte op de markt is. Inhuur is daardoor vaak noodzakelijk)
Het is lastig om geschikt personeel voor specifieke sectoren te vinden.
De arbeidsmarktcrisis blijft een uitdaging bij de uitvoering van projecten en het onderhouden van de dienstverlening. Niet alleen stijgt hiermee de moeilijkheid in het vinden van personeel (dat binnen de financiële kaders wilt werken), maar stijgen logischerwijs ook de kosten van externe inhuur, wanneer vacatures opgevuld dienen te worden.
Arbeidsmarktcrisis
Spreekt voor zich
werven van goed personeel is een uitdaging

Komende jaren relatief veel mensen met pensioen terwijl de instroom lastig is. Niet alleen concurrentie bedrijfsleven maar ook van grotere omliggende gemeenten.
voor realisatie ambities veel extra personeel nodig
de haast onmogelijke opgaven om gekwalificeerd personeels binnen te krijgen op cruciale plekken met dure inhuur als gevolg versus rechtmatigheidsrisico van inhuur.
Arbeidsmarktcrapte betekent dat zaken blijven liggen, of dat er duurder moet worden ingehuurd.
Door de krapte op de arbeidsmarkt wordt er meer extern ingehuurd wat hogere kosten met zich meebrengt.
Sommige essentiële functies zijn moeilijk in te vullen
Het vinden van voldoende goed gekwalificeerd personeel.
Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen. Dit zal een opwaartse druk hebben op je slarischbegroting. Daarnaast zien we in de praktijk fors hogere CAO's die afgesloten hebben. Deze hebben niet alleen effect op de gemeente maar ook op de samenwerkingsverbanden.
Er zijn diverse vacatures niet vervuld, hierop wordt extra aandacht aan besteed ivm dure externe inhuur tegen te gaan en kennis binnen de organisatie te waarborgen.
Het is lastig aan personeel te komen, waardoor taken ook doorschuiven.
Arbeidsmarktcrapte leidt tot extra kosten i.v.m. inhuur.
de haast onmogelijke opgaven om gekwalificeerd personeels binnen te krijgen op cruciale plekken met dure inhuur als gevolg versus rechtmatigheidsrisico van inhuur.
vast personeel is moeilijk te vinden
het vinden van de juiste expertise bij de grote opgaven blijft moeilijk
te weinig personeel voor uitvoeren van beleid, maar vooral voor de uitvoering van projecten
Zie toelichting bij uitvoeringskracht
We merken dat we te maken hebben met een krappe arbeidsmarkt. Ook voor de komende jaren zal dit een uitdaging blijven.
gezien dat wij een kleine gemeente zijn is en blijft het moeilijk om personeel te vinden
Dit sluit aan bij de landelijke trend en ontwikkelingen. Een en ander is met elkaar verweven
Tekort aan personeel/veel vacatures
D : we zien over een brede linie dat een tekort aan personeel op sommige punten problemen geeft. Het vinden van goed personeel heeft onze prioriteit en we zien dat we hier steeds creatiever in worden. We verwachten op korte termijn (1-2 jaar) geen verandering in deze situatie. De gemeenteraad is hierin ook meegenomen.
Inhuur is duur en het zoeken van inhuur is ook moeilijk. Ambities worden mogelijk bijgesteld.
m.n. voor de uitdagingen op het beleidsterrein Klimaat en energie maar ook voor de beleidsterreinen Ruimtelijke Ordening en Bouw- en Woningtoezicht is het zeer moeilijk om gekwalificeerd personeel te vinden.
De onderdelen a en b blijven een uitdaging omdat het open-einde-regelingen zijn. Het probleem van d. arbeidsmarktcrapte is een uitdaging om tijdig vacatures in te vullen met medewerkers die al enige ervaring hebben. Onderdeel E uitvoering van het klimaatakkoord etc. is met namen een uitdaging om ook draagvlak te creëren bij de lokale bevolking.
Een relatief groot aantal vacatures zijn momenteel opgevuld met externe inhuur.
vacatures niet kunnen invullen
Openstaande vacatures die niet kunnen worden ingevuld. De balans tussen tijdelijk en structureel personeel. Tijdelijke middelen waardoor je personeel geen structureel perspectief kunt bieden aan sollicitanten, maakt de gemeente een minder aantrekkelijke werkgever.
Hang allemaal samen met de onzekerheid over de gelden vanuit Den Haag. De genoemde 4 uitdagingen zijn in geld de belangrijkste
De gegeven opties zijn feitelijk allemaal uitdagingen maar deze springt eruit
We ervaren dagelijks dat het lastig is om voldoende goed personeel te vinden.

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze e

- e) Uitvoering van klimaat/duurzaamheid/energieopgaven

De grootste (financiële) uitdagingen zijn bij zowel uw ministerie als provincie(s) genoegzaam bekend.
Het klimaatakkoord heeft ambitieuze doelen die wij in Landsmeer met huidige inzet niet gaan halen. Dit is ook behoorlijk lastig als kleine gemeente, omdat het naast het klimaatfonds een flinke investering vereist (denk aan extra eigen inzet op warmtenetten, isolatie, opwek).
Flinke opgaven, en overige risico's als kapitaallasten hebben we goed afgedekt en voor het gemeentefonds zijn we een voordeelgemeente en ravijnjaar 2026 hebben we nog niet extreem in de min begroot.
Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Uitvoering van klimaat/duurzaamheid/energieopgaven Daarnaast vraagt zowel de energietransitie en de woningbouwopgave het nodige van het gemeentelijk ambtenarenapparaat.
De gemeente wil zelfstandig blijven en een robuuste slagvaardige gemeente zijn. Géén kapitaalvernietiging op de gemeentelijke kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen en riolen. Financieel duurzaam om de gezonde financiële positie te waarborgen. Riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend en baten en lasten in evenwicht conform de toezichteisen van het Rijk en de provincie. Specifiek liggen er uitdagingen wat betreft de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, de uitvoering van het Klimaat- en energiebeleid, de huisvesting van kwetsbare groepen en de opgaven in het Sociaal Domein ten aanzien van jeugd en de WMO. T.a.v. optie h) opgemerkt dat deze wordt aangemerkt als 'vreemde eend' daar de gemeente daarop nauwelijks of géén invloed heeft en als een gegeven moet beschouwen.
Inzet op CDOKE. Impact is nog moeilijk te overzien. Vooralsnog budgetneutraal.
Realisatie van genoemde uitdagingen (i.c.m. punt d) zal een grote uitdaging worden, met een intensieve financiële en personele inspanning.
Onduidelijkheid over landelijk beleid/visie en gebrek aan personele inzet zetten de (tijdige) uitvoer van de energietransitie onder druk.
Tot dusver kunnen we met incidentele middelen de uitvoering nog redelijk op gang houden. Voor de komende jaren gaat dat een uitdaging worden zonder structurele financiering vanuit het rijk.
De rijksmiddelen zijn tot op heden onvoldoende om de benodigde maatregelen energietransitie te kunnen uitvoeren. Apeldoorn legt daar - vooralsnog incidenteel - uit eigen middelen bij.
Klimaat en duurzaamheid; onzekerheid over de vraag: waar krijg je middelen voor? En voor middelen die er zijn, hoe behaal je daarmee de doelstellingen? Iedereen werkt aan zelfde doelstellingen dus samenwerking mogelijk, maar ook schaarste aan personeel.
Hoewel we middelen hebben gereserveerd voor deze opgaven is het de vraag of we voldoende arbeidscapaciteit hebben om deze doelen te realiseren. Daarnaast kan de ambitie op deze terreinen ook zorgen dat er meer nodig is.
e. Uitvoering van klimaat/duurzaamheid/energieopgaven: Het afgelopen jaar veel geld ontvangen van het rijk op dit gebied. Maar de uitdaging is hoe raak je het geld 'kwijt'? Dit heeft een relatie met punt d. arbeidsmarktkrapte, maar ook met recente jurisprudentie die verhindert dat woningeigenaren hun spouwmuren isoleren.
Tot dusver kunnen we met incidentele middelen de uitvoering nog redelijk op gang houden. Voor de komende jaren gaat dat een uitdaging worden zonder structurele financiering vanuit het rijk.
Onze gemeente heeft een ambitieus college dat graag wil inzetten op verduurzaming en energietransitie. Het doel is dat meer huishoudens en wijken uiteindelijk gasloos worden. Vaak is cofinanciering mogelijk, maar nog steeds vraagt het enorme investeringen van een gemeente. Structurele dekking voor deze taken is er nog niet.
Het Rijk heeft nog onvoldoende structurele middelen beschikbaar gesteld om te voldoen aan de nieuwe energie- en klimaatdoelstellingen.
Grootste impact op de financiën van onze gemeente. Er wordt een forse opgaven van gemeenten gevraagd.
Gekozen op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen.
In deze begroting en meerjarenplanning leiden de boven aangegeven punten niet tot negatieve begrotingssaldi. Echter deze vraagstukken zoals klimaatadaptatie, verduurzaming en wonen en mogelijk de hervormingsagenda jeugd, zullen effecten hebben voor (lokale) samenleving, de openbare ruimte, beleidsbijstellingen en daardoor de begroting waarbij dekkingsmogelijkheden

blijvend worden onderzocht (onder meer de baten van het gemeentefonds dienen ook in te toekomst te zijn afgestemd op de financierbaarheid van het rijk).
Hiervoor zijn te weinig structurele middelen beschikbaar.
Uitvoering van klimaat/duurzaamheid/energieopgaven
Complexe problematiek met veel overheden en andere partijen
Gemeente Emmen staat (net als alle gemeenten) voor grote opgaven in het kader van de woningbouw en klimaat/duurzaamheid/energie. Dit vraagt een grote inspanning qua ambtelijke capaciteit en benodigde structurele middelen. Wellicht lopen we daar ook (forse) financiële risico's.
Met name voor de grotere mogelijke maatregelen zoals een aardgasvrije wijk is geen sluitende businesscase te maken. Wel veel activiteit op andere gebieden, zoals verduurzamingsregelingen.
Grote opgaven voor ons als gemeente waarbij onduidelijk is of hier voldoende bekostiging tegenover staat.
Voor de uitvoering van beleid wordt vooral gebruik gemaakt van de rijksmiddelen. De vraag is of dit voldoende is. De verduurzaming van het eigen vastgoed moet budgettair neutraal gebeuren. Of dit lukt moet nog blijken.
Tijdelijk karakter van de extra maatregelen maakt het voor gemeenten lastig hier structureel input aan te geven.
De opgaves die we als gemeente krijgen in het kader van energietransitie zijn ambitieus. De financiële middelen richten zich nu met name op het inzetten van ambtelijke capaciteit en minder op de concrete investeringen.
De onzekerheid in deze opgaven is heel groot.
Te weinig compensatie voor deze grote opgaven.
(is vooral ook afhankelijk van vakspecialisten, ook hier is krapte op de arbeidsmarkt)
De opgaven zijn gigantisch en nu nog niet te overzien. Zowel financieel als wat betreft personele inzet.
Ruimte om zaken op te pakken zit er in dit financieel perspectief niet, zonder dat we eerst maatregelen nemen.
De gemeente Roermond heeft klimaat/verduurzaming investeringsgelden begroot ca. € 1.5 mln. per jaar. Toch is het op dit moment nog lastig in te schatten of dit voldoende zal zijn. extra uitgaven om klimaatdoelen te halen
Uitvoering te geven aan de Duurzaamheidsagenda voor de komende jaren
De kosten voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed zijn erg hoog.
Grote opgave. Impact nog niet geheel duidelijk
Er zijn voldoende (incidentele) middelen, alleen de hoeveelheid opgaven i.c.m. het aantal beschikbare formatie en de krapte op de arbeidsmarkt maakt dit een uitdaging.
De permanente uitdaging om de (gedecentraliseerde) rijksopgaven (klimaat, energie, omgevingswet) lokaal op een verantwoorde inhoudelijke en financiële manier te laten landen.
Tot nu toe onvoldoende middelen gereserveerd in de begroting om klimaatambities te realiseren. het invullen van (inhuur of eigen personeel) met voldoende expertise
Onvoldoende middelen.
Dit is een grote uitdaging, omdat nog lastig in te schatten wat er op ons afkomt en het is moeilijk om hiervoor het juiste personeel aan te trekken.
Hardenberg vormt in deze geen uitzondering ten opzichte van andere gemeenten, waarbij wij in belangrijke mate afhankelijk zijn van externe ontwikkelingen en beperkte financiële middelen.
Grote opgave om alleen al de eigen gebouwen aan de duurzaamheidsnormen te laten voldoen binnen de termijn die er voor staat.
Structureel benodigde middelen nog niet beschikbaar/geraamd
De gemeente ontvangt veel middelen van het rijk. Alle gemeenten hebben deze uitkering ontvangen voor klimaat/duurzaamheid/energieopgaven en zullen naar dezelfde expertise opzoek zijn. Dit kan zorgen voor een financieel knelpunt, maar ook dat de gewenste deskundigheid niet op de markt is op te halen. Daarnaast kan de uitkomst van het beleid kostenverhogend werken voor diverse beleidsonderdelen.
Mbt klimaatopgaven, kabinet is demissionair, wat gaat het nieuwe kabinet doen ?

Langzaam maar zeker wordt duidelijk dat er meer gedaan moet worden (met hogere lasten) dan voorheen bedacht.
Opgave is groot, financiële middelen beperkt
Zie toelichting bij uitvoeringskracht
Komende jaren hebben we te maken met grote uitdagingen op het gebied van klimaat/duurzaamheid/energieopgaven
Dit sluit aan bij de landelijke trend en ontwikkelingen. Een en ander is met elkaar verweven
x
Gemeente Ameland heeft in zijn doelstellingen staan om voorloper te zijn en te blijven op het gebied van de energietransitie door vorm en inhoud te geven aan duurzame energieoplossingen. Dit betekent in financiële termen dat er ten opzichte van rijksbeleid nog een extra stapje wordt gezet, met uiteraard de nodige financiële consequenties.
Toelichting: Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Er staan ons een hoop uitdagingen te wachten m.b.t. klimaat/duurzaamheid en energieopgaven. Het is vrij lastig om hier voldoende personeelscapaciteit voor te vinden om alle uitdagingen op te pakken. Daarnaast hebben wij veel oude gebouwen die allemaal nog verduurzaamd moeten worden. Denk hierbij aan alle dorpshuizen. Wij hebben per kern een dorpshuis en hebben relatief gezien veel dorpen binnen onze gemeente.
De onderdelen a en b blijven een uitdaging omdat het open-einde-regelingen zijn. Het probleem van d. arbeidsmarktkrapte is een uitdaging om tijdig vacatures in te vullen met medewerkers die al enige ervaring hebben. Onderdeel E uitvoering van het klimaatakkoord etc. is met namen een uitdaging om ook draagvlak te creëren bij de lokale bevolking.
Om het ambitieniveau voor klimaat/duurzaamheid en energietransitie te realiseren is de komende jaren veel geld nodig. Fors meer dan er beschikbaar is.
Geen opmerking

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze f f) Uitvoering van de woningbouwopgave
De woningbouwopgave wordt belemmerd door regelgeving, stikstof en participatietrajecten.
Flinke opgaven, en overige risico's als kapitaallasten hebben we goed afgedekt en voor het gemeentefonds zijn we een voordeelgemeente en ravijnjaar 2026 hebben we nog niet extreem in de min begroot.
Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Ontwikkelingen woningbouw De krapte op de woningmarkt op alle sectoren gaat de komende jaren (structurele) investeringen vragen.
De gemeente wil zelfstandig blijven en een robuuste slagvaardige gemeente zijn. Géén kapitaalvernietiging op de gemeentelijke kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen en riolen. Financieel duurzaam om de gezonde financiële positie te waarborgen. Riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend en baten en lasten in evenwicht conform de toezichteisen van het Rijk en de provincie. Specifiek liggen er uitdagingen wat betreft de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, de uitvoering van het Klimaat- en energiebeleid, de huisvesting van kwetsbare groepen en de opgaven in het Sociaal Domein ten aanzien van jeugd en de WMO. T.a.v. optie h) opgemerkt dat deze wordt aangemerkt als 'vreemde eend' daar de gemeente daarop nauwelijks of géén invloed heeft en als een gegeven moet beschouwen.
Dit blijft een immense opgave, waarvan de impact nog niet geheel te overzien is.
Zie Programmabegroting 2024

Ambitieuze woningbouw opgave
Tot nu toe zijn de grondexploitaties grotendeels positief. Hoe zich dit in de toekomst ontwikkelt hangt af van variabelen als bouwkosten en hypotheekrentes.
De ambities van dit college inzake woningbouw zijn voor de bestaande organisatie een grote uitdaging. Waarbij in eerste instantie de lokatie keuze al een hele belangrijke is voor de financiële uitdaging.
We hebben te maken met langjarige kapitaallasten voor extra woningbouw van 8.000 - 12.000 woningen, die structureel niet in de begroting zijn gedekt.
x
In o.a. de gebiedsontwikkeling Reeve willen we een woningbouw versnelling doorvoeren. Deze versnelling kost (arbeids)capaciteit en wordt er onderhandeld over de soort woningen (dit om de onrendabele top zo beperkt mogelijk te krijgen) wat daarnaast zo goed mogelijk aansluit bij de doelgroepen in de woningbouw markt.
Landelijk maar ook binnen onze gemeente is er sprake van woningnood. Dit geldt voor alle doelgroepen waaronder ook de huisvesting van arbeidsmigranten.
De ontwikkeling van met name Spoorzone Arnhem Oost legt komende jaren een fors beslag op de Arnhemse begroting, ook in de zin van extra risico's.
f. Uitvoering van de woningbouwopgave: Hier speelt met name ook de uitdaging door de netcongestie, oplopende rente en prijsstijgingen.
De ambities van dit college inzake woningbouw zijn voor de bestaande organisatie een grote uitdaging. Waarbij in eerste instantie de lokatie keuze al een hele belangrijke is voor de financiële uitdaging.
Onzekerheden zijn groot. Enerzijds een forse opgave, anderzijds Pfas, stikstof en gestegen bouwkosten. We kunnen nog niet goed overzien wat de financiële gevolgen hiervan zijn.
Spreekt voor zich
De woningbouwopgave is ambitieus. De uitvoering vraagt veel capaciteit. Het is niet gemakkelijk om personeel vast te houden en nieuw personeel te vinden. Voor functies waarvoor specifieke kennis benodigd is, vissen gemeenten in dezelfde (arbeids-)vijver.
De woningbouwopgave vraagt om veel inzet, o.a. gezien de stikstofproblematiek. Daarnaast is er een financieel risico door een samenloop van diverse doelstellingen en externe ontwikkelingen binnen woningbouwprojecten (opgave sociale woningbouw, behoudt van groen, duurzaam bouwen, markt- en prijsontwikkelingen).
Roosendaal wil als gemeente groeien naar een hoger aantal inwoners. Daar zijn natuurlijk ook huizen voor nodig. De afgelopen periode zagen we de kosten van het bouwen fors toenemen. Tegelijkertijd willen we als Roosendaal juist betaalbare woningen voor onze inwoners, zeker omdat er in Roosendaal relatief veel mensen rond het sociaal minimum leven. Dat betekent dat je als gemeente ook wat extra water bij de wijn moet doen om betaalbare woningen (meer sociale woningbouw) te realiseren.
De woningbouwopgave is voor de komende jaren van financiële dekking voorzien. Voor de langere termijn is er meer nodig.
Lelystad heeft een groeiopgave. in samenhang met de beschikbare middelen en de beschikbare capaciteit blijft dit een uitdaging
Gekozen op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen.
Er komen 15.000 nieuwe woningen bij. Dat vraagt uitbreiding van veel voorzieningen en maakt een mobiliteitstransitie noodzakelijk. Een transitie die bovenal duurzaam moet zijn, om zo de leefbaarheid in de stad te vergroten. We werken toe naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige stad. We investeren niet alleen in nieuwe ontwikkelingen maar zeker ook in bestaande wijken.
In deze begroting en meerjarenplanning leiden de boven aangegeven punten niet tot negatieve begrotingssaldi. Echter deze vraagstukken zoals klimaatadaptatie, verduurzaming en wonen en mogelijk de hervormingsagenda jeugd, zullen effecten hebben voor (lokale) samenleving, de openbare ruimte, beleidsbijstellingen en daardoor de begroting waarbij dekkingsmogelijkheden blijvend worden onderzocht (onder meer de baten van het gemeentefonds dienen ook in te toekomst te zijn afgestemd op de financierbaarheid van het rijk).
x
Den Haag heeft een aantal grote gebiedsontwikkelingen, die o.a. moeten leiden tot grote aantallen extra woningen. Succes hangt o.a. af van voldoende cofinanciering vanuit het Rijk.
Uitvoering van de woningbouwopgave
Complexe problematiek met veel overheden en andere partijen. Grote wens om meer woningen te realiseren maar aanbod blijft ver achter

zie onder 2 optie e
Beperkte fysieke ruimte (oppervlakte met veel beschermde natuur waar niet gebouwd wordt), afhankelijkheid van private partijen
Grote opgaven voor ons als gemeente waarbij onduidelijk is of hier voldoende bekostiging tegenover staat.
De grote woningbouwopgaven vraagt veel van de financiële middelen van de gemeente. Dit wordt ook wel opgepakt in de regio. Dit blijft wel onzeker.
De opgaaf is groot en de programmakosten zijn alleen incidenteel geraamd. Niet alle gemeentelijke kosten kunnen worden verhaald op ontwikkelaars
Stikstofproblematiek en de oplopende rente dragen bij dat het lastig is om woningen te bouwen.
Te weinig structurele middelen
De opgaves die we als gemeente krijgen in het kader van woningbouwopgave zijn ambitieus. De uitdaging ligt hem hier in het uitvoerbaar krijgen van alle plannen binnen de gestelde termijn gezien ook de beperkingen binnen de openbare ruimte.
Gezien de oploop van rente, stagnerende woningmarkt (tenders die worden teruggegeven) en netcongestie
De gemeenteraad heeft ingestemd met een groei van 43.000 naar 65.000 inwoners. Hiervoor is de groeiambitie jaarlijks bijgesteld, echter blijkt het tot op heden lastig de uitbreiding te realiseren door verschillende omstandigheden.
Plannen dienen nog ontwikkeld te worden en de milieuregels zullen realisatie niet makkelijk maken.
In hoeverre kunnen we betaalbare woningen voor onze doelgroep realiseren
Alkmaar heeft een forse woningbouwambitie, maar de marktomstandigheden zorgen voor uitdagingen.
De komende jaren moet er fors bijgebouwd worden in Almelo. Het beheersbaar houden van de financiële risico's is een belangrijk aandachtspunt.
binnen 10 jaar realiseren van 2700 nieuwe woningen
We gaan veel woningen bouwen de komende jaren, voornamelijk in Putten-zuid waar met één project al 1.300 woningen bouwen. Een grote uitdaging hierbij is de aansluiting op het net, waarbij we verwachten dat dit voor 2024 nog net lukt, maar vanaf 2025 we meer huizen bouwen dan we kunnen aansluiten.
Afhankelijkheid van marktpartijen om te bouwen
Onvoldoende middelen.
grote taakstelling, ook voor nieuwkomers
We gaan 2.400 woningen bouwen die eisen stelt aan de gemeentelijke organisatie, woningbouwcorporatie en de bouwers/toetsers.
Hardenberg vormt in deze geen uitzondering ten opzichte van andere gemeenten, waarbij wij in belangrijke mate afhankelijk zijn van externe ontwikkelingen (rentestijging, stagnerende economische groei, enz.)
Versnellen van de woningbouw, naast het leveren van accommodaties voor minderheden (COA) is een politiek item
Voldoende capaciteit om deze taak uit te voeren
grote uitdaging qua capaciteit
Opgave is groot, financiële middelen beperkt
We willen in onze gemeente ruim 1.100 woningen gaan bouwen. Dit is een enorme opgave, wat een groot (financieel) risico met zich meebrengt.
zie capaciteit en kapitaallasten
Zie toelichting bij uitvoeringskracht
De gemeenteraad heeft de ambitie uitgesproken om voor 2040 ca. 2.900 woningen (de zgn. schaa sprong) te realiseren. Dit is ca. 1.800 woningen extra t.o.v. de harde en zachte plan capaciteit.
x
Op het gebied van volkshuisvesting geldt dat gemeente Ameland niet zozeer volgend wil zijn op rijksbeleid, maar eigen doelen en uitgangspunten heeft. De wens is dat er adequate woningen beschikbaar zijn voor alle personen die maatschappelijk en/of economisch gebonden zijn aan Ameland. De afgelopen jaren zijn hier grote stappen in gezet met enkele nieuwbouwprojecten, maar dit 'eigen programma' is nog niet afgerond.

Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Grote behoefte aan woningbouw voor zowel jong als oud.
Diemen wil snel groeien maar dat lukt niet meer. Waar we eerst 800 woningen per jaar wilden bouwen zijn dat er nu 500. Oorzaak zijn de prijsstijgingen, de wens voor sociale woningbouw. Ook beperken de klimaatdoelstellingen.
Als gemeente gaan we zelf weer gronden kopen voor grondexploitaties
De woningbouwopgave vraagt om zowel financiële als personele capaciteit.
De woningbouwopgave is naar klimaat/energie een topprioriteit die in Zwolle gepaard gaat met inbreidingslocaties. De randvoorwaardelijke investeringen in de gebiedsontwikkelingen zijn fors.
Maar ook het programmeren en faciliteren vraagt veel inzet.
Bouwplannen zijn gereed, Vanuit landelijke en plaatselijke politiek horen we steeds de wens om te bouwen. Ontwikkelaars hebben geen interesse, dus gebeurt er weinig.

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze g g) Kapitaallasten van investeringen
Met name onderwijshuisvestingsinvesteringen.
De stijgende rente heeft vanaf 2026 gevolgen op onze begroting n.a.v. het investeringsprogramma.
De gemeente staat voor enkele (relatief) grote investeringen vanuit Onderwijshuisvesting en klimaatneutraal maken gebouwen.
Uitvoering van het Integraal Huisvestings Plan (IHP) alsmede overige geplande investeringen vereisen een flinke investering. Met de gestegen rente nemen de kapitaallasten ook aanzienlijk toe.
De kapitaallasten nemen toe door de ambitie in investeringen in de Buitenruimte, klimaatadaptief en handhaving van het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau. Ook de benodigde financiering hiervoor met oplopende rente draagt bij aan de uitdagingen op dit terrein.
Onze gemeente voorziet in de komende jaren veel investeringen aan o.a. infrastructuur, dit gaat om grote bedragen welke veel kapitaallasten met zich mee brengen.
zie hierboven.
Er ligt een grote vervangingsopgave openbare ruimte (leefbare dorpen en wijken).
Hetzelfde geldt voor de onderwijshuisvesting
Grote investeringsprojecten die langdurig hoge kapitaallasten veroorzaken, terwijl structurele inkomsten GF onzeker zijn.
IHP: onderdeel onderwijshuisvesting, komende jaren dienen meerdere scholen te worden vernieuwd.
schaalsprong vraagt forse investeringen
g) Kapitaallasten van investeringen. Er staat onze gemeente een forse opgave te wachten met betrekking investeringen in onderwijs en verduurzaming vastgoed.
Toenemende kapitaallasten door nieuwbouw scholen, sportvoorzieningen en noodzaak tot activering van investeringen in openbare ruimte
Uitvoering en realisatie van investeringen lopen achter op de planning die is afgesproken bij het vaststellen van de begroting.
Uitvoering en realisatie van investeringen lopen achter op planningen die worden uitgesproken bij begroting.
Groningen heeft een grote investeringsopgave onder andere bij vervanging van maatschappelijk vastgoed, onderwijs en sportvoorzieningen. Daarnaast sprake van noodzakelijke investeringen in energietransitie, woningbouw en investeringen als gevolg van de groei van de stad. Door de structurele korting op het gemeentefonds ontbreken hiervoor de structurele middelen.
Door stijgende rente stijgen kapitaallasten significant voor investeringen.
in MIP 2024-2027 periode 2023-2027 totale investering van 127 miljoen resulterend in kapitaallasten van 5,6 miljoen in 2027

<p>Investerings in de openbare ruimte zullen een groot beslag leggen op zowel de Financiële middelen als op de beschikbare menskracht.</p>
<p>Met name voor onderwijshuisvesting zien we toenemende bouwkosten waardoor de investeringen en de bijbehorende kapitaallasten stijgen. Bovendien ligt er een opgave om de panden te verduurzamen.</p>
<p>De investeringen die we moeten doen leiden uiteindelijk in de latere jaren tot extra kapitaallasten.</p>
<p>Zie c.</p>
<p>Het doen van investeringen en het structureel kunnen dekken van deze investeringen legt een enorme druk op de begroting</p>
<p>Vervangingsinvesteringen in veel dorpen zijn nodig.</p>
<p>Investerings voorzien op het gebied van onderwijshuisvesting, brandweerkazernes, sportfaciliteiten</p>
<p>Kunnen we kapitaallasten opvangen om investeringen in woningbouw en bijbehorende voorzieningen (scholen, wegen etc) en duurzaamheid van de gemeentelijke ambities bekostigen. Een ambitieuze investeringsagenda noodt bij het meerjarenperspectief m.i.v. 2026 tot keuzes, prioritering en temporisering.</p>
<p>In hoeverre blijft de rente op langlopende geldleningen stijgen in relatie tot onze financieringsbehoefte</p>
<p>In verleden de meeste investeringen uit reserves kunnen dekken. Reserves nagenoeg uitgeput. Investerings komen nu (via kapitaallasten) t.l.v. exploitatie. O.a. nieuw gemeentehuis.</p>
<p>o.a. nieuwbouw scholen, multifunctionele accommodaties, sportzaal/zwembad en aanleg randweg incl. tunnel onder het spoor</p>
<p>Door oplopende rente zijn de kapitaallasten een uitdaging.</p>
<p>we krijgen te maken met aanzienlijke vervangingen van o.a. schoolgebouwen, sportaccommodaties.</p>
<p>Vervangingsinvesteringen voor (school)gebouwen.</p>
<p>Een of meerdere beleidsterrein hiervoor aanwijzen is niet eenvoudig, aangezien veel factoren invloed hebben op het bereiken van een gezond financieel evenwicht. De investeringsopgave (en herinvesteringsopgaven) van met name toekomstig onderwijs, de buitenruimte en andere kapitaalgoederen met een grote financiële omvang zal de komende jaren een financiële- en in het kader van keuzes maken ook een bestuurlijke uitdaging worden.</p>
<p>De komende jaren hebben we voor 220 miljoen aan investeringen gepland staan. Met de gestegen rente is dit niet meer haalbaar en zullen keuzes gemaakt moeten gaan worden.</p>
<p>In de komende periode zullen er diverse beleidsplannen en beheerplannen worden opgesteld. Bij het opstellen van de meerjaren onderhouds- en investeringsprogramma's leggen we de focus op de hoogst urgente werkzaamheden. Daarnaast wordt, bij nieuwe ontwikkelingen, de openbare ruimte ingericht conform het Handboek Inrichting Openbare Ruimte.</p>
<p>De gemeente staat voor een aantal investeringen in (verouderde) voorzieningen. In het verleden zijn deze investeringen niet gekapitaliseerd waardoor structurele kapitaallasten geen onderdeel zijn van de begroting/ voorzieningen zijn reeds afgeschreven. Betreft o.a. zwembad, (buiten)sportaccommodaties, kazerne (maatwerkbijdrage VR), Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Ook staat de gemeente voor een investeringsvolume van € 45 miljoen in de buitenruimte (wegen, kunstwerken et cetera).</p>
<p>Opgave is groot, financiële middelen beperkt</p>
<p>Er is in de nabije toekomst een aantal omvangrijke investeringen nodig.</p>
<p>Het is de vraag of de ontwikkeling van de algemene uitkering gelijke tred houdt met de ontwikkeling van deze lasten (met name onderwijshuisvesting).</p>
<p>stijgende rente</p>
<p>Er staan grote investeringen in het raadsprogramma voor gemeenschapsvoorzieningen / sportaccommodaties</p>
<p>hoge kapitaallasten en daarbij hoge schuldquote</p>
<p>stijgende rente</p>
<p>G: Onze gemeente staat de komende jaren voor een vervangingsronde van diverse panden of gemeentelijk eigendom. Dit brengt kosten met zich mee die we zullen moeten dekken uit onze eigen middelen. We zien daarbij nu al dat we hierin keuzes zullen moeten maken wat we wel en wat we niet doen. Sommige investeringen zullen mogelijk dus ook niet plaatsvinden vanwege de financiële lasten die dit met zich meebrengt.</p>

Grote vervangingsinvesteringen m.b.t. civieltechnische kunstwerken en huisvesting onderwijs.
Er staan enkele grote investeringen op de planning. Er is wel structurele financiële ruimte gecreëerd in de begroting en een reserve aangemaakt voor het sparen van structurele dekking.
Als gemeente en regio gaan we groeien dit vraag om van voorzieningen zoals scholen, mobiliteit enzovoort. Daarbij krijgen gemeenten voor scholen structureel te weinig geld van het Rijk.
Idem
stijging rente
Wanneer wij alle noodzakelijke investeringen (waaronder wettelijke investeringen zoals onderwijshuisvesting) willen uitvoeren vraagt dit structurele dekking.

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze h h) Lange termijn zekerheid Gemeentefonds
De schommelingen in het gemeentefonds, uitblijvende duidelijkheid over ravijnjaar, compensatie jeugdzorg en opschalingskorting maakt de belangrijkste inkomstenbron erg onzeker. Hiermee is een lange termijn beleid moeilijker te realiseren. Hierdoor is duidelijkheid en zekerheid voor burgers en instellingen moeilijker te geven.
De onzekerheid van de ontwikkelingen in het gemeentefonds levert voor ons mogelijk meerjarig een uitdaging. Deze kan op korte termijn enkel worden ingezet met bezuinigingen. Hierdoor wordt afbreuk gedaan aan opgebouwde voorzieningen en beleid.
Onduidelijkheid over gemeentefonds na 'ravijnjaar'.
Zie begroting 2024.
De grootste (financiële) uitdagingen zijn bij zowel uw ministerie als provincie(s) genoegzaam bekend.
Er is nog steeds onzekerheid over de uitkering van het Rijk vanaf 2026.
Ravijnjaar blijft grote onzekerheid
Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Het Ravijnjaar heeft voor Goirle relatief enorme gevolgen...
Met de huidige inzichten van de te verwachten uitkeringen vanuit het Gemeentefonds zullen er aanzienlijke keuzes gemaakt moeten worden.
In de jaren 2026 en 2027 hebben wij momenteel geen structureel sluitende begroting, dit is grotendeels door de korting die op de algemene uitkering komt vanaf 2026.
Door het ravijnjaar 2026 ontstaat er een meerjarig tekort.
Voor ons geldt dit op twee vlakken. De herijking is erg ongunstig zoals het model er nu ligt. We wachten de evaluatie en de uitkomsten daarvan met spanning af. Tevens is de voorgestane andere financieringsmethodiek een heikel punt. Het ravijn dat zodoende is gecreëerd vanaf 2026 is voor alle gemeenten zeer onzeker.
zie hierboven.
In verband met het ravijnjaar
Zie Programmabegroting 2024. Vooral nieuwe systematiek BBP t.o.v. volumeontwikkeling door bijv. vergrijzing is nog erg onzeker.
Welke keuzes maakt het Rijk over de structurele financiering van gemeenten?
Veel structurele uitgaven, maar incidentele inkomsten
Voor de uitvoering van alle gemeentelijke taken moeten voldoende middelen beschikbaar komen via het gemeentefonds. De huidige onbalans moet hersteld worden.
Grote investeringsprojecten die langdurig hoge kapitaallasten veroorzaken, terwijl structurele inkomsten GF onzeker zijn.
Ravijnjaar vanaf 2026; ruim 4 miljoen minder inkomsten voor de gemeente Steenbergen van het rijk. De vooruitzichten hiervan zijn niet helder.
a.g.v. ravijn geen structurele ruimte

Nog geen uitkomsten "verdeelsleutel toeristenbelasting", herziening gemeentelijk belasting gebied, uitkomst evaluatie herijking gemeentefonds én nieuwe systematiek voeding Gemeentefonds (o.a. financieel ravijn).
Grootste probleem. Het is ontzettend lastig om lange termijn beleid te ontwikkelen als er onzekerheid bestaat over de Rijksinkomsten.
Korting op het gemeentefonds vanaf 2026, ravijnjaar, nog niet opgelost
h) Lange termijn zekerheid Gemeentefonds. Er is nog steeds geen zekerheid over de opschalingskorting en compensatie van de korting waarmee het Ravijnjaar is veroorzaakt.
Nog geen duidelijkheid over financiële verhoudingen vanaf 2026.
Ravijnjaar vanaf 2026. Te lage compensatie indexering door Rijk
Toelichting niet nodig denk ik.
Vraag is of de kortingen in de jaren 2026, 2027 en verder door het Rijk worden gecompenseerd. Zo niet, dan zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.
Worden de kortingen door het Rijk gecompenseerd voor de jaren 2026, 2027 en volgende? Zo niet zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.
Indien het Rijk de korting op het gemeentefonds niet terugdraait, zal dit voor Groningen tot een grote bezuinigingstaakstelling leiden en beperkt het de investeringsruimte voor noodzakelijke investeringen. Een bezuinigingstaakstelling leidt tot een verschraving van het voorzieningenniveau. Groningen zal daarbij ook kijken naar taken die in medebewind voor het Rijk worden uitgevoerd.
Dit is de grootste uitdaging voor komende jaren.
Spreekt voor zich.
Gemeentefonds schiet nog steeds alle kanten op, demissionair kabinet helpt daar niet in mee. Een goede meerjarenraming is onmogelijk, bij iedere circulaire schiet het resultaat weer alle kanten op.
Korting op het gemeentefonds
x
Zie toelichting vraag 1
De financiële positie van onze gemeente is tot en met 2025 solide. Maar over de periode daarna is nog veel onduidelijk. De rijksbijdrage daalt vanaf 2026 voor alle gemeenten fors. Het Rijk laat de gemeenten in onzekerheid hoe dit zich de komende jaren ontwikkelt. Ook over de herverdeling van het Gemeentefonds waaruit wij de algemene uitkering ontvangen is nog steeds geen duidelijkheid
Het ravijnjaar 2026 zorgt voor daling algemene uitkering.
in 2026 daling van baten GF met 9 miljoen en in 2027 met 10 miljoen
Er is gevraagd naar de grootste financiële uitdagingen. Die zitten in Enschede vooral op: - Gemeentefonds. Het huidige kabinet heeft een uitname uit het gemeentefonds gedaan van 3 miljard euro. Dat vertaalt zich voor Enschede tot omstreeks 30 miljoen euro per jaar. In VNG verband verzetten gemeenten zich hier tegen. Gezien de demissionaire status van het kabinet zal het nog wel enige tijd onzeker blijven of hier nog reparatie op wordt toegepast. Aanvullend heeft een werkgroep begrotingsruimte richting het nog te vormen nieuwe kabinet aangegeven dat er structureel 17 miljard euro bezuinigd moet worden. Mogelijk dat daaruit ook nog financiële effecten voor gemeenten voortkomen.
Daling gemeentefonds vanaf 206 grootste oorzaak structurele tekorten.
De oneigenlijke korting van 3 miljard moet worden teruggedraaid.
Als financial is het niet meer mogelijk om te sturen op een sluitend meerjarenperspectief. De afgelopen jaren was er veelal sprake van incidentele compensatie (voor structurele problemen) en kwam de informatie te laat beschikbaar om nog mee te kunnen nemen in de begroting.
De onzekerheid vanuit de korting op de algemene uitkering vanaf 2026.
Onzekerheid over het jaar 2026 en verder; de herijking gemeentefonds heeft fors nadelig effecten voor Meppel
Zie ook a. De gemeente heeft nog geen oplossing voor 'ravijnjaar' 2026. Dat betekent dat er een nieuwe bezuinigingsronde aankomt. Ondanks diverse rapporten over de financiële verhoudingen in de afgelopen jaren zijn de door het rijk geboden 'oplossingen' steeds incidenteel van aard en is er op langere termijn nog geen zicht op structurele toekenning van middelen die passen bij de taken van gemeenten.

Het ravijnjaar zorgt voor flinke tekorten miv 2026. Op dit moment is onduidelijk of de rijksoverheid ons hierin voldoende tegemoet gaat komen.
De ontwikkeling van de uitkering uit het Gemeentefonds blijft een risico Van grote omvang. Reden om dit op te nemen in de risicoparagraaf
Zie ook paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen. Hier komen deze risico's / financiële uitdagingen terug.
Voorschoten is een zogeheten nadeelgemeente als gevolg van herverdeling gemeentefonds.
Vanwege het feit dat Wijchen in 2026 € 4 miljoen minder uit het gemeentefonds ontvangt t.o.v. 2025, ontstaat een structureel tekort. Dat zijn geen bedragen die zo maar op te vangen zijn, zonder naar taken te kijken.
Voor de jaren 2026 en 2027 zijn er de volgende risico's: nieuwe financieringssystematiek (waarbij ook de mogelijkheid van een groter eigen belastinggebied wordt betrokken), opschalingskorting, het btw-compensatiefonds (ruimte boven het plafond) en de herverdeling van het gemeentefonds (onderzoeksagenda).
De onzekerheid over de algemene uitkering is nog steeds niet weggenomen.
Het gemeentefonds kent de ravijnjaren 2026 en 2027. de onzekerheid die dit met zich mee brengt zet alles onder druk.
Grootste impact op de financiën van onze gemeente. Onzekerheid over o.a. het financiële ravijn en de opschalingskorting.
De tekorten voor de jaren 2026 en 2027 (en latere jaren) is met de huidige stand van zaken volledig toe te schrijven aan lagere uitkeringen uit het gemeentefonds
Zie c.
Bijdrage gemeentefonds
Zie algemene toelichting bij vraag 2 optie a
Doordat het nog niet duidelijk is wat er gebeurt met het het gemeentefonds in en na het jaar 2026 is het onmogelijk om een sluitende begroting op te stellen.
De wispelturige manier van financiering vanuit het Rijk. Veel incidenteel geld en weinig structurele middelen
Onze begroting heeft in financieel opzicht twee gezichten: de eerste twee jaar staan we in de plus maar daarna twee jaar flink in de min; een beeld dat overigens in heel gemeenteland zichtbaar wordt en het gevolg is van een andere financieringssystematiek van het gemeentefonds.
In deze begroting en meerjarenplanning leiden de boven aangegeven punten niet tot negatieve begrotingssaldi. Echter deze vraagstukken zoals klimaatadaptatie, verduurzaming en wonen en mogelijk de hervormingsagenda jeugd, zullen effecten hebben voor (lokale) samenleving, de openbare ruimte, beleidsbijstellingen en daardoor de begroting waarbij dekkingsmogelijkheden blijvend worden onderzocht (onder meer de baten van het gemeentefonds dienen ook in te toekomst te zijn afgestemd op de financierbaarheid van het rijk).
Gemeentefonds is ontoereikend, herijking gemeentefonds pakt nadelig voor ons uit.
x
Voor het jaar 2026 is sprake van het zogenaamde ravijnjaar. Het structurele begrotingssaldo is voor de jaren 2026 en verder is daardoor nadelig. Het verwachte perspectief is in lijn met de landelijke verwachtingen en met wat de VNG heeft aangegeven.
Wij zijn een duidelijke nadeelgemeente van de herverdeling (naast dat de totale koek kleiner wordt)
De keuze behoeft geen toelichting lijkt ons! We hebben hee veel behoefte aan meer duidelijkheid van het rijk en een oplossing voor de ravijnjaren!
Opschalingskorting onduidelijk, eventuele nadere herverdeling gemeentefonds onzeker. Onvoldoende compensatie voor stijgende zorgkosten door nieuwe BBP systematiek.
Vanaf 2026 (het zogenaamde ravijnjaar) duikt het financiële meerjarenbeeld behoorlijk in de min. Een oplossing van de kant van het Rijk is (nog) niet voorhanden. Dat maakt dat in aanloop naar de kadernota voor 2025 en volgend, in scenario's bekeken moet worden, wat financieel gezien wel en niet kan.
h) Zonder zekerheid over het gemeentefonds is de lange termijn ruimte onduidelijk, anders wordt uitgegaan van de situatie zoals bekend en dat betekent bezuinigingen.
Den Haag heeft de afname van het gemeentefonds vanaf 2026 nog niet volledig opgelost. Zonder extra rijksmiddelen zullen maatregelen nodig zijn.
de ravijnjaren

Grote ravijnen in 2026 en 2027
De wijziging in de systematiek leidt tot een blijvend lager niveau en minder voorspelbaarheid.
Niet structureel worden van de inkomsten gemeentefonds vanaf 202
De inkomsten uit het gemeentefonds zijn nog onzeker
Ravijnjaar 2026 behoeft mi geen verdere toelichting
Zoals het nu lijkt ontvangen gemeenten vanaf 2026 fors minder geld
door de daling van het gemeentefonds is er geen sluitende meerjarenbegroting voor de jaren 2026 en 2027. Ambities met structurele effecten zorgen ervoor dat de druk op de begroting alleen maar verder toeneemt. Dit heeft een remmend effect op de uitvoer van ambities.
Spreekt voor zich.
zie ook onder 2 optie c. Naast bovenstaande begrotingsposten met effecten op onze baten en lasten hebben we uiteraard ook nog Wildlands als groot risico gezien de omvang van de uitstaande leningen.
ravijnjaar 2026 brengt ons in problemen. korte termijn geen probleem.
Voor 2026 en 2027 zien we fors negatieve saldi door de financiële dip in de Algemene Uitkering. Het Rijk en VNG zijn over de periode vanaf 2026 nog in discussie. Mochten de noodzakelijke extra middelen vanuit het Rijk Uitblijven, dan stelt dit ons bij het opstellen van de begroting 2025 voor een aanzienlijke opgave.
Wat betreft onderdeel H: De mogelijke tweede tranche van de herverdeling gemeentefonds hangt boven de markt. Voor Losser een potentiële tegenvaller van ruim € 800.000.
De richting van het Rijk is bepalend voor de hoogte van het gemeentefonds. Deze richting is de afgelopen jaren wisselvallig gebleken.
Een structureel sluitende begroting is afhankelijk van een stabiele uitkering van het gemeentefonds.
Vergelijk i.c. het ravijnjaar
Voor 2026 heeft de Rijksoverheid onevenredig zware kortingen op het Gemeentefonds aangekondigd. Voor de meerjaren prognose 2026-27 bieden wij u daarom géén sluitende begroting aan.
De grote fluctuaties in de algemene uitkering leiden tot veel vragen vanuit de raad. Elke circulaire is weer een verrassing. En wat doet het Rijk (nieuwe kabinet?).
-
Er is nog steeds geen uitsluitsel over het ravijnjaar en de opschalingskorting.
In lijn met ons antwoord op vraag 1e is het realiseren van structureel evenwicht in de meerjarenraming respectievelijk het realiseren van een structureel gezonde financiële positie afhankelijk van de mate waarin het Rijk duidelijkheid geeft over de financiële positie van gemeenten en een oplossing biedt voor de structurele tekorten. Indien deze oplossing niet wordt geboden, heeft dat impact om de uitdagingen genoemd bij de onderdelen a, b, e, f en i uit te voeren
Er blijft nog steeds veel onzekerheid over het gemeentefonds vanaf 2026. Het afschaffen van ed opschalingskorting en een eventuele compensatie voor de gestegen Wmo kosten zijn nog steeds lang niet toereikend om de "ravijnjaren" te kunnen dichten.
Nu zijn er veel incidentele bedragen aan het Gemeentefonds toegevoegd, onduidelijk is hoeveel hiervan structureel is.
Is alom bekend.
De terugval in inkomsten de komende jaren leiden tot begrotingsonzekerheid
De beschikbare financiële middelen voor gemeenten zijn momenteel onvoldoende om een sluitende begroting voor de jaren 2026 en 2027 op te stellen. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027 en daarmee volgen we het advies van de VNG om in de begrotingsjaren 2026 en 2027 reëel te begroten en de tekorten te laten zien. Daarnaast staan we op de lange termijn in Breda voor urgente maatschappelijke opgaven. Grote en complexe opgaven zoals klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en woningbouw vergen grote investeringen (met bijbehorende kapitaallasten) en structurele onderhoudskosten om de kapitaalgoederen in stand te houden. Hoewel we deze opgaven vanuit de gemeente Breda niet alleen uitvoeren en we de inzet van onze eigen middelen combineren met middelen van andere partijen, zullen keuzes gemaakt moeten worden om de financiële basis van Breda solide te houden.

<p>Onzekerheid over inkomsten maakt dat er mogelijk bezuinigd gaat worden terwijl dat uiteindelijk niet noodzakelijk is. Niet noodzakelijke bezuinigingen geven per saldo meer kosten en ook sociale onrust</p>
<p>Inkomsten uit de algemene uitkering zijn vanaf 2026 onzeker.</p>
<p>Onduidelijk hoe de situatie er uit gaat zien met het nieuwe kabinet vanaf 2027. Vervangingsopgaven, groei van de gemeenten zijn een flinke investering waar nieuwe structurele kosten uit voort vloeien.</p>
<p>Meer structurele middelen in het gemeentefonds om structurele lasten te dekken</p>
<p>Door de val van het kabinet, de nieuwe verkiezingen en het verwachte lange formatieproces blijft lange tijd onzekerheid bestaan over de opschalingskorting en het gemeentefonds.</p>
<p>Het ravijnjaar in 2026 is de oorzaak van het structureel niet sluitende begrotingsjaar 2026</p>
<p>(ook na het stelselwijziging fluctueert de ontwikkeling fors. En moeilijk verklaarbaar/uitlegbaar (politiek). We voelen ons overgeleverd aan de fluctuaties van het Gemeentefonds. Wel of niet bezuiniging, wel of geen lange termijn doelen stellen. Alles afhankelijk van de (meerjarige) ontwikkeling van de AU.</p>
<p>Het ravijnjaar 2026 is door de septembercirculaire behoorlijk gedempt. De toekomst moet uitwijzen of dit zo blijft.</p>
<p>Vanaf 2026 is er een enorme terugval in rijksbaten. In hoeverre wordt het maximale nadeel bij herijking op €37,50 per inwoner gehandhaafd en wordt e opschalingskorting gehandhaafd.</p>
<p>De lange termijn onzekerheid in het gemeentefond geeft structureel een fors gat. Zowel de opschalingskorting als het restant van het ingroeipad herijking gemeentefond heeft een effect van circa 1,2 miljoen elk. Dit zet een beperkende factor op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Ruimte om zaken op te pakken zit er in dit financieel perspectief niet, zonder dat we eerst maatregelen nemen.</p>
<p>Tenslotte is het ravijn 2026 uiteraard een grote zorg.</p>
<p>Gemeentefonds</p>
<p>- Onzekerheid rondom het gemeentefonds en het nieuwe kabinet.</p>
<p>Lange tijd fluctueerde het gemeentefonds erg veel. Hier zijn al maatregelen genomen om dit wat meer te dempen (anders berekenen volume accres), maar toch zie je dat zo'n Ravijnjaar (2026) de gemeente in de weg zit, met dekking van de structurele opgaven die we van het Rijk krijgen opgelegd.</p>
<p>Verlaagde uitkering gemeentehuis.</p>
<p>Vanaf "ravijnjaar" 2026 is onze begroting niet meer sluitend. Er zullen of meer inkomsten moeten komen, of minder uitgaven gedaan moeten worden.</p>
<p>Het is volstrekt onduidelijk in hoeverre gemeenten er vanaf het ravijnjaar 2026 in het gemeentefonds erbij krijgen. Hierdoor wordt het voor ons zeer moeilijk om beleid voor de lange termijn te ontwikkelen en besluiten over besparingen te nemen. Bij dit laatste is namelijk onduidelijk hoeveel aan besparingen vanaf 2026 nodig is. Als gemeente wil je voorkomen om te snijden in beleid, dat achteraf bezien niet nodig is. Je maakt dan kapot wat niet of pas na lange tijd weer is opgebouwd.</p>
<p>Het ravijnjaar 2026 geeft een grote financiële uitdaging, betreft een landelijk probleem. Hierbij zijn we voor een groot gedeelte afhankelijk van het nieuwe kabinet. Mocht het Rijk niet met extra middelen over de brug komen, dan is er zeker een financiële uitdaging.</p>
<p>Onzekerheden nieuwe financieringssystematiek, ravijnjaar vanaf 2026.</p>
<p>Ravijnjaar 2026 e.v. geeft grote financiële onzekerheid</p>
<p>rijksbeleid vanaf 2026</p>
<p>vanaf 2026 blijven de inkomsten uit het gemeentefonds achter op de taken die het rijk aan de gemeentes gedelegeerd heeft. Dit gat is door kleine gemeente onmogelijk met inkomstenverhoging te dempen.</p>
<p>Het Gemeentefonds is onze grootste inkomstenbron. Lagere inkomsten als gevolg van kortingen op het Gemeentefonds (vanwege komst eigen belastinggebied en opschalingskorting) maakt de financiële uitdagingen groot.</p>
<p>De financiering vanaf 2026 is nog erg onduidelijk/onzeker.</p>
<p>De grootste onzekerheid voor onze gemeente zit in de verlaging van de algemene uitkering. Daarnaast zijn ook de kostenstijgingen binnen het sociaal domein (jeugd en wmo) en de algemene indexatie van kosten een uitdaging.</p>
<p>Teruggang GF is fors vanaf 2026</p>

We staan voor een aantal grote investeringen. Deze pasten binnen onze begroting vóórdát we gekort werden op het Gemeentefonds. Zodra we duidelijkheid hebben van het Gemeentefonds, weten we ook of we bezuinigingen door moeten voeren.
Vanwege de koppeling met de ontwikkeling van het BBP.
Korting op gemeentefonds m.i.v. 2026
Als € 3 miljard niet wordt toegevoegd is het snijden in voorzieningen cq versoberen van taken noodzakelijk.
Onduidelijkheid over de taken en bijbehorende middelen
Onvoldoende middelen voor het uitvoeren van taken.
De lange termijn onzekerheid zorgt ervoor dat we op de rem trappen met het maken van nieuwe plannen. Het is mooi als een nieuw kabinet hier wat aan doet.
AU is al periode grillig en effecten opschalingskorting / bezuinigingen op taken die gedecentraliseerd zijn, zijn niet realistisch.
er bestaat op dit moment nog onduidelijkheid over de nieuwe financieringssystematiek van het gemeentefonds. Dit geeft grote onzekerheid m.b.t. de inkomsten die we hier uit mogen verwachten.
Onduidelijkheid over belangrijkste inkomstenbron (65%).
ravijnjaar 2026 en verder
Onduidelijkheid in welke mate bezuinigd moet worden vanaf 2026.
Ravijnjaar 2026; we zijn in afwachting van het nieuwe rijksbeleid.
Zie toelichting bij a en c
Steeds groter deel van de AU is beklemd en/of incidenteel. Hier kunnen we geen structureel sluitende begroting mee maken.
De tekorten voor 2026 en 2027 komen doordat de gemeente minder algemene uitkering gaat ontvangen van het Rijk. Zonder verlichting door bijvoorbeeld de opschalingskorting af te schaffen, soepeler om te gaan met de inzet van incidentele middelen om het structureel financieel beeld te ontlasten, etc zullen de uitgaven/(beleids-)inhoudelijke keuzes gemaakt worden.
Onzekerheid over de financiële toekomst. Zie ook vraag 2, optie c
Ravijnjaar 2026, opschalingskorting + gemeentefondsbeleid van de afgelopen jaren kenmerkt zich door incidenteel stoppen van financiële tekorten waarop geen structureel beleid kan worden geformuleerd.
Mbt ravijnjaar 2026, deze is problematisch. Andere onzekerheden zijn: geen structurele middelen vanuit het Rijk mbt Jeugdzorg, opschalingskorting
Onzekerheid op termijn maakt het lastig een structureel sluitende begroting te presenteren.
vanaf 2026 blijven de inkomsten uit het gemeentefonds achter op de taken die het rijk aan de gemeentes gedelegeerd heeft. Dit gat is door kleine gemeente onmogelijk met inkomstenverhoging te dempen. elke procent OZB-verhoging levert slechts EUR 27.000 op ongeveer.... dus dit probleem kan de gemeente niet zelf oplossen.
Het is afwachten hoe het gemeentefonds zich op langere termijn ontwikkelt vanwege de koppeling aan de ontwikkeling van het Bruto Nationaal Product. Ook is het afwachten wat de uitwerking van een nieuw kabinet voor gevolgen heeft op de financiën van het Rijk.
De huidig ingezette teruggang AU in 2026 / 2027 moet niet veder oplopen, leidt nu al tot tekorten.
Onzekerheid rondom gemeentefonds heeft consequenties
Financieel ravijn hakt er fors in.
De ontwikkeling van het gemeentefonds is erg onzeker
Ravijn en opschalingskorting
Dit punt zal voor veel gemeenten spelen. Ook wij maken ons zorgen over het ravijnjaar, en hopen op meer stabiliteit.
Zoals bekend is er veel onzekerheid over de hoogte van het Gemeentefonds op lange termijn. Indien de situatie niet veranderd komen we voor financiële uitdagingen te staan, omdat de algemene uitkering fors terugloopt vanaf 2026.
De wijziging van systematiek zal wel zorgen voor iets meer stabiliteit maar of de voorziene mutatie in 2027 daadwerkelijk plaats zal vinden is de vraag. De economische ontwikkeling (BBP) van komende jaren zal daarop ook nog invloed hebben.

ravijnjaar
Dit sluit aan bij de landelijke trend en ontwikkelingen. Een en ander is met elkaar verweven
Ravijnjaar
De enorme daling in het gemeentefonds is voor iedere gemeente een enorme uitdaging en staat toekomstige investeringen in de weg. Zaltbommel heeft er voor gekozen om de extra middelen tot het ravijnjaar grotendeels incidenteel in te zetten waardoor een sluitende begroting voor ligt. dit neemt niet weg dat dit enorm ten koste gaat van de investeringen die je kunt doen voor de gemeenschap!
x
-
Spreekt voor zich. Niet alleen de korting op het gemeentefonds vanaf ravijnjaar 2026 is onacceptabel, maar ook gedachten over uitbreiding van het eigen belastinggebied voor gemeenten, met allerlei ongewenste bijeffecten als mogelijke afschaffing 'kleine belastingen' (als forensenbelasting....) leiden tot veel onzekerheid en onrust.
Vanwege de onvoorspelbaarheid van de ontwikkeling van de diverse crisissen (waaronder woningbouw; energie; klimaat) naast de onzekerheid over de structurele middelen vanaf 2027 en de onzekerheid over de uitkomst van de evaluatie van de herijking van het gemeentefonds en het hieruit voortvloeiende financiële effect voorzien wij forse structurele financiële uitdagingen voor de komende begrotingen.
Voorgenomen korting gemeentefonds is voor onze gemeente ca 3 miljoen structureel
De onzekerheid van het Gemeentefonds houdt aan. Dit heeft twee oorzaken.
1) Onzekerheid over de omvang van het Gemeentefonds vanaf 2026
2) De herverdeling van het gemeentefonds heeft een negatief effect van € 2,9 miljoen. Het is nog onzeker in hoeverre hier compensatie voor blijft.
Alles zal afhangen van het feit of het Rijk over de brug komt met financiële middelen vanaf 2026. Als dit niet het geval is zullen wij geen structureel beleid kunnen voeren en geen investeringen meer kunnen doen. Dit zal effect hebben op het in stand kunnen houden van onze voorzieningen.
Onzekerheden in het gemeentefonds maakt het lastig financieel te plannen voor gemeenten. Het vorige (gevallen) kabinet heeft een halfbakken start gemaakt met een nieuwe financieringssysteem.
Een oplossing voor het ravijnjaar 2026 e.v. dient er te komen. Anders gaat dit ten koste van een groot aantal gemeentelijke voorzieningen.
Idem
de tekorten in 2026 en 2027 werpen hun schaduw vooruit om de noodzakelijk structurele uitgaven verantwoord te kunnen doen
De ontwikkelingen van het Gemeentefonds vormen een factor waarop we als gemeente geen invloed hebben.
schommelingen en onduidelijkheid compensatie 2026
Door de onzekerheid van het gemeentefonds worden investeringen uitgesteld
De onzekerheid over de gemeentefondsuitkering is 1 ding, maar belangrijker is dat er meer geld nodig is om de gemeentelijke taken op de lange termijn uit te kunnen voeren. Taken waarvan het rijk erkend dat er onvoldoende middelen tegenover staan.
Gemeentefonds blijft grillig maakt het ook moeilijk om goed te kunnen begroten
Onzekerheid over ontwikkeling Algemene uitkering vanaf 2026.
Hang allemaal samen met de onzekerheid over de gelden vanuit Den Haag. De genoemde 4 uitdagingen zijn in geld de belangrijkste
De gegeven opties zijn feitelijk allemaal uitdagingen maar deze springt eruit
Rijk is afgelopen jaren geen betrouwbare partner gebleken door nieuwe taken toe te voegen en hier onvoldoende middelen voor beschikbaar te stellen.

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze i

i) Lokale opgaven/uitdagingen

Ambities van het college financieel mogelijk te maken (bijv. bouw nieuw zwembad).

Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs is een heikel punt. Er is binnen het investeringsplan nog slechts rekening gehouden met 50% van de noodzakelijke vervangingsinvestering (€ 20 mln. i.p.v. € 40 mln.).

Daarnaast liggen er in het nieuwe Bestuursakkoord nog diverse wensen waarvan de fin. consequenties op dit moment nog onbekend zijn.

Voor de herstructurering van onze centrumgemeente (Oostburg) zijn ambitieuze plannen in de maak om zorg-, educatieve-, sport- en publiekstaken beter op elkaar af te stemmen. Hierbij zijn aanzienlijke investeringen nodig op gebied van vastgoed en openbare ruimte. Dit alles in een context van samenwerking tussen marktpartijen en publieke instellingen, waarbij de belangen op elkaar moeten worden afgestemd.

Lokale opgave / uitdagingen:

Vluchtelingen/statushouders

Het huisvesten van vluchtelingen/statushouders is een grote (financiële) uitdaging die op dit moment nog als incidenteel kan worden aangemerkt maar waarvan de verwachting is dat deze op termijn structureel wordt.

Herindeling

de mogelijke herindeling en voorbereidingen daarop met de gemeente Best vragen ook het nodige van zowel het ambtenarenapparaat als bestuurlijk.

O.a. de ontwikkeling in de Eemshaven.

Betreft opgaven (1) gebiedsprogramma Delft-West, (2) gebiedsprogramma IDD en (3) Energietransitie alsmede de renovatie/verbouwing van museum Prinsenhof.

Grote posities in grondexploitaties die pas op langere termijn geld opleveren.

CollegeActieProgramma 2022-2026; Veel ambities voor de komende jaren door het College vastgesteld, welke nog niet allemaal een verdienmodel aan gekoppeld zit.

(extra) wensen van de raad

Naast bezuinigingen ook (noodzakelijke) ambities.

Denk aan multifunctionele accommodaties, het Duurzaam meerjaren onderhoudsplan voor gebouwen (DMJOP), Integraal huisvestingsplan onderwijs, de Meerjarige opgave opvang asielzoekers.

De gemeente Roosendaal is toegetreden tot het Nationaal Programma Veiligheid en Leefbaarheid. Daar zijn we erg blij om en het is hard nodig om in de betreffende wijken te investeren (zowel op het sociale als op het ruimtelijke domein), maar ook dit vraagt vanuit de gemeente inzet van veel eigen middelen.

Westerwolde zit met een forse Lokale opgave i.v.m. het opvangcentrum in Ter Apel. Op dit moment loopt een groot onderzoek naar de maatschappelijke lasten en baten van het opvangcentrum.

Westerwolde is bezig met het opstellen van een strategisch vastgoedplan. Hierin gaan we bepalen welke vastgoed in eigendom van de gemeente dient te blijven. Het overig vastgoed zal worden afgestoten. In het eigendom blijvende vastgoed dient daar geïnvesteerd te worden, wat tot een uitzetting van € 2,5 mln leidt ingaande 2026.

In het vastgoed wat nu in eigendom is, moet extra geïnvesteerd worden en bedraagt € 2,5 miljoen structureel vanaf 2026. Afhankelijk van keuzes die gemaakt worden in het vastgoed, kan deze extra structurele last omgebogen worden

Gekozen op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen.

In aanvulling op bovenstaande is er in Beverwijk een stevige ambitie om een aantal zaken te realiseren, zoals bijvoorbeeld: een gezamenlijk zwembad met de gemeente Heemskerk, het realiseren van een Integraal Kind Centrum. Bij bovengenoemde kadernota zullen alle zaken integraal afgewogen moeten worden tegen het financiële beeld dat tegen die tijd bekend is.

Gebiedsontwikkelingen, gemeente specifieke projecten.

Ontwikkeling woningbouw v.m. vliegveld Valkenburg zonder eigen

grondpositie/grondexploitatie bij een verslechterend perspectief m.i.v. 2026

Subsidie voor de woningbouwimpuls. De vraag of de plankosten niet te hoog worden.

Ad hoc overhevelen van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk zien we steeds vaker. Denk aan noodopvang asiel e.d. Moeilijk om hier in een begroting (en planning) op te anticiperen.

De Brainportregio is in grote ontwikkeling. Op het gebied van woningbouw, klimaat en duurzaamheid en economie wordt in samenwerking gewerkt aan een doorontwikkeling van de regio. In deze lokale opgaven, waarin veel uitdagingen gezamenlijk worden opgepakt, liggen ook de financiële uitdagingen. Hier ligt momenteel nog geen grote financiële uitdagingen, maar worden die op deze onderwerpen voor de komende jaren wel onderkend.
Binnen de gemeente Rucphen hebben we nog diverse majeure projecten op de plank liggen. Deze projecten zullen de nodige structurele lasten met zich meebrengen en zorgen dan dus ook voor een financiële uitdaging. Het grootste project betreft het uitvoering geven aan het integraal huisvesting plan (IHP) onderwijs.
De financiële perikelen op landelijk niveau hebben zijn weerslag naar lokaal niveau. Buiten het feit dat je ook wilt blijven investeren in je eigen gemeente.
Ook uitdaging op gebied van ontwikkelingen sociaal domein (WMO) - prijs en volumeontwikkelingen en uitvoering klimaatakkoord/ duurzaamheidsopgaven. Voor uitvoering van klimaatakkoord zijn alleen de Rijksmiddelen opgenomen. Zoals hiervoor onder 1f aangegeven is een aantal lokale opgaven nog niet financieel in de meerjarenbegroting opgenomen.
harmonisatie overige buitensport (niet zijnde voetbal) nieuw zwembad, nieuw gemeentehuis.
Om het voorzieningenniveau van een groeiende gemeente op peil te houden is renovatie/nieuwbouw van het zwembad noodzakelijk en willen we een middelbare school vestigen binnen Diemen.
onderwijshuisvesting. Veel schoolgebouwen zijn erg verouderd en hiervoor zijn tot voorkort geen middelen voor gereserveerd.
Er zijn veel lokale uitdagingen, zoals een goed mobiliteits- en parkeersysteem mede gelet op de inbreidingslocaties en groei van de stad. Maar ook de onderwijshuisvesting moet mee in de tijd is een verouderd. Hierbij gaat het de komende jaren om een investeringsbedrag van € 250 miljoen.
Op bepaalde beleidsterreinen zien we een inhaalslag aankomen vanwege de hoge <u>prijzontwikkelingen in de afgelopen jaren</u> .
Inspanningen ter voorkoming wateroverlast / inzet voor duurzaamheid.

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze j
j) Anders
Een combinatie van C, D en H. De financiële kaders blijven strak. Het gemeentefonds groeit een stuk minder hard dan de kostenstijgingen waar Arnhem mee te maken krijgt. Daarnaast wordt de uitvoeringskracht gehinderd door de krapte op de arbeidsmarkt. De combinatie zorgt ervoor dat er een uitdaging ligt in het realiseren van de eerder gestelde ambities.
De grootste financiële uitdaging betreft een sluitende meerjarenbegroting. (2026 en 2027). In aanloop naar de perspectiefnota gaan college en raad in gesprek over mogelijke knoppen en scenario's. Daarbij zijn in principe alle programma's aanraakbaar.
Gekozen op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen.
De schaa sprong: De stad groeit; letterlijk en figuurlijk. Met de groei van de stad in het vooruitzicht krijgt Helmond de ultieme kans om kwaliteit toe te voegen aan de woon- en werkomgeving. Een kans om de positionering van Helmond te realiseren en de herkenbaarheid van de stad te vergroten. We zijn nu een stad van 95.000 inwoners en worden in financieel opzicht als zodanig behandeld. Net als een andere gemeente van datzelfde inwonertal, die níet een schaa sprong als Helmond gaat maken. Daardoor moeten we zelf geld opzij leggen om tot 2040 te kunnen investeren in de schaa sprong van de stad. De schaa sprong heeft invloed op alle terreinen binnen de gemeente Helmond. Dat doen we door ruimte in onze exploitatiebegroting te creëren om de toenemende kapitaallasten te kunnen dragen.
X
Vanaf 2026 is er met name door de terugval in de algemene uitkering een fors begrotingstekort.
Wegrehabilitatie
onzekerheid financieel effect omgevingswet
Omgevingswet en WKB
Forse investeringen nodig de komende jaren in (onderwijs)gebouwen
Kan niet kiezen uit de andere keuzes omdat ze allemaal gelden. Met name de onzekerheid vanuit het Rijk van wat we nu precies moeten uitvoeren en welke middelen hier tegenover staan vanuit

het Rijk, zorgen ervoor dat we op bepaalde terreinen (klimaat, woningbouw, etc) geen goede meerjarenraming kunnen maken.

onzekerheid financieel effect omgevingswet

Binnen Borsele zijn we vol op bezig met de grootschalige energietransitie. Er kunnen eventueel twee kerncentrales op grotendeels Borsels grondgebied komen. Dit heeft veel effect op de organisatie. Wij moeten hiervoor veel kosten maken en weten nog steeds niet of we structureel gecompenseerd gaan worden, terwijl we al wel mensen in dienst moeten nemen. Dit is een groot financieel risico.

Omgevingswet, hopelijk wordt dit een georganiseerde chaos. Weten niet precies wat op ons af gaat komen, ondakt dat we redelijk goed zijn voorbereid.

Vragen over het sociaal domein

Vraag 3

Heeft uw gemeente voldoende data en capaciteit om analyses te doen om grip te krijgen/houden op het sociaal domein?

Keuze b en c toelichten. Graag vermelden bij welk onderdeel/onderdelen van het sociaal domein onvoldoende data of capaciteit is, en indien mogelijk waarom/wat belangrijkste hindernis is.

Toelichting op vraag 3 antwoordkeuze a a) Ja, onze gemeente heeft voldoende data en capaciteit voor inzicht
Er zijn in onze gemeente dashboards in ontwikkeling om inzicht te krijgen in de bestaande situatie
We hebben voldoende data en capaciteit. De vraag is wel of dit zal leiden tot grip. Er zullen namelijk diverse factoren zijn die niet beïnvloedbaar zijn en mogelijk zullen leiden tot hogere kosten. Voorbeelden: Landelijke motie P*Q voor WMO, Hoge inflatie/stijging loonkosten zorgmedewerkers ed.
we hebben wel voldoende data, af en toe is het wel lastig om de correlatie tussen data en beleid te kunnen maken of te zien of deze aanwezig is.
De gemeente heeft voldoende data om de ontwikkeling binnen het sociaal domein te volgen. Ook is er voldoende capaciteit voor deze data te analyseren. Het daadwerkelijk bijsturen is complexer daar het Rijksbeleid invloed heeft op de uitvoering. Daarnaast is bijsturen op Jeugd complex doordat er meerdere verwijzers zijn naast de gemeente zoals artsenroute en rechterlijke macht.
Het is wel jammer dat het met de wijze van registratie het niet eenvoudig is om te vergelijken met andere gemeenten of om inzicht te hebben in de vraag (diagnose) waarvoor het product geïndiceerd is. De wijze van registratie in de ziekenhuiswereld met landelijke product codes en de registratie van diagnoses zou ook waardevol zijn bij gemeentes. Jammer dat dit in de hervormingsagenda niet geambieerd lijkt te worden.
Data zijn aanwezig, echter wel 'versnipperd' en nog niet in een integraal dashboard.
Er is voldoende inzicht in financiële, input- en outputindicatoren. We hebben bijvoorbeeld goed zicht op het aantal voorzieningen, de cliënttevredenheid en de uitgaven. Zeker op korte termijn zijn mogelijkheden om financieel te sturen beperkt, maar het inzicht maakt wel dat we hierop beter kunnen anticiperen. We willen wel structureel meer grip en sturing organiseren op de taken van de gemeente in relatie tot de maatschappelijke effecten in het sociaal domein. De maatschappelijke effecten zijn in het beleidsplan sociaal domein gedefinieerd en geoperationaliseerd middels een doelenboom. De doelenboom wordt bij nieuw beleid toegepast. De volgende stap is het kwalitatief en kwantitatief meten en monitoren van de in de doelenboom geformuleerde maatschappelijke effecten en resultaten.
Wmo: antwoord a Jeugd: Antwoord b. Wij hebben een dashboard, zowel regionaal als lokaal. We zijn nog bezig om hier een verdieping in te maken zodat we hier nog meer op kunnen sturen.
In het kader van de inhoudelijke maar zeker ook financiële uitdagingen in het sociaal domein is in 2022 gestart met het programma 'Datagedreven sturing in het sociaal domein' en de drie bijbehorende lijnen 'sturing door data', 'sturing op inhoudelijke beleidslijnen' en 'vergroten kostenbewustzijn'. Daarbij leren we samen met en van anderen. Zo krijgen we meer inzicht en sturingsmogelijkheden door het leveren van tijdige en betrouwbare sturingsinformatie in combinatie met inhoudelijke keuzemogelijkheden (inclusief consequenties en risico's van die mogelijkheden).
We hebben dashboards waarmee we wel kunnen terugkijken wat er is gebeurd, maar ze zijn niet dusdanig om te kunnen sturen. Daarvoor is capaciteit nodig en die is er niet voldoende.
ook via de regio, al blijft een groot deel niet te voorspellen (incidentele gevallen met hoge kosten doorverwezen via doorverwijzers waar een gemeente geen invloed op heeft).
We werken met lokale data en ook met regionale dashboards.
Met als opmerking dat de omvang van onze organisatie (kleine gemeente) met zich meebrengt dat medewerkers vaak allrounders zijn en dat daarmee soms specifieke capaciteit en kennis ontbreekt om focus aan te brengen en specifieke onderwerpen op te pakken.
Er zijn twee data-adviseurs op sociaal domein en er wordt goed samengewerkt met de gemeenschappelijke regelingen.
wel hebben wij achterstanden vanwege het nieuwe inkoopmodel in de regio

Toelichting op vraag 3 antwoordkeuze b:

- b) Onze gemeente heeft op enkele onderdelen van het sociaal domein onvoldoende data of capaciteit voor inzicht.

We zijn op de goede weg. Er is veel data, er wordt gewerkt aan ontsluiting van informatie middels dashboards/rapporten. Uitgebreide analyse hierop kan nog beter. Nog niet alle informatie wordt ontsloten of actief gemonitord. Er wordt gewerkt aan doorontwikkeling.

We zijn regionaal samen aan het inregelen hoe we dit overzicht regionaal krijgen. Capaciteit is altijd krap. Als kleine gemeente kijk je waar je een bijdrage kunt leveren regionaal.

Genereren van data is nog volop in ontwikkeling, denk aan ontwikkelprocessen rond datagedreven werken, zodat we ook daadwerkelijk data beter kunnen meten en data ook minder vervuild is

Data en capaciteit dragen veel bij aan inzicht en daarmee aan het krijgen van grip op het sociaal domein, dit is echter niet voldoende. De ontwikkelingen in met name de (jeugd)zorg blijken erg weerbarstig om goed te kunnen sturen op uitvoering van de transformatie. Op onderdelen heeft onze gemeente voldoende data en/of instrumenten voor sturing op de uitvoering. De ruimte om bij te sturen binnen de jeugdwet en de contractafspraken blijkt in de praktijk beperkt. We beschikken bijvoorbeeld over data waarmee we inzicht hebben in actuele zorggebruik, de lengte van die zorg en de kosten. Er is (nog) onvoldoende data om inzicht te krijgen in bijvoorbeeld de beweging naar het voorliggende veld of het afschalen van zorg. Daarnaast is het erg lastig om een causaal verband te leggen tussen inzet en effecten.

Personeelsproblemen spelen een grote rol. Het is een moeizame arbeidsmarkt. Dat inzicht zit nu vooral bij de uitvoering van de wetten in het sociaal domein en onvoldoende bij de financieel adviseurs.

Wij hebben voldoende data en capaciteit als het gaat om de ontwikkeling in clienttevredenheid en gebruik en kosten van specialistische voorzieningen. Als het gaat om het gebruik en de effectiviteit van voorliggende inzet zijn we onze data nog aan het ontwikkelen.

Er is heel veel data beschikbaar, met name financiële data en data rondom verleende maatwerkvoorzieningen. Eigen data en landelijke/provinciale data. Wat natuurlijk minder voorhanden is, is data die je helpt of je kunt zien of bepaalde interventies die je doet in het Sociaal Domein daadwerkelijk de gewenste impact hebben op je inwoners.

Een deel van onze taken staat op afstand, een deel van de instroom vindt plaats op een andere plek (regionale toegang, huisartsen). Verder is het door de privacywet niet altijd mogelijk bestanden en data te koppelen. Verder investeren we veel in de nulde lijn en in preventie. Dat kost geld en capaciteit. Tegelijkertijd zien we de totale kosten bij jeugd en wmo nog altijd stijgen. Het is de inschatting dat de kostenstijging hoger zou zijn dan nu het geval is zonder deze inzet op nulde lijn en preventie, maar precies inzicht hierover ontbreekt.

Er is binnen de gemeente voldoende data op het gebied van de individuele voorzieningen. Het lukt steeds beter hier grip op te krijgen en de ontwikkelingen te monitoren. Data die buiten de gemeenten om wordt verzameld is onvollediger en daardoor ook lastiger grip op te krijgen. Vooral de Jeugdzorg en de daarmee samenhangende provinciaal gemaakte inkoopafspraken en productieverklaringen van zorgaanbieders maakt dat het lastig is gedurende het jaar echt grip te hebben op de hoogte van de uitgaven in het betreffende boekjaar

Op het onderdeel Jeugd is veel data beschikbaar, echter alleen weinig ambtelijke capaciteit. Op het gebied van WMO en Participatie is het werken met data in ontwikkeling, maar nog niet op het gewenste niveau. Ook hierbij is er te weinig ambtelijke capaciteit. Het ontbreken van capaciteit betekent dat het niet altijd mogelijk is om de goede trends en ontwikkelingen tijdig te herkennen en op te anticiperen.

Onvoldoende data beschikbaar voor het onderdeel Wmo. Belangrijkste hindernissen zijn ten eerste dat prognostische gegevens ontbreken waardoor bijsturen vooral reactief is. Ten tweede onvoldoende data voor een diepte waardoor bijsturen lastig is en waardoor er beperkt inzicht is in oorzaken.

Over het algemeen is er veel data voorhanden. Nog niet altijd zijn effecten goed te voorspellen.

We kunnen ons niet helemaal vinden in vraagstelling dat we als gemeente (met data en capaciteit om analyses te kunnen doen) grip krijgen/houden op het sociaal domein. Met name de Jeugdwet en Wmo zijn open einde regelingen, waarbij de kosten in grote mate afhankelijk zijn van de zorgvraag/-behoefte van inwoners. De zorgvraag wordt weer grotendeels beïnvloed door maatschappelijke trends en ontwikkelingen, zoals vergrijzing en sociale druk, waar we als (individuele) gemeente nauwelijks invloed op hebben.

Los daarvan hebben we als gemeente voldoende data en capaciteit om te analyseren hoe de

aantallen en kosten in het sociaal domein zich ontwikkelen, zodat we daarop kunnen bijsturen en/of de begroting daarop kunnen bijstellen.
Met name het inzicht in het effect van interventies is in de praktijk erg complex. De hindernis zit hem in versnipperd aanbod. Veel leveranciers met uiteenlopende productdefinities, methodes waardoor vergelijkbaarheid ingewikkeld is, met name bij jeugdhulp. Ook het volgen van de cliënt, langjarig en over verschillende domeinen heen is ingewikkeld door uiteenlopende systemen en wetgeving. Ook dit inzicht is voorwaardelijk om effectiviteit van interventies in beeld te brengen
Geen verdere onderbouwing aangeleverd. Deze informatie is niet voor de deadline beschikbaar.
Wij hebben op vele terreinen inzicht echter door de gekozen gezamenlijke inkoop is het inzicht niet altijd real time (vooral op euro-niveau)
Dashboard / monitor WMO en jeugd is nog in doorontwikkeling
Gezien de huidige situatie van krapte in de arbeidsmarkt, een onvoldoende functionerend intern systeem voor het sociaal domein (met name Jeugd en WMO) (waarbij er opnieuw is aanbesteed aan PinkRocade en wat zou moeten zijn opgelost medio 2024), snel veranderende situatie op zowel inhoudelijk als wetgevend gebied in het sociaal domein en de onvoldoende aanwezige capaciteit bij de regiosamenwerking (Jeugd) is een totale analyse op de data voor het sociaal domein op dit moment onvoldoende om goed te kunnen sturen. Er wordt wel zoveel mogelijk gestuurd met de data die beschikbaar is middels eigen ontworpen dashboards en deelname aan werkgroepen en regio overleggen.
"We zien wel wat...maar niet waarom". We hadden geen data-analist, inmiddels wel formatiebudget voor maar nog niet in kunnen vullen.
Op Jeugd is er voldoende data en capaciteit beschikbaar. Op WMO en participatie veel minder.
Voorname de capaciteit op beleidsniveau binnen het Sociaal Domein is op dit moment erg krap en instabiel. Dit zorgt er voor dat medewerkers weinig tijd hebben om data te verzamelen en te analyseren.
Het kost veel geld, tijd en kennis om de systemen zodanig in te richten dat de gewenste informatie eruit gehaald kan worden. Het gewenste niveau is nog niet bereikt.
nvt
Op zich is er voldoende data, op het gebied van jeugd is de monitoring op orde, op het gebied van Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dit deels op orde maar is een monitor in ontwikkeling. Op het gebied van de Participatiewet liggen er nog opgaven. Er wordt geacteerd op informatie-vragen zowel beleidsmatige en bestuurlijke informatie vragen worden ad-hoc beantwoord. De dataverrijking en de data-analyse daarvan kan veel tijd vragen. Informatie- en data-analyse in het sociaal domein wordt steeds belangrijker om ontwikkelingen te duiden en te monitoren. Ook in relatie met andere ketenpartners. Dat geeft nog een extra dimensie aan dit onderwerp; delen van data in relatie tot privacy. Om dit moment is er niet voldoende capaciteit op het gebied van data-analyse en data-duiding in de gemeentelijke organisatie ten behoeve van het sociaal domein.
Voor een kleine gemeente is het (financieel) lastig om voldoende capaciteit en expertise te hebben voor data-analyses.
De prognose geeft niet de juiste voorspelling van de verwachte kosten in de jeugdzorg.
De invloed van bepaalde ontwikkelingen in de maatschappij en economie op de vraag naar (jeugd)zorg is lastig in te schatten en vaak pas na verloop van tijd zichtbaar. Bijsturing hierop is eveneens lastig.
We zijn onlangs overgegaan op een nieuw systeem waardoor data nog niet voldoende duidelijk is. Daarnaast is er onvoldoende capaciteit.
Het is lastig om voldoende zicht te hebben op wat het voorliggend veld afvangt en/of wat preventie oplevert. Er zijn voldoende data m.b.t. maatwerkvoorzieningen.
We missen vooral nog geschikte data over zorgpaden in de Jeugdzorg. Daarmee hebben we (effecten van) op- en afschalen nog onvoldoende in beeld. Sowieso is het effect van de ingezette jeugdzorg moeilijk te meten / te registreren.
x
We hebben momenteel niet veel grip op de voorzieningen/hulpmiddelen die we verstrekken en uit hebben staan omdat ons systeem hier iets minder goed in is.
Zowel bij Wmo als bij Jeugdzorg heeft de gemeente te maken met "open-einde"-regelingen en een zorgplicht. Daarnaast zijn er zorgtoewijzingen, afgegeven door bijvoorbeeld rechter en huisartsen, waarbij de gemeente weinig tot geen invloed kan uitoefenen. M.b.t. de formulering bij keuze b): er zijn geen (i.p.v. te weinig) sturingsinstrumenten beschikbaar en hierdoor is bijsturen lastig.

<p>Onze gemeente heeft voldoende data voor inzicht, maar bij onderdelen van het sociaal domein is er te weinig data beschikbaar. Het gaat daarbij vooral om de onderdelen onder de "sociale basis" (voorliggend veld) waarin vanuit het beperken van administratieve lasten beperkt data beschikbaar is.</p>
<p>Bijsturen is in het hele sociaal domein erg weerbarstig.</p>
<p>b. Het genereren van data om meerjarig terug- en vooruit te kijken (prognoses) t.b.v. grip op het sociaal domein is veelal nog handwerk. Hoewel we data beter kunnen ontsluiten via bijv. PowerBI is dit nog niet volledig. Capaciteit voor analyse is gefragmenteerd.</p>
<p>De gemeente heeft veel data vanuit de uitvoering van het sociaal domein beschikbaar en ook ontsloten. De gemeente beschikt maar in beperkte mate over data vanuit de sociale basis en is hierin aangewezen op landelijke bronnen (met de bijbehorende beperkingen). Dit maakt het lastig data te koppelen van de sociale basis en het uitvoerende sociaal domein en hierop analyses uit te voeren. Daarnaast is de capaciteit voor inzicht in de gemeente maar in beperkte mate aanwezig en moet hiervoor incidentele externe ondersteuning ingeroepen. Hiermee is de kennis niet structureel geborgd in de organisatie.</p>
<p>We zijn onlangs over gegaan op een nieuw systeem waardoor data nog niet voldoende duidelijk is. Daarnaast hebben we onvoldoende capaciteit.</p>
<p>Wij werken al geruime tijd aan doorontwikkeling van onze informatiepositie. Hiermee hebben wij in toenemende mate grip op het sociaal domein. Een onderdeel waarover wij nog niet geheel tevreden zijn, is de prognoses voor kostenontwikkeling in de jeugdzorg. In regionaal verband werken wij aan verfijning hiervan.</p>
<p>Onze gemeente heeft voldoende data die we genereren via het monitoringssysteem Qlik Sense maar geen Data analist sociaal domein. Analyse van de data wordt gedaan door verschillende functies uit het sociaal domein en door financieel specialisten.</p>
<p>Beperkingen bij gegevensuitwisseling, het ontbreken van actueel inzicht in declaraties bij zowel jeugdwet als Wmo maken effectief bijsturen lastig. Data bevinden zich deels intern maar worden ook deels extern bijgehouden. Het combineren van datasets vraagt veel afstemming en expertise. Hier investeren we in.</p>
<p>Data-analyse op wmo en jeugdzorg staat in de kinderschoenen. Ten aanzien van de sturing zie de toelichting op vraag 4.</p>
<p>Wij hebben zelf een dashboard laten bouwen. Dit dashboard is niet compleet.</p>
<p>Voor een deel van de data is de gemeente afhankelijk van aanlevering door derden. In de (samenwerkings)keten met die andere partijen is de data-aanlevering niet altijd tijdig, volledig of juist, bijvoorbeeld van ketenpartners zoals (jeugd)zorgaanbieders. Een beleidsaanpassing leidt vaak tot een andere informatiebehoefte. Capaciteit om de rapportages aan te passen schiet soms tekort (als bijv. de inkoop wijzigt moeten ook rapportages aangepast worden en dat gebeurt nu niet tijdig). Inmiddels is bij Maatschappelijk Ondersteuning de informatiestroom (via het berichtenverkeer iWmo) aardig op orde.</p>
<p>Het hangt niet af van de data, het betreft hier opende regelingen waar de gemeente een hele beperkte invloed op heeft.</p>
<p>We missen inzicht als het gaat om de zorgpopulatie / zorgproductie voor onze gemeente m.b.t het landelijk transitie- arrangement. In 2023 zien wij een enorme toename op dit onderdeel. Het verhaal achter de cijfers komt niet of nauwelijks los vanuit de LTA- aanbieders. Daarnaast zijn we benieuwd, hoe het kan dat Wijchen als 'gemiddelde' gemeente, zo'n enorme LTA- zorgproductie heeft.</p>
<p>Belangrijkste hindernis is dat nog niet alle systemen op elkaar zijn afgestemd en aangesloten om de data te ontsluiten. We hebben in 2023 een nieuw systeem aangeschaft, waarvan de implementatie nog in volle gang is. We bouwen in 2024 verder aan het hebben van voldoende data (en capaciteit) voor inzicht en grip op het sociaal domein. Werkprocessen die hierbij horen gaan we vanaf 2024 implementeren.</p>
<p>Ook hier blijft dat de ontwikkelingen snel gaan en de beperkte resources verdeeld moeten worden over beleidsontwikkeling versus contractbeheer/contractmanagement</p>
<p>Er is diverse onderdelen veel data, die moet geschikt gemaakt worden voor sturing. Daarmee zijn data analisten bezig. Bijvoorbeeld welke zorg komt voort in de diverse wijken.</p>
<p>Reden waarom Baarn onlangs een data specialist specifiek voor het sociaal domein heeft aangenomen, met als doel een impuls te geven aan het analyseren van gegevens.</p>
<p>De data is er wel met name van de verstrekte voorzieningen, indicaties etc, maar niet van de werkvoorraden. Het ontbreekt ons aan een tool om de data te analyseren.</p>
<p>Door de manier waarop we een groot deel van de zorg regionaal ingekocht hebben, is er sprake van een stelselwijziging. Dit levert een hele nieuwe situatie op voor wat betreft prijsstelling, aanbod van zorg en de wijze waarop we prijsbijstellingen verwerken. Dit nieuwe stelsel is bijna niet in historisch perspectief te zetten en daarom onvoorspelbaar. We zullen daar in de loop van</p>

<p>de tijd nieuwe gegevens voor moeten verzamelen en die ook opnieuw moeten duiden. Voor de woonvoorzieningen blijft het onvoorspelbaar in hoeverre er hele grote toekenningen plaatsvinden. Die zijn buitengewoon bepalen voor de uitputting (in 2022 hebben 4 aanvragen de helft van de bestedingen opgesoupeerd). Tot slot is in het afgelopen jaar de rol van prijs- en loonstijgingen enorm bepalend. Dat maakt dat eigenlijk niet goed te voorspellen is wat hier de financiële uitkomsten van zijn. Te meer daar er geen goed zicht is op de mate waarin we daar door het rijk voor worden gecompenseerd.</p>
<p>Bijsturing op basis van up-to-date informatie is lastig mede in relatie tot het moeilijke toekomst voorspellende karakter van de gegevens. De onderdelen voor Jeugd en Wmo zijn lastig te bepalen.</p>
<p>Onvoldoende capaciteit om de data te vertalen zodat beter inzicht wordt verkregen in de zorg die toegekend en verleend is. Hoeveelheid zorg, duur van de zorg. Wat kunnen wij leren van verschillende casussen.</p>
<p>Er is al veel verbeterd maar er zijn ook nog nieuwe verbeteringen die in gang gezet worden.</p>
<p>Binnen Zeewolde wordt wel voortdurend gezocht naar en gewerkt aan nieuwe instrumenten voor verantwoording en bijsturing. Daarbij wordt de beschikbare data ontsloten en omgezet tot sturingsinformatie. Voor 2024 en verder is daarvoor de nota Sociaal Domein opgesteld, waarin door de ontwikkeling van lokale uitvoeringsagenda's gezocht wordt daar verder invulling van het sturingsvraagstuk.</p>
<p>Er is wel wat data, maar we sturen er nog te weinig op</p>
<p>De cijfers zijn wel beschikbaar, maar de registratie vanuit de consulenten is niet consistent (oa vanwege werk/tijdsdruk) de verschillende systemen synchroniseren niet altijd goed of cijfers worden niet goed overgezet waardoor het lastig te bepalen is of de data betrouwbaar is. Tot slot komen inwoners eerder in zorg dan dat de facturatie gaat lopen, dit maakt het ook ingewikkeld om de relatie tussen aantal mensen in zorg en zorgkosten goed te duiden.</p>
<p>Tot bepaald niveau niet mogelijk om cijfers te duiden.</p>
<p>We hebben vanaf halverwege dit jaar een business adviseur sociaal domein aangesteld die management informatie via dashboards aan het genereren is. Hierbij is op een aantal onderdelen van het sociaal domein meer inzicht (bijstandsuitkeringen en wmo). Waar nog geen voldoende inzicht in is, is de jeugdzorg, schuldhulpverlening, inburgering, bijzondere bijstand, preventieve veld op het sociaal domein.</p>
<p>Bij Jeugd is met de huidige productbeschrijvingen bij de inkoop van jeugdhulp geen goede data-analyse te doen. Er zijn te veel producten en de omschrijving van de producten laat ruimte voor keuze tussen producten. Daarnaast is het door de introductie van het woonplaatsbeginsel zo dat de declaraties niet op een product van jeugdhulp zijn geregistreerd maar onder de algemeen noemer woonplaatsbeginsel zodat trends minder duidelijk zijn te onderkennen.</p>
<p>Voor Jeugd voldoende data en inzicht, voor Wmo en PW onvoldoende, m.n. door systemen en capaciteit.</p>
<p>De inzet van jeugdhulp laten al enige jaren een forse stijging zien, zowel in duur als in complexiteit en intensiteit. Daardoor nemen de kosten ook fors toe. De komende tijd gebruiken we om de prognose te laten toetsen, oorzaken te achterhalen en opties te vinden om de stijging in de lasten te verminderen dan wel om te buigen.</p>
<p>In 2023 zien we de kosten jeugdzorg substantieel stijgen. Het is lastig om de juiste maatregelen te treffen om deze kosten in de grip te houden.</p>
<p>Er is wel data van geïndiceerde hulp, maar door de verschuiving in het o.a. het jeugddomein zal er een verplaatsing gaan plaatsvinden naar voorliggende voorzieningen. Hier is onvoldoende data en te weinig capaciteit voor inzicht.</p>
<p>De afgelopen periode is duidelijk ingezet om betere/meer data boven tafel te krijgen. Op basis van het berichtenverkeer (indicaties/declaraties) is basisinzicht met betrekking tot WMO en Jeugd gekregen. Denk hierbij aan aantal gebruikers en omvang declaraties per productgroep. Wel speelt bij WMO de invoering van het nieuwe softwarepakket per 1 maart 2023. De rapportages vanuit dit pakket moet nog verder worden ontwikkeld.</p>
<p>Data hebben we door inzet van onze powerBI voldoende. Bij jeugdhulp is sprake van externe verwijzingen met eigen bevoegdheden waardoor we als gemeente moeilijker kunnen sturen. Daarnaast draagt grote werkdruk bij de toegang niet bij aan tijdig bijsturen.</p>
<p>Met name op het vlak van voorliggende voorzieningen/preventie hebben we behoefte aan meer inzicht. De uitvoering van deze zorg wordt gedaan door maatschappelijke partners. We willen voor hen de administratieve lasten zo laag mogelijk houden.</p> <p>Daarnaast zijn we bezig met het doorontwikkelen van onze managementinformatie. Deze sluit op dit moment nog niet 100% aan bij de informatiebehoefte van college en raad. Het grootste struikelblok hierbij is capaciteit en tijd en het feit dat we in 2023 met een nieuw softwaresysteem binnen het sociaal domein zijn gaan werken.</p>

onvoldoende inzicht in.
We hebben een groot deel van het sociaal domein uitbesteed aan gemeenschappelijke regelingen en aan de centrumgemeente Maastricht. We zijn als gemeente zeer afhankelijk van de data en capaciteit die externe partijen ons leveren. Gezien centrumgemeente Maastricht dit jaar een reorganisatieslag heeft gemaakt, is er nog winst te behalen op de data en capaciteit die geleverd wordt. Gemeente Maastricht verzorgt de toegang, inkoop en uitvoering voor de 3 decentralisaties binnen het sociaal domein.
Complexiteit van de verschillende vraagstukken en de invloedsfeer op budgetten die buiten de gemeente liggen.
WMO en Jeugd: bijsturen is lastig omdat het opneemregelingen zijn. De toegang is niet te sturen, want je hebt als gemeente een zorgplicht. Data-analyse en doorontwikkeling van de monitor sociaal domein staan geagendeerd. Dit is een actie uit ons project Toekomstbestendige Wmo en belegd bij de Dienst (GR Bedrijfsvoeringsorganisatie). De vraag is of daar voldoende capaciteit en expertise is.
I.v.m. afhankelijkheid van centrumgemeente Maastricht beschikken wij nog niet tijdig / volledig over voldoende data m.b.t. jeugdzorg.
Er is weliswaar veel data beschikbaar (op landelijk, gemeentelijk niveau en bij partners), maar de beschikbare data is versnipperd en met data heb je nog geen (sturings)informatie. Er zijn vele dashboards. Integrale ontsluiting van data met analyse ontbreekt veelal en daarom ook de mogelijkheid om daadwerkelijk integraal te sturen en de gewenste beweging te maken (van zorg naar preventie). Nog te veel taakgericht, nog te weinig vanuit maatschappelijke vraagstukken geredeneerd.
Onze gemeente heeft bij veel onderdelen van het sociaal domein óf niet voldoende data voor inzicht en/of te weinig instrumenten om te kunnen bijsturen. Bijsturen is in het hele sociaal domein erg weerbarstig.
Veel data beschikbaar, het ontbreekt aan specialisten.
Dit ontbreekt met name bij de jeugdhulp.
De gemeente heeft door gebrek aan middelen op het domein Jeugd onvoldoende capaciteit om tot volwaardig inzicht te komen. Anderzijds is het tevens lastig om aan gekwalificeerd personeel te komen voor een juiste duiding van de data. Tevens kent het jeugddomein verschillende uitwerking van definities waardoor landelijke en regionale data in de jeugdhulpketen niet aansluitend is.
Het is lastig relevante externe data te verzamelen die kunnen bijdragen aan het vergroten van de grip op het sociale domein. Daarnaast is het lastig om de juiste vraag en analyse op tafel te krijgen die kunnen bijdragen aan het vergroten van die die grip
De organisatie beschikt nog niet over een data warehouse, waardoor het moeizaam is om real life te beschikken over data, voor dashboards e.d (tevens een overall BI- tool).
Op het gebied van specialistische Jeugdhulp ontbreekt een goede diepgravende analyse van de toename van de kosten. De daarvoor opgerichte organisatie, SOZ, beschikt nog niet over de capaciteit om die te doen. Een van de oorzaken is het beperkt gebruik maken van het Berichtenverkeer middels start/stop berichten, het niet afgeven van beschikkingen met start en einddatum en het niet bijhouden van een verplichtingen administratie. Omdat het om een regionale uitvoeringsagenda gaat worden de data 'vervuild' in die zin dat niet altijd alles terug te herleiden is naar de eigen gemeente. Andere beperking is dat de cijfers om duiding vragen van experts/professionals uit het werkveld. Dat zijn veel verschillende partijen die dat dan voor veel verschillende gemeenten zouden moeten doen. En dat kost hen veel werk in plaats van het leveren van zorg. Door het ontbreken van heldere definities van Jeugdzorg ontbreekt ook het inzicht in de noodzaak van financiering van de zorg door de gemeente. Het lokale Wijkteam is een samenvoeging van diverse teams met oorspronkelijk hun eigen doelgroep/taak. Doordat de registratie nog niet op elkaar is aangesloten is het niet altijd even transparant waar de middelen aan worden uitgegeven en of dat efficiënter kan.
met name jeugd laat onvoldoende data zien (looptijd zorg, start-stopberichten). Per 2023 hebben we administratieve aanpassingen gedaan waardoor de data meer betrouwbaar worden
Op enkele onderdelen van het sociaal domein hebben we op dit moment onvoldoende data (met name gebruik voorliggende voorzieningen). Onze gemeente wil op een andere manier gaan sturen op het sociaal domein. Hierin vragen we bij de nieuwe inkoop binnen het sociaal domein de samenwerkingspartners om de informatie aan te leveren die nodig is voor het verbeteren van de sturing.
We maken op dit moment binnen het sociaal domein al veel gebruik van beschikbare data en dashboards om trends en ontwikkelingen vroegtijdig te herkennen en daarop te anticiperen. Desondanks blijft het op de onderdelen jeugdzorg, Wmo en participatie (betreft alle drie open-einde regelingen) een lastige opgave ver in de toekomst te kijken. Voor deze drie onderdelen

<p>hebben we in Venray inmiddels een aparte cyclus ingericht waarmee we maandelijks de ontwikkelingen en ook de (financiële) afwijkingen en risico's in beeld brengen en bespreken op ambtelijk en daarna op bestuurlijk niveau. Op die manier proberen we "zo kort mogelijk op de bal te zitten" en bij te sturen waar dit kan. Verder wordt de capaciteit uitgebreid met een business analist die ondersteuning kan bieden in de analyse van data en het data gedreven werken. Als laatste wordt ook ingezet op deskundigheidsbevordering bij onze mensen.</p>
<p>De gemeente Maashorst heeft binnen het Sociaal Domein ingezet op een Data-Analist en een Projectleider Monitoring. Het project is recent gestart. Ook maakt de gemeente Maashorst op onderdelen gebruik van regionale dashboards.</p>
<p>Wij maken gebruik van de Arrangementenmonitor van Sofieverbindt, hierin zijn alle landelijk beschikbare data in ontsloten. Deze is verder aangevuld met (financiële)gegevens op gebied van WMO (zorg en ondersteuning), Jeugd, Participatie (Werk en Inkomen), Schuldhulpverlening en Onderwijs. Daarnaast hebben we diverse regionale rapportages op gebied van de domeinen. Er is beperkte capaciteit om alle informatie te verwerken en te duiden. Juist voor het betekenis geven van de data om deze nog te gebruiken om grip te krijgen op het sociaal domein blijkt vaak de huidige capaciteit niet afdoende.</p>
<p>Het leveren van capaciteit blijft een aandachtspunt met name bij het uitwerken van nieuwe regelingen zoals de Brede SPUK, waar de inhoud, gericht op integraliteit en versterking over de verschillende beleidsterreinen heen, interessant is maar de verantwoording geschot moet plaats vinden en daar veel tijd in weg lekt.</p>
<p>Op sommige punten is onze data vertroebeld. We zijn bezig om de processen en data op te schonen.</p>
<p>Als gemeente hebben we steeds meer inzicht en data om grip te hebben op de financiën in het sociaal domein. Echter zijn er een aantal onderdelen waar we minder grip op hebben om verschillende redenen. Hierbij valt te denken aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plotselinge wijzigingen / landelijke trends - Externe verwijzingen jeugd - Verhuizingen van gemeente naar onze gemeente met veel voorzieningen. <p>Omdat we een kleine gemeente zijn, kan een verandering direct invloed hebben op onze totale begroting.</p>
<p>Er moeten nog zaken ontwikkeld worden. Dit doen we planmatig en zal naar verwachting een continue proces van doorontwikkeling zijn.</p>
<p>Voor het onderdeel Participatie geldt dat er voldoende data en instrumenten voorhanden zijn voor inzicht, met dien verstande dat de managementinformatie voor nieuwe doelgroepen (denk m.n. aan loonkostensubsidies) nog in opbouw is.</p> <p>Voor WMO en Jeugdwet geldt dat veel gegevens wel in primaire systemen zijn /worden vastgelegd, maar de data zijn door inrichtingskeuzes in het verleden moeilijk te ontsluiten. Daarnaast is analysecapaciteit slechts beperkt beschikbaar.</p>
<p>Onze gemeente heeft al veel belangrijke data in beeld ten aanzien van het sociaal domein, maar nog niet op alle onderdelen volledig inzicht. De instrumenten om de data te completeren zijn in ontwikkeling. Het project 'data gedreven werken' wordt gemeente breed ingezet om zowel vanuit het sociaal domein als het ruimtelijk domein grip te hebben op de uitgaven en interventies in te kunnen zetten daar waar deze het meeste nodig zijn en het meeste effect hebben</p>
<p>We zijn op de goede weg. Er is veel data, er wordt gewerkt aan ontsluiting van informatie middels dashboards/rapporten. Uitgebreide analyse hierop kan nog beter. Nog niet alle informatie wordt ontsloten of actief gemonitord. Er wordt gewerkt aan doorontwikkeling.</p>
<p>Er zijn vanwege uiteenlopende redenen behoorlijk wat personele wisselingen geweest, waarbij soms niet altijd een goede overdracht heeft plaatsgevonden of waarbij het even geduurd heeft voordat een vacature weer vervuld was. Hierdoor hebben een aantal onderwerpen, zoals Wmo, inburgering, inkomen, bijzondere bijstand en armoedebeleid niet de volledige aandacht gekregen.</p>
<p>Op het gebied van verleende beschikkingen wmo, jeugdhulp en bms veel data. Ook op het gebied van het uitkeringsbestand Participatiewet. Er is behoefte aan meer data vanuit sociale basis/voorliggend veld. Daarnaast is er een capaciteitsvraagstuk rondom inzicht verkrijgen over data.</p>
<p>Jeugdzorg: Sinds vorig jaar is er iets gewijzigd in de functie van de regionale informatieverstrekking waardoor analyses lastiger zijn.</p>
<p>Op bepaalde onderdelen zijn we nog beperkt in staat om goede analyses te kunnen maken op basis van de beschikbare data. Onder andere data governance, data kwaliteit en het uniformeren van data binnen de gemeente als geheel zijn onderdelen waar wij nog stappen in kunnen maken.</p>
<p>Jeugdzorgplus: geen actuele informatie over bezette plekken beschikbaar.</p> <p>Participatie: door capaciteitstekorten bij de gemeenschappelijke regeling die de participatiewet</p>

<p>voor ons uitvoert hebben we geen tijdige en volledige informatie ontvangen waardoor er niet op tijd bijgestuurd kon worden. We zien hier nu wel verbetering in komen.</p>
<p>De gemeente heeft genoeg data om inzicht te krijgen in hetgeen er omgaat in het sociaal domein. De uitdagingen liggen momenteel vooral op het gebied van werk en inkomen (inkomensondersteuning, energietoeslag, schuldenproblematiek). Daarnaast vangt de gemeente Gennep circa 450 Oekraïners op, ook deze mensen maken gebruik van de voorzieningen die de gemeente op het gebied van zorg en welzijn te bieden heeft.</p>
<p>Er is al langere tijd een vacature op bedrijfsvoering / applicatiebeheer binnen het sociaal domein. Daardoor ontbreekt capaciteit voor het verdiepen en door ontwikkelen van het benodigde inzicht.</p>
<p>Waar sprake is van openeindregelingen binnen de P&Q-methodiek ontbreekt het op onderdelen aan beleidsruimte om de gewenste vernieuwing in gang te zetten. Op onderdelen waar transformatie wel slaagt door de inzet van innovatieve (financierings)methodieken, blijkt dat de beoogde beweging een langere doorlooptijd kent dan eerder voorzien. In sommige gevallen is permanente, real-time, monitoring nodig om verrassingen te voorkomen; soms is hierin nog onvoldoende volwassenheid gerealiseerd.</p>
<p>We zijn afhankelijk van het aanleveren van data van onze partners. Voor jeugd gaat dat steeds beter. We hebben zicht op de inzet van zorg, maar niet op de onderliggende problematiek, dit is nodig om ondermeer ons preventieve beleid beter vorm te geven. Voor de Wmo geldt dat bij de ene samenwerkingspartner de data op orde en bruikbaar zijn. v.w.b. de datavoorziening vanuit de uitvoeringsorganisatie moet extra op worden ingezet aangezien zij achterlopen in het beschikbaar stellen van (digitale) data op m.n. de Participatie wet, armoedebeleid en schulddienstverlening. We hebben momenteel beperkte capaciteit voor duiding en vertaling hiervan naar beleid. Per 2024 komt uitbreiding met een beleidsdata-analist. Hiermee kunnen de data beter worden geduid en verbonden worden aan elkaar.</p>
<p>Bij Wmo en Jeugd hebben we voldoende data. Bij re-integratie en bijstand is het een grotere uitdaging, omdat we dit hebben uitbesteed aan een buurgemeente.</p>
<p>Binnen het sociaal domein wordt veel uitgevoerd door onze contractpartners waarbij gestuurd wordt op doelen en resultaten en niet op productie. Hierdoor zijn data soms lastig en/of laat voorhanden. Ook is de personele capaciteit bij de gemeente zelf voor het doen van analyses beperkt.</p>
<p>moeilijk vacatures vervullen</p>
<p>Effecten van de landelijke hervormingsagenda jeugd.</p>
<p>De capaciteit voor het maken analyses is beperkt. Databronnen zijn aanwezig, maar verspreid onder zowel gemeente als regio.</p>
<p>Monitor Wmo en jeugd in ontwikkeling, Participatiewet en schuldhulpverlening beperkt via uitvoerende gemeente. Doordat e.e.a. nog in ontwikkeling is, is nog onvoldoende inzichtelijk of beschikbare capaciteit voldoende is.</p>
<p>WMO. Nog geen goede monitor beschikbaar en/of voorspelmodel. Lastig om aan te geven wat de ontwikkeling van de kosten gaat zijn in de toekomst. Wij gaan toe naar datagestuurde werken, maar acceden zijn niet te voorspellen op basis van data (zowel jeugd als Wmo).</p>
<p>Ik weet niet precies de stand van zaken, maar we zijn ver met een rapportagetool.</p>
<p>Aalsmeer werkt samen met met de gemeente Amstelveen voor de uitvoering van haar beleid. Amstelveen heeft voor beide gemeenten een dashboard gebouwd met data over de uitvoering jeugdzorg en is nu ook dashboards aan het bouwen voor WMO en Werk en Inkomen.</p>
<p>Jeugdzorg: Sinds vorig jaar is er iets gewijzigd in de functie van de regionale informatieverstrekking waardoor analyses lastiger zijn.</p>
<p>Werkzaamheden hierin zijn uitbesteed aan de gemeente Huizen en de regio G&V die informatie opleveren, echter veelal constaterend. minder vooruit kijkend waarop bijstellingen gedaan kunnen worden.</p>
<p>De capaciteit is nu weer op orde, maar was het afgelopen jaar niet volledig, hierdoor lopen wat dingen langer dan gepland. Daarnaast zijn wij afhankelijk van informatie van andere gemeenten (samenwerking), waardoor informatie later pas duidelijk wordt.</p>
<p>Jeugdzorg met haar kleine kans met grote impact casuïstieken laat zich nog moeilijk prognosticeren</p>
<p>.</p>
<p>We hebben een nieuwe business controller voor het sociaal domein, maar zij dient nog ingewerkt te worden. We hebben nu sterk het vermoeden dat nog niet alle onderdelen goed in beeld zijn.</p>
<p>We hebben bijvoorbeeld redelijk zicht op het aantal voorzieningen, de cliënttevredenheid en de uitgaven. Daarentegen is het met de huidige capaciteit in verhouding tot de opgaven waar we voor staan, een grote uitdaging om daadwerkelijk grip op te hebben.</p>

We hebben een Taskforce SD opgericht die momenteel bezig is om inzicht en grip te krijgen op de kosten van jeugd en WMO
Voor verschillende onderdelen van het sociaal domein hebben we voldoende data (bijvoorbeeld Jeugd).
Er is binnen de gemeente voldoende data op het gebied van de individuele voorzieningen. Het lukt steeds beter hier grip op te krijgen en de ontwikkelingen te monitoren. Data die buiten de gemeenten om wordt verzameld is onvollediger en daardoor ook lastiger grip op te krijgen. Vooral de Jeugdzorg en de daarmee samenhangende provinciaal gemaakte inkoopafspraken en productieverklaringen van zorgaanbieders maakt dat het lastig is gedurende het jaar echt grip te hebben op de hoogte van de uitgaven in het betreffende boekjaar.
drugs- en alcoholmisbruik, opgroeien in kansrijke omgeving
Via een programmatische aanpak zijn we gestart met 'datagedreven sturen'. Het sociaal domein is het eerste onderdeel waar dit is toegepast.
We zijn met onze data-analist nog volop aan het zoeken naar de juiste manier van monitoren, registreren en analyseren. Dat heeft onder andere te maken met de beschikbare systemen en het implementeren en combineren van data van onze uitvoeringpartners. Met name op het gebied van preventie is het niet gemakkelijk op data te registreren en te analyseren. De outcome is moeilijk te monitoren, bij gebrek aan capaciteit en systemen. Data en monitoring is en blijft ook bij onze uitvoeringpartners en inkoop WMO, jeugd en BW een belangrijk ontwikkelpunt waarin we binnen Zeeland met alle Zeeuwse gemeenten gezamenlijk optrekken.
Analyse van Jeugd voor inzicht is tijdrovend en complex. Dit komt door grote variëteit aan producten (Herstel, Duurzaam, verblijf etc.), stapeling van producten bij cliënt, wijzigingen en verlengingen van toewijzingen, niet tijdig / vertraging in versturen van berichtenverkeer en declaraties.
data wel beschikbaar We hebben de Twentse Monitor en eigen data. Analyses zijn uit te voeren maar grip krijgen is een ander verhaal. Zie vraag 4.
knelpunt zit bij capaciteit
Niet op alle onderdelen is er voldoende data. Ook zien we dat er wel data is, maar dan is nog wel een volgende stap nodig (analyse) waar capaciteit en kennis bij moet komen. In de begroting 2024 wordt daarvoor de volgende stap gezet.

Toelichting op vraag 2 antwoordkeuze c

- c) Onze gemeente heeft op veel onderdelen van het sociaal domein onvoldoende data of capaciteit voor inzicht.

Er is een traject ingezet om meer datagestuurd te werken binnen het Sociaal domein.

Door personele problemen komt het bouwen van een dashboard om real time lokaal te sturen traag van de grond. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om gegevens over de workload van medewerkers, doorlooptijden, maar ook aantal indicaties per zorgaanbieder. Gegevens zijn alleen op een gecompliceerde manier te ontsluiten.

Gemeente met beperkte omvang dus er is weinig ruimte voor analyses en onderzoek

Er is weinig lokale monitoring mogelijk, doordat de systemen daar nog onvoldoende voor zijn ingericht en er weinig tot geen capaciteit is voor data-analyse. De regionale monitoring jeugd moet per 2024 opnieuw worden ingericht.

(werk)processen en bijbehorende data kunnen niet op alle onderdelen goed gekoppeld worden aan (financiële) eindresultaten

De basisdata worden (grotendeels) juist vastgelegd. Het gebrek aan grip zit met name in de analyse van de data. Hoe kunnen we oorzaak en gevolg uit de huidige data halen. Hoe kunnen we die data vergelijken met voorgaande periodes en met andere gemeenten. Maar ook, ook hoe kunnen we op basis van de bestaande data juiste prognoses maken voor de toekomst, waarbij ook rekening wordt gehouden met (interne en externe) beleidswijzigingen. Een bijkomend probleem is ook de personele capaciteit.

sociaal domein wordt voor groot gedeelte uitgevoerd door een GR

Mankracht en kennis ontbreekt om data te analyseren.

Vraag 4

Heeft uw gemeente voldoende instrumenten om bij te kunnen sturen op het sociaal domein?

Toelichting op vraag 4 antwoordkeuze a

a) Ja, onze gemeente heeft voldoende instrumenten om bij te sturen
Onvoldoende data beschikbaar voor het onderdeel Wmo. Belangrijkste hindernissen zijn ten eerste dat prognostische gegevens ontbreken waardoor bijsturen vooral reactief is. Ten tweede onvoldoende data voor een diepte waardoor bijsturen waardoor er beperkt inzicht is in oorzaken.
nvt
Gemeente heeft voldoende instrumenten alleen bijsturen duurt lang en is ingewikkeld.
Alleen wordt er, om uiteenlopende redenen, niet altijd goed gebruik van gemaakt.
Er is een kernteam SD waarin e.e.a. wordt besproken en gebruik wordt gemaakt van data. Dit laat onverlet dat het sociaal domein openeinde regelingen betreffen waardoor niet altijd de uitgaven te sturen zijn.
Via raadsinformatiebrieven geven we inzicht in de ontwikkelingen in het sociaal domein. Hierdoor krijgen we steeds beter zicht op wat wel of niet werkt.
financiële buffer in de vorm van een bestemmingsreserve sociaal domein.
We hebben een bestuurder in het Dagelijks Bestuur van een van onze GR in het sociaal domein. Daarnaast is de financiële gevolgen voor onze gemeente gunstiger ten opzichte van andere samenwerkende gemeentepartners.

Toelichting op vraag 4 antwoordkeuze b
b) Onze gemeente heeft op enkele onderdelen van het sociaal domein te weinig instrumenten om bij te sturen
Bij jeugdhulp is de reikwijdte van de ondersteuningsplicht ruim omschreven. Daardoor is deze niet op voorhand in te perken of te begrenzen. In de samenwerking met gemeenschappelijke regelingen (GR) is de gemeente opdrachtgever echter is het afhankelijk van de omvang van de (deelnemende) gemeenten in welke mate zij kunnen sturen. Hier zou een juridisch sturingselement passend zijn als aanvulling op de overeenkomst met de GR.
Bijsturen is weerbarstig financieel omdat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de zorgcontinuïteit, de begroting voor sociaal domein zijn 'open einde regelingen'. Door andere problematieken zoals personeelstekorten in de zorg is het lastig bijsturen, personeel verlaat de zorg en laat zich weer inhuren via ZZP constructie, dit is kosten opdrijvend. Daarnaast zien we dat door wachtlijstproblematiek meer gebruik gemaakt wordt van PGB, wat leidt tot meer uitgaven. Tot slot blijft er een discrepantie zitten in de jeugdwet, enerzijds eigen kracht en draagkracht (en preventie), anderzijds wel informeel PGB kunnen toekennen zonder goede kaders.
Inkoop
Geen van de gegeven antwoord opties is echt passend. Antwoord b komt enigszins in de buurt. We hebben veel instrumenten maar zijn ook nog veel afhankelijk van de inhoudelijke en financiële kaders vanuit het Rijk. Dat beperkt de mogelijkheden om te sturen. Dit geldt zowel voor Jeugd als WMO. Zo heeft het voor inwoners gunstige abonnementstarief veel meerkosten op de inzet van HBH tot gevolg. We hebben hier geen mogelijkheden (van rijkswege wordt gestuurd op "rechten") om bij te sturen. De kosten zijn in enkele jaren flink gestegen.
Gebruik van bepaalde voorzieningen zijn niet altijd beïnvloedbaar met bijvoorbeeld een preventief aanbod. Het zijn dan ook niet voor niets 'open einde' regelingen. Met name de specialistische jeugdzorg met psychiatrische casuïstiek is niet te voorspellen qua vraag. Er is geen preventief aanbod om dit soort casuïstiek te voorkomen. Verder heeft dit in een kleine gemeente als Landsmeer meteen veel inpakt op de financiën. Eén casus kan zo 20% van je jaarbudget opslokken.
Op zich zijn er wel instrumenten (beschikbaar of te ontwikkelen), maar het is moeilijk om het effect van deze instrumenten te kwantificeren en dus de effectiviteit hiervan vast te stellen. Zie hiervoor ook het antwoord op de voorgaande vraag. Verder zien we dat de gemeenteraad terughoudend is instrumenten om bij te sturen in te zetten, vanwege de mogelijk negatieve gevolgen voor inwoners en/of beeldvorming en imagoschade voor de gemeente.
Lokaal is het (financieel) sturen op het sociaal domein iets eenvoudiger dan regionaal. Lokaal kunnen we middels subsidies aan lokale partners aardig financiële grip krijgen op het sociaal domein. Daarin moeten wel keuzes gemaakt worden tussen kwaliteit en financiën. Regionaal heeft de gemeente zich via GR'en binnen het sociaal domein georganiseerd. De instrumenten om invloed uit te oefenen bij GR'en zijn, voor een kleine gemeente, beperkt. In zijn algemeenheid, heeft de gemeente Alblisserdam weinig invloed op maatschappelijke

trends. Dit geldt zowel lokaal als regionaal.
In algemene zin voert de gemeente taken uit die voortvloeien uit wet- en regelgeving (bijv. Wmo, Jeugdwet, Participatiewet), waarbij de beleidsvrijheid in de praktijk is of wordt beperkt door jurisprudentie en/of landelijke kaders. De sturing op jeugdhulp is in grote mate ook afhankelijk van de wijze waarop het Rijk invulling gaat geven aan de Hervormingsagenda Jeugd (o.a. reikwijdte).
Op de wettelijke taken vallend onder het sociaal domein (uitvoering Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) heeft de gemeente weinig tot geen instrumenten om te sturen.
We hebben een heel pakket met beheersmaatregelen. De effecten zijn echter altijd onzeker. Ook is er in de jeugdzorg een dubbeling in de beheersmaatregelen die wij zelf reeds voorstaan en de hervormingsagenda van het rijk.
Zie ook de toelichting bij vraag 3: Bijsturing in de zin van het nemen van maatregelen waardoor de kosten dalen lukt deels. Dit lukt niet altijd omdat we als gemeente weinig invloed hebben op bepaalde ontwikkelingen en effecten van maatregelen niet altijd goed zijn te meten. Dat is, denken wij en is ook bevestigd in bijvoorbeeld de Hervormingsagenda Jeugd, inherent aan het sociaal domein.
<ul style="list-style-type: none"> - Bij de Jeugdhulp blijft bijsturen mede lastig omdat de gemeente slechts een van de verwijzers is naar jeugdhulp. We hebben onvoldoende informatie over de (grootste groep) jeugdigen die via een andere verwijzer jeugdhulp krijgen om te kunnen zien of we bij dit deel van de verwijzers/jeugdigen meer zouden kunnen bijsturen. - In het sociaal domein zijn het veelal open- eind regelingen, er is schaarste in zorgpersoneel, daarmee schaarste in hulpaanbod en dit maakt ook dat kosten toenemen. - Nieuwe interventies zorgen over het algemeen tot meer aanbod en niet minder kosten, dit maakt ook dat interventies in het kader van de hervormingsagenda vooral nieuw aanbod creëren in plaats van minder kosten. - Daarnaast zien we dat de krapte op de woningmarkt het ook lastig maakt om te zorgen voor voldoende uitstroom. - Bij de Wmo, met name hulp bij het huishouden, blijft bijsturen op instroom lastig zolang het abonnementstarief blijft gelden. - Met het integraal zorgakkoord willen we de beweging maken van het medisch naar het sociaal domein. We zouden beter kunnen sturen op deze beweging als de middelen minder omkaderd zouden zijn (vrij besteedbaar) in plaats van een strak omliggende SPUK-regeling. - We zien ook in toenemende mate kwetsbare groepen met risico's op bestaanszekerheid. We voeren verschillende interventies uit, het is de vraag hoe dit zich ontwikkeld en of het bestaande instrumentarium dat de gemeente heeft passend blijft.
Geen verdere onderbouwing aangeleverd. Deze informatie is niet voor de deadline beschikbaar.
Voor uitvoering van de hervormingsagenda zijn we afhankelijk van wet- en regelgeving van het Rijk. En het accres is niet toereikend voor de autonome groei van de zorgkosten.
Onze gemeente heeft in de eerste plaats een grote behoefte aan structurele middelen om de enorme stijgingen (zowel op de hoeveelheid als de prijs) te kunnen handelen, We worden op dit moment incidenteel gecompenseerd en met administratieve trucjes vanuit de Provincie en VNG mogen we incidentele middelen structureel doorrekenen. Geen wenselijke situatie.
Met name bij jeugd weinig knoppen om aan te draaien. De indicaties waar we een grote mate van invloed op hebben, zijn veelal indicaties met een lage financiële waarde. De besparing van de indicaties waar wij als gemeente direct over gaan wegen daarmee niet op tegen de hoge kosten van de indicaties die door de zogenaamde derde verwijzers worden gedaan.
Dashbord / monitor WMO en jeugd is nog in doorontwikkeling
Door de regionale manier van samenwerken is er voor individuele gemeenten niet altijd de mogelijkheid om bij te sturen. Op individueel casus niveau kan er wel worden bijgestuurd door de gemeentelijke toegang en proberen we dan ook te sturen en grip te houden. Er wordt wel zoveel mogelijk gestuurd met de data die beschikbaar is middels eigen ontworpen dashboards en deelname aan werkgroepen en regio overleggen.
Je kunt bijsturen met gerichte maatregelen maar die worden niet altijd toegestaan (bijvoorbeeld inkomensafhankelijke eigen bijdragen). Verder ben je te afhankelijk van nog te nemen maatregelen door het Rijk (hervormingsagenda Jeugd), verwijzingen door externen (huisartsen, specialisten), open einde regelingen en verrekeningen achteraf (inburgering).
Op Jeugd is er voldoende instrumenten beschikbaar. Op WMO en participatie veel minder.
Je kunt niet sturen op de zorg die nodig is en de grootte van de zorgvraag. Het is heel lastig om uit de data te bepalen of inzet effectief is of niet i.v.m. het feit dat je van veel omgevingsfactoren afhankelijk bent en het over langere periodes gaat.

Niet alle sturingsmogelijkheden vallen binnen de jeugdwet, zoals bijvoorbeeld de rol van het onderwijs en de zorgverzekeringswet. In de Wmo is het niet mogelijk om een inkomenstoets uit te voeren, waardoor ook inwoners die voldoende inkomen hebben gebruik maken van voorzieningen, m.n. abonnementstarief zorgt voor een grote aanzuigende werking.
We hebben een dashboard als instrument en dit biedt inzicht en mogelijkheden om bij te sturen. Echter niet alles is voor ons als gemeente beïnvloedbaar zoals medische verwijzers en verwijzingen Gecertificeerde Instellingen. Ook ontwikkelingen in de maatschappij en wet- en regelgeving zijn niet beïnvloedbaar.
In 2024 wordt een kwaliteitsmonitor opgesteld die de indicatoren uit de begroting inzichtelijk maakt.
In 2024 wordt een kwaliteitsmonitor opgesteld die de indicatoren uit de begroting inzichtelijk maken.
Door te investeren in preventieve maatregelen en het bieden van ondersteuning in de wijken proberen we de zorgkosten beheersbaar te houden. Voor Jeugdzorg is bijsturing lastig omdat het een complex stelsel is, met veel verwijzers waar de gemeente slechts indirect invloed op kan uitoefenen, maar niks kan afdwingen vanwege het wettelijke recht van deze verwijzers om zelf te verwijzen (gecertificeerde instellingen, huisartsen, rechters, jeugdartsen en medisch specialisten). De vergrijzing zal een grote impact gaan krijgen op de zorgkosten. De invloed van het abonnementstarief op de Wmo uitgaven is groot. De invoering van de eigen bijdrage pakt voor Groningen negatief uit (door de zwakkere economische structuur van Groningen wegen de inkomsten uit eigen bijdrage niet op tegen de korting in het gemeentefonds).
We zijn soms nog zoekende naar effectieve preventieve/voorliggende voorzieningen en algemene voorzieningen ter voorkoming van en/of als alternatief voor maatwerkvoorzieningen.
Vooraf binnen de Jeugdzorg gaat een groot deel van de Toegang buiten de gemeente om. Denk aan verwijzing via huisartsen, medisch specialisten en het gedwongen kader. Hoewel we daarop diverse interventies zetten, blijft invloed daar beperkt.
Jeugd blijft een uitdaging om daar voldoende op bij te kunnen sturen, invloed is relatief beperkt.
Dit komt omdat effecten van interventies – ingezette acties lastig en vaak pas na vele jaren te meten zijn. Daarnaast is veel gekaderd door wetgeving, verordeningen, beleidsregels, langjarige contracten, allemaal zaken die je niet zomaar en heel snel krijgt veranderd.
Met name op die gebieden waar het Rijk meer invloed heeft op de beleidsontwikkeling en uitvoering.
zie duiding punt 3. In voorjaar wordt koersdocument sociaal domein opgeleverd. Aan de hand daarvan zullen nadere beleidskeuzes gemaakt moeten worden.
Bij enkele onderdelen van het sociaal domein zijn er te weinig instrumenten beschikbaar om snel en gericht bij te sturen. Belangrijke onderdelen zijn de open-einde regelingen die naar hun aard moeilijk zijn bij te sturen. Daarbij spelen demografische ontwikkelingen een rol. De vergrijzing van onze bevolking in combinatie met het rijksbeleid om mensen langer thuis te willen laten wonen legt met name druk op het WMO-budget. Veranderingen in het rijksbeleid zoals het abonnementstarief in de WMO maakt (bij)sturen lastig. Voor Jeugdhulp is het sturen op de omvang en invloed van externe verwijzers een belangrijk aandachtspunt. Het monitoren van de effecten van specifieke verbeterprojecten blijft complex wanneer meerdere autonome –of externe factoren op elkaar ingrijpen.
Bijsturen is in het hele sociaal domein erg weerbarstig.
b. We hebben te maken met veranderende landelijke wetgeving, zoals de introductie van het abonnementstarief in de WMO, die een grote impact heeft op de financiële positie van onze gemeente en waarin sturingsmogelijkheden zeer beperkt zijn.
Een aantal regelingen in het sociaal domein betreffen wettelijke open-einde regelingen. Bij autonome ontwikkelingen, beperkt dit mogelijkheden tot sturing. Het weerhoudt ons overigens niet om bij te blijven sturen door middel van preventie en integrale benadering van huishoudens/gezinnen. Deels doen wij dit lokaal, en deels met samenwerkende gemeenten.
Zelfs met voldoende data is het lastig bij te sturen. De redenen daarvoor worden beschreven in de landelijke hervormingsagenda. In regionaal en subregionaal verband worden de gevolgen en mogelijkheden die de hervormingsagenda met zich meebrengt verkend. Lokaal rollen we momenteel een project uit waarmee we autonoom een verbeteringslag kunnen doorvoeren.
Regionale samenwerking en wijzigende wetgeving maken een up to date en passend instrumentarium lastig. Zie ook antwoord vraag 3.
Ten aanzien van Jeugdhulp ontbreken voldoende wettelijke kaders om op de hulp te kunnen sturen, de instroom stijgt onverminderd door zonder er een halt aan te kunnen toeroepen. De

<p>nasleep van Corona en sowieso de maatschappelijke effecten op jeugd eisen een steeds zwaardere tol.</p> <p>Ten aanzien van Wmo is met name Hulp bij het Huishouden een groeiend probleem naarmate steeds meer inwoners de weg naar deze ondersteuning weten te vinden sinds het wegvallen van de bijdrage naar vermogen. Daarnaast is de grens met de Wlz onvoldoende scherp gesteld waardoor de verzekeringsmaatschappijen kosten succesvol kunnen afwentelen op gemeenten. Dit zijn veel open-einde regelingen. Is om die reden lastig op te sturen.</p>
<p>Het sociaal domein kent (inherent) vele open einde regelingen, die zien op ongeveer 80% van het totale budget. De sturingsinstrumenten zijn met name prijs- en volumemaatregelen. Te denken valt bijvoorbeeld aan toegangscriteria, klantbijdrages en criteria t.a.v. omvang per cliënt. Daarnaast is er nauwelijks beleidsvrijheid als gevolg van de beperkende wetgeving en jurisprudentie. Bij jeugdhulp is de alternatieve verwijzroute via o.a. (huis)arts, Gecertificeerde Instellingen en de rechter lastig te beheersen.</p>
<p>We kunnen bijsturen op de onderdelen waarbij onze eigen toegangspoort het Sociaal team de verwijzer is naar zorg. Dit betreft veel al ambulante producten. Hierbij proberen we afspraken te maken met gebruikers van zorg en de zorg aanbieders over verkorting van de omvang en duur. Ook zetten we in op preventieve programma's die vrij toegankelijk beschikbaar zijn voor inwoners. Hiermee proberen we zorggebruik te verminderen en voorkomen.</p> <p>Ook zetten we POH in als tussen schakel huisarts en GGZ en om kortdurende ondersteuning te kunnen bieden. Ook zetten we het Sociaal team en schoolmaatschappelijk werk in om kortdurende ondersteuning te bieden en hiermee geïndiceerde zorg te voorkomen.</p>
<p>Veel is wettelijk bepaald en moet. er is in een aantal gevallen van verplichte levering en indicatiestelling buiten de gemeente om. dat maakt dat de gemeente beperkt is in het bijsturen in de hoogte van het kostenniveau.</p>
<p>Zie toelichting bij vraag 3</p>
<p>Met name ingegeven door regionale samenwerking, waardoor adequate dashboard info ontbreekt en/of met vertraging beschikbaar komt.</p>
<p>De opgaven in het Sociaal domein zijn voor alle gemeenten in Nederland hetzelfde. Voor een kleine gemeente is dit een grote opgave. Daarnaast worden veel keuzes/afwegingen in de regio genomen en daar is onze invloed klein en is sprake van een zekere afhankelijkheid.</p>
<p>Dit is een frustrerende vraag. In de afgelopen jaren is door onderzoek duidelijk geworden dat door juridische bepalingen en daarmee het gebrek aan mogelijkheden om als gemeente eigenstandig in te grijpen, eigenlijk bijna geen van de landelijke bekende sturingsinstrumenten inzetbaar is. Dit is eigenlijk een vraag naar de bekende weg.</p>
<p>Zie toelichting op vraag 3.</p>
<p>Op de tarieven hebben we nauwelijks invloed. De belangrijkste instrumenten om bij te sturen zijn de toegang en investeren in het voorlichtend veld. Dit wordt momenteel nader uitgewerkt.</p>
<p>Onze gemeente kan op de zorgzwaarte van de doelgroep "Jeugd" beperkt invloed uitoefenen. Deze groep kan zorgen voor hoge zorgkosten en binnen de gemeente Vaals zien we dit risico ook terug in de realisatie. Onbekend is vooralsnog de invloed van de meicirculaire 2024. Deze beperkte invloed geldt ook voor andere doelgroepen (in iets mindere mate) die vallen binnen WMO of Participatiewet.</p>
<p>x</p>
<p>Binnen Zeewolde wordt wel voortdurend gezocht naar en gewerkt aan nieuwe instrumenten voor verantwoording en bijsturing. Daarbij wordt de beschikbare data ontsloten en omgezet tot sturingsinformatie. Voor 2024 en verder is daarvoor de nota Sociaal Domein opgesteld, waarin door de ontwikkeling van lokale uitvoeringsagenda's gezocht wordt naar verder invulling van het sturingsvraagstuk.</p>
<p>Lastig om gedrag van consultants te veranderen en daarbij is de tendens steeds meer dat inwoners in bezwaar gaan wanneer zij geen ondersteuning ontvangen. Hierdoor kost afwijzen van aanvragen relatief veel tijd en inspanning met bovendien een boze inwoner op de koop toe. Daarnaast maakt de open einde financiering en het spanningsveld tussen zorgverzekeringswet en gemeente financiën ook dat kosten soms bij ons terecht komen omdat andere partijen niet thuis geven.</p>
<p>b) Onze gemeente heeft op enkele onderdelen van het sociaal domein te weinig instrumenten om bij te sturen.</p>
<p>Jeugd en Wmo zijn openeinderegelingen en vooral bij Jeugd is er weinig grip op de verwijzingen door externe verwijzers. In de huidige Jeugdwet is omschreven dat gemeenten jeugdhulp moeten bieden bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, tenzij de eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen toereikend zijn. Door deze</p>

<p>formulering wordt door genoemde externe verwijzers steeds meer jeugdhulp toegewezen aan kinderen met lichte problematiek.</p>
<p>Wij zijn sterk afhankelijk van ontwikkelingen waar we geen of minimaal invloed op hebben. Dit kan gaan om ontwikkelingen op regionaal niveau, waarbij we als gemeente ook afhankelijk zijn van andere gemeenten, maar ook om landelijke ontwikkelingen. Denk hierbij aan de CAO ontwikkelingen bij Jeugd.</p>
<p>Open einde regelingen, budget komt van het Rijk, betreft wettelijke taken waardoor weinig zelfsturing mogelijk is.</p>
<p>zie antwoord bij 3b</p>
<p>Met name bij de Wmo worden wij belemmerd dat wij niet inwoners kunnen wijzen op hun eigen financiële draagkracht.</p>
<p>Het sociaal domein (jeugdzorg/wmo) zijn open eindregelingen. Wij vinden het noodzakelijk om de juiste zorg te leveren. De casussen worden steeds complexer waardoor de kosten stijgen. er is nog voldoende ruimte voor ontwikkeling</p>
<p>Bijsturen in het sociaal domein is ook met de komst van de hervormingsagenda een voortdurend actueel onderwerp. Op onderdelen kunnen we zeker bijsturen door te investeren in het voorliggend veld, door participatie in pilots en projecten, zoals SPUK DOS (Domein Overstijgend Samenwerken), nieuwe innovatieve inkoopafspraken. Wat speelt bij WMO is de vergrijzing waardoor er druk komt te staan op de zorgvraag, aan de andere kant speelt de invoering van het abonnementstarief wat de druk weer kan temperen. Wat speelt bij Jeugd is dat een deel van de indicatiestelling buiten de gemeente om gaat (denk aan huisarts, GI's). Daarnaast worden ook de post-corona/maatschappelijk effecten zichtbaar waardoor in 2023 de vraag naar jeugdzorg is toegenomen. Nog onduidelijk is het of het incidenteel of structureel is.</p>
<p>Data hebben we door inzet van onze powerBI voldoende. Bij jeugdhulp is sprake van externe verwijzingen met eigen bevoegdheden waardoor we als gemeente moeilijker kunnen sturen. Daarnaast draagt grote werkdruk bij de toegang niet bij aan tijdig bijsturen.</p>
<p>We zijn continu bezig met het evalueren en -waar nodig- bijsturen van ons beleid, binnen de wettelijke kaders die vanuit de Jeugdwet, Participatiewet en/of WMO zijn gesteld. Dit leidt er vooral toe dat we passende ondersteuning bieden aan de mensen die daar behoefte aan en recht op hebben. Op grote schaal terugdringen van uitgaven of aantal mensen met ondersteuning vanuit het sociaal domein lukt echter niet binnen de bestaande regelgeving. Externe factoren die buiten onze invloedssfeer liggen hebben soms ook een grote impact het sociaal domein.</p>
<p>x</p>
<p>Dit speelt met name bij Wmo en Jeugdzorg, waar de toegang, inkoop en uitvoering zijn uitbesteed aan centrumgemeente Maastricht. Naast uitbesteding van de toegang waardoor e.e.a. wat meer op afstand blijft bijsturen lastig als gevolg van beperkte instrumenten in de wetgeving bij openeinde regelingen. Daarnaast is gemeente Valkenburg relatief klein waardoor de gemeente gevoelig is voor schommelingen in de zorg. 1 gezin waarvan 3 kinderen uit huis moeten geplaatst worden heeft een enorme financiële impact die gedurende het jaar niet meer rechtgetrokken kan worden met instrumenten.</p>
<p>De beperkingen in het bijsturen zitten niet zozeer in te weinig instrumenten, maar meer in de effectiviteit van de instrumenten op het geheel. Dit zien we bijvoorbeeld bij de inzet in het voorliggende veld (preventie). Hier zetten we instrumenten in die niet één op één leiden tot vermindering van duurdere zorginzet. Het Sociaal Domein blijft een complex speelveld waar interventies en resultaten niet eenvoudig aan elkaar gekoppeld kunnen worden.</p>
<p>WMO en Jeugd: bijsturen is lastig omdat het openeinderegelingen zijn. De toegang is niet te sturen, want je hebt als gemeente een zorgplicht. Deze onderdelen zijn: meer investeren in preventie (voorkomen van hulpvragen), investeren in het versterken van de sociale basis & eigen kracht van inwoners, meer initiatieven ihkv domeinoverstijgend werken en "afbakening" van de zorgplicht middels verscherpte inkoop (zie onderdeel Jeugd).</p>
<p>In het algemeen is de gemeente Nijkerk niet stuurloos en wordt er waar dat mogelijk is door de gemeente bijgestuurd o.b.v. het principe PDCA in zowel beleid als uitvoering. Het is lastiger om te sturen op de autonome (open einde) ontwikkelen binnen het sociaal domein. Met name de autonome prijs- en volumeontwikkelingen binnen de jeugdhulp en WMO. V.w.b. de jeugdhulp worden indicaties voor inwoners niet alleen door het eigen sociaal team afgegeven maar ook door gecertificeerde instellingen en/of huisartsen. Hoger salarissen bij nieuwe CAO afspraken in de zorg resulteren in extra roep van zorgaanbieders om aanzienlijk hogere tarieven bij gemeenten voor zowel jeugd als WMO. Verder neemt de vraag in de WMO voor huishoudelijke hulp en maatwerkvoorzieningen naar verwachting ook toe als gevolg van vergrijzing.</p>
<p>Zoals benoemd is in de vorige vraag is het daadwerkelijk bijsturen complexer. Er zijn factoren waarop wij als gemeente Sittard-Geleen geen invloed hebben, die echter wel een impact hebben op de uitvoering. Waarbij ook in het achterhoofd gehouden moeten worden dat het sociaal</p>

<p>domein gekenmerkt worden als vangnet/open eind financiering.. Daarnaast is bijsturen op Jeugd complex doordat er meerdere verwijzers zijn naast de gemeente zoals artsenroute en rechterlijke macht.</p>
<p>Zie toelichting bij vraag 3.</p>
<p>Zie bovenstaande antwoord bij vraag 3.</p>
<p>idem</p>
<p>Met name op het gebied van jeugdhulp en Wmo is het instrumentarium om bij te kunnen sturen beperkt.</p>
<p>Wettelijke regelingen en uitspraken van de rechterlijke macht (of het gebrek daaraan) zorgen ervoor dat de gemeente beperkt is in de keuze van het inzetten van instrumenten. De zorgplicht in combinatie met de openeinderegeling (Wmo en Jeugd) maakt dat je als gemeente weinig mogelijkheden hebt om door inwoners verzochte maar niet hard nodige ondersteuning niet te leveren. Rechterlijke uitspraken geven soms sturingsmogelijkheden maar het kost zeer veel ambtelijke capaciteit om dat bij te houden en in de lokale verordening en werkpraktijk te verwerken. We doen dat dan ook niet structureel.</p> <p>De beperkte tijd is ook een breder punt. De financiële druk maakt dat alle beschikbare capaciteit en middelen worden ingezet voor kostenverlaging in plaats van voor de innovatie die de sector nodig heeft. Daardoor hebben de genomen maatregelen niet altijd het gewenste effect op de lange termijn.</p> <p>De macht die de Rijksoverheid heeft werkt weleens frustrerend. Voorbeelden als het abonnementstarief en de verlaging van de caseload in de jeugdbescherming laten zien dat de Rijksoverheid soms vrij makkelijk beslissingen neemt die voor gemeenten financieel zeer negatief uitwerken en – in het geval van het abonnementstarief – de boodschap van eigen kracht ondermijnen.</p>
<p>het onderdeel jeugd mist voldoende instrumenten (of is het lastig de juiste instrumenten te vinden). De Jeugdwet biedt zeer ruime kaders en een groot deel van de uitgaven komen voort uit verwijzingen van derden (met name de GI en huisarts) en daarop is nauwelijks te sturen.</p>
<p>Onze gemeente wil op een andere manier gaan sturen op het sociaal domein. Er was op onderdelen voldoende instrumentarium bij te kunnen sturen binnen het oude systeem. Het nieuwe instrumentarium is nog in ontwikkeling, in de wetenschap dat bijsturen in het sociaal domein weerbarstig is. We zien dat we vooral voor de geïndiceerde zorg veel data hebben en kunnen gebruiken om ontwikkelingen te volgen en te verklaren. Hiermee kunnen we nog onvoldoende voorspellen en daarmee bijsturen. Voor voorliggende voorzieningen hebben we nog geen/onvoldoende data.</p>
<p>Alle regelingen binnen het sociaal domein zijn open-einde regelingen. Hoewel we beperkt kunnen sturen op de toegang moeten we ook realistisch zijn dat externe factoren nadrukkelijk van invloed kunnen zijn op de instroom. Daarnaast is wet- en regelgeving steeds meer "dichtgetimmerd" Als voorbeelden kunnen genoemd worden de reële kostprijs en CAO-verhogingen, een mogelijke recessie met ontslagen, etc. Daar waar we kunnen sturen in het kader van preventie doen we dat.</p>
<p>Voor Wmo lukt om de kosten beheersbaar te houden, maar bij jeugdhulp lijkt de zorg steeds zwaarder te worden.</p>
<p>De gemeente Maashorst is deze onderdelen/instrumenten aan het ontwikkelen. Mede gezien de prioritering a.g.v. de herindeling is dit punt (nog) niet eerder opgepakt.</p>
<p>De decentralisatie gaat niet altijd hand-in-hand met de benodigde instrumenten. Ook komen er taakstellingen bij gemeenten te liggen zonder de benodigde financiering vanuit het Rijk.</p>
<p>Gemeente heeft weinig invloed op de duurdere zorg.</p>
<p>Met name bij Jeugdhulp is de onbeheersbaarheid van de verwijsstromen een groot probleem. Naast de gemeente verwijzen vooral de huisartsen direct naar tweedelijnsvoorzieningen. 2/3 van de verwijsstromen lopen via de huisartsen. De gemeente die budgetverantwoordelijk is kan daardoor geen grip (moeilijk grip) krijgen op het gebruik van de Jeugdhulp, waarvan de kosten ontsporen.</p> <p>Daarnaast is de veelheid van producten en productcodes te groot, waardoor alle gemeenten het overzicht kwijt zijn.</p> <p>Tenslotte vormt de onvoorspelbaarheid van het Financieel beleid van de Rijksoverheid een groot risico voor gemeenten. Evenals vaak zeer beperkte implementatietijd voor nieuwe regelgeving. Tenslotte is de trend van steeds meer SPUKS onwenselijk, omdat verantwoording regelmatig vaag is geformuleerd en dit extra werk voor gemeenten oplevert. Bovendien ontstaat hierdoor een tendens van beleid stapelen in plaats van integraal kiezen.</p>
<p>Om goed en tijdig bij te kunnen sturen zijn integrale data noodzakelijk om daarin te ondersteunen. Zie verder de reactie op vraag 3.</p>

<p>Bij jeugdhulp is de reikwijdte van de ondersteuningsplicht ruim omschreven. Daardoor is deze niet op voorhand in te perken of te begrenzen.</p> <p>In de samenwerking met gemeenschappelijke regelingen (GR) is de gemeente opdrachtgever echter is het afhankelijk van de omvang van de (deelnemende) gemeenten in welke mate zij kunnen sturen. Hier zou een juridisch sturingselement passend zijn als aanvulling op de overeenkomst met de GR.</p>
<p>Het optimaliseren van de monitoring en sturing is een continue proces en data gedreven werken wordt een steeds belangrijker pijler.</p> <p>Daarentegen hebben wij als gemeente niet altijd de mogelijkheid tot bijsturen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het onderdeel Jeugdhulp. Huisartsen en Gecertificeerde Instellingen kunnen zelf doorverwijzen naar Jeugdhulp en de rekening komt bij ons als gemeente. Tevens zijn er wettelijke taken die wij als gemeente dienen uit te voeren waarbij de sturingsinstrumenten beperkt of nihil zijn.</p>
<p>Bijsturen is lastig, contracten voor maatwerkvoorzieningen incl. indexering, liggen voor langere tijd vast, de meeste regelingen in het sociaal domein zijn compensatieregelingen waar weinig ruimte is voor beleidsvrijheid. Recente uitspraken rondom het schrappen van resultaatgericht indiceren, alsmede de koppeling van het minimumloon en sociaal netwerktarief PGB perkt deze vrijheid steeds verder in.</p>
<p>Jeugd en Wmo zijn open einde, kunnen we niet bijsturen.</p>
<p>We zijn door landelijke wetgeving beperkt om lokale instrumenten in te kunnen zetten. Bijvoorbeeld huisartsenverwijzingen, abonnementstarief WMO.</p>
<p>Voor de ambulante jeugdhulp is ingezet op de doorontwikkeling van de set KPI's en de monitoring hiervan. Op basis van de KPI's kan inhoud aan de sturing gegeven worden. Voor de zwaardere vormen van jeugdhulp inclusief verblijf is dit moeilijker. Dit kopen we in via de regio Zuid-Limburg. Monitoring en sturing verdient nog verdere doorontwikkeling. Voorts vermelden we dat het grotendeel opneemfinanciering betreft en gaat indien zich crisissituaties voordoen of zwaardere hulp nodig is, dit ingezet dient te worden. Bijvoorbeeld door een uitspraak van de rechter.</p> <p>Bij Wmo wordt een module aangeschaft in het komend jaar om sneller en accurater te kunnen sturen.</p> <p>De intergemeentelijke sociale dienst heeft gedeeltelijk reële sturingsinformatie voor handen.</p>
<p>We doen wat binnen onze mogelijkheden ligt en we blijven daar op doorontwikkeling. Echter door Rijksontwikkelingen (hervormingsagenda jeugd, IZA (Integraal Zorg Akkoord)) is het de vraag hoe houdbaar dit blijft voor de toekomst gezien de bewegingen die plaatsvinden vanuit het medisch domein (beweging naar de voorkant – lees sociaal domein). Het is daarnaast een proces van 'de lange adem' aangezien het om een cultuurverandering gaat bij ondermeer onze inwoners.</p> <p>n.b. AVG is een hindernis, de WAMS gaat hierbij niet helpen.</p> <p>Voor de Participatiewet geldt dat we geconfronteerd worden met een doelgroep die steeds zwaardere problematiek heeft. Dit vraag eigenlijk een investering in re-integratie, maar de middelen hiervoor worden door het Rijk juist gekort. Dit maakt het lastig om te sturen op deze kwetsbare doelgroep.</p>
<p>Er zijn wel voldoende data maar dat wil niet zeggen dat het stuur- of beïnvloedbaar is.</p>
<p>Het sturen op het sociaal domein kan altijd beter. We kunnen nog meer met indicatoren gaan werken en een relatie leggen met preventie.</p>
<p>Wmo: antwoord b.</p> <p>Bijsturen is lastig. De vergrijzing, het langer thuis blijven wonen en het abonnementstarief zijn factoren die een grote rol spelen bij de zorgvraag. Hier kun je weinig in sturen.</p> <p>Jeugd: Antwoord c.</p> <p>Bijsturen is inderdaad erg weerbarstig. Je komt als gemeente voor situaties te staan, waar je eigenlijk geen invloed op hebt. Zoals aanbieders die dreigen 'om te vallen' maar waarvan we wel afhankelijk zijn.</p> <p>Verder is de problematiek van sommige jeugdigen soms zo complex dat er wel hele dure zorg moet worden geboden (hierin heb je als gemeente geen keuze).</p> <p>En verder wordt er nog steeds van buiten De Toegang naar jeugdzorg verwezen. Deze zorg komt wel voor rekening van de gemeente, zonder dat je daar een invloed op hebt. Hierover kun je alleen het goede gesprek met de verwijzers aangaan; niet afdwingbaar.</p>
<p>Als het om de drie grote wetten gaat (Jeugdwet, WMO en Participatiewet) dan hebben we een aantal knoppen waaraan we kunnen draaien en waar we invloed op hebben. Denk hierbij aan beleid: hoe soepel wil je hiermee omgaan? Hoe strakker het beleid, des te minder de kosten (althans dat hoop je). Alleen hebben we te maken met open einde regelingen, waardoor de invloed op de totale uitgaven niet volledig aan de kant van de gemeente ligt. Verder hebben we</p>

nog niet alle data beschikbaar. We gaan de komende jaar (meer) datagedreven werken, waardoor de verwachting is dat uitgaven beter kunnen worden gemonitord.
We hebben te maken met open-eindregelingen. En sommige zaken liggen op rijksniveau (bij inkomensafhankelijkheid bij HbH).
zie vraag 3
Ik weet niet precies de stand van zaken, maar financieel zijn grote stappen in gemaakt.
Zie voorgaande vraag. Door onvoldoende zicht op ontwikkeling van data en de afspraken over de (uniforme) uitvoering (samenwerking met Amstelveen) is het voor Aalsmeer lastig om zelf bij te sturen. Eigen gegevens over de Aalsmeerse kinderen ontbreken, omdat de monitor jeugd (BVR) alleen kan worden uitgelezen via Amstelveen. We krijgen geen toegang tot die gegevens. Amstelveen schermt (al dan niet terecht) met privacy wetgeving.
Werkzaamheden hierin zijn uitbesteed aan de gemeente Huizen en de regio G&V die informatie opleveren, echter veelal constaterend. minder vooruit kijkend waarop bijsturingen gedaan kunnen worden.
Wij zijn afhankelijk van informatie van andere gemeenten (samenwerking), waardoor informatie later pas duidelijk wordt. Daarnaast hebben we ook geen invloed op verwijzingen van huisartsen
Zie vraag 3
.
zie ook vraag 3
Op korte termijn zijn mogelijkheden om financieel te sturen beperkt. Het inzicht maakt wel dat we hierop beter kunnen anticiperen. We willen wel structureel meer grip en sturing organiseren op de taken van de gemeente in relatie tot de maatschappelijke effecten in het sociaal domein. De maatschappelijke effecten zijn in het beleidsplan sociaal domein gedefinieerd en geoperationaliseerd middels een doelenboom. De doelenboom wordt bij nieuw beleid toegepast. De volgende stap is het kwalitatief en kwantitatief meten en monitoren van de in de doelenboom geformuleerde maatschappelijke effecten en resultaten.
De Jeugdwet en de Wmo bieden beperkte mogelijkheden tot sturing. Een aantal ontwikkelingen (vergrijzing, woningkrapte waardoor doorstroming stagneert, zelfredzaamheid/eigen kracht) laten zich niet direct sturen met de instrumenten die op dit moment voorhanden zijn. Hetzelfde geldt voor bijv. de grenzen die er zijn voor wat betreft het afwijzen van aanvragen vanuit de Jeugdwet en de Wmo. Bijsturen is wel mogelijk door te investeren in preventieve maatregelen en het versterken van de de toegang en begeleiding vanuit de gemeenten. Vooral in het kader van de jeugdwet zijn daar mogelijkheden om bij te sturen.
Uiteindelijk blijft de 'macht' van de aanbieders om de producten in te zetten die ze nodig achten voor gemeenten nauwelijks te beïnvloeden. Dat kan leiden tot hogere kosten ondanks de maatregelen die de instroom beperken.
Soms valt er simpelweg niet bij te sturen ivm wettelijke taak en open einde regelingen.
Uitgaven aan open einde regelingen zijn lastig bij te sturen.
Mede met behulp van het programma 'Datagedreven sturing' hebben we beter inzicht in de aantallen en kosten(ontwikkeling. Dat geeft ons mede inzicht om bij te sturen op de kosten.
We denken dat we over voldoende data beschikken rondom jeugdhulp en Wmo. Binnen Wmo en Jeugd is er sprake van een zorgplicht. Bij jeugdhulp zie je dat jeugdigen altijd in een systeem opgroeien (ouders) en de (noodzakelijke) hulp vaak ook ouders raakt. De sturing op deze secundaire voorwaarden (GGZ-hulp ouder, (vecht)scheiding, huisvesting, schulden, stress, etc etc) is beperkt. Een deel van de kosten valt dan ook vaak onder de jeugdwet die eigenlijk indirect op de jeugdige betrekking hebben. We streven ernaar om integraal naar zaken te kijken maar de afbakening van wetten en financieringsstromen werkt hier regelmatig belemmerend. Daarnaast zien we bij Jeugdhulp dat er verschillende verwijzingsstromen zijn om in aanmerking te komen voor jeugdhulp. Bij met name de verwijzingen buiten de gemeentelijke route zijnde de gerechtelijke route (Rechters en Gecertificeerde Instellingen) zijn de sturingsinstrumenten beperkt. Voor wat betreft de Wmo maken de volgende twee voorbeelden duidelijk dat we weliswaar over voldoende data beschikken, maar bijsturen op bepaalde onderdelen niet mogelijk is. Ten eerste volgen we nauwlettend de landelijke ontwikkelingen op het gebied van het abonnementstarief van 19 euro per maand. Ook in Beek is er sinds de invoering hiervan in 2019 sprake van een toename van het aantal cliënten, met name voor de huishoudelijke ondersteuning. Omdat dit een landelijke verplichting op grond van de Wmo is, is bijsturen op dit gebied niet mogelijk. Een tweede belangrijk voorbeeld van beperkte bijsturingmogelijkheden is het verplicht moeten

toepassen van reële tarieven op grond van een Amvb. De tarieven stijgen momenteel fors. Dit in combinatie met de stijging van het aantal cliënten en de vergrijzing zorgt voor een aanzienlijke kostenstijging.
Er is een zichtbare link met het voorveld. We zitten niet altijd aan het stuur. Wierden zet wel in op contractmanagement en externe verwijzingen. Resultaten zijn wel te zien.
Vooraf binnen de Wmo en de Jeugdhulp zien we dat bijsturen lastig is, omdat het beide open-eind regelingen zijn. Heeft iemand recht op Wmo/Jeugdhulp, dan dient de rekening door de betaalt te worden. Waar het gaat om externe verwijzers (denk aan huisartsen/medisch specialisten binnen de Jeugdwet) maakt dit sturing erg lastig/bijna onmogelijk.
Jeugdwet te weinig instrumenten om bij te sturen
Zie antwoord bij vraag 3. Meer data en inzicht in data en effect van beleid is nodig.
Gemeente voert rijksbeleid uit. Rijksbeleid maakt dat gemeente niet altijd invloed heeft op toekennen van voorzieningen.

Toelichting op vraag 4 antwoordkeuze c
c) Onze gemeente heeft op veel onderdelen van het sociaal domein weinig instrumenten om bij te sturen. Bijsturen is in het hele sociaal domein erg weerbarstig.
Het is een open einde regeling waarbinnen we aan wet- en regelgeving moeten voldoen. Woningaanpassingen, de eigen bijdrage regeling en andere WMO toekenningen zijn hieraan gerelateerd. Dit geeft schommelingen die binnen de exploitatie moeten worden opgevangen.
Dit geldt zowel voor jeugd, Wmo als de participatiewet. Deels komt dit omdat er beperkingen zijn vanuit het Rijk zoals het hanteren van inkomensafhankelijke regelingen in de Wmo en een meerjarige afname in de rijksmiddelen jeugd en sprake is van vele incidentele budgetten, maar ook omdat verschuivingen naar het voorliggend veld en preventie veel tijd en ook geld kosten en omdat het volume dat een beroep doet op de regelingen lastig te voorspellen is en we nu vooral achteraf inzicht hebben.
Grip is een lastig begrip als het om het Sociaal domein gaat, als je grip vertaald naar 'vat hebben op' zul je dat niet/nooit krijgen zolang je als gemeente een zorgplicht naar je inwoners hebt.
Data kan je hooguit helpen je kosten beter te voorspellen, te monitoren en te verantwoorden,
Zie ook vraag 3. Daarnaast speelt ook binnen dit beleidsterrein de krapte op de arbeidsmarkt.
Onze gemeente heeft te weinig invloed om bij te sturen. We zijn afhankelijk van de andere gemeenten binnen de gemeenschappelijke regelingen. Het is moeilijk om daar eensgezindheid en daadkracht te bewerkstelligen.
Als kleine gemeente zijn we kwetsbaar voor zware problematiek in de specialistische jeugdzorg, en we hebben geen grip op de vergrijzing van het inwonersbestand.
Bijsturen is in het sociaal domein weerbarstig. De effecten van het handelen en de resultaten van interventies zijn vaak pas op langere termijn zichtbaar en dat vraagt dus ook een ander soort monitor dan een monitor die slechts op korte termijn de financiële effecten in beeld brengt. Daarnaast zien we dat de (financiële) rekeningen soms worden gerealiseerd in een ander deel van de zorgketen.
De decentralisaties, Hervomingsagenda etc maken het niet makkelijker om goed grip te houden op het sociaal domein.
De belangrijkste instrumenten om bij te sturen zijn onder andere: Instrumenten als contractmanagement, monitoring, toezicht, pgb beleid, etc.
We hebben een zorgplicht en een regio met hoog zorggebruik. We zien dat de intensiteit van zorgvragen toeneemt en landelijke regelgeving rond bijvoorbeeld eigen bijdrage Wet maatschappelijke ondersteuning voor huishoudelijke hulp leidt tot een aanzuigende werking.
Door open eind financiering en er is onvoldoende grip op instroom/toegang. Tevens spelen maatschappelijke ontwikkelingen een rol.
x
De grootste mee- en tegenvallers in het sociaal domein zijn het gevolg van autonome ontwikkelingen waar we zelf niet op kunnen sturen.
We hebben als gemeente maar relatief beperkt grip op de kosten van het sociaal domein. De effecten van preventieve activiteiten (ter voorkoming van o.a. hogere uitgaven bij specialistische zorg) zijn lastig te meten, effecten zijn vaak pas op langere termijn zichtbaar en komen ook niet altijd ten gunste van de gemeentelijke begroting (maar wel bijv. van de WLZ of ZVW). Bij de Jeugdwet zijn er meerdere wettelijke verwijzers. De gemeente is verantwoordelijk voor de

bekostiging maar heeft hier aan de voorkant geen grip op.. Veel taken in het sociaal domein zijn opgelegd vanuit het Rijk, de gemeente heeft hierin weinig beleidsvrijheid.
Door open eind financiering en er is onvoldoende grip op instroom/toegang. Tevens spelen maatschappelijke ontwikkelingen een rol.
Zie toelichting bij vraag 3. Er zijn niet of nauwelijks sturingsmogelijkheden. Het laten oplopen van wachtlijsten of niet leveren van zorg die nodig is, is wettelijk niet toegestaan.
Er zijn zoveel factoren die invloed hebben op het sociaal domein, dat bijsturen weerbarstig is. Je weet soms niet of een maatregel effect heeft, op het moment dat er weer nieuwe omstandigheden spelen. Dat kan zijn op casusniveau, maar ook in het algemeen (energiecrisis, hoge inflatie etc.).
Voorbeelden hiervan: we zijn gebonden aan wet-en regelgeving voor wat betreft de Jeugdwet en de Wmo. We moeten binnen deze kaders werken. Bij jeugd hebben we te maken met externe verwijzers zoals huisartsen. Op dit verwijzgedrag is weinig sturing mogelijk. De producten van de tweedelijnszorg Jeugd en Wmo hebben we ingekocht via een aanbesteding en contractperiodes van bv 3 jaar. Tussentijds kunnen we dan niet bijsturen. Daarnaast is er een toenemende vraag van bv gecompliceerde jeugdhulp, deze wordt door externe factoren bepaald. Ander voorbeeld is de instelling van abonnementstarief, een landelijke maatregel. Dit heeft gezorgd voor een stijging van het aantal Hulp bij huishouden cliënten.
Vergrijzende bevolking, abonnementstarief, gevolgen van Corona op jeugdzorg. Het stijgen van de lasten is eigenlijk niet te voorkomen. Slechts beperkte invloed op de hoogte van de stijging.
Er is een zorgplicht en daarnaast wordt veel dure zorg geïndiceerd door andere partijen (GI's, huisartsen ed)
Bijsturing is lastig om meerdere redenen. De belangrijkste zijn: 1) preventieve maatregelen hebben pas geleidelijk effect (kosten gaan voor baten uit), 2) wachtlijsten vertroebelen het beeld, 3) open-einde regelingen betekenen dat er geen keuze is om iets niet te doen.
Gebeurt nu nog te weinig. Er zijn wel initiatieven
Op veel onderdelen geen mogelijkheid op bijsturen.
Zie hiervoor toelichting vraag 3 keuze b
Doordat systemen onvoldoende werken/nog niet goed zijn ingericht, is er onvoldoende inzicht in wetoverstijgende problematiek (bijvoorbeeld jeugdzorg en schuldenproblematiek) en ook geen inzicht in domeinoverstijgende problematiek (bijvoorbeeld zorg en veiligheid). Dit is nu teveel incidenteel en handmatig werk. Daarnaast is er vaak nog onduidelijkheid over wat er wel en niet mag in relatie tot de privacywetgeving.
Beschikbare middelen om bij te sturen zijn beperkt. Ontwikkelingen buiten de eigen invloedssfeer bepalen in grote mate de ontwikkelingen in het sociaal domein.
Bijsturen vraagt stevige politieke keuzes. Tegelijk verwacht de lokale politiek duidelijke koers vanuit de Rijksoverheid.
Keuze c. geldt als de vraag doelt op de uitvoering van de Participatiewet, de Jeugdzorg en de Wmo. De meeste regelingen in het Sociaal Domein zijn openeinde regelingen. De enige maatregelen die genomen kunnen worden zijn ingrijpende maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn het stoppen van regelingen of het op laten lopen van wachtlijsten.
We missen hier een keuzemogelijkheid: Onze gemeente heeft op veel onderdelen van het sociaal domein "op dit moment nog te weinig" instrumenten om bij te sturen. Bijsturen is in het hele sociaal domein erg weerbarstig. We werken op dit moment aan verdere optimalisatie van deze instrumentarium waar we al de nodige stappen in hebben gemaakt.
Met name door wetgeving en vergrijzing.
Als gemeente missen we (beleids)ruimte om te kunnen sturen op de toegang tot voorzieningen. Daardoor komt de beschikbaarheid van zorg onder druk te staan. Het meest duidelijke voorbeeld hiervan het ontnemen van het kunnen toepassen van een inkomensafhankelijke bijdrage voor voorzieningen. Het gevolg daarvan is een grote toestroom van mensen die ook gebruik zijn gaan maken van de hulp. Hierdoor is geen capaciteit beschikbaar om zorg te bieden aan de mensen die de hulp écht nodig hebben. Zorg wordt steeds schaarser en een verdelingsvraagstuk. Als gemeenten willen (blijven) waarborgen dat de mensen die het hardste hulp nodig hebben, die hulp ook kunnen (blijven) krijgen, dan moeten gemeenten meer beleidsvrijheid en instrumenten krijgen om daar ook uitvoering aan te kunnen geven. Daarnaast vinden we dat de landelijke politiek te traag anticipeert op het uit de WMO of Jeugdwet halen van bepaalde lichtere voorzieningen, om daarmee de overige zorg beschikbaar te houden voor iedereen die dat nodig heeft.
De combinatie van voorgaande met daarbij een verscheidenheid van (boven)regionale

samenwerkingsverbanden al dan niet opgelegd door het Rijk maken het sturen op beleid en uitvoering in de gehele keten van het sociaal domein uiterst complex waardoor de inhoudelijke vraagstukken en oplossingen naar de achtergrond gaan door structuur en procesdiscussies.
De mate van invloed van de gemeente is beperkt. Wet- en regelgeving en maatschappelijke trends bepalen in hoge mate de ontwikkelingen binnen het gemeentelijke sociale domein
Wij beschikken weliswaar over diverse beleidsmatige instrumenten (preventie en monitoring data), maar de maatschappelijke trends (vergrijzing, individualisering, organisatie zorgstelsel, prijsontwikkeling) kunnen wij niet beïnvloeden en dus kunnen wij alleen in constaterende zin bijsturen.
De toegang tot hulp vanuit de jeugdwet is ook belegd bij andere partners (medici en GI's) dan alleen de gemeenten. Daarnaast leidt het abonnementstarief binnen de Wmo tot een aanzuigende werking van het gebruik van producten vanuit de Wmo.
De knoppen waar je aan kan draaien zijn vrij beperkt. We kijken als gemeente vooral naar preventieve maatregelen.
Voor het onderdeel Participatie is bijsturen lastig gezien de afhankelijkheid van economische conjunctuur én de onvoorspelbaarheid en soms onuitlegbaarheid van mutaties in het BUIG-verdeelmodel. Voor WMO en Jeugdwet is bijsturen eveneens lastig doordat oorzaken voor stijgende lasten van Wmo en Jeugdwet (groten)deels exogeen van aard zijn. Bepalend zijn vooral demografische ontwikkelingen (waaronder de dubbele vergrijzing) en beleidskeuzes op rijksniveau (waaronder het abonnementstarief eigen bijdrage Wmo en de AMvB reële prijzen).
Instrumenten zijn aanwezig maar inzet van (beleidsmatige) instrumenten is beperkt.
De data zijn wel beschikbaar maar de kwaliteit mag beter. Bijsturen is in sommige gevallen niet mogelijk bijvoorbeeld bij toenemende vergrijzing en andere autonome ontwikkelingen.
Uiteraard zijn er wel instrumenten, maar in de praktijk zijn die erg weerbarstig. Daarbij speelt dat wanneer instrumenten worden ingezet, het effect moeilijk kan worden bepaald (zie ook het antwoord bij vraag 3 over data).
Het grote aantal wettelijk verwijzers bij jeugdhulp maakt bijsturen in sociaal domein lastig. Daarnaast zijn er autonome ontwikkelingen (zoals de economie en arbeidsmarkt, stijgende energieprijzen) waar we geen invloed op kunnen uitoefenen, maar die wel zijn effect hebben op het sociaal domein.
Jeugdhulp is een open eindregeling, dus bijsturen is lastig. Wel hebben we sinds vorig gezinscoaches ingezet om aan de voorkant betere zorg te verlenen en zo preventief te werk te gaan.
Bijsturen is weerbarstig. Bij Jeugd gaat het deels buiten de invloedssfeer van de gemeente om (externe verwijzers). Bij Wmo speelt de vergrijzing en een steeds moeilijker toegang tot de WLZ een rol. Dat maakt het complex. (bij dit keuzeantwoord mag wat ons betreft 'veel' tussen haakjes geplaatst worden)
Het sociaal domein is veelal vraaggestuurd wat bijsturen lastig maakt. Wel worden sturingsgesprekken gevoerd met contractpartners.
In het licht van de inhoudelijke maar zeker ook financiële uitdagingen in het sociaal domein is in 2022 gestart met het programma 'Datagedreven sturing in het sociaal domein' en de drie bijbehorende lijnen 'sturing door data', 'sturing op inhoudelijke beleidslijnen' en 'vergroten kostenbewustzijn'. Daarbij leren we samen met en van anderen. Zo krijgen we meer inzicht en sturingsmogelijkheden door het leveren van tijdige en betrouwbare sturingsinformatie in combinatie met inhoudelijke keuzemogelijkheden (inclusief consequenties en risico's van die mogelijkheden). De informatie is beschikbaar, maar het beheersbaar houden van de hoeveelheid instromingen en de kostenontwikkeling blijft een uitdaging
Invloed op het sociaal domein is beperkt, inzicht staat niet altijd gelijk aan mogelijkheid tot bijsturen.
Jeugdzorg is een open eindregeling...dus bijsturen is lastig. Wel hebben we sinds vorig gezinscoaches ingezet om aan de voorkant betere zorg te verlenen en zo preventief te werk te gaan.
Er kunnen periodiek afspraken gemaakt worden met aanbieders, maar de vraag hebben wij (bijna) geen invloed op. Hetzelfde geldt voor de behandelingen, daar is lichte sturing mogelijk maar ook dat is afhankelijk van de vraag.
-
Het valt niet mee om te bezuinigen op uitvoering jeugdwet
Behalve het steeds maar weer bijvragen van extra geld, hebben we niet het idee dat er nu veel andere knoppen zijn waar aan gedraaid wordt/kan worden.

Er zijn diverse oorzaken waardoor bijsturen in het sociaal domein weerbarstig is. Een aantal voorbeelden: binnen de Wmo hebben we de afgelopen jaren een toename van het zorggebruik gezien als gevolg van de vergrijzing en het abonnementstarief. Binnen jeugd kunnen we bijvoorbeeld beperkt bijsturen doordat er meerdere externe verwijzers zijn.
Rijksoverheid en jurisprudentie beperken de gemeentelijke beleidsvrijheid enorm. Dat geldt voor Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet.
Het is en blijft binnen het sociaal domein lastig om goed bij te sturen, mede door de invloed van diverse externe (f)actoren en ontwikkelingen die in de afgelopen periode op ons af kwamen (gevolgen corona tijdperk, energiecrisis, oorlog Oekraïne, hoge inflatie, vergrijzing, langer thuis wonen, krapte arbeidsmarkt, CAO stijgingen etc.). Het betekent telkens weer verwachtingen bijstellen. Binnen onze gemeente groeit bovendien de doelgroep voor de Wmo, die recht heeft op ondersteuning. We innoveren wel om meer in het voorliggend veld, preventief en algemene voorzieningen op te vangen, maar dat leidt hoogstens tot stabilisatie of minder hard stijgende kosten in maatwerkvoorzieningen. Indien de kosten niet zouden worden beïnvloed door vermelde onvoorziene (f)actoren, zouden we door de investeringen in het voorliggende veld wel al een lichte daling van de kosten zien.
Met name bij Wmo en Jeugd zijn weinig instrumenten beschikbaar. Het zijn open einde regelingen waarbij we een wettelijke leveringsplicht hebben. We hebben ook te maken met maatschappelijke ontwikkeling waar we geen of weinig invloed op hebben.
In het sociaal domein is er sprake van open-einde-regelingen (Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet). Is het niet inherent daaraan dat we als gemeente weinig instrumenten hebben om bij te kunnen sturen?
Veel is er al geïnvesteerd in het voorliggende veld, met vroegsignalering. Met heel veel onderdelen uit de hervormingsagenda is Deventer al gestart (jaren geleden). Er zitten voor Deventer veel dubbelingen in.
Financiering vanuit het rijk staat niet in verhouding met de uitgaven
Er is zorgplicht. Zorgprofessionals hebben meer kennis dan de gemeente.

Vraag 5

In hoeverre heeft uw gemeente een start gemaakt met het doorvoeren van maatregelen in de jeugdzorg in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd?

Toelichting op vraag 5 antwoordkeuze a
a) Onze gemeente had de meeste maatregelen in de Hervormingsagenda al doorgevoerd
Ondanks dat veel maatregelen al in meerdere of mindere mate zijn doorgevoerd, blijven we te maken hebben met autonome ontwikkelingen waardoor de kosten blijven stijgen. Bijvoorbeeld toename van zorgzwaarte en wijziging woonplaatsbeginsel. Voor Venlo heeft dit geleid tot een toename van kosten waarvoor we niet volledig zijn gecompenseerd.
A en B*, De gemeente 's-Hertogenbosch heeft de hervormingsagenda jeugdhulp ondergebracht in een programma. Een grote hoeveelheid financiële middelen die we vanaf 2022 hebben ontvangen n.a.v. de arbitragecommissie hebben we hiervoor gereserveerd. Zo zijn we gestart met het aanbieden van jeugdhulp op vindplaatsen (met name scholen) en uitbreiding van de POH-GGZ, stadsbrede inzet. Aanvullend op de hervormingsagenda zijn we in 2023 gestart met de gezinsadvocaat die complexe (v)rechtscheidingszaken begeleidt. Regionaal werken we aan de foto/robuuste regio (jeugdzorgregio Noordoost Brabant) en in de veiligheidsketen werken we aan verschillende nieuwe interventies en is een programma opgesteld veiligheid in afhankelijkheidsrelaties. Ook hiermee geven we ook invulling aan de maatregelen van de landelijk hervormingsagenda.
Ook is punt b van toepassing, maar er kan er maar 1 worden gekozen.
Op een aantal van de maatregelen uit de hervormingsagenda hebben wij in onze regiovisie Jeugdzorg Haaglanden al geanticipeerd, bijvoorbeeld ten aanzien van regionale samenwerking en inkoop. Maatregelen rond het versterken van lokale teams, maken deel uit van de doorontwikkeling van ons maatschappelijk team, waar wij al geruime tijd aan werken. Resterende maatregelen uit de HA krijgen een plek in ons beleidskader jeugd, dat in het voorjaar 2024 geactualiseerd zal worden.
Onze gemeente heeft veel geïnvesteerd in het preventieve veld.

De maatregelen in de hervormingsagenda zijn doorgevoerd. Groot deel van de maatregelen zijn onvoldoende uitgewerkt om deze op te nemen in onze begroting.
Maatregelen die de gemeente zelf kan uitvoeren zijn al doorgevoerd. De maatregelen waar het VNG of het Rijk eerst een stap in moet maken zijn niet doorgevoerd en is de gemeente afhankelijk van de uitkomsten.
Combinatie van A en B, een aantal maatregelen in de Hervormingsagenda zijn al in uitvoering (met name de versterking van preventie en een sterke toegang/POH jeugd) of in voorbereiding. In de regio werken we aan een plan voor aanpak voor de implementatie van de Hervormingsagenda
Op provinciaal en lokaal niveau is Harlingen ver met het doorvoeren van de maatregelen in de Hervormingsagenda. Dit betreft de inzet van POH-jeugd en schoolmaatschappelijk werkers op scholen. Daarnaast wordt de organisatie verbeterd van de inkoop van specialistische jeugdhulp. Ook is er een eenvoudigere uitvoering van de inkoop, minder administratieve lasten en aanpak van negatieve effecten van de marktwerking. Ook is het inzicht verbeterd in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring. In 2024 zal aandacht worden besteed aan jeugdhulp voor de meest kwetsbaren en gezinnen en aan een stevig gebiedsteam. Tevens wordt er ingezet op normaal opgroeien, preventie en de pedagogische basis voor kinderen. Verder wordt er ingezet op de jeugdhulp om deze stevig te verbinden aan de aanpalende domeinen (bestaanszekerheid, onderwijs en WMO). Daarnaast is kwaliteitsverbetering en blijven leren een maatregel die wordt uitgewerkt.
Zowel lokaal als regionaal zijn veel van de maatregelen al ingevoerd of in verregaande voorbereiding.

Toelichting op vraag 5 antwoordkeuze b b) Onze gemeente is begonnen met het uitwerken van de maatregelen die in de Hervormingsagenda onderzocht worden
Een aantal van de maatregelen hadden we in de gemeente al doorgevoerd, zoals versterking van de lokale teams. Met de jeugdzorgregio bepalen we momenteel welke aanvullende maatregelen nodig/ wenselijk zijn.
Wij hadden reeds voor de hervormingsagenda een plan met beheersmaatregelen om de kosten te verlagen.
Onze gemeente heeft een aantal maatregelen in de Hervormingsagenda al doorgevoerd en is begonnen met het uitwerken van de overige maatregelen die in de Hervormingsagenda onderzocht worden.
Er zijn ook al een aantal maatregelen hervormingsagenda doorgevoerd
Dit wordt in samenwerking met regio gemeenten opgepakt.
Als jeugdhulpregio trekken we gezamenlijk op in het vertalen van de Hervormingsagenda naar een aanpak. Eén en ander heeft inmiddels geresulteerd in het formuleren van een regiovisie, waaraan op zeer korte termijn een uitvoeringsagenda verbonden zal worden. Daarnaast hebben we lokaal op onderdelen al stappen gezet die prima passen in het gedachtengoed van Hervormingsagenda, denk aan: verstevigen van lokale teams, benutten van aanbieders die effectief zijn gebleken, gebruik van data en monitoring. Let wel: dit zijn geen maatregelen zoals het daadwerkelijk "afkaderen" van de reikwijdte van de jeugdwet. Daarin zal de landelijke overheid eerst stappen moeten zetten om dat mogelijk te maken.
Combinatie van a en b; diverse maatregelen waren al geïmplementeerd (maar niet "de meeste")
Opgemerkt: hervormingsagenda verdient landelijk nog wel nadere uitwerking.
Heeft ook relatie met de structurele middelen via het gemeentefonds. En de toch nog enige onzekerheid daarover. Daarnaast ligt een deel van de keuze (500 mln) bij het Rijk.
We zijn in afwachting van het landelijke en regionale beeld Jeugdzorg (o.a. robuustheidsscan) waaruit ons eigen maatregelenpakket wordt afgeleid.
We werken al met een POH jeugd en bieden kortdurende ondersteuning vanuit schoolmaatschappelijk werk zonder indicatie. Ook hebben we een vrij toegankelijk preventief aanbod beschikbaar. In de regio werken we verder aan alle thema's op het gebied van de HVA.
Daarbij speelt een belangrijke rol dat er vanuit de rijksoverheid weinig houvast wordt gegeven, hoe de forse kostenbesparing die vanuit het rijk wordt verwacht, concreet kan worden ingevuld.
In de uitvoeringsagenda's van de nota Sociaal Domein krijgen de maatregelen uit de Hervormingsagenda een plek.
Hierin trekken we in regionaal verband op.

<p>Enkele maatregelen zijn doorgevoerd zoals de POH Jeugd GGZ. Hiernaast denken we na over de uitwerking van de overige implementatielijnen</p>
<p>De nieuwe inkoopstelsel is gestoeld op de aanbevelingen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Het SDF is verantwoordelijk voor de inkoop, die op 1-1-2024 ingaat. Waadhoeke is bezig met de verdere doorontwikkeling van de praktijkondersteuners bij huisartsen en met de pilot Gebiedsteams op school. Er is op provinciaal niveau een regiovisie jeugdhulp opgesteld, waarbij de diverse acties worden opgepakt in SDF-verband en lokaal. Zoals bijvoorbeeld het jaarplan samenwerking onderwijs x jeugdhulp.</p>
<p>De opgaven die gemeenten van het rijk hebben gekregen zijn in Nijkerk al grotendeels opgepakt binnen de lokale "Taskforce SD" maatregelen. Vanuit de Hervormingsagenda hebben we de onderstaande opgaven al in gang gezet middels deze Taskforcemaatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De reikwijdte van de Jeugdwet wordt afgebakend met meer aandacht voor een domein overstijgende aanpak; • De gemeentelijke toegang met stevige lokale teams wordt versterkt De juiste hulp wordt dichtbij de inwoners georganiseerd. Daartoe wordt geïnvesteerd in stevige (multidisciplinaire) lokale teams met voldoende kennis en expertise. Deze teams kijken naar hetgeen nodig is en bieden lichte jeugdhulp zoveel mogelijk nabij aan, in goede verbinding met de specialistische zorg • Afbouw van de residentiële jeugdhulp: inzet op zo thuis mogelijk Het aantal uithuisplaatsingen is drastisch te verminderen. • Verbeteren van het inzicht in het jeugdstelsel met data en monitoring.
<p>Sommige maatregelen zijn al doorgevoerd zoals de POH en we zijn bezig met een nieuwe aanbesteding jeugdhulp met verblijf. Ook willen we gebiedsgerichte gezinsteams in Almere doorzetten. het uitwerken van deze plannen is weerbarstig en zal nog tijd kosten. Ook blijft de relatie tussen maatregelen en besparingen lastig.</p>
<p>Veel van de aangekondigde maatregelen die onderzocht worden zijn op dit moment in onze gemeente al in meer- of mindere mate (of met een net iets andere insteek) reeds in gang gezet. A+B middels het plan kiezen voor kansen voor de lokale onderdelen van de hervormingsagenda. C. Ten aanzien van het (boven)regionale deel van de hervormingsagenda wordt nog een plan opgesteld. De middelen zijn hiervoor wel al gereserveerd.</p>
<p>De zeven thema's uit de Hervormingsagenda zijn op Zuid Limburgse schaal vertaald in het Transitieplan Jeugd Zuid-Limburg dat inzet op vier doelstellingen, te weten normalisering, integraal werken, data gedreven werken en preventie. De gemeente Beekdaelen is voortvarend aan de slag gegaan met de uitwerking van deze doelstellingen in een lokaal Koersdocument Jeugd, waarin concrete acties zijn benoemd om invulling te geven aan de doelstellingen. Aan deze acties wordt momenteel uitvoering gegeven.</p>
<p>Deel van de maatregelen zijn doorgevoerd, de andere maatregelen worden onderzocht of uitgewerkt.</p>
<p>De afdeling sociaal domein is bezig met de taken uit de hervormingsagenda. Door het instellen van gezinscoaches loopt Wormerland vooruit op de doelstellingen die de hervormingsagenda stelt volgens mij.</p>
<p>Begin gemaakt in de regio, via SbJH</p>
<p>Onze gemeente is begonnen met het uitwerken van de maatregelen die in de Hervormingsagenda onderzocht worden.</p>
<p>De afdeling sociaal domein is bezig met de taken uit de hervormingsagenda. In de 1e begrotingswijziging 2024 zijn ook incidentele gelden beschikbaar gesteld om (onderzoekskosten) te dekken. Door het instellen van gezinscoaches loopt Wormerland vooruit op de doelstellingen die de hervormingsagenda stelt volgens mij.</p>
<p>Het is een pril stadium, maar zowel in de inkoopregio Eindhoven als subregionaal in de Kempen zijn de eerste gesprekken geweest over de ambities en mogelijke maatregelen ihkv de Hervormingsagenda. Daarnaast is bij het opstellen van de kaders nadrukkelijk rekening gehouden met eerdere aanbevelingen die uit evaluaties van de Jeugdwet zijn gedaan.</p>
<p>Binnen onze gemeente zijn wij in 2022/2023 gestart met een groot aantal maatregelen, dat vernoemd staat in de Hervormingsagenda. Deze maatregelen hebben betrekking op de volgende onderdelen: het meer inzetten op preventie, normalisatie jeugdhulp, zelf bieden ondersteuning lichte hulpverlening, directe ondersteuning vanuit- en samenwerking door CJG met onderwijs, kinderopvang en huisarts. Intensivering van de samenwerking met Veilig Thuis, de GI en met andere gemeenten (Multi-complexe veiligheidszorg). Verder onderzoeken we de verdere uitrol en integrale aanpak in samenwerking met onze partners in de WMO en participatie (methodische aanpak). Ook de uitrol van de doorbraakmethode is hier onderdeel van. Daarnaast</p>

is een groot aantal maatregelen verwerkt in onze regiovisie (Zeeland), die eind 2023 wordt vastgesteld.

Wordt voor een belangrijk deel regionaal opgepakt.

Toelichting op vraag 5 antwoordkeuze c

c) Onze gemeente zal hiermee beginnen nadat de Hervormingsagenda is vastgesteld

Geen verdere onderbouwing aangeleverd. Deze informatie is niet voor de deadline beschikbaar.

Dit wordt in regionaal verband afgestemd en daarna lokaal opgepakt.

Het is wachten op verdere invulling

Op dit moment worden er wel voorbereidingen getroffen. De definitieve uitwerking is afhankelijk van de besluitvorming over de hervormingsagenda.

In onze gemeente loopt al een aantal activiteiten en pilots, die passen binnen de benoemde maatregelen (pilot POH-jeugd en lokaal behandelteam). Wij hebben dit gedaan vanuit het transformatieplan Jeugdhulp en ons beleidsplan sociaal domein. Wanneer de Hervormingsagenda is gepresenteerd zal een plan worden uitgewerkt waarbij ook de maatregelen en pilots die we nu uitvoeren indien van toepassing een plek krijgen.

Een aantal maatregelen uit de hervormingsagenda zoals de POH hebben we al ingevoerd. Vooralsnog zijn we aan het afwachten totdat de Hervormingsagenda door een nieuw kabinet is omarmd voordat we de overige maatregelen implementeren.

Toelichting op vraag 5 antwoordkeuze d

d) Het is nog niet duidelijk wanneer onze gemeente hiermee zal beginnen

Dit is onder meer afhankelijk van mogelijkheden en keuzes op (sub)regionaal en lokaal niveau.

geen inzicht in op dit moment

antwoord d is van toepassing

Het lukt in de praktijk nog niet om beleid aan te passen op de theorie van de hervormingsagenda

we gaan ervan uit dat het rijk maatregelen neemt.

Toelichting op vraag 5 antwoordkeuze e

e) Anders

de hervormingsagenda wordt door gemeenten in Friesland in provinciaal verband opgepakt via SDF

Een deel van de maatregelen is reeds uitgevoerd voor het Actieplan Sociaal domein. Dit betreft circa € 2,5 miljoen van de -naar verwachting- in totaal € 6 miljoen die de hervormingsagenda voor Delft moet opleveren.

Middels de regionale samenwerking "Jeugdhulp Zuid Limburg" worden de maatregelen van de hervormingsagenda uitgewerkt en uitgevoerd. Uitvoering zal plaatsvinden op zowel regionaal als lokaal gemeentelijk niveau.

De hervormingsagenda is inmiddels vastgesteld en heel recent (medio december 2023) is door de VNG een handreiking gepubliceerd voor gemeenten met de uitvoering van maatregelen uit de hervormingsagenda jeugd. Een aantal maatregelen worden al jaren door de gemeente genomen, een aantal maatregelen zijn nieuw en moeten nog geïmplementeerd worden. Hierin wordt regionaal opgetrokken in de jeugd samenwerkingsregio's en is de gemeente ook nog deels afhankelijk van het Rijk.

Het komend jaar worden de maatregelen van de Hervormingsagenda uitgewerkt.

Een deel van de maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd is de afgelopen jaren al door ons doorgevoerd. Een deel echter ook niet. Met name dat deel van de maatregelen dat we niet als individuele gemeente kunnen doorvoeren, maar waar we afhankelijk zijn van landelijke afspraken.

Antwoord tussen a en b een deel van de maatregelen is al doorgevoerd, een deel nog in voorbereiding

Onze gemeente is samen met de jeugdregio Zaanstreek-Waterland begonnen met het inzichtelijk maken van de regionale en de lokale nodige implementaties. Onze huidige ontwikkelagenda

<p>wordt binnenkort vervlochten met de opgaven in de hervormingsagenda. Daarna wordt gekeken welke opgaven we regionaal oppakken en hoe. Tegelijkertijd wordt lokaal uitgezet wat iedere gemeente in de jeugdhulpregio zelf dient op te pakken.</p>
<p>Hiermee gaan we vooral regionaal aan de slag waarmee inmiddels wel een start is gemaakt. Daarnaast hebben we al een aantal maatregelen doorgevoerd, bijv. praktijkondersteuner huisartsen. Daarnaast zijn we in onze regio al een paar jaar bezig met een hervormingsagenda van de jeugdzorg.</p>
<p>Een aantal maatregelen is al (deels) doorgevoerd. De komende periode wordt de hervormingsagenda verder uitgewerkt. Dan komt ook de vertaalslag naar het lokale veld. Deze nadere uitwerking vindt daarbij plaats in nauwe samenwerking met de andere Groninger gemeenten.</p>
<p>Het financieel kader is helder maar er moet nog veel (regionaal) uitgewerkt worden om meer duidelijk te krijgen. Onder andere of de financiële kaders haalbaar en realistisch zijn. Dus eigenlijk is het een combinatie van optie A en B.</p>
<p>De Hervormingsagenda kent diverse maatregelen en hebben allen een verschillende mate van beïnvloedbaarheid. In de afgelopen 2 jaren heeft Sittard-Geleen reeds gewerkt met een actieplan om de kosten in de jeugdzorg te drukken. Er hebben daarnaast reeds verschillende gesprekken plaatsgevonden met ketenpartners over het proces en de inhoudelijke aanpak om te komen tot een lokale hervormingsagenda. In het 1e kwartaal van 2024 zal een plan van aanpak opgeleverd worden. Alhoewel de Hervormingsagenda een financiële insteek kent, zijn wij van mening dat er een daadwerkelijke maatschappelijke verandering moet komen om snel passende en betaalbare jeugdzorg te kunnen blijven leveren. Lagere kosten zijn vervolgens een gevolg van goede inhoudelijke keuzes.</p>
<p>We zijn bezig met het versterken van de sociaal pedagogische basis, inzet POH Jeugd en we gaan een start maken met het verbeteren van de lokale toegang. Met deze ontwikkelingen zijn we gestart voor de komst van de Hervormingsagenda. Voor het overige wachten we af totdat het implementatieplan meer helderheid biedt.</p>
<p>In onze gemeente liepen (al vóór de komst van de afgesproken maatregelen en Hervormingsagenda) diverse activiteiten en pilots die passen binnen de benoemde maatregelen. Wanneer de Hervormingsagenda is gepresenteerd zal een plan worden uitgewerkt waarin ook de maatregelen en pilots die we nu uitvoeren een plek krijgen. In de begroting zijn hiervoor middelen gereserveerd.</p>
<p>Een aantal maatregelen, zoals een regionale administratie, wordt al in onze regio uitgevoerd. Een aantal maatregelen wordt momenteel op haalbaarheid en effect/ resultaat onderzocht.</p>
<p>E: Via regionale samenwerking proberen we de acties en maatregelen te duiden en regionaal en lokaal uit te voeren. Dit is mede in afwachting van het implementatieplan van het Rijk.</p>
<p>Wij zijn in 2021 begonnen met het traject transformatie sociaal domein. De hervormingsagenda is hierin opgenomen.</p>
<p>Werkzaamheden hierin zijn uitbesteed aan de gemeente Huizen en de regio G&V die informatie opleveren, echter veelal constaterend. minder vooruit kijkend waarop bijsturingen gedaan kunnen worden. Binnen de GR SoZa HBEL en ook de Regio G&V wordt hieraan gewerkt.</p>
<p>.</p>
<p>In onze gemeente liepen al vóór de vaststelling van de maatregelen in de Hervormingsagenda een aantal activiteiten en pilots die passen binnen de benoemde maatregelen. Een voorbeeld hiervan is de pilot POH-jeugd (2020-2022) waarbij een jeugd- en gezinswerker wordt ingezet binnen de huisartspraktijk. Nu een succesvolle pilotperiode (2020-2022) zijn sinds 2023 structureel middelen beschikbaar voor inzet van een POH-jeugd bij al onze huisartspraktijken. Een ander voorbeeld is de pilot Lokaal behandelteam waarbij expertise van zorgaanbieders zowel ter consultatie als voor lichte inzet laagdrempeliger en dichterbij onze gemeentelijke toegang is gepositioneerd. Nu de Hervormingsagenda is vastgesteld wordt inzichtelijk gemaakt op welke elementen voor de gemeenten Weert, Nederweert en Leudal gewerkt moet worden aan invoering van andere maatregelen.</p>
<p>Een combinatie van antwoord a en b. We hebben al een groot deel van de maatregelen doorgevoerd en we werken de resterende maatregelen uit.</p>
<p>Onze gemeente heeft een aantal maatregelen al lokaal of in de regio opgepakt. Op dit moment wordt er door de regio's en VNG gesproken over de precieze invulling van en/of omgang met de Hervormingsagenda.</p>
<p>De mogelijkheden van een kleine gemeente zijn beperkt. De meeste impact volgt uit rijksbeleid.</p>

Vraag 6

Acht u het haalbaar voor uw gemeente om met doorvoering van de maatregelen de uitgaven voor jeugdhulp binnen het meerjarig financieel kader van de Hervormingsagenda te blijven?

Toelichting op vraag 6 antwoordkeuze a a) Ja, in grote mate is het financieel kader toereikend
via SDF
We monitoren dit voortdurend via onze P&C cyclus en stellen bij daar waar nodig
In onze begroting is voldoende financieel kader om de maatregelen volgend uit de hervormingsagenda op te vangen.
Gemeente Noordenveld werkt al voor een deel zoals de hervormingsagenda voorschrijft.
Door de complexiteit in de jeugdzorg zijn de maatregelen uit de Hervormingsagenda niet de enige maatregelen/externe ontwikkelingen die van invloed zijn op het financiële kader, maar de verwachting is dat de gemeente Oudewater binnen het financiële kader blijft.
Een risicofactor is de stijging van de loonkosten in de jeugdzorg a.g.v. de nieuwe CAO's en de mate waarin gemeenten hiervoor gecompenseerd worden door het Rijk.
Voor de komende 4 jaren is er financiële ruimte binnen de begroting.
Voor nu is de prognose dat het toereikend zal zijn.
Zie ook vraag 5. Er is al het nodige gedaan waardoor dit een haalbare kaart is.
Werkzaamheden hierin zijn uitbesteed aan de gemeente Huizen en de regio G&V die informatie opleveren, echter veelal constaterend. minder vooruit kijkend waarop bijsturingen gedaan kunnen worden echter daar worden wel nu maatregelen op genomen.
We verwachten qua uitgaven binnen ons meerjarig financieel kader te blijven.
Er zijn voldoende middelen om de hervormingsagenda tot uitvoering te brengen. Afgelopen jaren zijn de budgetten al bijgesteld. Centrumgemeente verwacht 5 procentminder jeugdkosten.
We monitoren dit voortdurend via onze P&C cyclus en stellen bij daar waar nodig,
Is wel een uitdaging, maar is wel toereikend.
Vooralsnog gaan we daar vanuit
De Hervormingsagenda zal (waarschijnlijk) geen grote financiële impact hebben, omdat veel maatregelen daarvan al in ons beleid zijn doorgevoerd.

Toelichting op vraag 6 antwoordkeuze b b) Nee, dit is voor ons niet haalbaar
Vooralsnog is het voor ons niet haalbaar, we zitten met een structureel tekort vanaf 2026. De OZB is al verhoogd. Dan moeten we voorzieningenniveau naar beneden brengen op plekken waar dat zeker niet wenselijk is (preventie) en dat kan de zorgkosten juist weer verder opdrijven.
In het financieel kader van de Hervormingsagenda Jeugd is geen rekening gehouden met autonome ontwikkelingen. Evenmin met randvoorwaarden om deze te realiseren. In de Hervormingsagenda is opgenomen dat de autonome ontwikkelingen voor rekening van het Rijk zijn. Ook bij de consultatie van de Hervormingsagenda hebben wij aangegeven dat wij deze afspraak onvoldoende concreet vinden op welke wijze dit gemonitord en beoordeeld wordt en wanneer en op welke wijze financiering geregeld wordt. Voor een deel zijn gemeenten afhankelijk van wet- en regelgeving, voor een ander deel van handreikingen die helpen bij het uitwerken van de maatregelen. Daarna moeten de maatregelen worden geïmplementeerd en uitgevoerd. Al deze acties moeten worden uitgevoerd binnen de beschikbare financiële middelen. Bovendien is capaciteit een aandachtspunt. De uitwerking vraagt capaciteit bij zowel gemeenten, lokale teams, aanbieders als vele andere partijen. Gelet op de huidige arbeidsmarkt is dit een risico dat lastig te beheersen is.
De gemeente is voor het vaststellen van de hervormingsagenda al gestart met het treffen van maatregelen om de kosten voor jeugdzorg beheersbaar te maken/houden. Het is lastig om de effecten van deze maatregelen voor Zaanstad te kwantificeren. Dat wordt landelijk ook erkend in de hervormingsagenda. Daarnaast zijn we voor het realiseren van de maatregelen en de bijbehorende besparingen voor een (groot) deel afhankelijk van maatregelen die het Rijk moet

<p>nemen (zoals afbakening Jeugdwet). Ook is er nog steeds sprake van volume ontwikkeling waar we niet voldoende voor worden gecompenseerd.</p> <p>Wij denken dat het in de huidige constellatie (dus met de huidige jeugdwet, zonder afbakening) de taakstelling niet haalbaar is. Het rijk zal de jeugdwet aanpassen, hier gaat nog wel een paar jaar overheen, daarna is er een periode van overgangsrecht (dat zou wel normaal zijn) dus het effect van een wetswijziging verwachten we de komende 5 jaar niet terug in de cijfers. Verder speelt dat bepaalde maatregelen langzaam effect sorteren, mn de maatregelen die op preventie zijn gericht.</p>
<p>Zoals toegelicht onder vraag 4 verwachten wij dat nieuw aanbod vooral in eerste instantie bijdraagt aan het verminderen van wachttijden van inwoners. Met toenemende complexiteit in de samenleving, verharding van de maatschappij denken wij dat het besparingspotentieel van de landelijke hervormingsagenda wordt overschat. We volgen effectiviteit van onze interventies en de invloed op de totale uitgaven jeugdhulp nauwlettend.</p>
<p>Nee de kosten stijgen enorm. Zoals al eerder aangegeven worden we incidenteel gecompenseerd en zijn er geen structurele middelen beschikbaar.</p>
<p>De ingeboekte besparingen zijn dermate hoog die zeker wanneer de jeugdwet niet aangepast wordt in onze ogen niet/ gedeeltelijk haalbaar zijn. Daarnaast is ons huidige inkoopmodel regionaal voor 8 jaar vastgelegd.</p>
<p>Financieel kader is niet toereikend</p>
<p>Een aantal maatregelen zijn haalbaar, een groot aantal ook niet. Bovendien blijven de kosten voor jeugdhulp flink stijgen.</p>
<p>Mede vanwege de tarieven en volume stijgingen</p>
<p>De actuele uitgaven voor Jeugdhulp laten een dermate afwijking (overschrijding) zien ten opzichte van de beschikbare rijksmiddelen dat het niet reëel is te veronderstellen dat met het doorvoeren van eventuele aanvullende maatregelen / effecten uit de hervormingsagenda de uitgaven binnen dit kader blijven. Overigens wordt een deel van dit effect ook veroorzaakt door een onevenredig kosteneffect vanuit het nieuwe woonplaatsbeginsel 2022.</p>
<p>Het maatregelenpakket uit de Hervormingsagenda, dat leidt tot een structurele kostenbesparing in de Jeugdzorg, is ons inziens niet in evenwicht met elkaar. Op basis van huidige inzichten zijn de maatregelen te snel (in tijd) en te (financieel) positief ingeschat.</p>
<p>Er is al jaren sprake van grote tekorten a.g.v. jeugdhulp. De Hervormingsagenda kan bijdragen aan normaliseren en terugdringen van kosten maar zal het tekort niet oplossen.</p>
<p>De aanname is dat dat de veronderstelde effecten die voortvloeien vanuit de hervormingsagenda per direct kostenreductie opleveren. De realiteit is dat tijdens een transitie er kosten gemaakt moeten worden voor de transitie terwijl alle andere kosten door moeten blijven lopen tot het één volledig geïmplementeerd is en het ander uit-gefaseerd is. Gezien de omvang van het aantal partijen dat betrokken is bij de hervormingsagenda en de inter-afhankelijkheid hiervan bij de implementatie is een te optimistisch beeld geschetst van de te behalen besparingen ten opzichte van de tijd die gemeenten hiervoor is gegund. Ervaring bij eerdere transformaties is blijkaar niet meegenomen in de afwegingen. Dit onder gelijktijdige een toename van gebruik van jeugdhulp levert een dubbele knel op.</p>
<p>We zien dat de kosten voor de Jeugdhulp ondanks de invoering van de meeste elementen uit de hervormingsagenda onverhoopt blijven toenemen. De recente invoering van het woonplaatsbeginsel is een van de oorzaken die recent tot een extra stijging van kosten heeft geleid.</p>
<p>De bezuinigingen gaan we 100 % zeker niet realiseren, vandaar dat wij onze ramingen in de lasten daar ook niet op hebben aangepast.</p>
<p>Voor de uitgaven Jeugd en WMO hanteren wij het principe: reëel ramen. We volgen het werkelijk zorggebruik (p*q) en begroten dit. Op enkele onderdelen doen we aannames van bijsturing. Dit is op de onderdelen waar de gemeente invloed heeft. Het is onduidelijk hoe het macro financieel kader van de HVA voor Wijchen uitpakt. Ook is het straks lastig causaal verband aan te tonen tussen enerzijds de maatregelen van de hervormingsagenda versus de ontwikkelingen in het werkelijk zorggebruik. Daarnaast zijn er ook hervormingen in het jeugddomein die zorgen voor extra kosten. Denk bijvoorbeeld aan kleinschalig wonen.</p> <p>M.b.t. de aanvullende post, waar Rijksverantwoordelijkheid geldt, zijn er ook nog geen concrete resultaten (m.u.v. de vertraging van het ingroeipad). Dus ook hier is de concrete haalbaarheid lastig aan te tonen.</p> <p>Wij achten het niet haalbaar om met doorvoering van de maatregelen de uitgaven voor jeugdhulp binnen het meerjarig financieel kader van de Hervormingsagenda te blijven. Zeker gezien de sterk stijgende indexering van tarieven en de groei van het zorggebruik.</p>
<p>Wij achten gezien de huidige overschrijdingen op het domein jeugd dat het doorvoeren van maatregelen waar eerst een investering op nodig is, niet haalbaar zijn.</p>

de kostenniveau's gaan op geen enkele wijze aansluiten bij de beschikbaar gestelde middelen.
Er zitten onvoldoende maatregelen in om de kosten snel naar beneden
Ondanks dat we de vraag naar jeugdzorg zien stabiliseren verwachten we niet binnen de financiële kaders te blijven. Dit wordt veroorzaakt door de stijging van de tarieven en door de toename van zwaardere zorg.
x
Wij hebben relatief veel jeugdzorguitgaven
Hoewel de hervormingsagenda gerust financieel effect zal hebben is de normalisering of de discussie over normaal gebruikelijke zorg daarmee niet beslecht. We zien dat inwoners, scholen en andere partijen snel vinden dat de gemeente verantwoordelijk is voor bepaalde zorgvragen terwijl dit soms best te betwijfelen valt (in kader passend onderwijs, zorgverzekeringswet en/of normaal gebruikelijke zorg). Dit zal financieel effect blijven hebben.
We hebben onvoldoende data, gegevens en analyses om te kunnen sturen. Tevens zien we dat de kosten voor de jeugdzorg per jaar flink toenemen.
Het huidige meerjarig financieel kader is niet haalbaar maar staat ook nog niet vast. In 2025 komt een commissie van deskundigen met een uitspraak over de financiën 2024 en verder, dus ook met terugwerkende kracht. Besparingen van de Hervormingsagenda zijn ingeboekt terwijl er nog geen akkoord was over de Hervormingsagenda en de maatregelen nog niet ingezet waren. De oploop van de besparing in 2026 is onhaalbaar. De uitgewerkte maatregelen bij de hervormingsagenda Jeugd zijn verder niet of nauwelijks concreet. Concreet zijn tot nu toe vooral kostenverhogende maatregelen genomen vanuit deze Hervormingsagenda zoals afbouw gesloten jeugdhulp, vermindering caseload kindbescherming en AmvB reële prijzen Jeugdhulp. Ook als de maatregelen wel concreet waren is de snelheid in de afname van de kosten veel te optimistisch. De kost gaat ook hier voor de baat uit. Je zult processen moeten aanpassen zodat anders gewerkt wordt en dat kost geld. De baten worden pas vaak jaren later echt zichtbaar. De benodigde aanpassing van de Jeugdwet voor wat betreft reikwijdte blijft vooralsnog uit. Zodoende heeft de gemeente onvoldoende handvatten om jeugdhulp voor lichte gevallen te beperken. Verder is het verdeelmodel Jeugd aangepast wat voor de gemeente Den Haag ook nadelig uitpakt.
Wij zien in Waterland dat landelijke trends ongeveer twee jaar later ook hier zichtbaar zijn. Daardoor verwachten wij niet dat wij de piek in hoeveelheid cliënten en in duurdere aanvragen al gehad hebben. Wij zetten actief in op preventie en collectieve voorzieningen, zijn pilotgemeente voor het toekomstscenario, maar wij verwachten daarmee niet veel zwaardere zorg af te kunnen vangen.
et gaat hier om onderdeel te dekken met maatregelen Hervormingsagenda. In de begroting zijn we er vanuit gegaan dat deze maatregelen geen financieel voordeel opleveren. Een groot deel van de maatregelen is al doorgevoerd, bijvoorbeeld regionaal samenwerken en meer gebruik van Praktijkondersteuner Huisarts.
We zijn afhankelijk van externe factoren waar we geen grip op hebben.
De besparing is die de Hervormingsagenda moet realiseren is van zo een grote omvang, dat het volgens de gemeente niet haalbaar is. Daarnaast zijn we voor veel maatregelen afhankelijk van het Rijk of VNG.
-
Het is een combinatie van factoren waardoor dit niet toereikend is. Stijgende loonkosten, bezuinigingsmaatregelen en het versterken van de sociale basis en lokale teams. Dit vraagt transformatie, extra inzet die bovenop de huidige werkdruk en bezuinigingsmaatregelen niet realistisch is.
De verwachting is dat de problemen in de jeugdhulpsector bij instellingen in de aankomende jaren tot financiële vraagstukken dan wel faillissementen zullen leiden waardoor gemeenten extra inspanningen en kosten dienen te maken om zorg continuïteit te kunnen bieden. Tevens vraagt de beweging van de hervormingsagenda een investering om naar 'de voorkant' te bewegen die niet in de financiële compensatie van het Rijk is opgenomen. Dit in combinatie met het feit dat de effecten van de transitie naar verwachting pas over een aantal jaren een positieve financieel effect sorteren maken zorg over de haalbaarheid van de beschikbare budgetten in relatie tot de hulpvragen en de verantwoordelijkheid daarvoor van gemeenten gebaseerd op de huidige Jeugdwet.
Wij achten het niet haalbaar omdat veel van de maatregelen nog niet uitgewerkt zijn en bovendien implementatietijd nodig hebben. Ondanks dat wordt er wel direct een korting aan gekoppeld.

Nee, dat is voor ons niet haalbaar. De investeringen lopen vooruit op de opbrengsten. Ervaringen vanuit het verleden leren dat de opbrengsten van preventie/koerswijzigingen niet binnen 2 jaar te verwachten zijn en dan is de besparing al opgenomen in de ramingen. De reden dat we B invullen in plaats van C is dat de uitvoering van de Hervormingsagenda vanuit Rijk en VNG nu al uit de pas loopt in de tijd waardoor de uitvoering bij gemeenten ook vertraging oploopt en financiële effecten dus pas later zichtbaar worden.
Het aantal factoren dat hierbij een rol speelt maakt dit vooralsnog geen uitgemaakte zaak.
Onze uitgaven aan jeugdhulp blijven hoger dan de vergoeding die we vanuit het rijk ontvangen.
<ul style="list-style-type: none"> - De landelijke tendens dat steeds meer kinderen/jeugdigen gebruik maken van jeugdzorg. Het kost tijd om deze ontwikkeling eerst tot stilstand te brengen en dan om te buigen naar een dalend aantal jeugdigen dat jeugdzorg nodig heeft. - Onze gezins- en jongerencoaches (medewerkers toegang) proberen zelf al zoveel als mogelijk hulp te verlenen, waardoor de effecten van het inperken van de reikwijdte jeugdwet minder groot zijn dan wanneer toegangsmedewerkers dat niet doen. - We werken al samen op regionale schaal waar het gaat om inkoop en backoffice. Daarin is al een grote mate van efficiency gerealiseerd.
We vragen ons sterk af of de doorvoering van de maatregelen een zodanig positief effect gaan hebben op onze uitgaven op Jeugdhulp. Gelet op de huidige ontwikkelingen omtrent Jeugdhulp, de stijging van het aantal zorgvragen en de toename in complexiteit, verwachten wij niet dat dit haalbaar is.
Het huidige aantal indicaties, het steeds zwaarder worden van ingezette hulp, de korting op de Rijksbijdrage maken het een hele uitdaging. Daar komt bij dat ook de krapte op de arbeidsmarkt maakt dat het lastig is om af te schalen naar voorliggende of goedkopere voorzieningen.
Bepaalde effecten zijn al in het verleden behaald. Denk hierbij bv aan de POH. Dit zal niet tot extra besparingen leiden. Hiernaast spelen autonome ontwikkelingen een rol. Zie onder meer de berichtgeving over de landelijke inzet van jeugdhulp.
We hebben een aantal maatregelen al doorgevoerd waardoor er weinig winst meer te behalen is. Daarbij moeten we fors investeren op preventie. Tegelijkertijd is de verwachting dat vanuit het medische domein meer jeugdigen terechtkomen in het sociaal domein (vanwege de eerder genoemde beweging naar de voorkant vanuit het IZA). Ook hier geldt weer dat het gaat om een cultuurverandering en de lange adem.
Doordat maatregelen reeds zijn doorgevoerd, is verdere financiële besparing niet goed mogelijk. Verdere regionalisering kost daarnaast capaciteit en middelen. Dit weegt niet op tegen kleine financiële voordelen van maatregelen die reeds zijn ingezet.
Budgetten zijn niet voldoende (decentraliseren is niet goedkoper, je maakt toegang laagdrempeliger en dus stijgende kosten). Vraagt om een transformatie in verwachting van zorg en ondersteuningsregelingen.
De kosten van jeugdzorg blijft alleen maar stijgen. Terwijl die uitkering daalt.
Nee, de maatregelen hebben onvoldoende invloed op de zorgvraag.
Toename van complexe en langdurige ondersteuning, bezuinigingen lopen vooruit op de resultaten van de hervormingsagenda.
Dat is niet alleen afhankelijk van de Hervormingsagenda
Er zijn al een aantal maatregelen van de Hervormingsagenda doorgevoerd. Ondanks deze maatregelen zien we de kosten Jeugd nog steeds stijgen.
kosten jeugdzorg blijven stijgen
We zijn ook afhankelijk van besluitvorming door de regering
een aantal maatregelen is afhankelijk van besluitvorming door het Rijk

Toelichting op vraag 6 antwoordkeuze c
c) Het is nog onzeker of dit voor ons haalbaar is
Dit hangt enerzijds af van maatregelen die het Rijk neemt o.a. om de reikwijdte van de (aanspraak op) jeugdhulp te begrenzen, anderzijds is er de constatering dat de maatschappelijke ontwikkelingen zoals o.a. toename en wachtlijsten volwassenen GGZ, toenemende echtscheidingen en onzekerheid over huisvesting en bestaanszekerheid ook zullen leiden tot een toenemend beroep op jeugdhulp.
De Jeugdzorg vraagt om forse uitgaven die op een individuele casus al gauw naar vele tonnen per persoon kunnen gaan. Dit is een forse onzekerheid en belasting van de exploitatie.
Onduidelijk is of de financiële kaders toereikend zijn omdat nog onzeker is of de doelstellingen behaald kunnen worden.

Afhankelijk van Rijks-ontwikkelingen en het kunnen invullen van onze taakstellingen.
Vanwege onvoldoende middelen (geld en personeel)
Zie ook het antwoord op vraag 4. Het is onzeker of de maatregelen die wij inzetten op korte termijn zodanig effect hebben op het volume en de kosten jeugd om binnen het meerjarig financieel kader te blijven, maar de kans dat dit niet zo zal zijn is reëel.
Het is voor De Fryske Marren nog onzeker of dit voor ons haalbaar is. We hebben al veel van de in de Hervormingsagenda genoemde maatregelen doorgevoerd en hebben daarmee al een substantieel deel van de bezuinigingen gerealiseerd. Dat betekent dat het meerjarig financieel kader van de Hervormingsagenda gevolgen zal hebben voor de totale gemeentelijke begroting.
Het is hoogst onzeker of dit haalbaar is. De problematiek groeit, de kosten stijgen en de taakstelling is erg groot. De afgelopen jaren is door een nieuwe wijze van indiceren en casemanagement de autonome kostenstijging (los van loon- en prijsontwikkeling) tot staan gebracht. Onzeker is of het realistisch is te verwachten dat deze trend doorzet en/of doorslaat naar een kostendaling.
Zie ook eerder beantwoordingen m.b.t. bezuinigingstaakstellingen. Onzeker is of meer investering in de toegang uiteindelijk voldoende voordeel oplevert om de bezuinigingen te kunnen realiseren.
Het verleden laat zien dat het voor de gemeente haalbaar is om binnen de gestelde financiële kaders te werken. Echter is het, voor een kleine gemeente erg afhankelijk van externe factoren. Één 'dure' jeugdige kan voor de gemeente het verschil maken in de financiële situatie. Door in te zetten op preventie en sterke lokale team (zoals voorgesteld in de hervormingsagenda) proberen we dit zo veel mogelijk preventief te voorkomen.
Evenals bij de eerdere decentralisatie van de jeugdhulp, verwachten wij niet dat de nieuwe maatregelen afdoende zijn om binnen het financieel kader te blijven.
Op basis van onze huidige meerjarenraming zullen de maatregelen van Hervormingsagenda leiden tot positieve saldi. Echter, zekerheid over de ontwikkeling van de uitgaven die ten laste blijven van de gemeente is er niet.
De uitgaven aan jeugdhulp liggen niet alleen aan de maatregelen die je neemt als gemeente. De zorgvraag vanuit de maatschappij heeft er ook erg veel invloed op, en daar hebben wij als gemeente dan weer minder invloed op. Bovendien hebben wij in Oirschot te maken met een waarschijnlijke toename van inwoners de komende jaren, o.a. vanwege de schaarsprong in de Brainport regio Eindhoven.
De in de HVAJ gestelde doelen zijn uitdagend en het jeugdzorgstelsel complex. Eén van de doelen van onze regionale inkoop van specialistische jeugdhulp (vanaf 1 januari 2023) is dat het jeugdhulpstelsel duurzaam financieel beheersbaar wordt. Door verschillende maatschappelijke en landelijke ontwikkelingen is het op dit moment echter lastig te zeggen of het haalbaar is dat er binnen het meerjarig financieel kader van de Hervormingsagenda gebleven wordt.
Zie ook de voorgaande toelichting op de dubbeling in de voorgestane maatregelen. Wij kunnen nu nog niet beoordelen of de financiële kaders en maatregelen voldoende zijn.
De concrete invulling van maatregelen is nog niet bekend.
Hangt af van de uitwerking van de voorgestelde maatregelen, zowel de daarvoor benodigde wet- en regelgeving als de daadwerkelijke opbrengsten voor de gemeente.
Dit i.v.m. Externe factoren zoals bijvoorbeeld tariefverhogingen
Gezien de huidige onzekere situatie met stijgende tarieven, stijging van het aantal jongeren dat jeugdhulp nodig heeft, de verzwaring van zorg en de daling in de algemene uitkering is het onzeker of dit haalbaar is voor onze gemeente. Geen enkele jeugdige zal bij Eijsden-Margraten in de kou komen te staan als gevolg van financiële tekorten echter dit brengt forse uitdagingen en wellicht pijnlijke keuzes met zich
zie toelichting vraag 5
We hebben daar nog geen zicht op! Zal de komende jaar meer duidelijk worden.
Afhankelijk van de capaciteit die gevraagd wordt om de maatregelen door te kunnen voeren, lukt het om binnen het meerjarig financieel kader van de hervormingsagenda te blijven.
Zoals gezegd heeft onze gemeente al op meerdere fronten de maatregelen uit de hervormingsagenda reeds geïmplementeerd in onze werkwijze. De redenen waardoor de kosten voor jeugdzorg zo sterk stijgen zijn de toegenomen behoefte, de toegenomen complexiteit en de toegenomen prijzen. Deze aspecten zijn voor ons slechts in zeer beperkte mate te beïnvloeden. De oorzaken daarvan zijn in veel gevallen gelegen in de wetgeving, de maatschappelijke veranderingen of Cao-regelingen.
nvt

We verwachten niet dat de problemen van onze gemeente met de specialistische jeugdzorg op korte termijn door de hervormingsagenda zal worden opgelost. Alleen bij het centraliseren van specialistische jeugdzorg naar het Rijk.
Het is nog onzeker of dit voor ons haalbaar is omdat de effecten van de maatregelen nog niet helder zijn.
Geen toelichting ontvangen
Door de complexiteit in de jeugdzorg zijn de maatregelen uit de Hervormingsagenda niet de enige maatregelen/externe ontwikkelingen die van invloed zijn op het financiële kader.
Deels overlappen de maatregelen in de hervormingsagenda met maatregelen die gemeente al eerder heeft genomen. Deze maatregelen zijn al nodig om de stijgende zorgkosten te kunnen dekken. Voor een deel zijn de maatregelen nog onduidelijk en afhankelijk van de stappen die het Rijk nog moet zetten.
In de hele Hervormingsagenda is nog teveel onzeker, er zijn nog teveel uitwerkingsvragen.
In dit stadium is het (nog) niet in te schatten wat de financiële gevolgen van genomen en te nemen maatregelen zullen zijn. Om binnen het financieel kader te blijven is een aanzienlijke verandering t.a.v. de huidige situatie nodig; een stijgende lijn moet omgebogen worden naar een dalende lijn. Op dit moment lijkt het niet realistisch dat op een relatief korte termijn te realiseren. Lokaal hebben we in het verleden al eens een plan van aanpak met maatregelen gemaakt, op basis van een advies van een externe deskundige, om de almaar stijgende kosten terug te dringen. Dat heeft helaas niet het gewenste resultaat gehad. Geheel volgens de landelijke tendens bleven de kosten jeugdhulp stijgen. Kennelijk is één en ander lastig te beïnvloeden.
Zeer onzeker of dit haalbaar is. Zoals ook door de VNG aangegeven zien we in het genoemde besparingspotentieel een aantal bedragen nog als "zeer zacht". Daarnaast zien we een risico van het waterbedeffect waarbij het inperken van de jeugdzorg tot hogere kosten elders gaat leiden. Tot slot zien we diverse autonome ontwikkelingen (zoals recent de forse tariefsverhoging pleegzorg en JR/JP, hoge CAO-ontwikkelingen) die de budgetten continu onder druk zetten.
Hervormingsagenda vraagt nog om verdere uitwerking (landelijk). Dan weten we ook pas in hoeverre alle doelstellingen haalbaar zijn.
We beschikken nog niet over de invulling van de complete set van de hervormingsagenda
x
Van elke maatregel moet je maar afwachten hoe het uitpakt, en of het meetbaar is, dat hebben we inmiddels gezien. Daarnaast zijn uiteindelijke uitgaven van meerdere dingen afhankelijk. Om een zijstraat te noemen, met maatregelen jeugd is armoede en de invloed van armoede op jeugd niet opgelost.
De complexiteit en diversiteit in het sociaal domein is zo groot en de onzekerheid hoe het Rijk (aanvullende) maatregelen uitvoert dat we daar nu geen concreet antwoord op kunnen geven.
Bij de decentralisatie van de Jeugdzorg heeft onze gemeente de invulling van de zorg al strak neergezet. Er zijn zeer bewuste keuzes gemaakt in het aanbod van zorg en de investeringen in het voorveld. Als er bij de hervormingen nu op dezelfde onderdelen wijzigingen worden doorgevoerd, heeft dit weinig effect op onze kostenstructuur. Derhalve stellen wij ons de vraag of het haalbaar is of wij binnen het financiële kader kunnen blijven. Vooral ook omdat we de maatregelen niet los kunnen zien van andere ontwikkelingen (reële kostprijs, CAO-ontwikkelingen etc.).
De doorvoering van de maatregelen moet wel leiden tot dalende zorgkosten. Het is de vraag in hoeverre we de effecten van voorliggende voorzieningen op korte termijn kunnen meten. Vaak heeft dit meer tijd nodig
Dit zal moeten blijken uit de uitwerken van het vast te stellen koersdocument sociaal domein.
De kostenontwikkeling is afhankelijk van de omvang van de zorgvraag en de tarieven die in rekening worden gebracht.
Er is nog veel discussie met aanbieders over het bieden van reële tarieven. Tariefsverhogingen zijn van grote invloed op het financieel kader. Daar komt bij dat we als gemeente Lochem veel maatregelen uit de Hervormingsagenda al hebben doorgevoerd. Verondersteld wordt nu dat door invoering van de maatregelen uitgaven afnemen. Dat effect verwachten wij in de toekomst niet sterk omdat de maatregelen grotendeels al doorgevoerd zijn.
Aangezien de landelijke uitwerking van de maatregelen in de Hervormingsagenda veel vertraging heeft opgelopen is voor ons als gemeente bij veel maatregelen nog onduidelijk hoe deze lokaal hun uitwerking zullen krijgen. Het onlangs vastgestelde implementatieplan biedt hierin ook nog weinig houvast.
In de hele Hervormingsagenda is nog teveel onzeker, er zijn nog teveel uitwerkingsvragen.

<p>Hoewel de inhoudelijke beweging in de HA een goede beweging is, zijn de door het rijk verwachte financiële effecten erg positief ingeschat, en bovendien nog afhankelijk van nader uit te werken rijksbeleid (bijvoorbeeld ten aanzien van de reikwijdte van de jeugdwet), en autonome ontwikkelingen.</p>
<p>We zijn daarvoor afhankelijk van de medewerking van de ketenpartners (zorgaanbieders, Huisartsen, Gecertificeerde Instellingen, Welzijnsorganisatie/Voorliggend Veld). Daarnaast zijn we daarvoor afhankelijk van snelheid waarmee de rijksoverheid in staat is om de aangekondigde wetswijzigingen met betrekking tot de reikwijdte van de jeugdhulp en de overige wijzigingen door te voeren. Ook zullen de aanpassingen slechts ten dele leiden tot kostenbesparingen die meteen (binnen 1 a 2 jaar na doorvoering) zichtbaar zijn.</p>
<p>De gemeente lijkt in een aantal interventies wel effectief, maar de kostendaling die daarmee gerealiseerd wordt, wordt momenteel ruimschoots overstegen door de stijgende kosten van het woonplaatsbeginsel. Ook de kosten per arrangement (als gevolg van indexering) stijgen fors. Daarnaast speelt dat de steeds smaller wordende marges (te smal) voor aanbieders uiteindelijk kunnen leiden tot kostenstijgingen.</p> <p>Dat is ook zichtbaar in huidige landelijke aanpak van de tarieven JB en JR. Daar wordt de ruimte die ontstaat door de maatregelen en de beweging naar voren, gebruikt voor een ingrijpende tariefsverhoging voor de GI's. Dat lijkt daarmee kostenneutraal, maar is het niet in het grotere plaatje (we maken op andere posten meer kosten, daardoor minder maatregelen). Laat staan dat dit leidt tot een kostendaling.</p>
<p>Het blijft een uitdaging om binnen het kader te blijven, omdat er sprake is van open-einde regelingen.</p> <p>Westerwolde heeft een AZC (Ter Apel). Het woonplaatsbeginsel is voor ons een extra last, omdat men verzuimd de woonplaats te wijzigen. Wij hebben hiervoor aandacht gevraagd. Er is begrip..., maar daar hebben wij als Westerwolde genoeg van gekregen, maar waar is de oplossing?..</p>
<p>Het is vooral onzeker of dit haalbaar is. Het zal een lastige opgave worden om de uitgaven terug te dringen. We zien de afgelopen jaren een (forse) stijging binnen jeugdhulp. Het is de vraag of de maatregelen voldoende effect hebben om deze stijging tegen te gaan.</p>
<p>Dat hangt af van de ontwikkelingen en hoe de tussentijdse meting wordt uitgevoerd. We kunnen maatregelen die we al doorgevoerd hebben (en ingeboekt zijn) niet nogmaals doorvoeren/inboeken.</p>
<p>In de hervormingsagenda zitten maatregelen die al voor een deel zijn doorgevoerd en zullen geen extra besparing opleveren. Een ander deel van de maatregelen is gericht op betere samenwerking in de keten. Hiervan zal vooral de cliënt een voordeel van ondervinden, maar zal niet direct een financieel voordeel opleveren. Het kan in het begin zelfs betekenen dat je meer kosten gaat maken. Investerings gaan altijd voor de baten uit. Daarnaast betekenen de maatregelen niet direct een meerjarig voordeel op de kosten voor Jeugd maar hebben vooral een positief maatschappelijk effect.</p>
<p>Nog teveel onzekere factoren om deze vraag concreet te beantwoorden.</p>
<p>Het is onzeker of het haalbaar is, omdat de maatregelen vanuit de Hervormingsagenda en de daarbij behorende kosten en eventuele aanpassing van het budget nog niet bekend zijn.</p>
<p>Binnen het Sociaal Domein is altijd onzekerheid vanwege onder andere het open einde karakter.</p>
<p>zie ook de beantwoording op vraag 5. Als je nog niet weet hoe, is er ook geen antwoord op de vraag, of.</p>
<p>We staan aan het begin van de uitrol van de maatregelen Hervormingsagenda. Het is lastig om effecten in te schatten. Het lijkt financieel lastig te zijn aangezien gemeenten minder gelden ontvangen vanuit het Rijk en we nu al een kanteling financieel zien.</p>
<p>Gezien onze sociale structuur wordt dat een hele uitdaging. Daarnaast ook afhankelijk van de uitkomsten van de hervormingsagenda en wat dat betekent voor de taken van de gemeente in het kader van de jeugdwet.</p>
<p>De rijksmaatregelen om de (inkoop van) zwaardere jeugdzorg te centraliseren zijn nog niet bekend, waardoor het risico van hogere lasten, zoals opgenomen in de paragraaf "Risicobeheersing" van de programmabegroting 2024 blijft bestaan. Tevens zien we de afgelopen jaren een stijging in de kosten t.a.v. de zwaardere jeugdzorg.</p>
<p>Vergoeding van het Rijk is ontoereikend.</p>
<p>Het is op dit moment nog te vroeg hier een uitspraak over te kunnen doen. Het streven de uitgaven voor jeugdhulp binnen het meerjarig financieel kader van de Hervormingsagenda te krijgen is er wel.</p>
<p>Relatie tussen hervormingsagenda in eventuele besparingen niet 1 op 1 te herleiden.</p>
<p>Het is niet onwaarschijnlijk dat de maatregelen in eerste instantie tot hogere kosten leiden. De ingerekende besparingen zijn ambitieus. Het is de vraag of het financiële effect dusdanig groot</p>

zal zijn. Hiervoor zijn we waarschijnlijk ook afhankelijk van de beoogde wetswijziging die pas ingaat als de eerste besparingen al gerealiseerd moeten zijn. Het zal dus uitdagend zijn en het is op dit moment niet zeker of het haalbaar is.
Het hangt sterk af van de verdere uitwerking van de maatregelen die groot en deels regionaal tot stand komen.
Dit geldt o.i. voor alle gemeenten. Het is onduidelijk hoe dit uitpakt.
zie antwoord bij 3b
Het is de vraag wat het uiteindelijke effect van de door te voeren maatregelen zijn, dat valt nu nog niet in te schatten.
Ondanks dat we al een paar jaar bezig zijn in onze regio de jeugdzorg te hervormen, zien we daar nog niet de effecten terug in onze lokale kosten.
Het is onzeker of het haalbaar is voor ons omdat er veel aannames worden gedaan over hoe de besparing tot stand kan komen. Hiernaast zijn we afhankelijk van aanpalende domeinen en ook b.v. CAO stijgingen. Ook moet benoemd worden dat voor gemeenten een verplaatsing plaats vindt van kosten van jeugdhulp naar voorliggende voorzieningen of van jeugdhulp naar publieke gezondheid en/of sociale zaken.
Zie antwoord vraag 5
We houden in onze meerjarenbegroting rekening met de financiële consequenties van de uitkering vanuit het rijk vanwege de Hervormingsagenda. Of dit inderdaad leidt tot lagere uitgaven, zal moeten blijken.
Wij weten nog niet of de op geld te zetten maatregelen ook daadwerkelijk de beoogde kostenbesparingen op gaan leveren. De beoogde besparing ad € 1 miljard structureel hebben wij in de begroting 2024 nog niet op geld gezet. Voor onze gemeente is dit circa € 8,5 miljoen.
onvoldoende inzicht op nu.
Er is voor de jaren 2024 tot en met 2028 een nieuw regionaal beleidskader opgesteld die aansluit bij de landelijke hervormingsagenda jeugd. Het beleidskader vormt een Zuid-Limburgs kader voor het beleid op het gebied van Jeugdhulp en vormt de basis voor het inkoopbeleid op het gebied van Jeugdhulp dat tevens op schaal van Zuid-Limburg wordt vormgegeven en uitgevoerd wordt door centrumgemeente Maastricht. Er ontstaat echter een onzekerheid door de huidige macro- ontwikkelingen en maatschappelijke opgave of het financieel kader toereikend is voor de komende jaren.
Een groot deel van de maatregelen zijn nog onvoldoende uitgewerkt. Daar kunnen we de impact nog niet van inschatten. Zowel inhoudelijk als financieel.
Het is nog onduidelijk of het doorvoeren van de maatregelen in de jeugdzorg in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd de uitgaven binnen het meerjarig financieel kader kunnen houden.
We zien de afgelopen jaren de uitgaven stijgen. Dit is overeenkomstig het landelijke beeld. Het is nog maar de vraag of de mogelijke besparingen die het rijk ons belooft ook daadwerkelijk mogelijk zullen worden en in welke omvang. Zie ook vraag 8. We weten dat investeren in preventie, het anders organiseren van ondersteuning niet gerealiseerd kan worden in een paar jaar. Daarnaast zijn de aantallen wellicht stabiel, maar de kostprijzen blijven stijgen.
In de begroting zijn wij er van uitgegaan dat dit haalbaar is maar het risico is zeer groot dat dit niet haalbaar is. Tegelijkertijd moet het haalbaar zijn omdat er ook krapte is aan BIG geregistreerde professionals. De hervormingsagenda biedt aanknopingspunten om met deze schaarste anders om te gaan.
Dit blijft onzeker door niet uit te sluiten autonome ontwikkelingen binnen de jeugdhulp uitgaven. Ondanks de doorlopende gemeentelijke inspanningen kunnen bijvoorbeeld uitgaven voor de relatief dure residentiële jeugdhulp toch weer gaan oplopen. De verwachting is dat de tarieven jeugdhulp (regionaal en landelijk) blijven stijgen.
Zie vraag 2
Het eerdere genoemde actieplan heeft ertoe geleid dat we al een forse taakstelling hebben kunnen realiseren. Een aantal maatregelen die in de Hervormingsagenda genoemd worden, hebben we reeds met het actieplan ingevoerd. Die besparing kunnen we niet nog een keer realiseren. Daarnaast zal het ook een politieke keuze worden of de bezuiniging in zijn geheel gerealiseerd gaat worden op onze jeugd of dat op andere wijze gevolg kan worden gegeven aan de bezuiniging. En uiteraard speelt daarbij ook mee welke maatregelen en vervolgens financiële gevolgen er verwacht kunnen worden van de wetswijzigingen die door het Rijk worden doorgevoerd.
In ieder geval willen we ervoor zorgdragen dat de jeugdhulp die echt nodig is, kan worden verleend en dat dit geborgd blijft.
Het is op dit moment nog onvoldoende duidelijk voor ons of het gestelde financiële kader toereikend zal zijn.

In het begin kost dit veel extra investeringen, daarnaast is 2026 onzeker.
maar we neigen meer naar niet dan wel op dit moment. Zeker zolang er zoveel onduidelijk blijft.
Beleid en financiële besparingen als gevolg van efficiency moeten nog bij elkaar komen.
Er zijn zoveel meer factoren die de uitgaven binnen Jeugdhulp beïnvloeden dan alleen de maatregelen van de Hervormingsagenda. Het is ook lastig financiële effecten toe te wijzen aan maatregelen van de Hervormingsagenda
Dit is hoogst onzeker. Een aantal maatregelen is zoals hierboven geschetst al doorgevoerd. Andere maatregelen worden onderzocht, waarbij het effect nog niet duidelijk is. Daarnaast worden we met ingang van 2024 opnieuw geconfronteerd met behoorlijke indexeringen, waardoor de druk op jeugdhulp onverminderd hoog blijft.
We verwachten dat de doorvoering van de maatregelen minimaal effect heeft. Dit omdat we een groot deel van de maatregelen (POH Jeugd; doorbraakmethode) al verwerkt hebben in ons Transformatieplan.
Over de hervormingsagenda zijn nog veel vragen en die dient nog nader te worden uitgewerkt. Pas recent is het implementatieplan vastgesteld. Niettemin zijn we op onderdelen al gestart en voldoen we aan een aantal uitgangspunten al als regio. Maar het totaalbeeld ontbreekt nog. Voor een deel van de maatregelen (ruim € 650 miljoen) is er overeenstemming tussen het rijk en de VNG over de mogelijke haalbaarheid van deze maatregelen. Voor de overige € 380 miljoen is de raming van een aantal voornemens en maatregelen met meer onzekerheden omgeven met betrekking tot de opbrengst en uitharding daarvan.
De jeugdhulp zal enger moeten, dus het is erg van belang welke kaders er landelijk gegeven gaan worden. Zolang daar geen duidelijkheid over is kunnen wij niet inschatten hoe realistisch het is voor onze gemeente.
Het is onvoldoende inzichtelijk wat de landelijke maatregelen vertaald naar lokaal financieel voor de individuele gemeenten gaat betekenen.
De besparing op de uitgaven vanuit de Hervormingsagenda is vanaf 2026 ingeboekt. Wij achten het haalbaar om de maatregelen die regionaal en lokaal van toepassing zijn tijdig door te voeren zodat we meerjarig binnen het kader blijven. Wel hangt er veel samen met de landelijke ontwikkelingen, hier is nog onvoldoende duidelijkheid over de haalbaarheid. Omdat de grootste besparingen juist onder rijks verantwoordelijkheid vallen is het voor ons nog onzeker of dit haalbaar is. We zijn daarnaast ook nog in afwachting van het implementatieplan ontwikkeld door VNG met inbreng van diverse gemeenten en vertegenwoordigers van de vijfhoek een (landelijk) implementatieplan. Het plan geeft onder andere inzicht in de stappen die gemeenten en regio's moeten zetten bij de uitvoering van de verschillende maatregelen uit de Hervormingsagenda, en de verschillende afhankelijkheden. Ook brengt het plan de relevante wetgevingstrajecten en tijdspaden in kaart.
Is moeilijk in te schatten.
Onze gemeente heeft mede door de extra middelen jeugdzorg een structureel sluitende begroting in 2024; zonder deze extra middelen zou er geen sluitende begroting zijn. In elk geval is er een fors tekort vanaf begrotingsjaar 2026
Door het inperken van de jeugdwet betekent het niet automatisch dat er geen ondersteuning aan deze kinderen moet worden geleverd. Alles opvangen met Normaliseren is een te gemakkelijke insteek dat vraagt om tijd alvorens resultaat te zien.
DE taakstelling is fors, vooral in combinatie met de taakstelling Rijk.
omdat de "taakstelling" van de Hervormingsagenda voor ons al deels is doorgevoerd bij de berekening van onze uitgaven. Aftopping van de groei van Jeugdhulp, en vanaf 2026 een afname van de kosten. Die is al in de begroting verwerkt als beheersmaatregel.
Recent zien we de kosten voor het maatwerk in de jeugdzorg weer oplopen evenals de wachtlijsten. Hoe deze trend zich gaat ontwikkelen in het licht van de hervormingsagenda geeft ons zorgen en onzekerheid voor de toekomst.
Dit maakt dat er een grote opgave ligt op kostenbeheersing, die scherpe keuzes – zoals neergelegd in de Hervormingsagenda - gaan vragen. Daarnaast bevat de hervormingsagenda een aantal risico's, die buiten onze invloedssfeer liggen. Het realiseren van deze besparingen zal voor het grootste gedeelte op regionale schaal gaan plaatsvinden omdat de jeugdzorg ook op deze schaal is ingekocht en wordt uitgevoerd.
De begroting is structureel sluitend gemaakt, dankzij een combinatie van de extra middelen Jeugdzorg in 2024, het inzetten van een bestemmingsreserve, en het starten met een maatregelenpakket om de groei van de zorguitgaven af te remmen. De concrete invulling van het maatregelenpakket is nog onderhanden werk, en de effectiviteit van de maatregelen is niet

op voorhand zeker. Voor 2024 en verder is in de begroting een stelpost opgenomen met veronderstelde extra rijksbijdragen Wmo. In het voorjaar van 2024 zal moeten worden gezien of het lukt binnen de budgettaire kaders te blijven, al dan niet met behulp van aanvullende maatregelen.
Het is nog onzeker of dit voor ons haalbaar is. In 2023 is het programma Kiezen voor Kansen vastgesteld, waarvan het beheersen van de uitgaven op jeugdhulp onderdeel van is.
Onze meerjarenraming laat vanaf 2026 een fikse tekort zien. We zetten alle zeilen bij om de uitgaven in balans te brengen met onze inkomsten. De vraag of dit wel of niet lukt is van vele factoren afhankelijk. Het is op dit moment nog niet te zeggen of dit haalbaar is.
Dit hangt enerzijds af van maatregelen die het Rijk neemt o.a. om de reikwijdte van de (aanspraak op) jeugdhulp te begrenzen, anderzijds is er de constatering dat de maatschappelijke ontwikkelingen zoals o.a. toename en wachtlijsten volwassenen GGZ, toenemende echtscheidingen en onzekerheid over huisvesting en bestaanszekerheid ook zullen leiden tot een toenemend beroep op jeugdhulp.
Op dit moment te weinig zekerheden om hier een passende uitspraak over te doen.
Het is nog onduidelijk wat de toekomstige specifieke uitgaven worden, dus dit is vooraf moeilijk te zeggen.
We zijn nog maar net gestart waardoor we op dit moment niet weten of het haalbaar is. Maar wij hebben wel onze twijfels bij de haalbaarheid van de besparingen en de planning.
Uitkomst afhankelijk van de keuzes die nog gemaakt moeten worden. Zie ook vraag 5.
Dit is nog onzeker
Dit wordt op dit moment allemaal in kaart gebracht.
Zelfs met de maatregelen van de hervormingsagenda zijn er uitgaven die niet te beïnvloeden zijn; bijv. verhuizing van gezin met kinderen met zware zorgbehoefte.
Het is nog onzeker of, en welk effect, de maatregelen zullen hebben.
Vanwege de onzekerheid over de kaders.
Aangezien nog niet alle maatregelen volledig geconcretiseerd voor onze gemeente zijn, is nog onduidelijk of we met de implementatie binnen het financieel kader blijven. We vinden dit hoogst onzeker, aangezien we wel al meerdere maatregelen hebben doorgevoerd en deze al in het oude financieel kader verwerkt zijn, hier kunnen we dus niet opnieuw besparingen mee realiseren.
Binnen de algemene uitkering is niet meer te herleiden wat de inkomsten zijn sec voor jeugdzorg. Daardoor wordt het lastig om te beoordelen of de uitgaven niet hoger zijn dan de inkomsten. Daarnaast is nu nog niet exact bekend wat de maatregelen zullen zijn en hoe deze uitgevoerd moeten worden.
Op dit moment kan hier nog geen zekerheid over worden gegeven.
Momenteel is er voldoende jeugdbudget beschikbaar. De financiële effecten van de hervormingsagenda vinden we onzeker.
Er is (ism andere gemeenten in de regio) gestart met uitwerken van de maatregelen. Hoe en of dit financieel haalbaar is, is op dit moment nog niet bekend.
Gezien de toeloop (mede na corona) blijft dit een uitdaging.
Als de reikwijdte van de jeugdzorg inderdaad echt wordt ingeperkt en we krijgen dat vergoed van het rijk dan kunnen we mogelijk wel binnen de kaders blijven. Maar ... Spitst deze vraag zich toe op het deel waarover we een verplichting hebben of over het totale geheel van jeugdpreventie en jeugdzorg? Want als je wil doen wat de hervormingsagenda vraagt, zul je eerst moeten investeren in de preventie om daar vervolgens mogelijk aan de 'achterkant' minder jeugdzorg te hoeven inzetten. En dan nog laat de preventie zich nooit 1-op-1-vertalen in mogelijke besparingen op de jeugdzorg.
Mede afhankelijk van eventueel (geheel of gedeeltelijk) doorrekenen van de indexatie op het financieel kader en van de snelheid waarmee we de instroom kunnen terugbrengen en de uitstroom kunnen bevorderen.
invloed externe ontwikkelingen
De kosten zijn afhankelijk van het aantal en soort toewijzingen in de jeugdzorg.
We hebben invloed op een deel van de jeugdzorg. Een significant deel komt bij ons terecht via andere verwijzers (gecertificeerde instellingen, maatregelen van de rechter, etc.). Dit zijn vaak dure trajecten, met als gevolg dat we meerder keren de begroting naar boven hebben moeten bijstellen.
Tot nu toe zijn de kosten jeugdhulp niet te voorspellen. Dit is niet anders door de komst van de Hervormingsagenda.

Het herbezinningstraject zal duidelijk maken of dit voor ons haalbaar is
Interne besluitvorming over de uitvoering van de Hervormingagenda moet nog plaatsvinden.
Rekening houdend met de onzekere toekomst.
In het verleden is gebleken dat ondanks getroffen maatregelen het niet mogelijk was om binnen het meerjarig financieel kader te blijven. Daarnaast zijn de financiële en inhoudelijke effecten van de hervormingsagenda niet duidelijk.
Nee, we krijgen geen structurele middelen, dat maakt veel onzeker. Daarnaast wordt verwacht het in de toekomst goedkoper te kunnen, ofwel bezuinigen. Alles is duurder geworden door de inflatie, daarnaast geldt dat de complexe jeugdzaken met enorme kosten gemoeid gaan. Met minder middelen het goedkoper gaan doen is zeer onrealistisch
Vooralsnog gaan wij er als gemeente vanuit dat het haalbaar is om met doorvoering van de maatregelen binnen het meerjarig financieel kader te blijven. Omdat de uitwerking van deze maatregelen zich nog in een vroegtijdig stadium bevindt houden we hier een bepaalde mate van onzekerheid.
nog onzeker
geen inzicht in op dit moment
We weten niet hoe de toekomst eruit ziet
-
antwoord c is van toepassing
zie 5
.
?
Het financieel kader van de hervormingsagenda is vanwege de onzekerheid en het uitstel in tijd, voor ons minder belangrijk dan het de gemeentelijke financiële kaders. Wij hebben een structureel sluitende meerjarenbegroting.
Streven is wel om binnen het meerjarig financieel kader van de Hervormingsagenda te blijven. De concrete uitvoering is echter nog niet vastgesteld.
Zoals eerder aangegeven zien we sinds 2025 een stijging van de uitgaven ondanks stabiele cliëntaantallen. Daarom is de vraag of de maatregelen uit de hervormingsagenda wel het gewenste resultaat bereiken mede omdat veel van die maatregelen in onze gemeente / regio al toegepast worden.
onzeker
We hebben al veel maatregelen uit de Hervormingsagenda doorgevoerd. Daarnaast hangt het er onder andere ook sterk vanaf of er landelijk nieuwe wetgeving komt met betrekking tot de reikwijdte van jeugdhulp. Zaken als volumeontwikkeling bijvoorbeeld zijn ook moeilijk te voorspellen.
Dit is sterk afhankelijk van de groep "dure cliënten" waar je geen invloed op hebt.
-
De kleinschaligheid van onze gemeente brengt met zich dat enkele (financieel) 'zware casussen' een grote invloed hebben op het kostenniveau. Dit is echter lastig in te schatten.
lastig te beantwoorden
Mede gezien de noodzakelijke hoge investeringen, die vooraf gaan aan de haalbaarheid van voorgestelde bezuinigingen, verwachten wij dat het niet haalbaar is in relatie tot de aangekondigde bezuiniging die gepaard gaat met het introduceren van de Hervormingsagenda. Het inrichten van de 'ver'nieuw(de) structuur is een grote opgave, die tijd en middelen kost. Ook maken wij ons grote zorgen om de structurele (toekomstige) kosten die gemoeid zijn met het opvangen van de 'complexe' jongeren in kleinschalige residentiële zorg en de afbouw van jeugdzorgplus.
Gelet op de huidige indexeringen is het nog onzeker of we binnen de budgetten kunnen blijven. Aan de hervormingsagenda is ook een besparingspotentieel gekoppeld, onzeker is of dit realistisch is voor de Gemeente Beek.
enkele zijn of worden uitgevoerd. Periode loopt tot 2028
Er is nog geen beeld bij de (extra) investeringen en de mogelijke besparingen op de lange termijn.
Wij gaan dit nog nauwkeuriger in beeld brengen

Dat hangt grotendeels of van de maatregelen die op rijksniveau liggen en kostenbesparend doorwerken naar onze gemeente.
.
Op dit moment onvoldoende informatie beschikbaar.
zie vorig antwoord. Bijsturingmogelijkheden van een kleine gemeente zijn beperkt. We liften mee op landelijke ontwikkelingen en regionale acties. Onduidelijk is of dit toereikend zal zijn.

Vraag 7

Rijk en VNG hebben afspraken gemaakt over extra middelen voor jeugdzorg in 2024 á € 1,4 miljard. In hoeverre helpen de extra middelen jeugdzorg om een structureel sluitende begroting te kunnen opstellen voor het jaar 2024?

Toelichting op vraag 7 antwoordkeuze a
a) Onze gemeente had ook zonder de extra middelen jeugdzorg een structureel sluitende begroting in 2024.
Wel moet de relatie gelegd worden met de meerjarig oplopende bezuinigingsopdracht waarmee we nog aan de slag gaan.
2024 en 2025 waren zonder de extra middelen ook sluitend geweest. Het gat in 2026 e.v. zou echter behoorlijk vergroot zijn.
Het betreft dan een structureel sluitende begroting als totaal. Niet een structureel sluitende begroting voor enkel jeugdzorg.
Structureel sluitend in de zin dat we de eerder voorziene toevoegingen aan de algemene reserve moeten aanpassen (temporiseren) en daardoor een positief begrotingssaldo realiseren.
Structureel sluitend in 2024 maar vanaf 2026 hadden we een groot probleem gehad zonder die middelen
Voor 2024 sluit de begroting wel maar vanaf 2026 niet

Toelichting op vraag 7 antwoordkeuze b
b) Onze gemeente heeft mede door de extra middelen jeugdzorg een structureel sluitende begroting in 2024; zonder deze extra middelen zou er geen sluitende begroting zijn.
maar ook mede een verhoging van de OZB.
Naast deze extra middelen is het door het doorvoeren van enkele andere maatregelen gelukt om in 2024 (en 2025) een sluitende begroting op te stellen.
Aanvullend is een bijdrage uit de Algemene reserve benodigd.
nvt
Anders had op andere beleidsterreinen bezuinigd moeten worden.
een structureel sluitende begroting mede door een stelpost (1,5 mln) op sociaal domein.
De vastgestelde begroting is sluitend in 2024. Door de ontwikkelingen van de tarieven van zorgaanbieders (fors hoger dan de inflatiecorrectie) is dat niet meer realistisch.
Vanaf 2026 hebben wij 1,2 mln. Vanuit de incidentele middelen Jeugd opgenomen als stelpost. Mede hierdoor is onze begroting meerjarig sluitend.
deze inkomst was absoluut een must om 2024 sluitend te krijgen
Het heeft zeker meegeholpen.
Wij volgen hierin het advies van de VNG en de financieel toezichthouder.
deze inkomst was absoluut een must om 2024 sluitend te krijgen
.
-
Door het inzetten van deze middelen kunnen wij de gemeenteraad een sluitende begroting presenteren. Wij hebben deze middelen beschouwd als 'algemene dekkingsmiddelen', aangezien we hiervoor veel geïnvesteerd hebben in het sociaal domein vanuit onze eigen middelen. Dit ging ten koste van onze andere beleidsvelden, vanwege forse bezuinigingsopgaven.
Dat verschilt in hoeverre de financiële gevolgen heeft op onze GR.

zijn wel extra heroverwegingen nog nodig geweest.

Toelichting op vraag 7 antwoordkeuze c

- c) Met de extra middelen jeugdzorg heeft onze gemeente nog steeds geen structureel sluitende begroting in 2024

Geen van de antwoorden zijn goed.

Als gemeente zijn wij al jaren genoodzaakt meer middelen uit te geven aan de jeugdzorg dan we ontvangen van het Rijk. 'Extra middelen' impliceert dat er sprake is van 'aanvullend' en dat is niet zo. Het is een incidentele compensatie van middelen die wij sinds 2015 jaarlijks tekort komen om de Jeugdwet uit te voeren. Er wordt nu slechts incidenteel een bijdrage gedaan in de tekortschietende middelen. De tekorten die wij als gemeenten vanaf 2015 hebben gehad als gevolg van de Jeugdwet zijn niet bezuinigd op de jeugdzorg zelf maar opgevangen door bezuinigingen, lastenverhogingen en bijstelling van ambities op andere beleidsterreinen. Feitelijk komt de bijdrage ten gunste van de Jeugdzorg en kunnen algemene middelen incidenteel en deels ingezet worden voor reparatie van eerdere bezuinigingen elders. De door u genoemde extra middelen jeugd zijn gebaseerd op een gedateerd kostenniveau. Bij deze middelen is geen rekening gehouden met de autonome ontwikkelingen die zich na de uitspraak van de commissie van wijzen hebben voorgedaan. De gemeente heeft een sluitende begroting gepresenteerd met structurele maatregelen in het vooruitzicht gekoppeld aan het scenario van 'hoop'. Maatregelen/activiteiten welke voor 2 jaar incidenteel gehonoreerd zijn en waarop bezuinigd gaat worden indien er geen structureel aanvullende middelen komen. Hoewel wij een sluitende begroting hebben beantwoordt wij uw vraag, zoals u die éénzijdig stelt, als niet sluitend. Dat heeft te maken met uw bijzondere vraagstelling.

Geen verdere onderbouwing aangeleverd. Deze informatie is niet voor de deadline beschikbaar.

Cf tot nu toe toegekende bedragen in Kerkrade en prognose. Dat kan anders zijn dan toekenning Rijk.

Opm: structureel betekent 2024 en verder, terwijl dat blijkbaar niet de strekking van de vraag is. Dit is tegenstrijdig.

jaarschijf 2024 sluit overall wel maar de stijging van de kosten jeugdhulp worden afgedekt in het collectief van de begroting. in 2026 en 2027 stijgen de kosten jeughulp door en in combinatie met de twee rvijnjaren levert dat geen sluitende meerjarenramingen meer op

Om meerdere oorzaken moest er alsnog bezuinigd worden (inflatie, gemeentefonds, jeugdzorg, verbonden partijen).

Draagt bij aan het tekort, maar niet in voldoende mate.

vanaf 2026 problemen ondanks opgenomen stelpost jeugdzorg structureel

We zijn voornamelijk uitgegaan van € 3 mld aan extra middelen

Ondanks deze gelden hebben we toch diverse 'noodgrepen' moeten doen om tot een sluitende begroting te komen.

Wij hebben binnen andere beleidsterreinen ruimte moeten vinden om de extra uitgaven binnen het sociaal domein op te vangen.

Uit de extra middelen worden ook weer grepen gedaan om de uitvoeringsagenda Jeugd te bekostigen. We reserveren deze middelen om een ingroeipad te kunnen hanteren om maatregelen te laten ingroeien.

Vraag 8

Heeft uw gemeente in de meerjarenraming rekening gehouden met de extra besparing in het jeugddomein die is opgenomen in het Coalitieakkoord?

Toelichting op vraag 8 antwoordkeuze a

- a) Nee onze gemeente heeft geen rekening gehouden met een aanvullende besparing in de meerjarenraming.

Deze aanvullende besparing is "neutraal" verwerkt. Dus naar de verlaging van de beschikbare middelen voor jeugdzorg wordt ook uitgegaan van een verlaging van de kosten voor maatregelen van het Rijk. Als het Rijk niet met maatregelen komt, dan kunnen we de stelpost ook niet invullen en leidt dit tot een fors tekort op onze begroting van dezelfde omvang.

Conform lijn provincie.

Budgetneutraal verwerkt in onze begroting
Voor jeugd gaan wij uit van de begroting van de GGD/ inkoopbureau jeugdzorg Zeeland. Hier is meerjarig geen besparing opgenomen.
zie antwoord vraag 6
Bij de beantwoording van bovenstaande vraag gaan wij ervan uit dat uw vraag is of we als gemeente zelfstandig bezuinigingen inzetten om deze korting te realiseren. In dat geval is het antwoord nee (optie a), wij rekenen hier echt op een rijks invulling van de bezuiniging door bijvoorbeeld een eigen bijdrage of het beperken van de reikwijdte van de Jeugdwet. Wel hebben wij de besparing (conform richtlijnen van de toezichthouder voor verwerking) volledig in onze begroting verwerkt.
De besparing uit het coalitieakkoord is budgettair neutraal verwerkt omdat het risico voor het rijk is. De korting op de algemene uitkering zal gecompenseerd moeten worden door lagere lasten jeugdhulp of inkomsten jeugdhulp uit eigen bijdrage bij gemeenten.
eerst zien, dan geloven
Voor de uitvoering in het Jeugd domein wordt geen rekening gehouden met een aanvullende besparing. Wij richten de lastenkant van de begroting in op de benodigde en geschatte inzet, op basis waarvan de kosten worden opgenomen.
Alleen met de aflopende rijksbijdragen.
Wij volgen wat is opgenomen in de circulaire van het Rijk.
De dienst SoZaWe heeft bij de ramingen hiermee al rekening gehouden.
Boter bij de vis... Wij geloven niet dat het Rijk dit gaat realiseren.
het standpunt is dat het rijk maatregelen neemt (regionaal).

Toelichting op vraag 8 antwoordkeuze b
b) Ja, onze gemeente heeft rekening gehouden met deze aanvullende besparing in de meerjarenraming, maar niet voor het volledige bedrag per jaar.
Deels verwerkt in cijfermatige zin omdat maatregelen nog onvoldoende concreet en helder zijn. Zeer onduidelijk op welke wijze dit aangetoond gaat worden ic realistische beoordelingscriteria zijn nog niet voorhanden. Eerdere toezeggingen en afspraken zijn onvoldoende nagekomen. Er zijn wel maatregelen/activiteiten in de begroting opgenomen gekoppeld aan het scenario van 'hoop'. Met andere woorden: indien de hervormingsagenda of afspraken met het Rijk leiden tot aanvullende middelen of dat maatregelen wel het beoogde effect hebben zullen de benoemde maatregelen en activiteiten als eerste in de begroting worden opgenomen en uitgevoerd worden.
Weten we niet zeker
Besparingen op de uitgaven zijn voor een deel al meegenomen in de begroting 2024. Verschillende processen lopen inmiddels al zoals de richtlijnen in de hervormingsagenda voorschrijven. In 2024 wordt de hervormingsagenda Jeugd verder uitgewerkt en krijgen we nog beter inzicht in <u>aanvullende besparingen die we in de (toekomstige) begroting kunnen opnemen</u> .
We zijn uitgegaan van een percentage van 75% (zie p. 55 in onze begroting voor 2023).
Ja, onze gemeente heeft rekening gehouden met deze aanvullende besparing in de meerjarenraming, maar niet voor het volledige bedrag per jaar.
Om eerder genoemde redenen twijfelen we aan de haalbaarheid van de besparingen uit de Hervormingsagenda en hebben dus ook maar een deel van de aanvullende besparingen opgenomen.

Toelichting op vraag 8 antwoordkeuze c
c) Ja, onze gemeente heeft rekening gehouden met deze aanvullende besparing in de meerjarenraming voor het volledige bedrag per jaar.
we hebben deze besparing conform de richtlijnen van de provincie verwerkt in onze begroting.
Ja, impliciet binnen de taakstellende bezuinigingsopdracht
Conform de adviezen van VNG en Provincie
Conform aanwijzingen provincie Limburg.

Toegepaste korting vanuit financiën 2025 2 mln, 2026 2 mln en 2027 1,5 mln (75%) cf meicirculaire.
zie antwoord
Nvt
Het rijk heeft de besparing enkel in 2025 doorgevoerd in de algemene uitkering. Onze gemeente heeft dit opgenomen als incidentele taakstelling in 2025 op het sociaal domein, maar deze is nog niet door het Rijk ingevuld. We hebben ook geen zicht op welke maatregelen het Rijk gaat nemen om deze besparing te realiseren. Voor de jaren 2026 en 2027 is de extra besparing niet verwerkt in de meerjarenraming.
Maar wel met een evengrootte taakstelling hiertegenover
Ja, de nog te ontvangen middelen Jeugd 2026 e.v. (inclusief besparingen) vallen hoger uit dan de geraamde stelpost van 1.2 mln.
Omdat het een Rijksverantwoordelijkheid is hebben we deze besparing in de begroting opgenomen.
We hebben de korting op de gemeentefondsuitkering budget neutraal verwerkt c.q. hiervoor een "stelpost" nog nader in te vullen bezuinigingen opgenomen. Ook hierin volgen we het advies van VNG.
Uitwerking mede op basis van het GTK vanuit de provincie en aanwijzingen bureau PAUW.
Wij hebben rekening gehouden met een verlaging van de baten vanwege de bezuinigingsopgaven die het Rijk voor zijn rekening neemt. We hebben geen rekening gehouden met de lager te ramen uitgaven, omdat wij dit risico te groot vonden.
Budgettair neutraal geraamd. Maar afwachten of dat realiseerbaar is.

Vraag 9

Verwacht uw gemeente dat komende jaren significante ingrepen nodig zijn omdat uw gemeente een forse kostenstijging voorziet in de Wmo (algemene voorzieningen)?

Toelichting op vraag 9 antwoordkeuze a
a) Nee, onze gemeente voorziet geen forse kostenstijging in Wmo algemene voorzieningen, of heeft mogelijkheden om die op te kunnen vangen
We hebben in onze begroting voor 2024 al rekening gehouden met extra kostenstijgingen voor de WMO, bovenop de reguliere indexatie die we hanteren voor onze begroting (zie eerder antwoord over tekort schietende indexatie via het Gemeentefonds).
Wij hebben op dit moment geen concrete aanwijzingen dat de kosten voor algemene Wmo-voorzieningen dusdanig zullen stijgen dat significante ingrepen nodig zijn. Dat neemt niet weg dat we wel fors oplopende kosten voorzien als gevolg van prijsstijgingen
Binnen de gemeente Tilburg hebben we geen Wmo voorzieningen die als algemene voorziening wordt aangeboden; alle Wmo voorzieningen zijn maatwerkvoorzieningen.
Op langere termijn verwachten wij wel financiële uitdagingen door een vergrijzende samenleving.
We hebben via een aanbesteding juist de kosten weten te beperken. Door de vergrijzing van de stad zullen de kosten wel gaan toenemen. Dit leidt tot nu toe nog niet tot financiële problemen
Combinatie van A en D: Vooralsnog zien wij geen significante stijging in het voorveld (Welzijn). Vanwege het feit dat er in 2024 wordt gewerkt aan een nieuwe Integrale Visie Sociaal Domein en deze in 2025 in uitvoering gaat kan dit nieuwe beleidskader en herziene beleidsdoelstellingen wellicht aanleiding geven voor extra financiële middelen.
A+B, als gevolg van de loonontwikkeling Wmo worden kostenstijgingen verwacht die vooralsnog opgevangen kunnen worden
Onze voorspellingen zijn gebaseerd op basis van het volume 2022 van het landelijke WMO-voorspelmodel van de VNG
Wij voorzien forse prijsstijgingen (soms wel met 10%) maar hebben dat ingecalculeerd in onze begroting voor 2024. Wel voorzien we volumestijgingen de komende jaren die op langere termijn tot ingrepen zouden kunnen leiden.
wel een stijgende tendens in kosten te zien maar niet significant
nvt hebben beperkte algemene voorzieningen

Toelichting op vraag 9 antwoordkeuze b

b) Ja, door prijsstijgingen
Volumestijging stabiliseert hopelijk wanneer per 1 januari 2025 (of 2026, dat is nog niet duidelijk) de eigen bijdrage voor Wmo weer wordt ingevoerd.
We voorzien een algehele prijsstijging voor Wmo algemene voorzieningen en subsidies in bredere zin (gericht op laagdrempelige voorzieningen in wijken en dorpen). Dit is op basis van de prijsontwikkelingen in het Sociaal Domein in de afgelopen twee jaar (o.a. hogere energielasten voor vrijwilligersorganisaties die laagdrempelige ondersteuning bieden aan kwetsbare inwoners).

Toelichting op vraag 9 antwoordkeuze c c) Ja, door volumestijging
Wij zien een toenemende vergrijzing, die een opwaartse druk geeft op de WMO uitgaven.
Vergrijzing gaat steeds meer een rol spelen in de Wmo.
vergrijzing

Toelichting op vraag 9 antwoordkeuze d d) Ja, door zowel prijs- als volumestijgingen.
Wij voorzien in 2024 flinke kostenstijgingen vooral als gevolg van loonstijgingen breed in de zorg/ondersteuning. Daarnaast hebben ook de prijsstijgingen in materialen effect op de kosten. Verder blijven we geconfronteerd worden met kostenstijging als gevolg van vergrijzing en het langdurig thuiswonen, terugdringen van WLZ zorg. Tevens de stijging van complexe problematiek van inwoners, dak- en thuislozen etc vraagt extra inspanning/kosten. En dat ook in relatie met de passende woonproblematiek
We gaan het aantal Wmo algemene voorzieningen uitbouwen. Dit hopen we in 2024 al meer van de grond te krijgen. We hebben in 2022 de Wmo begeleiding opnieuw aanbesteed en daarin hebben we vooral de focus gelegd op het versterken van de sociale basis en partnerschap. Ook met IZA en GALA verwacht ik de nodige concrete ontwikkelingen binnen algemene voorzieningen.
Door prijsstijging van de algemene voorzieningen lopen de kosten op en bovendien willen we dat er meer mensen gebruik gaan maken van de algemene voorzieningen. Dit bemoeilijkt de taakstellende bezuinigingsopdracht.
De gemeente verwacht ook een kostenstijging voor de algemene voorzieningen, omdat we meer voorzieningen uit de WMO lokaal willen inzetten als algemene voorziening. Hierin loopt in 2024 een pilot.
Geen verdere onderbouwing aangeleverd. Deze informatie is niet voor de deadline beschikbaar.
De kosten blijven stijgen in het sociaal domein. En de compensatie d.m.v. het accres is hiervoor niet toereikend.
De prijzen staan onder druk, hoge inflaties worden doorberekend in cao's en producttarieven. Daarnaast is de vergrijzing in de gemeente Nueneen hoger dan het landelijk gemiddelde wat betekent dat de kans zeer groot is dat de uitgaven aan Wmo gaan stijgen.
nvt
Wij voorzien dit onder andere als gevolg van cao-ontwikkelingen, het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen en de ontwikkelingen in de gezondheidszorg (ouderen en ggz: verschuiving clientstromen van medisch naar sociaal domein). Daarnaast zien we toename van de complexiteit en als gevolg daarvan meer (samengestelde indicaties) en een verhoging van de personele capaciteit, zowel bij aanbieders als bij eigen gemeentelijke consultants.
We blijven het voorliggend veld versterken om zo te voorkomen dat inwoners gebruik maken van maatwerkvoorzieningen. Het volume gaat omhoog vanwege extramuralisering en dubbele vergrijzing en stijging van complexiteit van de doelgroepen. Ook zijn er flinke opeenvolgende loonstijgingen in Welzijn.
De kosten voor algemene voorzieningen nemen toe door loon- en prijsstijging en de dubbele vergrijzing (mensen worden steeds ouder en de groep ouderen wordt steeds groter).
Prijsstijgingen door o.a. CAO ontwikkelingen en energiekosten. Volumestijgingen door o.a. vergrijzing en verschuiving zorgkosten (van maatwerk naar algemeen).

<p>Ja, zonder ingrepen voorzien we forse volumestijgingen in de Wmo als gevolg van de demografische ontwikkelingen en de (verder) toenemende complexiteit van de samenleving. Daarnaast wordt het sociaal domein gezien als oplossingsrichting voor een deel van de wachtlijst in de Zorgverzekeringswet (m.n. de SGGZ) en de (onhoudbare) volumeontwikkeling in de Wlz. Deze landelijke ontwikkeling zorgt voor een extra druk op zowel de maatwerkvoorzieningen, als de algemene voorzieningen in het sociaal domein.</p>
<p>Veel van de algemene voorzieningen worden drukker bezocht, daarbij krijgen deze voorzieningen te maken met kostenstijgingen. Wanneer we op deze voorzieningen moeten gaan besparen kan dit betekenen dat voorzieningen in de wijk moeten stoppen of sluiten. Denk hierbij aan activiteiten in buurthuizen, boodschappendiensten en maaltijdservice.</p>
<p>Ielystad is een groeigemeente en houdt rekening met een forse stijging van gebruik van WMO faciliteiten. Via de algemene uitkering zou die stijging moeten kunnen worden opgevangen maar de vraag is of het gebruik niet sneller stijgt dan de compensatie via de algemene uitkering. Daarnaast liggen de prijsstijgingen in het sociaal domein significant hoger dan gemiddelde inflatiecijfers.</p>
<p>Zie ook toelichting vraag 2 bij onderdeel b</p>
<p>De subsidie aanvragen zijn fors gestegen (door loon- en prijsstijgingen). Door vergrijzing zal de druk op de WMO ook toenemen.</p>
<p>Nvt</p>
<p>We verwachten wel degelijk prijs- en volumestijgingen, en hiervoor zijn ingrepen nodig maar deze zijn vooralsnog niet groot of significant.</p>
<p>loon en prijs-spiraal... en vergrijzing.</p>
<p>De algemene voorzieningen zijn voor ons het voorportaal van de maatwerkvoorzieningen. Als gemeente willen we dus blijven investeren in de voorliggende/algemene voorzieningen, ook om daarmee de groei van de maatwerkvoorzieningen af te remmen. Idealiter betekent een investering in de algemene voorzieningen een besparing op maatwerk. Maar die besparing op maatwerk betekent op dit moment alleen maar een afvlakking van de enorme groei. Waardoor er ook geen 'businessmodel' meer is om de besparingen op maatwerk in te zetten op voorliggende voorzieningen. Met behulp van tijdelijke financieringsbronnen als IZA en GALA proberen we dit nu incidenteel op te lossen. Maar we zien de vraag naar algemene voorzieningen nog steeds toenemen, mede dankzij alle ontwikkelingen waarbij WLZ, huisartsen en GGZ sneller en eerder 'afschalen' naar algemene voorzieningen. Daarnaast zien we dat complexiteit van vragen en problematiek nog steeds toeneemt, zowel bij de algemene voorzieningen als bij de maatwerkvoorzieningen.</p>
<p>We zien nu al een prijsstijging binnen de algemene voorzieningen omdat we over zijn gegaan van indexatie op basis van de ova-index. Daarnaast zien we dat de problematiek in de wijken toeneemt waardoor we meer en meer moeten inzetten op preventie. Denk aan OKO, extra inzet preventiemedewerkers, extra inzet Brukske, the B enz.</p>
<p>We verwachten de komende jaren ingrepen zowel op gebied van prijsstijgingen als ook volume stijgingen. Ook bij de algemene voorzieningen worden de kosten hoger, denk aan bijvoorbeeld de energie kosten. Daarnaast ook de stijgingen in volume door de vergrijzing.</p>
<p>Mede door de nieuwe aanbestedingen van HbH en begeleiding stijgen de tarieven, met name door stijgende loonkosten. Daarnaast is er door de vergrijzing en het landelijke beleid van zo lang mogelijk thuis blijven wonen sprake van een constante stijging in ondersteuningsvragen</p>
<p>Of er in onze gemeente significante ingrepen nodig zijn voor deze prijs-/volumestijgingen hangt af van de mate van compensatie hiervoor vanuit het rijk (algemene uitkering)</p>
<p>m.n. op algemeen maatschappelijk werk en cliëntondersteuning zien we nu al een toename in aantallen en prijs. De verwachting is dat dit verder zal stijgen door (de reeds eerder gemaakte opmerkingen t.a.v.) het IZA.</p>
<p>Er lopen momenteel onderzoeken om te kijken hoe en wat we hierin kunnen bijsturen.</p>
<p>Of er in onze gemeente significante ingrepen nodig zijn voor deze prijs-/volumestijgingen hangt af van de mate van compensatie hiervoor vanuit het rijk (algemene uitkering)</p>
<p>Laren is een vergrijzend dorp waar men de weg naar de WMO-voorzieningen goed weet te vinden.</p>
<p>Als met het begrip Wmo-algemene voorzieningen alles wordt bedoeld dat niet onder de Wmo-maatwerkvoorzieningen valt, maar onder de basisvoorzieningen zoals welzijn en algemeen maatschappelijk werk, dan zien wij een verschuiving van geïndiceerde zorg naar algemene voorzieningen. Het inrichten van deze algemene voorzieningen kost geld (capaciteit, ontwikkel- / innovatiemiddelen, en coördinatie vanuit het welzijn). Door de krapte op de arbeidsmarkt en in relatie met de beschikbare middelen, zoeken we naar mogelijkheden om meer in algemene voorzieningen op te vangen. Meer hulp bieden met minder mensen.</p>

Onzeker hoe de volume-, loon- en prijsontwikkelingen verder gaan lopen

Vraag 10

Verwacht uw gemeente dat komende jaren significante ingrepen nodig zijn omdat uw gemeente een forse kostenstijging voorziet in de Wmo (maatwerkvoorzieningen)?

Toelichting op vraag 10 antwoordkeuze a

- a) Nee, onze gemeente voorziet geen forse kostenstijging in Wmo maatwerkvoorzieningen, of heeft mogelijkheden om die op te kunnen vangen

We verwachten een jaarlijkse stijging met name door een stijging in volume, maar ook jaarlijkse prijsindexatie. We hebben de jaarlijkse stijging in onze begroting verwerkt. Maar er valt nog niet te concluderen dat hier significante ingrepen voor nodig zijn.

Op langere termijn verwachten wij wel financiële uitdagingen door een vergrijzende samenleving.

In de begroting 2024 is geen rekening gehouden met een forse kostenstijging in de WMO. Het heeft wel een plek gekregen in de risicoparagraaf.

De ontwikkelingen met betrekking tot WMO zijn namelijk erg onzeker. Enerzijds is er sprake van een vergrijzing, anderzijds staat het handhaven van het abonnementstarief te discussie.

Daarnaast wordt door middel van het preventieprogramma ook ingezet op maatregelen om de kosten te beperken. Denk bijvoorbeeld de WMO inzetten waarvoor de WMO voor is bedoeld. Dit heeft meer aandacht gekregen.

We hebben via een aanbesteding juist de kosten weten te beperken. Door de vergrijzing van de stad zullen de kosten wel gaan toenemen. Dit leidt tot nu toe nog niet tot financiële problemen

A) Wmo begeleiding: Nee, dit heeft onze Gemeente via Lump Sum Financiering ingekocht. Het risico van kostenstijging zit bij de gecontracteerde partij.

A) Wmo HBH: als gevolg van de loonontwikkeling Wmo worden kostenstijgingen verwacht die vooraansnog opgevangen kunnen worden

Vraag 10 is een herhaling van vraag 9

Wij voorzien forse prijsstijgingen (soms wel met 10%) maar hebben dat ingecalculleerd in onze begroting voor 2024. Wel voorzien we volumestijgingen de komende jaren die op langere termijn tot ingrepen zouden kunnen leiden.

Toelichting op vraag 10 antwoordkeuze b

- b) Ja, door prijsstijgingen

Dit zien we de afgelopen jaren en zeker ook in 2024, waarbij de indexeringen uit de pas lopen met de prijsindexen vanuit de circulaire. Het volume bij huishoudelijke hulp zal nog tot 2026 stijgen met gemiddeld 4% i.v.m. het abonnementstarief. De andere voorzieningen en aantal cliënten blijven de laatste jaren redelijk stabiel. Volgens prognose van het CBS stijgt het volume in DFM jaarlijks met 2 à 3% t.o.v. 2022. Dit is niet significant.

Toelichting op vraag 10 antwoordkeuze c

- c) Ja, door volumestijging

Vanwege vergrijzing en vanwege het nog steeds geldende abonnementstarief stijgen de kosten voor Wmo nog steeds. Dit bemoeilijkt de taakstellende bezuinigingsopdracht.

Zie de vorige vraag.

Volumestijgingen door o.a. vergrijzing + toename thuiswonende inwoners met psychische problematiek.

We verwachten stabilisatie van de kosten.

Zie toelichting bij vraag 9.

Toelichting op vraag 10 antwoordkeuze d

- d) Ja, door zowel prijs- als volumestijgingen

Zie eerdere reactie op verwachte kostenstijgingen. Dat betekent in totaal van alle kostenstijgingen ingrijpen.
De prijsstijgingen zijn hoger dan waarvoor wij binnen (bijvoorbeeld) de algemene uitkering worden gecompenseerd. Tarieven stijgen door aanbieders die aangeven het niet langer voor de oude tarieven te kunnen doen. Hierbij speelt met name mee dat de lonen voor huishoudelijke hulp, door de verhogingen van het minimumloon, een stuk harder stijgen dan gemiddeld. De volumestijgingen zijn het gevolg van de vergrijzing en de maatschappelijke wens dat mensen zoveel en zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Onzeker is nog of de herintroductie van de eigen bijdrage leidt tot een lagere zorgvraag.
Geen verdere onderbouwing aangeleverd. Deze informatie is niet voor de deadline beschikbaar.
De kosten blijven stijgen in het sociaal domein. En de compensatie d.m.v. het accres is hiervoor niet toereikend.
De prijzen staan onder druk, hoge inflaties worden doorberekend in cao's en producttarieven. Daarnaast is de vergrijzing in de gemeente Nueneen hoger dan het landelijk gemiddelde wat betekent dat de kans zeer groot is dat de uitgaven aan Wmo gaan stijgen.
nvt
De kosten voor algemene voorzieningen nemen toe door loon- en prijsstijging en de dubbele vergrijzing (mensen worden steeds ouder en de groep ouderen wordt steeds groter). Daarnaast pakt de invoering van de eigen bijdrage voor Groningen negatief uit (door de zwakkere economische structuur van Groningen wegen de inkomsten uit eigen bijdrage niet op tegen de korting in het gemeentefonds).
Toenemende vergrijzing zal leiden tot meer gebruik van Wmo maatwerk-voorzieningen. Wij maken ons daarnaast zorgen over de toegenomen prijzen (mede als gevolg van nieuwe CAO-afspraken) en de impact daarvan op de inkoop.
Ja, zonder ingrepen voorzien we forse volumestijgingen in de Wmo als gevolg van de demografische ontwikkelingen en de (verder) toenemende complexiteit van de samenleving. Daarnaast wordt het sociaal domein gezien als oplossingsrichting voor een deel van de wachtlijst in de Zorgverzekeringswet (m.n. de SGGZ) en de (onhoudbare) volumeontwikkeling in de Wlz. Deze landelijke ontwikkeling zorgt voor een extra druk op zowel de maatwerkvoorzieningen, als de algemene voorzieningen in het sociaal domein.
Doordat de vergrijzing verder toeneemt en kosten van zorgorganisaties verder gaan toenemen zijn keuzes voor besparingen of ingrepen onvermijdelijk. Het opnieuw inbrengen van het abonnementstarief zal een dempend effect hebben in aantal gebruikers van maatwerkvoorzieningen maar zal er niet toe gaan leiden dat kosten gaan krimpen. De keuzes die hieruit naar voren kunnen komen zijn aan de raad om een besluit over te nemen. We blijven de wettelijke taak uitvoeren maar het betekent ook dat de randen van de wet opgezocht moeten worden waardoor er meer bezwaarschriften kunnen komen en dat de norm een standaard wordt ipv maatwerk vanuit de context.
zie antwoord vraag 9
Zie ook toelichting vraag 2 bij onderdeel b
Door kostprijsonderzoek gaan de tarieven fors omhoog. Door vergrijzing zal de druk op de WMO ook toenemen.
Nvt
Door vergrijzing en combinatie wonen en zorg thuis kunnen we een volumestijging niet uitsluiten. Op basis van de huidige prognoses is dit nog niet te zien, maar wel iets om rekening mee te houden. Op basis van de prijsontwikkelingen in het Sociaal Domein in de afgelopen twee jaar (o.a. cao-stijgingen) zijn prijsstijgingen ook niet uit te sluiten.
Het aantal gebruikers van maatwerkvoorzieningen groeit door de vergrijzing en de ambulantisering beschermd wonen/ doorontwikkeling naar een beschermd thuis. Daarnaast stijgt de prijs van de maatwerkvoorziening door oplopende loonkosten en de complexiteit van de benodigde ondersteuning.
Volgens het Wmo-voorspelmodel groeit het totaal aantal Wmo-gebruikers van maatwerkvoorzieningen in de komende vijf jaar met 11% in Breda. Daarbovenop is de indexering van tarieven van aanbieders én compensatie van laagste loonschalen in o.a. Huishoudelijke Ondersteuning fors hoger dan de compensatie die het rijk daarvoor biedt. Het tarief voor Huishoudelijke Ondersteuning is in Breda in 6 jaar tijd gegroeid van ongeveer 200 euro naar ongeveer 340 euro, een stijging van zo'n 60% (!). Deze groei is niet langer lokaal op te vangen.

<p>we voorzien door de dubbele vergrijzing een toename in maatwerkvoorzieningen. De stijgende loonkostenontwikkeling in de zorgsector (CAO-Zorg), de materialen van hulpmiddelen worden duurder icm krapte op de arbeidsmarkt en afname Rijksmiddelen is dit een groot spanningsveld.</p>
<p>We zien binnen de Wmo een consequente stijging van het aantal cliënten. Met name bij de doelgroep ouderen. Ook het aantal personen wat een beroep doet op meer dan 1 voorziening stijgt (wel in mindere mate). Daarnaast zijn wij verplicht om realistische kostprijzen te betalen. De inkoopafspraken die we hebben gemaakt op basis van de voorlopige ova-index wordt waarschijnlijk opengebroken.</p>
<p>We verwachten de komende jaren ingrepen zowel op gebied van prijsstijgingen als ook volume stijgingen. Hierbij de te denken aan alleen al de stijging in de lonen van bijvoorbeeld de zorgmedewerkers. Daarnaast ook de stijgingen in volume door vergrijzing en tekort aan personeel.</p>
<p>Ten opzichte van 2022 wordt in 2027 een stijging van het aantal Wmo-gebruikers verwacht van 11% (bron: Wmo-voorspelmodel). Daarnaast zien we het risico dat cao-afspraken in de zorg via de toepassing van de AMVB reële prijs Wmo gaan leiden tot tariefsindexeringen die de compensatie via het accres gemeentefonds gaan overstijgen.</p>
<p>Tot nu toe hebben we o.m. door de aanpak 'Grip op Wmo' en het versterken van het voorliggende/algemene aanbod de stijging van kosten binnen de perken weten te houden. Deze insteek wordt doorgevoerd in de nieuwe contractering met de Wmo zorgaanbieders.</p> <p>De verwachting is echter dat door de bewegingen vanuit het IZA (zoals eerder genoemd) naar de voorkant er een toename in de kosten zal plaatsvinden.</p>
<p>We verwachten aanzienlijke kostenstijgingen zowel door prijs- als volumestijgingen in de WMO-maatwerkvoorzieningen</p>
<p>Er lopen momenteel onderzoeken om te kijken hoe en wat we hierin kunnen bijsturen.</p>
<p>Laren is een vergrijzend dorp waar men de weg naar de WMO-voorzieningen goed weet te vinden.</p>
<p>Da tarieven die nu betaald worden voor HbH staan in geen verhouding meer tot het soort hulp dat wordt verleend. Met de verwachten indexatie voor komende jaren loopt dit steeds verder uit de pas.</p>
<p>A.g.v. de dubbele vergrijzing, deze toename is al te merken bij HO.</p>
<p>Volumestijging mede door een toenemende vergrijzing van de samenleving.</p>
<p>Als de rijksbijdrage voor Wmo-maatwerkvoorzieningen niet meestijgt, dan zal onze reserve sociaal domein niet kunnen blijven voorzien in het opvangen van de tekorten.</p>
<p>Onzeker hoe de volume-, loon- en prijsontwikkelingen verder gaan lopen</p>
<p>Prijsstijgingen vanwege de hoge inflatie en minimumloon (loonontwikkelingen). Vergrijzing en landelijk beleid om ouderen langer te laten thuis wonen hebben hun gevolgen.</p>
<p>Sterk afhankelijk van ontwikkeling rijksbijdragen, met name Algemene uitkering.</p>

Vragen over andere beleidsterreinen

Vraag 11

Heeft uw gemeente in de begroting 2023 en de meerjarenraming 2025-2027 alle financiële gevolgen van de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb meegenomen?

Toelichting op vraag 11 antwoordkeuze a a) Onze gemeente heeft zowel de incidentele als structurele baten en lasten waarmee de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb gepaard gaat geraamd
Beleidsakkoord huidige collegeperiode.
We hebben de incidentele en structurele baten en lasten opgenomen voorzover we deze nu kunnen inschatten.
Ja voor zover deze nu te ramen zijn. De wet is echter zo nieuw en anders dat wij zeer zeker nog onverwachte tegenvallers gaan tegenkomen. Aantal zaken zijn echter nog niet volledig in te schatten.
wel nog op basis van de huidige inzichten.
Nvt
voor zover je dat kan inschatten hebben we opgenomen! Zitten wel veel risico's en is nog een black box.
Hierbij is de inschatting dat dit een beperkt financieel effect heeft.
Er zijn incidentele middelen opgenomen voor 2024. Voor zover we op dit moment kunnen overzien zijn structurele wijzigingen meegenomen (o.a. leges en personeel), maar uit evaluatie zal moeten blijken of onze inschattingen van deze ramingen juist zijn of bijgesteld moeten worden.
Zichtbaar in B2024, zowel incidenteel (implementatiebudget) als structureel (uren) voor de Omgevingswet. Voor Wkb staat een structurele stelpost uit de AU beschikbaar.
De nieuwe inkomsten blijven voorlopig wel een 'best guess', we houden de vinger aan de pols.
De nieuwe inkomsten blijven voorlopig wel een 'best guess', we houden de vinger aan de pols.
Voor zover nu goed in te schatten is wat de financiële consequenties van invoering Ow en Wkb zijn.
Voor zover nu bekend is een inschatting gemaakt van de financiële effecten. Per saldo ontstaat een structureel nadeel en dat is meegenomen in de begroting en meerjarenraming. De kosten voor de invoering en implementatie zijn eveneens opgenomen en worden grotendeels gedekt uit daarvoor ingestelde bestemmingsreserves.
We hebben de baten van de leges structureel omlaag gebracht. Dit blijft lastig inschatten waardoor wij gedurende het jaar 2024 gaan monitoren hoe de werkelijke baten zich verhouden tot de geraamde baten. We hebben incidenteel geld gereserveerd. Ook de bedragen die we in de verschillende circulaire eenmalig hebben ontvangen zijn gereserveerd. Daarnaast hebben we structureel rekening gehouden met de softwarepakketten die we nodig hebben voor de Omgevingswet. We hebben ook een aantal vacatures ingevuld en uitgezet op het gebied van Ruimtelijke Ontwikkeling. We denken zodoende dat we alle incidentele en structurele kosten, voor zover deze bekend zijn, geraamd hebben.
Voor zover bekend wel. Er zal in 2024 en 2025 gemonitord worden welke (financiële) effecten daadwerkelijk uit zullen gaan komen.
Voor de Omgevingswet en Wkb was een structureel bedrag opgenomen in de begroting. Dit is bewust zo gedaan. De eerste jaren voor de implementatie. Daarna omdat je als gemeente mogelijk toch wel een structureel nadeel zou krijgen. Dat is ook gebleken.

Toelichting op vraag 11 antwoordkeuze b b) Onze gemeente heeft alleen een raming opgenomen van de incidentele effecten waarmee de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb gepaard gaat. Voor de structurele baten en lasten zijn wij uitgegaan van de reguliere ramingen die wij op grond van de voorloper(s) van de Omgevingswet (Wet op de RO ea) in de begroting hebben staan
Omdat e.e.a. hierover nog onzeker is hebben wij restant-budgetten uit eerdere jaren gereserveerd in een bestemmingsreserve.

In principe is alleen gekeken naar de kosten die gepaard gaan met invoering van de Omgevingswet, zoals DSO software, opleidingen en communicatiemiddelen. We gaan er van uit dat in beginsel de dienstverlening min of meer gelijk blijft en waar we denken dat er een afname of toename in de kosten daarvan komt, hebben we daar de legesverordening op aangepast. Wat de WKB betreft, is er nog dit jaar een sessie met een externe kwaliteitsborger om te zien hoe dit in het komende jaar gaat uitpakken. We gaan ervan uit dat de incidentele bijdrage van het rijk voorlopig volstaat om eventuele kosten te dekken.

nvt

De structurele gevolgen zijn vooralsnog moeilijk in te schatten.

We gaan er van uit dat de raming incompleet is, zo is bijvoorbeeld nog geen raming gemaakt van de effecten op de langere termijn voor de structurele (stijging) personeelslasten. De bedoeling is om op basis van eerste ervaringen in eerste helft van 2024 meer zicht op te krijgen op de structurele lasten, zodat we een realistische raming kunnen maken.

In 2024 gaat het budget voor de incidentele kosten op aan de invoering omgevingswet in 2024. Structureel zijn alleen de reguliere budgetten voor de invoering beschikbaar. De nieuwe legesverordening is vastgesteld en berekend met de oude budgetten. Het verhogen naar aanleiding van de begroting RUD, de extra rijks gelden voor de WKB zijn eigenlijk gevolgen die wij niet zelf hebben geïnitieerd.

Voor 2023 betalen we nog steeds medewerkers voor de intaketafel en vergunningen. Vanaf januari zal dit moeten indalen in de reguliere begroting en zal de reserve alleen nog kunnen worden ingezet als achtervang

Omdat het lastig in te schatten is welke financiële consequenties de implementatie heeft is op basis van de reguliere ramingen en inschatting gemaakt. Mochten deze inschattingen afwijken worden deze gedurende het jaar bijgesteld.

We kunnen nog geen inschatting maken van de structurele effecten, dat gaan we volgend jaar zorgvuldig monitoren. Incidenteel hebben we middelen voor implementatie en transitie naar het omgevingsplan opgenomen. Leges is op dit moment nog niet in te schatten, ook omdat de Wet kwaliteitsborging in stappen in werking treedt.

Bij de Programmabegroting 2024 is één claim met betrekking tot "tijdelijk omgevingsplan naar definitief omgevingsplan" structureel verwerkt. Daarnaast zijn er diverse bestuurlijke ambities opgenomen in de begroting met betrekking tot de omgevingswet, waarbij de raad tijdens de raadsbehandeling een amendement heeft ingediend voor invulling van een aantal van deze bestuurlijke ambities. Niet alle bestuurlijke ambities zijn dus ingevuld en verwerkt in de begroting.

We hebben alleen de incidentele effecten meegenomen, omdat de structurele effecten nog niet goed te bepalen waren. Uitgangspunt voor de nieuwe wet is voor ons budgettaire neutraliteit.

Toelichting op vraag 11 antwoordkeuze c

- c) Onze gemeente heeft uitsluitend de structurele baten en lasten geraamd die op grond van de voorloper(s) van de Omgevingswet (Wet op de RO ea) in de begroting stonden

De aanpassing van de leges t.g.v. de invoering van de omgevingswet heeft plaatsgevonden na de vaststelling van de begroting 2024

nvt

Toelichting op vraag 11 antwoordkeuze d

- d) Anders

We hebben de structurele effecten voor kosten en baten voor vergunningverlening en handhaving in beeld gebracht en in de begroting vertaald (en in de legesverordening bij inwerkingtreding Omgevingswet opgenomen). Incidentele baten (zijn er nauwelijks) en lasten (implementatiekosten) worden elk jaar, voor zover mogelijk en voorzienbaar, in begroting en jaarrekening naar voren gebracht. Door veranderende omstandigheden en inzichten rondom de Omgevingswet (steeds verschuiven van de datum van inwerkingtreding, aanpassing reikwijdte WKB etc.) blijft het een flinke uitdaging om hier op te sturen. Als het gaat om de structurele lasten, gerelateerd aan de omschakeling, vinden we de vraagstelling onvoldoende smart om een concreet antwoord te kunnen geven. Mede vanwege het ontbreken van een 'definitie' van wat concreet verstaan wordt onder 'omschakeling'. De structurele kosten voor dienstverlening en planvorming worden b.v. pas duidelijk na de implementatiefase.

<p>Onze gemeente heeft de structurele baten en lasten geraamd die op grond van de voorloper(s) van de Omgevingswet (Wet op de RO ea) in de begroting stonden. Daarnaast zijn er baten en lasten opgenomen voor de intake en omgevingstafels.</p>
<p>Onze gemeente heeft de incidentele als structurele baten en lasten waarmee de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb gepaard gaat geraamd, waarbij nog onduidelijk is wat de uiteindelijke effecten zijn als daadwerkelijk gewerkt gaat worden met de omgevingswet en het effect wat dit heeft op de uiteindelijk productie.</p>
<p>Voor de Omgevingswet zelf is antwoord c van toepassing. Daarnaast is voor de Wkb wel een nieuw structureel budget opgenomen in de primitieve begroting 2024.</p>
<p>De structurele lasten zijn nog onvoldoende scherp wat dit betekent naar de toekomst. Het is daarom niet helder of deze voldoende zijn meegenomen in de begroting. Er zijn geen structurele baten meegenomen in de begroting, wel incidenteel.</p>
<p>Apeldoorn heeft:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ramingen opgenomen voor de incidentele effecten (lasten en baten). 2. Daarnaast heeft Apeldoorn de structurele lasten en baten (i.c. algemene uitkering) voor de Wkb opgenomen. 3. Voor de structurele lasten zijn alleen de lasten tot en met 2025 opgenomen. Deze worden gedekt door de incidentele baten die tot en met 2025 in de algemene uitkering van het gemeentefonds voor de Omgevingswet beschikbaar worden gesteld. Voor de middelen die nodig zijn na 2025 wordt een claim voor nieuw beleid aan de raad voorgelegd (voorjaarsnota 2024)
<p>In de begroting 2024-2027 zijn de structurele gevolgen van de Ow/Wkb meegenomen. Echter voor de incidentele lasten wordt gebruik gemaakt van de compensatiebudgetten van het Rijk (zitten in een reserve ow/wkb). Bij incidenteel kun je dus denken aan de implementatiekosten, opleiding, communicatie en frictiekosten als de wet is ingevoerd, omdat alles nog niet naar behoren werkt en de verwachting is dat de inwoner veel extra vragen zal hebben. Specifiek voor de gevolgen van de Wkb zullen de incidentele lasten (implementatie, opleiding, communicatie) voor 2023, maar ook 2024 moeten worden gefinancierd uit de compensatie van het Rijk (Ow/Wkb).</p>
<p>De begroting 2023 en de meerjarenraming 2025-2027 is gedeeltelijk aangepast voor de gevolgen van de omgevingswet en de Wkb.</p>
<p>Een combinatie van bovenstaande. De incidentele kosten zijn geraamd; de structurele lasten deels. Voor een aantal ontwikkelingen die nu al te voorzien zijn, zoals het beheer van nieuwe informatiesystemen en het aanstellen van een regelanalist (voor het maken van toepasbare regels) zijn kosten geraamd. Verder geldt dat de financiële effecten van de Omgevingswet en de Wkb nog niet zijn te voorzien. Voor bijvoorbeeld de leges zijn, naast aanpassingen in de verordening, de bedragen uit voorgaande jaren aangehouden. Gevolgen van veranderende werkwijzen en processen, zijn nog niet te overzien.</p>
<p>incidentele kosten voor de invoering opgenomen en structureel de baten afgeraamd.</p>
<p>Er zijn meerdere afdelingen die de financiële gevolgen van de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb begroten. Voor de ene afdeling past antwoord a het beste en voor de andere antwoord b. Voor de invoer van de Wkb is via het coalitieakkoord 2024-2027 structureel budget vrijgemaakt om de verschuiving van dekkingsbron leges naar algemene middelen op te kunnen vangen. Ook zijn de gevolgen van de invoer omgevingswet meerjarig doorgerekend en meegenomen in de begroting. Echter voor een complete meerjarige (structurele) bijstelling wacht de afdeling op meer inzicht uit de realisatiecijfers na ingang van de Omgevingswet.</p>
<p>Onze gemeente heeft een eerste inschatting gemaakt van de consequenties van de omgevingswet en Wkb voor de structurele baten. Deze inschatting is verwerkt in de begroting. De incidentele lasten dekken we vooralsnog via incidentele middelen die de gemeenteraad en het rijk hiervoor beschikbaar hebben gesteld.</p>
<p>In de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 hebben we voor een groot deel de financiële gevolgen van de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb meegenomen. We hebben op dit moment nog niet het complete overzicht wat benodigd is incidenteel en structureel, daar wordt aan gewerkt.</p>
<p>Er is op dit moment nog geen zicht op de structurele gevolgen. We hebben structureel een bedrag opgenomen in de begroting voor omgevingswet, daarnaast is er nog een reserve omgevingswet. 2024 wordt gebruikt om meer zicht te krijgen.</p>
<p>Onze gemeente heeft incidentele en structurele baten en lasten geraamd op basis van aannames en inschattingen. Hierbij is aangekondigd dat voor 2025 e.v. mogelijk bijstelling plaatsvindt op basis van werkelijke situatie in 2024 en 2025. Dit geldt voor zowel consequenties van Ow als van Wkb</p>

We hebben rekening gehouden met een stelpost maar het is zeer de vraag of deze stelpost toereikend zal zijn.
Voor Omgevingswet geldt A. Voor Wkb geldt B.
In de begroting 2024 zijn zowel structurele als incidentele budgetten opgenomen. Zo hebben we bijvoorbeeld ook in de formatie rekening gehouden met de (te verwachten) gevolgen van de omgevingswet. Ook is een budget opgenomen voor het opstellen van het omgevingsplan conform de omgevingswet. Wat de gevolgen zijn van de omgevingswet voor bijvoorbeeld de leges omgevingsvergunningen is voor ons een onzekere factor.
Er is een incidenteel budget opgenomen voor de invoering van de Omgevingswet en de Wkb. Daarnaast voor de structurele baten uitgegaan van voorlopige gegevens van de Omgevingswet.
De voorbereidingskosten van de invoering van de Omgevingswet hebben wij aangepakt door sinds 2017 jaarlijks een incidenteel budget voor beschikbaar te stellen. Dat geldt eveneens voor het project Omgevingsvisie Landstad Hardenberg. Deze visie is in juli 2021 door de raad van Hardenberg vastgesteld. Verder bevat de begroting structurele budgetten voor dienstverlening en andere onderwerpen, zoals de digitale systemen, die samenhangen met bouwen en planologie. Straks vallen deze taakvelden onder de Omgevingswet waardoor deze budgetten daarvoor worden ingezet.
Onze gemeente heeft de incidentele baten en lasten waarmee de omschakeling naar de Omgevingswet en de Wkb gepaard gaat geraamd. Voor wat betreft de structurele baten en lasten is alleen rekening gehouden met de budgetten waar dat op dat moment redelijkerwijs voor in te schatten was.
We hebben geen goed zicht op de ontwikkeling van de kosten en baten.
wij hebben hiervoor niets specifiek voor geregeld in onze begroting. Ontvangen gelden voor WKB zijn bijvoorbeeld toegewezen aan de applicatie VTH die 'in de cloud' wordt ondergebracht.
We hebben in afwachting van meer duidelijkheid een stelpost opgenomen
We hebben een stelpost opgenomen in afwachting van meer duidelijkheid

Vraag 12

Heeft uw gemeente in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 in voldoende mate lasten geraamd om de doelstellingen en maatregelen van het klimaatakkoord en de energietransitie uit te kunnen voeren?

Toelichting op vraag 12 antwoordkeuze a
a) Nee, want dat vraagt om inzet van eigen middelen en die zijn nodig op andere beleidsterreinen.
Wij zijn er bij de beantwoording van deze vraag van uitgegaan dat er wordt bedoeld op eigen middelen. Wij geven wel de incidentele middelen van de SPUK's uit, en hebben hiervoor vanzelfsprekend ook lasten geraamd in de begroting.
f) Anders. Misschien, terwijl de klimaatdoelen op zich duidelijk mogen zijn, zijn de inspanningen om het doel te treffen daarentegen nog in ontwikkeling en soms ook nog ongedefinieerd. Deze onzekerheden komen voort voor uit – onder andere - de wijzigende beleidskaders en middelen van het rijk en de provincie, de technologische veranderingen, de dynamiek onder de stakeholders en de spanningen op de arbeidsmarkt. We hebben ramingen gemaakt en in de begroting gelden incidenteel en ook structureel gereserveerd maar kunnen niet weten of deze afdoende zijn. We werken vanuit een rijdend voertuig trachtend het doel te treffen dat beweegt. Een binair ja of nee is derhalve niet te geven en doet geen recht aan de werkelijkheid.
Toelichting op vraag 12 antwoordkeuze b
b) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (<i>overwegend</i>) incidentele lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.
Ik zou voor B gaan. We hebben niet voldoende om alles uitgevoerd te krijgen. Wel hebben we nog wat gereserveerd staan, zowel incidenteel als structureel overigens. Dat incidentele geld loopt daarbij vanaf 2026 wel echt enorm terug. De hoop (en verwachting) is wel dat het Rijk in

toenemende mate, en dat is de afgelopen twee jaar ook echt al veel meer gebeurd, met aanvullende t.a.v. uitvoering klimaatakkoord richting gemeenten over de brug gaat komen.
We hebben lasten geraamd tegenover de middelen van het rijk, voorsnog alleen voor 2024.
De middelen uit het Klimaatfonds worden hiervoor ingezet.
Er is voorzien in kosten voor het opstarten van klimaatadaptatie en de uitvoering van programma energietransitie, maar structurele plannen en dito financiering voor de periodes erna zijn er nog niet. Voor energietransitie is wel vast personeel aangetrokken. Voor klimaatadaptatie is e.e.a. afhankelijk van besluitvorming van een nog op te stellen uitvoeringsprogramma door de gemeenteraad (naar verwachting eind 2024).
Er zijn veel SPUK gelden voor de gemeente. Deze zijn geraamd. Er is geen structureel budget opgenomen
Deze vraagstelling veronderstelt een vertaling van de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord naar onze lokale gemeentelijke situatie, opgedeeld in maatregelen per jaarschijf. Met de huidige prognoses stevent de gemeente af op een enorm tekort in 2026 en verder. Dit zou eerst gedicht moeten worden, voordat er überhaupt ruimte ontstaat om incidentele dan wel structurele verplichtingen op te nemen.
Op dit moment zitten we nog in de planfase. Hiervoor hebben we incidentele middelen voor nodig en deze zijn ook beschikbaar. Denk hierbij aan de verschillende SPUK-uitkeringen (RREW, Nationaal Isolatieprogramma, CDOKE etc.). Als we daadwerkelijk moeten gaan uitvoeren zullen we structurele middelen nodig hebben. Deze hebben we niet in onze begroting opgenomen.
Wij gaan bezig met het opzetten van een nieuw Programma duurzaamheid en van daaruit gaan we de inzet van capaciteit en middelen opnieuw bepalen.

Toelichting op vraag 12 antwoordkeuze c c) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (<i>overwegend</i>) <i>structurele</i> lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.
De betaalbaarheid is een centraal punt om iedereen mee te krijgen in de transitie. Een goede gemeentelijke subsidie op maatregelen. Investerings in eigen panden etc. veel goede initiatieven gaan niet door omdat er geen businesscase is voor het bedrijfsleven of budget te kort bij overheid of inwoner.
geen
Met door de gemeenteraad beschikbaar gestelde structurele middelen en o.a. de CDOKE gelden kan voldoende menskracht en kennis worden ingezet om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren. De verschillende (rijks-)subsidies zijn noodzakelijk voor de concrete implementatie. Indien maatregelen aanvullend gemeentelijk budget vragen vindt er een integrale bestuurlijke afweging plaats waarbij het thema niet op voorhand prioritair is. In die gevallen zijn de door het Rijk beschikbaar gesteld middelen niet toereikend. Voor de regio IJmond in het algemeen en de gemeente Beverwijk in het bijzonder geldt bovendien dat de ontwikkelingen van de energie-infrastructuur (o.a. 380 kV, VAWOZ) grote ruimtelijke, milieu- en maatschappelijke impact hebben. De noodzakelijke mitigerende en compenserende maatregelen vragen grote investeringen die de financiële spankracht van gemeente en regio ver overstijgen. Hiervoor wordt aanspraak gemaakt op verschillende rijksbudgetten.
Naast de ontvangen rijksmiddelen voor uitvoeringscapaciteit CDOKE (meerjarig en wordt opgenomen in de begroting) en verschillende incidentele SPUK middelen van het rijk, hebben wij maar zeer beperkt structureel eigen middelen in de begroting voor energie/ duurzaamheid (namelijk € 25.000 voor het energieloket) en daarnaast incidenteel de reserve duurzaamheid.
Er is rekening gehouden met uitbreiding ambtelijke capaciteit (CDOKE). Vervolgkosten is nog geen rekening mee gehouden.
De uitvoering ten behoeve van het behalen van de doelstelling ligt voornamelijk bij de woningeigenaar. Externe (mondiale) ontwikkelingen zoals stijging van energieprijzen enerzijds bij in de versnelling doordat vermogende woningeigenaren eerder verduurzamen, maar anderzijds levert het ook vertraging op omdat gemeenten dan meer moeten focussen op het voorkomen en bestrijden van energiearmoede. Met de huidige scherpe ambities m.b.t. de warmtetransitie is het, met name in de huidige economische omstandigheden en bij gebrek en uitstel door passende wetgeving (WCW, BGIW en WGIW, lastig om de uitvoerbaarheid van de doelstellingen en maatregelen uit het

<p>klimaatakkoord te garanderen. Het is daarom essentieel voor het succes dat hiervoor extra middelen worden ingezet.</p>
<p>We hebben in de begroting 2024 en de meerjarenraming wel jaarlijks lasten opgenomen als tegenhanger van de CDOKE-spuk (klimaatgelden voor uitvoering). Dus hiervoor gelijke baten en lasten opgenomen.</p> <p>Vraag is of dat uiteindelijk wel voldoende is om de uitvoeringskosten te dekken, als de ontwikkelingen "op stoom" zijn gekomen.</p> <p>Vanwege de toezegging van het Rijk dat deze stuk doorloopt t/m 2030, hebben de provincies aangegeven dat deze stuk-gelden als structureel mogen worden gezien. Daarnaast komen er natuurlijk investeringen, m.n. voor het gasloos maken van wijken kunnen we investeringen verwachten. Hiervoor is nog niets opgenomen in de begroting.</p>
<p>Zie vraag 2</p>
<p>Voor dit moment en de eerste jaren is het budget voldoende, als echt grote investeringen aan de orde komen (bijvoorbeeld aanleg warmtenet), dan is er onvoldoende budget.</p>
<p>Wel arbeidscapaciteit, maar niet voldoende uitvoeringsgeld.</p>

<p>Toelichting op vraag 12 antwoordkeuze d</p> <p>d) Ja, maar hiervoor zijn alleen of overwegend <i>incidentele</i> lasten geraamd. Deze ramingen volstaan voor de eerstvolgende jaren om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.</p>
<p>Wat is 'voldoende'?</p>
<p>nvt</p>
<p>De begroting wordt nog aangepast aan de toegekende middelen vanuit de CDOKE.</p>
<p>Nadat de begroting 2024 cijfermatig was opgesteld werd duidelijk dat de CDOKE-middelen structureel opgenomen mochten worden. Bij het opstellen van de begroting 2025 ev. worden deze middelen alsnog structureel opgenomen. Zowel aan de lasten als batenzijde van de begroting.</p>
<p>We houden er rekening mee dat we hiervoor volledig door het Rijk worden gecompenseerd.</p>
<p>Wel vanuit Rijksmiddelen voor komende jaren.</p>
<p>Toelichting: Eerstkomende jaren hebben we voldoende aan structurele middelen (klimaatgelden) plus incidentele gelden (SPUK en reserve). Op langere termijn hebben we alleen de klimaatgelden als structureel, dat is niet voldoende. Naast de financiële middelen zijn we ook afhankelijk van de politiek, zowel landelijk als lokaal (bijvoorbeeld project A73/Maaslijn).</p>
<p>Al die enveloppen uit den Haag krijgen we al niet op. Eerst dat maar eens opmaken.</p>
<p>Voor de eerste paar jaren hebben we genoeg incidentele middelen (uit reserve). Of we het daarmee redden tot 2026/2027 is nog wel de vraag. Wat dat betreft zou b ook een antwoord kunnen zijn</p>
<p>In Bergeijk wordt gebruik gemaakt van het programma BeEnergy, waarin beleid en middelen zijn opgenomen om de doelen van het klimaatakkoord en energietransitie te halen. Dit 'project' loopt meerjarig door en heeft een structurele aard.</p>
<p>(antwoord is ook deels C)</p> <p>We hebben incidentele lasten geraamd, ter hoogte van de klimaatakkoordmiddelen (CDOKE) en diverse SPUK subsidies. Daarnaast zijn er personele lasten structureel geraamd. Middelen zijn niet toereikend om alle doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren</p>
<p>Er is een reserve duurzaamheid</p>
<p>Vanaf 2026 is geen financiële ruimte meer beschikbaar als gevolg van negatieve exploitatiesaldi.</p>
<p>Incidentele effecten, omdat we de structurele effecten nog onvoldoende kunnen bepalen.</p>
<p>De gemeenteraad heeft met de vaststelling van het MJP Duurzaam Hardenberg (10 maart 2020) budgetten voor de periode t/m 2024 beschikbaar gesteld. Verder is een apart besluit genomen om ook voor 2025 een bedrag (€ 350.000) ter uitvoering van het duurzaamheidsprogramma in de begroting op te nemen. Verdere worden middelen die beschikbaar komen van het Rijk/provincie en regiodeals, voor zover die specifiek gericht zijn op duurzaamheid, toegevoegd aan het budget voor maatregelen energietransitie en klimaatakkoord.</p>
<p>Reserve duurzaamheid. Alle gelden die we hiervoor van het rijk ontvingen hebben we gereserveerd.</p>
<p>.</p>

lasten klimaatakkoord dekken we uit rijksmiddelen.
Hiervoor benutten wij de CDOKE middelen van het Rijk
Daarnaast de rijksvergoeding CDOKE meegenomen

Toelichting op vraag 12 antwoordkeuze e e) Ja, hiervoor zijn de benodigde <i>structurele</i> lasten geraamd. Deze ramingen volstaan om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.
Het antwoord is een combinatie van d. en e. Daarnaast zijn ook incidentele middelen geraamd om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord voor te bereiden. De structurele middelen zijn vooralsnog voldoende.
nvt
Op basis van de langjarige doorkijk is dit onvoldoende om de in 2050 gestelde doelstellingen te halen.
Middelen rijk zijn ontoereikend, vanuit eigen middelen moet behoorlijk bijbetaald worden (ongeveer verhouding 50%-50% bij CDOKE versus eigen middelen).
Of dit overigens volstaat moet de komende jaren blijken.
Wij hebben met de uitgekeerde SPuK-gelden 3 fte extra aangenomen en structureel in de begroting opgenomen.
Zie ook beantwoording vraag 2.

Vraag 13

Heeft uw gemeente in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 in toereikende mate middelen beschikbaar gesteld om de doelstellingen van de Woningbouwopgave te kunnen realiseren?

Toelichting op vraag 13 antwoordkeuze a a) Nee, want dat vraagt om inzet van eigen middelen en die zijn nodig op andere beleidsterreinen.
Er is een gebrek aan locaties om woningbouw te realiseren
Veel van het werk wat we hiervoor doen valt onder onze reguliere taken/werk en hier wordt niet extra voor geraamd.
Antwoord: geen van de 5 alternatieven. Provinciaal beleid is een belangrijke bottleneck bij het realiseren van de doelstellingen.
De ruimte binnen Papendrecht is zeer beperkt. De GREX en de woningbouw is in Papendrecht minimaal.

Toelichting op vraag 13 antwoordkeuze b b) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (<i>overwegend</i>) <i>incidentele</i> lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.
Noot: Daarnaast vraagt het kunnen voldoen aan de woningbouwopgave ook structurele lasten als het gaat om onderhoud van wegen, groen etc. Accres is bevroren en volume ontwikkelingen worden niet meer gefinancierd en moeten wij uit eigen middelen betalen.
Er is incidenteel geld beschikbaar, maar dit is onvoldoende om alle opgaven in te vullen. Voor de opgave statushouders is bijvoorbeeld helemaal geen structureel geld. En ook geen structurele extra formatie.
Wij hebben (heel versimpeld gesteld) voor verstedelijkingsprojecten ca. 8,5 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar uit de reserve Grondexploitaties de komende jaren, 8,5 miljoen in de vorm van het krediet prijsstijgingen woningbouw, een kleine 5 ton structureel in het krediet tekorten verstedelijkingsprojecten dat goed is voor een investeringsvolume van ruim 13 miljoen de komende pakweg 40 jaar. En we hebben ca. 40 miljoen aan incidenteel inzetbare subsidies van Rijk en provincie voor de verstedelijkingsopgave. Dit alles is voldoende om een goed deel van de bouwopgave tot 2030 te kunnen waarmaken, maar zeker nog niet voldoende.

De gemeente kan dit niet alleen, We zijn afhankelijk van Rijksmiddelen om de doelstellingen van de woningbouwopgave te kunnen realiseren.
"enige" dekt niet helemaal de lading. Het grootste deel van de benodigde middelen voor de woningbouwopgave is gereserveerd in een bestemmingsreserve. Het is nog onzeker of dit voldoende gaat zijn.
De huidige nota grondbeleid gaat uit van overwegend passief grondbeleid. Er is wel ruimte voor actief grondbeleid als er zich concrete mogelijkheden voordoen. De nota grondbeleid zal worden geactualiseerd. Daarbij wordt ook opnieuw gekeken naar (meer) actief grondbeleid.
We beschikken over een bestemmingsreserve voor woningbouw. Daar kunnen we dus incidentele uitgaven uit dekken. Of dat budget voldoende is, is onzeker.
Voor de realisatie van de woningbouwopgave zijn meer middelen nodig.
De gemeente heeft hiervoor de volgende middelen: <ul style="list-style-type: none"> • Budgetten grondexploitaties met dekking uit de bestemmingsreserve Gronden • Budgetten anterieure overeenkomsten • Subsidies WBI Wheermolen-Oost, WBI Waterlandkwartier, Startbouwimpuls 4 locaties. • Bestemmingsreserve gronden en bestemmingsreserve woningbouwprogrammering Er is echter weinig geld voor nieuwe plannen. De bestemmingsreserve gronden wordt gevoed met winsten van met name de grondexploitatie Baansteer-Noord. Nu er door Liander geen bedrijven worden aangesloten op elektriciteit, wordt er kavels verkocht en geen winst gemaakt in de genoemde grondexploitatie. Daardoor is er geen voeding van de bestemmingsreserve gronden. Hierdoor droogt de reserve op.
Lelystad heeft een forse groeiopgave en in beperkte mate incidenteel middelen vrijgemaakt om die opgave te kunnen faciliteren. Het vergt echter nog substantieel veel meer om uiteindelijk tot realisatie te komen.
Met de huidige prognoses stevent de gemeente af op een enorm tekort in 2026 en verder. Dit zou eerst gedicht moeten worden, voordat er überhaupt ruimte ontstaat om incidentele dan wel structurele verplichtingen op te nemen.
in de meerjarenraming zitten eenmalige middelen geënt op de gedachte ontwikkelmogelijkheden. Structureel is daarbij naar de in te zetten capaciteit gekeken.

Toelichting op vraag 13 antwoordkeuze c
c) Nee, onze gemeente heeft hiervoor enige (<i>overwegend</i>) <i>structurele</i> lasten geraamd, maar minder dan nodig is om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.
Toelichting:
Antwoord is deels ook zoals onder ad b aangegeven: we hebben ook incidentele baten geraamd maar onvoldoende om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.
Er is voorzien in budget voor personeel die zich bezighoudt met het taakveld wonen. Overige middelen om daadwerkelijk doelstellingen uit te voeren of woningbouw te versnellen zijn niet voorzien vanuit de Algemene Middelen.
Het juiste antwoord hangt tussen c en e in. Voor de komende jaren is de uitvoering van de opgave financieel geborgd. Daarna zijn aanvullende incidentele middelen nodig en moet daarbij ook de structurele inzet worden herijkt.
De gemeente bouwt geen woningen. Ontwikkelaars en corporaties wel. Met de huidige scherpe ambities op het gebied van betaalbare woningen is het, met name in de huidige economische omstandigheden, heel erg lastig om de economische uitvoerbaarheid van woningbouwplannen te garanderen. Het is daarom essentieel voor het succes van het Rijksbeleid dat Rijk en provincie hiervoor extra middelen inzetten.
Deze vraag kan eigenlijk niet zo beantwoord worden. Er is een structureel budget voor voorbereiding niet in exploitatie zijnde bestemmingsplannen beschikbaar. Bij een actieve grondpolitiek wordt in een vast te stellen grondexploitatie rekening gehouden met de te maken kosten. In beginsel gaan we er van uit dat de huidige capaciteit voldoende is om aan de bouwopgave te voldoen. Maar er is nog geen rekening gehouden met eventuele extra kosten bij een hogere bouwopgave mocht blijken dat dat noodzakelijk is vanwege de schaa sprong.
Optie c sluit het beste aan.
We hebben extra budget opgenomen voor personele inzet (structureel) en voor de uitvoering van onze aanpak wonen (incidenteel).
Welke aanvullende middelen er nog nodig zijn om onze ambitie te realiseren is onder ander afhankelijk van de keuzes die in de Nota grondbeleid worden gemaakt.
Wij zijn een kleine gemeente waar eigenlijk geen ruimte meer is om (grotere) bouwprojecten uit te voeren. Daar waar mogelijk zal de gemeente participeren / het voortouw nemen in kleine

inbreilocaties voor veelal woningbouw voor ouderen zodat een doorstroom op gang kan gaan komen.
We krijgen geld van het rijk, hebben daar zelf co-financiering tegenover gezet, wachten nu alleen nog op de provinciale co-financiering. Daarmee kun je stellen dat voor het NOVEX-gebieds Spoor- en A1- zone Amersfoort er middelen zijn/komen om de woningbouwopgave tot uitvoering te brengen. Maar dan gaat het over stenen stapelen en bereikbaarheid maar daarmee zijn we er nog lang niet. Wij willen wijken van de toekomst bouwen en dan is er veel meer aandacht nodig voor kwaliteit (in de breedste zin des woords) en doelgroepen. Dan ga je kijken naar de Ruimtelijke investeringsstrategie, waar nog een fors financieel beslag achter weg gaat komen (oplopend tot tientallen miljoenen euro's de komende jaren).
De structurele lasten van lopende projecten (als nieuwbouw zorgcentrum) zijn verwerkt in de begroting. Voor nieuwe en te ontwikkelen projecten zijn soms voorbereidingskredieten begroot en structurele effecten van nieuwbouw worden grotendeels opgevangen binnen het eigen Gemeentelijk Woningbedrijf.

Toelichting op vraag 13 antwoordkeuze d
d) Ja, maar hiervoor zijn alleen of overwegend <i>incidentele</i> lasten geraamd. Deze ramingen volstaan voor de eerstvolgende jaren om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.
Knelpunt is echter de beschikbaarheid van menskracht om zaken op te pakken/uit te voeren, etc.
De plannen die er nu liggen zijn toereikend om onze doelstelling van 1820 woningen te behalen. Vorig jaar zijn er 218 nieuwbouwwoningen gerealiseerd. Dit jaar is het tot nu toe 220 nieuwbouwwoningen. Hierdoor lopen wij voor op schema. Vandaar dat er vooralsnog geen extra middelen zijn gereserveerd i.h.k.v. het behalen van onze opgave.
De afhankelijkheid van de investeringen in het elektriciteitsnetwerk en de stikstofcrisis bepalen mede het tempo van het halen van de doelstellingen op deze onderwerpen.
Toelichting: bottle neck is capaciteit e/o mogelijkheid dat grondexploitaties in de toekomst vaker negatief worden. Waarschijnlijk is dat nog wel op te vangen binnen ARGE, maar ook dat is incidenteel geld.
Ja, met die kanttekening dat er wel (incidentele) financiële middelen beschikbaar zijn, maar dat de uitvoering c.q. het realiseren van de doelstellingen in grote mate afhankelijk is van niet-financiële factoren.
Er is een budget toegekend van 1,5 miljoen om de woningbouw in onze gemeente te versnellen.
Incidentele effecten, omdat we de structurele effecten nog onvoldoende kunnen bepalen.
Er is een woonfonds ingesteld van 5 milj waaruit allerlei projecten kunnen worden gedekt.
Het betreft een voorfinanciering die te zijner tijd voor een groot deel wordt ingebracht in de grondexploitaties.
De vraag is vooral of de beperkende factor voor het realiseren woningbouwprogramma gelegen is in de financiële aspecten.
De gemeente heeft de gronden voor de toekomstige woningbouwopgave grotendeels in eigen bezit. We zijn gestart om voor 2030 aan de Borsele opgave te voldoen. Samen met regio De Bevelanden hebben we het project Flexwonen opgepakt. Beveland Wonen bouwt in totaal 31 flexwoningen (sociale huurwoningen) in Borsele. Hiervoor heeft de regio subsidie ontvangen van het Rijk. In de plannen waar flexwoningen gebouwd worden, willen we ook gelijk doorgaan met de bouw van reguliere (betaalbare) woningen. Hiervoor heeft de gemeenteraad een grondexploitatie vastgesteld (Colenshoek III 's-Heer Abtskerke, Tolhoek II Oudelande, Schuitweg 's-Gravenpolder). Deze grondexploitaties zijn verliesgevend en drukken op de reserve bouwgrondexploitaties. Wij hopen dit verlies op te kunnen vangen met een positieve grondexploitatie voor de volgende fase van de woonwijk Platepolder in Heinkenszand. Echter staat Platepolder onder druk vanwege het feit dat ook daar een groot deel van de woningen in het betaalbare segment gebouwd moeten worden. Wij zijn van plan om deze problematiek aan de orde te stellen bij de vaststelling van de kadernota 2025-2028. Het is in de huidige tijd met de huidige huizenmarkt lastig om de woningbouwopgave te realiseren.
De woningbouwopgave wordt bijna volledig betaald uit de grondexploitaties. Incidenteel hebben we extra kosten geraamd in de begroting zoals in het verleden voor woningbouwversnellers en de komende jaren voor ontwikkeling regionaal bedrijventerrein

Toelichting op vraag 13 antwoordkeuze e

e) Ja, hiervoor zijn de benodigde *structurele* lasten geraamd. Deze ramingen volstaan om de doelstellingen van de woningbouwopgave te realiseren.

nvt

realisatie zal wel afhangen van bestemmingsplanwijzigingen, vinden van geschikte locaties etc.

Zuidplas is een flinke groei gemeente. De begroting sluit hierop aan.

Echter kunnen wij hier niet volledig zelf opsturen. We zijn ook afhankelijk van marktomstandigheden. het Rijk en de beperking van aansluiting van woningen door netcongestie.

De incidentele (personeels-)lasten verhalen we via anterieure overeenkomsten op de projectontwikkelaars.

De structurele lasten die met areaaluitbreiding gepaard gaan hebben we ruimte voor doordat we de inkomsten die daaruit voortvloeien (algemene uitkering en ozb) ook niet ramen.

De incidentele (personeels-)lasten verhalen we via anterieure overeenkomsten op de projectontwikkelaars.

De structurele lasten die met areaaluitbreiding gepaard gaan hebben we ruimte voor doordat we de inkomsten die daaruit voortvloeien (algemene uitkering en ozb) ook niet ramen.

Vragen over uitvoeringskracht

Vraag 14

Indien bij de begrotingsuitvoering **2023**, dus voor het lopende begrotingsjaar, mocht blijken dat de feitelijke realisatie achterblijft bij de ambitie die is verwerkt in de ramingen van de begroting 2023 van uw gemeente: welke oorzaak/oorzaken kunt u daarvoor benoemen?

Toelichting op vraag 14 antwoordkeuze a

- a) Niet van toepassing (alle gewenste taken en ambities worden naar verwachting verwezenlijkt)

Voor onze organisatie voorzien wij een majeure opgave om, voor de bestuurlijke opgaven, personeel te werven en te behouden. In 2022 hadden wij 146 vacatures en in 2023, tot op het moment van schrijven, al 202 (een stijging van 38,4%). Wij sturen als gemeente continu met strategische personeelsplanning op voldoende bezetting en op de juiste persoon op de juiste plaats. Ook zijn bij de begroting 2024-2027 aanvullende middelen en extra actie t.b.v. de arbeidsmarktpositie vastgesteld. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures in 100.000+ gemeenten is landelijk 17,9% (tegen 17,2% een jaar eerder). De ervaring tot nu toe is dat we worden gezien als aantrekkelijke werkgever. We hebben in 2023 ondanks het hogere aantal vacatures, minder niet-ingevulde vacatures dan vorig jaar.

De krapte op de arbeidsmarkt heeft het tijdelijk en definitief invullen van vacatures moeilijker gemaakt. Hierdoor zouden bepaalde taken en ambities niet volledig gerealiseerd kunnen zijn. Op dit moment is er nog geen reden om te verwachten dat taken en ambities niet zijn verwezenlijkt.

Het uitvoeringsprogramma van het college voor de periode 2022-2025 wordt nauwgezet gemonitord. Ook is voor realisatie ervan extra middelen beschikbaar gesteld. Halverwege de periode wordt er een tussenstand opgemaakt en kan eventueel worden bijgestuurd wanneer bepaalde doelstellingen vanuit het collegeprogramma achterblijven bij de planning.

In 2023 is nog geen sprake van het op grote schaal achterblijven van taken en ambities zoals opgenomen in de begroting 2023. Vanzelfsprekend blijven we op onderdelen achter bij de plannen zoals opgenomen in de begroting. Oorzaken hiervan zijn bijvoorbeeld gebrek aan capaciteit (intern en extern) en kostenstijgingen waardoor de plannen duurder worden.

Uiteraard zijn er ook wat kleinere zaken die wat achterlopen, waarbij gebrek aan personele capaciteit een rol speelt. Maar in zijn algemeenheid zijn wij voldoende in staat geweest om personele capaciteit te organiseren (al dan niet vast of flexibel).

Als gemeente hebben we meer ambities maar worden beperkt door de wet- en regelgeving.

Alle (wettelijke) taken en ambities worden uitgevoerd, hetzij met een kleine uitloop

Er blijven altijd wel een aantal activiteiten achter qua uitvoering. In 2023 is het niet meer/minder als voorgaande jaren.

Het komt voor dat een project een jaartje doorschuift, maar dat heeft vooral te maken met een te ambitieuze (en daarmee te optimistische) planning, dan met andere oorzaken.

We voeren niet alles geheel volgens planning uit door gebrek aan personele capaciteit. Dat is over de volledige breedte en niet heel specifiek voor een bepaald domein

Toelichting op vraag 14 antwoordkeuze b

- b) Gebrek aan personele capaciteit binnen de eigen organisatie

Bijv. op het terrein van woningbouw.

Door personele mutaties, het niet tijdig kunnen binnenhalen van gekwalificeerd personeel vertragen projecten/activiteiten.

De krapte op de arbeidsmarkt is zowel binnen onze gemeente op het gebied van kwantiteit als expertise als bij onze leveranciers nadrukkelijk zichtbaar. Hiermee staat de realisatie onder druk. vanuit arbeidsmarkt en ontvlechting van de centrumregeling met Noardeast-Fryslan

We zien dat er sprake is van een overspannen arbeidsmarkt. Vacante ruimte kan niet snel worden ingevuld en inhuur is ook niet altijd meteen voorhanden.

Voor onze organisatie voorzien wij een majeure opgave om, voor de bestuurlijke opgaven, personeel te werven en te behouden. In 2022 hadden wij 146 vacatures en in 2023, tot op het moment van schrijven, al 202 (een stijging van 38,4%). Wij sturen als gemeente continu met strategische personeelsplanning op voldoende bezetting en op de juiste persoon op de juiste plaats. Ook zijn bij de begroting 2024-2027 aanvullende middelen en extra actie t.b.v. de

<p>arbeidsmarktpositie vastgesteld. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures in 100.000+ gemeenten is landelijk 17,9% (tegen 17,2% een jaar eerder). De ervaring tot nu toe is dat we worden gezien als aantrekkelijke werkgever. We hebben in 2023 ondanks het hogere aantal vacatures, minder niet-ingevulde vacatures dan vorig jaar.</p>
<p>Door krapte op de arbeidsmarkt hebben wij gebrek aan personele capaciteit om volledig uitvoering te kunnen geven aan de gewenste taken en de ambitie van de gemeente.</p>
<p>Er zijn veel wisselingen geweest van personeel. Dit is één van de oorzaken.</p>
<p>Zie antwoord op vraag 15</p>
<p>Het is lastig om de juiste mensen te vinden op deze arbeidsmarkt</p>
<p>Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities.</p>
<p>Door overspannen arbeidsmarkt</p>
<p>Vanwege schaarste op de arbeidsmarkt duurde het langer voordat vacatures ingevuld werden.</p>
<p>Omdat er een tekort is aan toezichthouders voor projecten en beleidsmedewerkers (beheerders) voor met name groen en verkeer zijn er verscheidene projecten niet opgepakt in 2023.</p>
<p>zie ook vraag over arbeidsmarktkrapte</p>
<p>Zoals o.a. blijkt uit de tussentijdse bestuursrapportages in 2023, maar ook uit de maandelijkse interne analyse op personeelskosten in relatie tot de ambities, zijn er op diverse terreinen moeilijk te vervullen vacatures. Ook is het percentage aan inhuurkrachten t.o.v. de totale bezetting van rond de 30% fors te noemen.</p>
<p>Binnen het Sociaal Domein zijn er de afgelopen periode veel extra taken bijgekomen. Denk aan: opvang en huisvesting van ontheemden en statushouders en de ontwikkelingen rondom het versterken van de preventieve infrastructuur (Integraal Zorgakkoord). Er is in het jaar 2023 onvoldoende extra formatie bijgekomen om alle beleidstaken (aangevuld met bovengenoemde ontwikkelingen) volledig uit te voeren. Dit is terug te zien in de feitelijke realisatie.</p>
<p>Het is moeilijk alle vacatures in te vullen door gebrek aan aanbod op de arbeidsmarkt.</p>
<p>Toelichting bij alle aangevinkte opties: Bij de najaarsrapportage zijn verschillende voordelen ontstaan doordat gebrek aan personele capaciteit in de gemeentelijke organisatie en bij partners. Ook heeft de lange termijn onzekerheid impact op de begroting, omdat er geen structurele middelen beschikbaar zijn om bepaald beleid of bepaalde voorzieningen te realiseren. Een voorbeeld zijn de maatschappelijke voorzieningen die Zaanstad wil realiseren, maar waarvoor momenteel onvoldoende middelen zijn.</p>
<p>Er ontstaat een voordeel op personeelskosten (€ 2,4 miljoen), als gevolg van de krappe arbeidsmarkt en het niet kunnen opvullen van vacatures, en een voordeel op kapitaalslasten (€ 1,1 miljoen). Investerings worden uitgesteld in verband met o.a. langere levertijden en vertraagde aanbestedingen.</p>
<p>Breder probleem in de sector.</p>
<p>Delft heeft een ambitieuze begroting opgesteld, inclusief dekking met behulp van incidentele dekkingsmiddelen. Geld is niet direct het knelpunt. Wel is de beschikbaarheid van personeel (kwantitatief en kwalitatief) een risico.</p>
<p>Door de arbeidsmarktkrapte niet altijd voldoende personele capaciteit om alle ambities uit te voeren</p>
<p>Vacatures van o.a. projectleiders zijn momenteel moeilijk in te vullen. Dit geldt ook voor een aantal vakspecialismen</p>
<p>Er zijn veel ambities maar er is niet voldoende capaciteit om die te verwezenlijken dat kan zowel intern als extern zijn</p>
<p>De arbeidsmarktkrapte heeft grote consequenties. We worden geconfronteerd met moeilijk vervulbare vacatures. Inflatie en prijsstijgingen wereldwijd zijn fors en vertaald in onze begroting.</p>
<p>Verkeer, grondbeleid, projecten.</p>
<p>De bestuurlijke ambities en het aantal vacatures is niet in evenwicht. Dit resulteert in achterstanden, prioriteringen/overhevelingen naar latere jaren en uitval door ziekte.</p>
<p>nvt</p>
<p>Bepaalde ambities zijn voor ons alleen te realiseren met schaarse externe medewerkers</p>
<p>Het antwoord is een combinatie van een aantal zaken; enerzijds heeft het te maken met eigen capaciteit en prioriteiten binnen de organisatie. Anderzijds zijn wij afhankelijk van de</p>

samenwerking met andere gemeenten en ketenpartners. De doorlooptijd en realisatietijd kan dan langer worden.
Aantal vacatures in de organisatie is hoog. Dit heeft een behoorlijke impact op de uitvoering van het beleid en leidt tot vertraging van investeringen.
tekort aan personeel is merkbaar. Zelfs de inhuur geeft aan dat ze te veel werk hebben. Er is al een project waar sturing tijdelijk volledig was weggevallen door tekort aan personeel en we daar achter kwamen door vragen van externe partijen
Vacatures moeilijker en soms niet in te vullen.
Vacatures zijn moeilijker en soms niet in te vullen.
De komende jaren wordt de capaciteit een groter vraagstuk, omdat een aanzienlijk deel van de medewerkers uitstroomt agv pensionering. Waar dit precies gaat knellen is afhankelijk of we deze medewerkers tijdig kunnen vervangen.
Door de arbeidsmarktkrapte kunnen we een deel van onze vacatures niet invullen.
Veel interne doorstroom. Daarna is het lastig om personeel te vinden.
Het is lastig om de benodigde (extra) capaciteit te vinden en te behouden om alle ambities uit te voeren. Dat geldt ook voor de bijdragen die externe partners moeten leveren, zowel in het fysieke als in het sociale domein.
Vaste invulling soms lastig (zie toelichting vraag 15), hierdoor ook meer (duurdere) inhuur waardoor per saldo minder capaciteit overblijft.
Als gevolg van verloop van personeel
x
De meeste functies kunnen we invullen maar voordat deze capaciteit effect sorteert leidt dit bij ons op onderdelen ook dat de gewenste ambitie op enkele onderdelen niet volledig gehaald kan worden. Het vinden van medewerkers met ervaring binnen o.a. het fysiek domein of financiën is lastig.
De uitbetaling van de Rijksgelden energiearmoede heeft i.v.m. ziekte en personeelskrapte nog niet plaatsgevonden. Dit zal alsnog in 2024 worden uitbetaald. Tevens zijn de gelden pas in de decembercirculaire ter beschikking gesteld.
zie ook de antwoorden hieronder
Gelet op de huidige arbeidsmarkt lukt het niet altijd om vacatures tijdig in te vullen waardoor vertraging optreedt.
agv spanning huidige personeelsmarkt moeilijk om voldoende en goed gekwalificeerd personeel aan te trekken
Heeft te maken met de krappe arbeidsmarkt en moeilijk vervulbare vacatures
Tijdelijk en nieuwe functies vergen enige (meer) tijd voordat dit kan worden ingevuld. En verschuivingen in inzet door o.a. opvang vluchtelingen/Oekraïners, uitvoering energietoeslag e.d..
b en f) Gebrek aan personele capaciteit binnen de eigen organisatie én bij derden: Zie ook vraag 2. Door gebrek aan personele capaciteit en inhuur, kunnen we niet alle ambities invullen.
Door de arbeidsmarktkrapte kunnen we een deel van onze vacatures niet invullen.
Op sommige plekken binnen de organisatie is de werkdruk hoog en missen we soms specifieke expertise die we moeten inhuren.
Vanwege het gelijktijdig spelen van meerdere (incidentele) projecten is het beslag op de personele capaciteit hoog. De kans bestaat dat oorspronkelijk geraamde taken en uitvoeringsbudgetten gedeeltelijk onbenut blijven en zodoende doorgeschoven worden.
Zie antwoord op vraag 15.
Pas bij de jaarrekening zal er volledig inzicht zijn in de onderdelen van de begroting die niet volledig zijn gerealiseerd. Naar verwachting zijn de oorzaken, net als in voorgaande jaren divers. De gemeente heeft met de huidige arbeidsmarkt relatief veel verloop in personeel (b) en vacatures waarvoor specifieke kennis wordt vereist laten zich lastig invullen (c). Tegelijkertijd wordt beschikbare capaciteit soms ingezet voor niet geplande activiteiten waardoor andere taken blijven liggen. Denk dit jaar bijvoorbeeld aan de extra verkiezingen in november. Ook in Zoetermeer zijn de ambities groot en is de realisatie van de plannen weerbarstig. Bijvoorbeeld de tekorten in de jeugdzorg (d) en de onzekerheid over de lange termijn middelen (e) vragen continu veel aandacht. En in (regionale) samenwerking lukt het niet altijd om alle plannen tijdig te maken en tot uitvoering te brengen (f). Denk bijvoorbeeld aan de arbeidsmarktregio of aan de samenwerking

met scholen bij het wegwerken van onderwijsachterstanden. Ook besluitvorming of inspraakprocedures lopen soms langer dan verwacht.
Op alle punten speelt dit.
De gemeente merkt dat er krapte is op de arbeidsmarkt. De afgelopen periode zijn relatief veel medewerkers met pensioen gegaan. Ook de komende periode zien we deze ontwikkeling zich voortzetten. We merken dat het lastig is om deze vertrekkende mensen tijdig te vervangen door nieuw personeel. We snappen daarom het belang van het zijn en uitstralen van een aantrekkelijke werkgever. Daar werken we continu aan. Uiteindelijk lukt het meestal wel om de functies in te vullen, maar het duurt veel langer dan we gewend waren.
Arbeidsmarktkrapte zorgt voor beperkte beschikbaarheid van nieuwe mensen en verloop van collega's en daarmee kennis. Daarnaast zorgen toenemende (incidentele) taken bijvoorbeeld op het gebied van migratie of invoering omgevingswet ervoor dat de beschikbare capaciteit ook op deze andere taken moet worden ingezet. Dit zet druk op de uitvoeringskracht.
Het is lastig om bekwaam personeel te krijgen en te houden.
Zoals ook uit de 2e bestuursrapportage 2023 blijkt die voorligt in de raadsvergadering van 19 december worden niet alle ambities gerealiseerd. Deels heeft dit te maken met externe factoren (afhankelijkheid partijen), maar deels heeft dat ook te maken met de uitvoeringskracht, waardoor plannen worden uitgesteld naar volgend jaar. Zie voor meer details de 2e bestuursrapportage, waarin per programma de afwijkingen t.o.v. de begroting 2023 zijn weergegeven.
Met name binnen het fysiek domein heeft de organisatie veel last van de krapte op de arbeidsmarkt.
In de Programmarapportage van november verwachten we € 1,4 miljoen aan budgetoverhevelingen voor niet uitgevoerde activiteiten (iets meer dan 1% van de begroting). Het is te kort door de bocht om dit volledig aan capaciteit te wijden, maar geeft wel een beeld.
We hebben te maken met een krappe en ingewikkelde arbeidsmarkt. Er is meer durf om van baan te wisselen. In een krappe arbeidsmarkt is talent schaars en heeft een medewerker een sterke onderhandelingspositie. We zijn om het talent en de kwaliteit aan onze gemeente te verbinden anders (op meerdere manieren) gaan werven, en onze wervingsuitingen hebben een professionelere look en prikkelende teksten gekregen. Dit heeft zich uitbetaald in een mooie instroom van nieuwe medewerkers ondanks de ingewikkelde arbeidsmarkt. We zien elk jaar een stijging van het aantal vacatures. De gemeente groeit en daarmee ook onze organisatie. In 2022 zijn er 119 vacatures gepubliceerd en daaruit hebben we 150 nieuwe medewerkers geworven. In oktober 2023 staat de teller al op 109 gepubliceerde vacatures. Vooruitkijkend naar eind van jaar is de verwachting dat het aantal vacatures nog flink zal stijgen. We zien ontwikkelingen die vragen om onze inzet of gevolgen hebben voor onze gemeente. De toenemende bestaansonzekerheid vraagt om een versimpelde aanpak. De oplopende bouw- en rentekosten voor woningbouwontwikkelingen betekenen dat bouwprojecten minder makkelijk tot uitvoering komen en we als gemeente in toenemende mate een rol hebben om deze projecten ten uitvoering te brengen. De voortgang in de gebiedsontwikkelingen in 2023 kenmerkt zich door een toenemende mate van onzekerheid. In de gebieden waar de gemeente actief grondbeleid voert, dus bouw kavels verkoopt, is te zien dat grondtransacties achterblijven op de prognose. Ook verlopen onderhandelingen met marktpartijen over de hoogte van grondprijzen moeizaam. Dit is vooral te merken bij gronden die bestemd zijn voor woningbouw. Ook zien we dat de investeringen achterblijven op de beoogde investeringsopgave. Dit komt met name door onderbestedingen van begrote investeringen voor het integraal huisvestingsplan onderwijs, binnen- en sportaccommodaties, verbouwing P3 en wegen / bruggen / riolering.
Gebrek aan personele capaciteit/ expertise binnen de eigen organisatie krapte op de arbeidsmarkt o.a. op het gebied verkeer lukt het niet op de juiste mensen in dienst te nemen maar ook niet om de juiste expertise in te huren
geen toelichting
Ziekte of vertrek van collega's
Met name in het fysieke domein is lange tijd sprake (geweest) van onderbezetting als gevolg van moeilijk invulbare vacatures. Door gebrek aan deze uitvoeringskracht zullen projecten al dan niet doorschuiven naar het volgend jaar of komen te vervallen.
Personele inzet vindt veelvuldig plaats op (te) langlopende samenwerkingsonderwerpen. Daarnaast is er disbalans in de verhouding eigen personeel <-> inhuur en zijn ontstane vacatures moeilijk in te vullen

Door verloop van personeel ontbreekt het aan uitvoeringskracht op de gebieden verkeer en vervoer, volkshuisvesting en milieu.
Het lukt niet altijd om voldoende capaciteit beschikbaar te hebben waardoor projecten vertraging oplopen. Eerst wordt zoveel mogelijk het reguliere werk gedaan en pas daarna kunnen projecten worden uitgevoerd.
Algemene toelichting: Realisatie van de uitvoering is sterk afhankelijk van mankracht, zowel binnen als buiten de organisatie.
De gemeente is te klein om zelfstandig alle taken te vervullen.
De opgave op vele terreinen is hoog. De organisatie is hierop niet ingericht
We hebben een slanke organisatie, en dat gaat knellen gezien de kwaliteitssprong die we met onze stad voor ogen hebben. Maar het zit 'm ook in de kwantiteit: meer inwoners vragen meer dienstverlening, meer vergunningen, meer ondersteuning van maatschappelijke initiatieven. Op een aantal kwetsbare posities wordt de organisatie versterkt, in aanvulling op de inhaalslag die in 2022 is ingezet. Met de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om deze versterking op korte termijn te realiseren. Hierdoor blijft werkdruk hoog en is er soms onvoldoende capaciteit om bepaalde wensen uit te voeren.
In de begroting 2023 is voor een uitbreiding van eigen personeel binnen de gemeente gekozen. Inmiddels zijn alle vacatures ingevuld. Echter zijn een aantal posities pas in de loop van het jaar ingevuld (door de krapte op de arbeidsmarkt), zodat niet alle ambities uitgevoerd konden worden.
Lastige arbeidsmarkt.
Er staat veel druk op de ambtelijke organisatie
Gebrek aan capaciteit heeft geleid tot een onderuitputting bij het onderhoud van kapitaalgoederen.
Ambities liggen vaak hoger dan beschikbare capaciteit aan kan.
Met name op het gebied van Verkeer, Sociaal Domein en Financiën zijn vacatures moeilijk invulbaar. Dat zorgt ervoor dat externe inhuur noodzakelijk is deze ruimtes in te vullen. Dat lukt niet altijd direct waardoor bij ontstane vacatures een periode zonder voldoende expertise op deze gebieden moet worden gedaan. Dit leidt dan tot het bijstellen van ambities cq dienstverlening.
Een deel van de onderbesteding is een gevolg van onderbezetting op eigen personeel, of onderbezetting bij bijvoorbeeld de GGZ.
Oorzaak is hoofdzakelijk een te ambitieus uitvoeringsprogramma dat is opgenomen in de begroting 2024.
De krapte op de arbeidsmarkt vergt een constante zoektocht naar personeel. Niet altijd is het mogelijk om vacatures gelijk in te vullen.
Vacatures zijn moeilijk in te vullen. Gemeenten zijn op dezelfde beleidsterreinen in dezelfde personeelsvijver aan het vissen.
door krapte op de arbeidsmarkt
Sommige vacatures zijn lastig in te vullen. Ambities worden dan later of op lager niveau uitgevoerd
Door de krapte op de arbeidsmarkt hebben we een aantal ambities niet waar kunnen maken. Daarnaast blijkt dat uit gebrek aan capaciteit bij zorgaanbieders niet aan de behoefte van de vraag kan worden voldaan.
Door vacatures, ziekte en/of personele wisselingen zijn beschikbare beleidsmiddelen niet uitgegeven.
behoeft geen toelichting toch. Met name bij RO en Woningbouw zijn geen mensen te krijgen
Dit geldt zeker niet over de gehele linie, maar wel op een aantal specifieke dossiers.
Op enkele onderdelen wordt achtergelopen met de begrotingsuitvoering. Belangrijke oorzaak is de hoge ambitie/het planningsoptimisme in relatie tot de beschikbare capaciteit. De oorzaak ligt in geringe mate bij enkele vacatures maar in grote mate bij meer hooi op de vork dan past.
Niet alle vacatures zelf in kunnen vullen en daarnaast ook niet voldoende capaciteit bij aannemers en leveranciers.
Landelijk hebben we te maken met krapte op de arbeidsmarkt en een ziekteverzuim dat hoger is dan we gewend zijn. Dit geldt ook voor onze gemeente, maar ook externe partijen waar we mee samenwerken. Daarnaast geldt dat ook inleners niet altijd de capaciteit/ expertise kunnen leveren die gevraagd wordt. Gevolg is dat vacatures langer open staan en projecten/ werkzaamheden vertraging oplopen.

Voor sommige functies is het moeilijk op het juiste moment de juiste capaciteit binnen te halen en/of is er veel verloop. Daardoor loopt de uitvoering op sommige onderdelen achter.
Met name de feitelijke realisatie van investeringsprojecten blijft achter ten opzichte van de ramingen. Dit komt onder andere door planningsoptimisme, afhankelijkheid van derden, lange participatietrajecten, beschikbaarheid van capaciteit en beschikbaarheid van materiaal
Door gebrek aan capaciteit (bijvoorbeeld op uitvoering omgevingswet of projectleiders) schuiven vooral plannen op het gebied van ruimte door
-
De huidige situatie op de arbeidsmarkt maakt dat zowel kwalitatief als kwantitatief er gaten vallen. Dit zorgt ervoor dat feitelijke realisatie achterblijft t.o.v. de planning. Dit geldt niet alleen voor onze eigen organisatie maar ook bij onze partners/stakeholders waar we mee verbonden zijn als het gaat om de uitvoering van het beleid
Zie ook eerdere toelichting inzake personele capaciteit.
Voordat er werkelijk voor beleid wordt uitgegeven wordt er veel onderzoek gedaan. Door gebrek aan personeel en expertise op dat terrein, is er voor de lange termijn onzekerheid.
Uitvoeringsproblemen zoals tekort aan personeel zijn vaak de oorzaak van vertraging in investeringen
Gebrek aan personeel leidt tot het niet uitvoeren van de begroting.
Er zijn meerdere oorzaken dat de feitelijke realisatie achterblijft bij de ambitie. Enerzijds is dit door gebrek aan in- en externe personeelstekorten, waardoor plannen niet gehaald worden. Daarnaast is het te verklaren doordat de meeste investeringen meerjarige complexe processen zijn, met veel afhankelijkheden. Er zijn daardoor diverse/verschillende vertragende factoren die kunnen zorgen dat uitgaven van een investering naar toekomstige jaren geschoven wordt, dit zijn veelal externe factoren zoals de stikstofcrisis, capaciteitsproblemen bij aannemers of leveringsproblemen, maar ook vertragingen in vergunningsprocessen kunnen ambities ophouden.
De primaire oorzaak voor het niet realiseren van alle in de begroting opgenomen doelen is capaciteit. Dit komt zowel doordat de arbeidsmarkt krap is als door de onzekerheid in de financiële middelen in de toekomst. Het laatste maakt dat er terughoudender dan normaal beleid wordt gemaakt en uitgevoerd
Door krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijk om ontstane vacatures (snel) in vullen. Daar waar personele capaciteit niet voldoende is blijft de uitvoering van ambities soms achter bij de planning.
Zoals elke gemeente kampt ook onze gemeente met de problematiek op de arbeidsmarkt waardoor het lastig is om openstaande vacatures vervuld te krijgen.
Er is door veel verloop een capaciteitsuitdaging en door dit zelfde verloop zie je o.a. senior medewerkers vervangen worden door junior medewerkers en externe inhuur.
Zie antwoord vraag 15
De ambities kunnen niet worden waargemaakt vanwege het gebrek aan personele capaciteit. Daarnaast is er een tekort aan expertise op specifieke vakgebieden.
zie vraag 1
Door personeelsgebrek zijn bepaalde zaken niet of later opgepakt.
Zie toelichting antwoord vraag 15
Met name door het vergrote takenpakket en de toekomstige uitdagingen, staat er een druk op de interne organisatie. Hiermee worden de taken uitgevoerd, maar blijft weinig ruimte over voor de doorontwikkeling van de organisatie. Dit ziet dan enkel toe op de interne bedrijfsvoering en niet op de dienstverlening naar burgers.
We zien in 2023 dat diverse investeringen worden doorgeschoven naar latere jaren. Dit is enerzijds het geval bij uitvoering van wegen, maar ook bij de nieuwbouw/uitbreiding van onderwijshuisvesting en de woningbouwversnelling. Deels is de interne capaciteit soms onvoldoende, op onderdelen zijn we afhankelijk van derde partijen en bijvoorbeeld ook regelgeving rondom stikstof / milieu/ maken dat we vertragen. Ook andere projecten vragen capaciteit waardoor prioritering soms anders verloopt dan vooraf verwacht. En deels is er sprake van "begrotingsoptimisme"
Krapte op de arbeidsmarkt.
Enerzijds door wisselingen anderzijds door schaarste op de arbeidsmarkt vallen er tijdelijk gaten in de bezetting waardoor we op dossiers moeten temporiseren en er wachtlijstvorming ontstaat.

<p>Onvoldoende personele capaciteit met bijbehorende expertise leidt ertoe dat op een aantal beleidsvelden de uitvoering beperkt blijft tot het hoogstnoodzakelijke. In het verlengde hiervan is er sprake van vertraging op bouw- en infrastructurele werken omdat aannemers met soortgelijke opgaven te maken hebben.</p>
<p>Soms blijft de realisatie achter op planning, door gebrek aan capaciteit binnen de eigen organisatie. Balans tussen ambities en capaciteit blijft een spanningsveld.</p>
<p>krapte arbeidsmarkt</p>
<p>Doordat vacatures niet altijd tijdig kunnen worden ingevuld, lopen projecten/werkzaamheden vertraging op.</p>
<p>Door gebrek aan personele capaciteit kunnen bepaalde geplande werkzaamheden niet worden uitgevoerd in 2023. er wordt continu gezocht naar oplossingen en waar mogelijk externe inzet om de werkzaamheden alsnog uit te voeren.</p>
<p>Moeilijk vervulbare vacatures in de uitvoering van taken. Binnen het sociaal domein ontbreekt op onderdelen de structurele invulling van expertise, bijvoorbeeld bij Jeugd & WMO en beleidsadvies aanschappelijk ontwikkeling. Binnen de bedrijfsvoering is bij juridische ondersteuning behoefte aan een structurele invulling van juridisch advies. Binnen het ruimtelijk domein zien we een tekort aan adviescapaciteit ruimtelijke ordening en vergunningverlening, technisch personeel, projectleiders.</p>
<p>Periode van onderbezetting + vervolgens moeilijk invulbare vacatureruimte</p>
<p>krapte op de arbeidsmarkt, veel personeelwisselingen, niet ingewerkt nieuw of ingehuurd personeel</p>
<p>Inzet eigen personeel op andere crisistaken in 2023 (zoals Oekraïne en de toeslagenaffaire)</p>
<p>Het lukt niet altijd om voldoende personele capaciteit aan te trekken.</p>
<p>Onze ambities zijn hoger dan we met de capaciteit aan kunnen. Dit komt vooral door aanvullende urgente zaken die voorrang behoeven.</p>
<p>Bij sommige projecten speelt een gebrek aan personele capaciteit en het afhankelijk zijn van externe inhuur/expertise een rol in de doorlooptijd van een project.</p>
<p>Het is lastig om voldoende personele capaciteit te regelen</p>
<p>veel ambitie, niet alle vacatures vervulbaar</p>
<p>Krapte op de arbeidsmarkt.</p>
<p>Programmering vindt plaats voor 100% van de capaciteit. Bij ziekte of transitie ontstaat frictie. Uitvoering van taken, overdracht van taken en lokale speerpunten zorgen voor spanning tussen hetgeen wat te realiseren is en wat mogelijk is.</p>
<p>Krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat vacatures niet of niet tijdig ingevuld worden.</p>
<p>In 2023 zijn de meeste vacatures ingevuld. In de tijd tussen de openstelling van de vacature en invulling is niet altijd ingehuurd waardoor er wellicht een achterstand is ontstaan. Sommige functies zijn zeer lastig in te vullen. Hierop wordt ingehuurd, maar dit is niet altijd per direct mogelijk.</p>
<p>We zijn een kleine gemeente en zien vooral een gebrek aan personele capaciteit op de nieuwe beleidsterreinen wonen en klimaat.</p>
<p>Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen.</p>
<p>Capaciteitsissue speelt op diverse plekken in de organisatie; het is daar lastig om voldoende geschikte medewerkers te werven. Ook is soms inhuur nauwelijks voorhanden. Het betreft vergunningverleners, medewerkers functioneel beheer, specialisten burgerzaken, projectleiders openbaar gebied, woningbouw. Zowel projecten in beheer openbare ruimte als regulier werk staat daarom onder druk, blijft achter op de plannings. Of er ontstaan achterstanden bijvoorbeeld bij burgerzaken.</p>
<p>Krapte op de arbeidsmarkt bij het aantrekken van nieuwe mensen</p>
<p>vacatures vullen moeilijk</p>
<p>Door vertrek en ziekte van collega's blijven taken liggen die niet snel opgepakt kan worden.</p>
<p>Er is sprake van vacatures en het is/wordt steeds lastiger om deze tijdig vervuld te krijgen. Dit geldt ook voor de inhuur derden.</p>
<p>Er wordt geprobeerd de doelen te halen door extern in te huren; in onze tweede tussenrapportage (najaarsnota) zijn diverse doelen financieel geormerkt en doorgeschoven naar 2024.</p>
<p>In het jaarverslag 2023 zal hierover pas duidelijkheid komen. De afgelopen jaren leerde wel dat het gebrek aan personele capaciteit veelal de oorzaak is van achterblijvende realisaties.</p>

Krappe arbeidsmarkt maakt invulling vacatures lastig
Moeilijk om bepaalde functies gevuld te krijgen. Daarnaast is de 1 maand opzegtermijn voor medewerkers hier mede debet aan.
door de krappe arbeidsmarkt, koste het moeite kost om de vacatures te vervullen
Uit onderzoek blijkt dat we vaak wel tijd beschikbaar hebben voor de onderwerpen in het coalitieakkoord. Alleen voor het doen van onze basistaken komen we capaciteit tekort. Denk aan ook de taken die vanuit het Rijk over worden gedragen naar gemeenten.
Zie de beantwoording van vraag 14b en 15. Daarnaast is inhuren van personeel een probleem wegens krapte op de arbeidsmarkt.
Wij zijn een kleine ambitieuze gemeente, 14.000 inw, met beperkte ambtelijke slagkracht, voor bepaalde kennis en expertise en uitvoering ervan zijn wij afhankelijk van inhuur. Inhuur is duur
krapte op de arbeidsmarkt, veel personeelwisselingen, niet ingewerkt nieuw of ingehuurd personeel Inzet eigen personeel op andere crisistaken in 2023 (zoals Oekraïne en de toeslagenaffaire)
Harlingen is een kleine organisatie, met een beperkt apparaat. De ambities van het college en raad in Harlingen zijn groot. Omdat de ambities groot zijn en het apparaat klein is, is het niet altijd mogelijk om alle ambities uit te voeren .
Krijgen geld incidenteel niet weggezet
Veel vacatures
Zowel intern als extern capaciteitsgebrek
Mensen zijn niet aan te trekken
-
veel vacatures en inhuur derden ter invulling
Capaciteit is moeilijk te vinden en inhuur is duur
.
Door personeelsgebrek merken we dat niet alles uitgevoerd kan worden. Daardoor blijft de realisatie achter en schuiven bijvoorbeeld gewenste investeringen op.
.
Toelichting b, c, f: er zijn flinke ambities gesteld en tussentijds bijgesteld door het bestuur. De hiervoor beschikbaar zijnde capaciteit is niet afdoende om deze bijgestelde ambities in te vullen. Hierbij speelt ook dat de specifieke deskundigheid bij sommige beleidsitems niet beschikbaar is binnen de bestaande organisatie. Tot slot zijn we bij sommige onderwerpen afhankelijk van de mate waarin particulieren of ondernemers gevraagde zaken aanleveren. Deze is met regelmaat niet voldoende of onvolledig. Ook gebeurt het dat aanvragers er niet in slagen om de geplande opgaven in te vullen / na te komen.
Onder andere door gebrek aan personele capaciteit zijn realisaties achtergebleven bij de begroting 2023.
kleine organisatie, lagere salarisschalen dan grote gemeenten. Veel verloop
zie ook eerdere toelichting
door krapte op de arbeidsmarkt
Het is op dit moment erg lastig om aan personeel te komen. Dit zorgt dat de ambitie en capaciteit niet meer in evenwicht zijn.
x
Het niet of deels halen van doelstellingen binnen de begroting speelt niet alleen voor 2023 maar vindt eigenlijk elk jaar wel plaats. Dit kan diverse oorzaken hebben. De arbeidskrapte, vergrijzing onder je personeel en daarmee het uitstromen van kennis, niet de juiste mensen kunnen vinden als inhuurkracht en het stellen van prioriteiten bij onze leveranciers zorgt voor een optelsom waardoor onderdelen niet gehaald worden. Maar wat niet vergeten mag worden is de wetgever of beleidsbepaler die te laat en te traag komt met duidelijkheid en middelen. Het steeds maar weer uitstellen van de Omgevingswet is daar een voorbeeld van. Dit zorgt voor veel neveneffecten die schadelijk zijn op langere termijn.
Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities.
Sommige vacatures blijken moeilijk in te vullen, met duurdere inhuur tot gevolg en of vertraging van uitvoering projecten/investeringen

De arbeidsmarkt is krap en de financiële ruimte voor extra beloning binnen een gemeente van onze omvang (34.000 inwoners) is beperkt. Daarnaast geldt dat er ook capaciteit is ingezet voor onvoorziene ontwikkelingen (opvang vluchtelingen, uitvoering energietoeslag, toeslagenaffaire, invordering TOZO-gelden)
We hadden verwacht inmiddels beter voorbereid te zijn geweest op de implementatie van de Omgevingswet. Wij kunnen o.a. op dit moment nog geen geschikte projectleider omgevingsplan aan ons binden om dit op te pakken. Daarnaast zien we dat we binnen ons team RO hiervoor geen capaciteit voor vrij kunnen maken als gevolg van o.a. de ruimtelijke vraagstukken op het gebied van de energietransitie en de beperkte beschikbaarheid van personele capaciteit op de arbeidsmarkt. De krapte op de arbeidsmarkt zien we ook terug voor andere beleidsterreinen. Zo is het bijvoorbeeld ook lastig personeel te vinden voor VTH taken. Het personeel dat we kunnen werven heeft tijd nodig om te worden opgeleid en op vlieghoogte te komen. De expertise is dus niet direct beschikbaar.
vacatures zijn in de huidige arbeidsmarkt steeds moeilijker in te vullen. Je ziet dat veel gemeenten medewerkers bij elkaar weghalen.
We ondervinden problemen om vacatures ingevuld te krijgen en het zittende personeel vast te houden.
Door het met name het gebrek aan personeel voor wat betreft de uitvoering van het mobiliteitsplan en woningbouwprojecten
Het is moeilijk om vacatures ingevuld te krijgen met medewerkers die over gemeentelijke ervaring beschikken. Vacatures worden wel ingevuld, maar vervolgens moet nieuwe medewerkers eerst worden ingewerkt, waardoor latentie in de uitvoering ontstaat.
te weinig capaciteit
openstaande vacatures die niet kunnen worden ingevuld of niet op het gewenste niveau ingevuld kunnen worden. Hierdoor lopen projecten uit.
op bepaalde beleidsterreinen is er schaarste aan personeel
.
Moeilijke arbeidsmarkt. Vacatures niet allemaal ingevuld. Ook medewerkers met de juiste kennis en ervaring lastig te vinden.
De reguliere dienstverlening moet worden gewaarborgd. Dit kan soms betekenen dat dit ten koste gaat van inzet op ambities
veel vacante functies
Het vinden van goed personeel is lastig. Bestuurlijke ambitie is hoog. Dit levert knelpunten op.

Toelichting op vraag 14 antwoordkeuze c
c) Gebrek aan expertise binnen de eigen organisatie
De krapte op de arbeidsmarkt is zowel binnen onze gemeente op het gebied van kwantiteit als expertise als bij onze leveranciers nadrukkelijk zichtbaar. Hiermee staat de realisatie onder druk.
Voor onze organisatie voorzien wij een majeure opgave om, voor de bestuurlijke opgaven, personeel te werven en te behouden. In 2022 hadden wij 146 vacatures en in 2023, tot op het moment van schrijven, al 202 (een stijging van 38,4%). Wij sturen als gemeente continu met strategische personeelsplanning op voldoende bezetting en op de juiste persoon op de juiste plaats. Ook zijn bij de begroting 2024-2027 aanvullende middelen en extra actie t.b.v. de arbeidsmarktpositie vastgesteld. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures in 100.000+ gemeenten is landelijk 17,9% (tegen 17,2% een jaar eerder). De ervaring tot nu toe is dat we worden gezien als aantrekkelijke werkgever. We hebben in 2023 ondanks het hogere aantal vacatures, minder niet-ingevulde vacatures dan vorig jaar.
Wij hebben veel verloop gehad waardoor ons nieuw personeelsbestand jonger en minder ervaren is. Derhalve missen wij soms expertise op bepaalde vakgebieden. Dit hangt ook samen met de krapte op de arbeidsmarkt.
Het is lastig om de juiste mensen te vinden op deze arbeidsmarkt
Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities
Specialistische kennis op beleidsterreinen als planologie en bouw- woontoezicht is lastig te verkrijgen.
Zoals o.a. blijkt uit de tussentijdse bestuursrapportages in 2023, maar ook uit de maandelijkse interne analyse op personeelskosten in relatie tot de ambities, zijn er op diverse terreinen

moeilijk te vervullen vacatures. Ook is het percentage aan inhuurkrachten t.o.v. de totale bezetting van rond de 30% fors te noemen.
Binnen het Sociaal Domein zijn er de afgelopen periode veel extra taken bijgekomen. Denk aan: opvang en huisvesting van ontheemden en statushouders en de ontwikkelingen rondom het versterken van de preventieve infrastructuur (Integraal Zorgakkoord). Er is in het jaar 2023 onvoldoende extra formatie bijgekomen om alle beleidstaken (aangevuld met bovengenoemde ontwikkelingen) volledig uit te voeren. Dit is terug te zien in de feitelijke realisatie.
Het is ook moeilijk de juiste en benodigde expertise op alle terreinen te vinden. Veel gemeenten vissen met de grote opgaven in dezelfde vijver.
Zie hierboven.
Delft heeft een ambitieuze begroting opgesteld, inclusief dekking met behulp van incidentele dekkingsmiddelen. Geld is niet direct het knelpunt. Wel is de beschikbaarheid van personeel (kwantitatief en kwalitatief) een risico.
Er is een tekort in onze organisatie aan (schaars) specialistisch personeel
Door natuurlijk verloop merken we dat veel expertise verdwijnt die lastig is op te vullen.
Als gevolg van verloop van personeel
Verduurzaming c.q. de ontwikkelingen hierin zijn relatief nieuw en dat maakt dat die expertise op deze onderdelen nog niet volledig is binnen de bestaande capaciteit.
zie 14b
in het verlengde van b
Door natuurlijk verloop merken we dat veel expertise verdwijnt die lastig is op te vullen.
zie vorig antwoord.
Dat houdt verband met de krapte op de arbeidsmarkt
Zie toelichting bij b.
Op alle punten speelt dit.
Zie boven
Het is lastig om bekwaam personeel te krijgen en te houden.
Zoals ook uit de 2e bestuursrapportage 2023 blijkt die voorligt in de raadsvergadering van 19 december worden niet alle ambities gerealiseerd. Deels heeft dit te maken met externe factoren (afhankelijkheid partijen), maar deels heeft dat ook te maken met de uitvoeringskracht, waardoor plannen worden uitgesteld naar volgend jaar. Zie voor meer details de 2e bestuursrapportage, waarin per programma de afwijkingen t.o.v. de begroting 2023 zijn weergegeven.
Met name binnen het fysiek domein heeft de organisatie veel last van de krapte op de arbeidsmarkt.
Zie antwoord b
Gebrek aan personele capaciteit/ expertise binnen de eigen organisatie krapte op de arbeidsmarkt o.a. op het gebied verkeer lukt het niet op de juiste mensen in dienst te nemen maar ook niet om de juiste expertise in te huren
Niet alle specialistische kennis is in de gemeente aanwezig
Door kleine organisatie is het niet mogelijk om op alle taken de juiste expertise in huis te hebben. Wij zijn daarvoor afhankelijk van buurgemeenten en/of verbonden partijen.
Expertise op het gebied van duurzaamheid is lastig te vinden waardoor ambities niet waargemaakt konden worden
zie antwoord b
idem
heeft relatie met personele capaciteit
Dit geldt zeker niet over de gehele linie, maar wel op een aantal specifieke dossiers.
Zie toelichting keuze b
Krapte op de arbeidsmarkt betekent dat specialistische/hoogwaardige kennis moeilijk dan wel niet te vinden is.
-
In de besluitvorming over onze laatste tussentijdse rapportage 2023 is een aantal voorstellen tot budgetoverheveling opgenomen. Deze budgetoverhevelingen hebben betrekking op activiteiten

<p>die wij in 2023 niet of niet volledig hebben kunnen uitvoeren. Met name door het ontbreken van voldoende uitvoeringskracht binnen de eigen organisatie dan wel het niet tijdig kunnen beschikken over externe deskundigheid. Omdat aan de activiteiten incidentele budgetten zijn gekoppeld, kunnen deze activiteiten niet uit de begroting 2024 worden gedekt.</p>
<p>De huidige situatie op de arbeidsmarkt maakt dat zowel kwalitatief als kwantitatief er gaten vallen. Dit zorgt ervoor dat feitelijke realisatie achterblijft t.o.v. de planning. Dit geldt niet alleen voor onze eigen organisatie maar ook bij onze partners/stakeholders waar we mee verbonden zijn als het gaat om de uitvoering van het beleid</p>
<p>Zie opm. hierboven</p>
<p>Er is door veel verloop een capaciteitsuitdaging en door dit zelfde verloop zie je o.a. senior medewerkers vervangen worden door junior medewerkers en externe inhuur.</p>
<p>De ambities kunnen niet worden waargemaakt vanwege het gebrek aan personele capaciteit. Daarnaast is er een tekort aan expertise op specifieke vakgebieden.</p>
<p>zie vraag 1</p>
<p>Onvoldoende personele capaciteit met bijbehorende expertise leidt ertoe dat op een aantal beleidsvelden de uitvoering beperkt blijft tot het hoogstnoodzakelijke. In het verlengde hiervan is er sprake van vertraging op bouw- en infrastructurele werken omdat aannemers met soortgelijke opgaven te maken hebben.</p>
<p>Indien er onvoldoende expertise aanwezig is, dan wordt dit veelal met inhuur opgevangen.</p>
<p>Gebrek aan structurele middelen, lange termijn onzekerheid omtrent financiële situatie.</p>
<p>Door het vertrek van mensen is het in deze tijd lastig om nieuwe mensen te vinden die ook gelijk de gevraagde expertise in huis hebben. hierdoor ontstaat er een gebrek aan expertise binnen de organisatie, welke niet één, twee, drie op te vangen is.</p>
<p>Zie toelichting vraag 14 keuze b.</p>
<p>Het gaat dan ook om bepaalde expertise. Ook het aantrekken van externe expertise lukt niet altijd.</p>
<p>Niet alle vacatures kunnen tijdig ingevuld worden.</p>
<p>Bij sommige projecten speelt een gebrek aan personele capaciteit en het afhankelijk zijn van externe inhuur/expertise een rol in de doorlooptijd van een project.</p>
<p>Door krapte kunnen we niet voldoende personeel aannemen met de juiste expertise.</p>
<p>Voor het merendeel van de (inhoudelijke) taken vindt inhuur (via aanbesteding) plaats.</p>
<p>In 2023 zijn de meeste vacatures ingevuld. In de tijd tussen de openstelling van de vacature en invulling is niet altijd ingehuurd waardoor er wellicht een achterstand is ontstaan. Sommige functies zijn zeer lastig in te vullen. Hierop wordt ingehuurd, maar dit is niet altijd per direct mogelijk.</p>
<p>We zijn een eigen gemeente en daardoor ontbreekt het nog wel eens aan specifieke expertise bij bepaalde beleidsterreinen.</p>
<p>Bij sommige onderwerpen ontbreekt specifieke kennis die we inhuren.</p>
<p>Wij zijn een kleine ambitieuze gemeente, 14.000 inw, met beperkte ambtelijke slagkracht, voor bepaalde kennis en expertise en uitvoering ervan zijn wij afhankelijk van inhuur. Inhuur is duur</p>
<p>Het antwoord van deze vraag is inherent aan de vorige vraag. De schaal van Harlingen maakt dat niet alle expertise altijd voorhanden is. Daardoor zal deze in voorkomende gevallen ingehuurd moeten worden.</p>
<p>Hangt samen met b</p>
<p>-</p>
<p>De specifieke expertise is ook via inhuur niet altijd te vinden</p>
<p>.</p>
<p>.</p>
<p>Toelichting b, c, f: er zijn flinke ambities gesteld en tussentijds bijgesteld door het bestuur. De hiervoor beschikbaar zijnde capaciteit is niet afdoende om deze bijgestelde ambities in te vullen. Hierbij speelt ook dat de specifieke deskundigheid bij sommige beleidsitems niet beschikbaar is binnen de bestaande organisatie. Tot slot zijn we bij sommige onderwerpen afhankelijk van de mate waarin particulieren of ondernemers gevraagde zaken aanleveren. Deze is met regelmaat niet voldoende of onvolledig. Ook gebeurt het dat aanvragers er niet in slagen om de geplande opgaven in te vullen / na te komen.</p>

x
-
Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities.
Zie toelichting hierboven.
niet voldoende expertise en inhuur moeilijk te krijgen
doordat vacatures niet kunnen worden ingevuld, het aanbod is beperkt
de afhankelijkheid van externe expertise wordt steeds groter en duurder.

Toelichting op vraag 14 antwoordkeuze d
d) Gebrek aan structurele middelen
Voor onze organisatie voorzien wij een majeure opgave om, voor de bestuurlijke opgaven, personeel te werven en te behouden. In 2022 hadden wij 146 vacatures en in 2023, tot op het moment van schrijven, al 202 (een stijging van 38,4%). Wij sturen als gemeente continu met strategische personeelsplanning op voldoende bezetting en op de juiste persoon op de juiste plaats. Ook zijn bij de begroting 2024-2027 aanvullende middelen en extra actie t.b.v. de arbeidsmarktpositie vastgesteld. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures in 100.000+ gemeenten is landelijk 17,9% (tegen 17,2% een jaar eerder). De ervaring tot nu toe is dat we worden gezien als aantrekkelijke werkgever. We hebben in 2023 ondanks het hogere aantal vacatures, minder niet-ingevulde vacatures dan vorig jaar.
Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities
Zie hierboven.
Zie programmabegroting 2024
Bij Jeugd is er structureel te weinig geld voor de uitvoering.
Gebrek aan structurele middelen zorgt dat we noodzakelijke (vervangings) investeringsplannen niet kunnen opstarten. Daarnaast is in het sociaal domein sprake van stijgende zorgkosten en toenemende kosten bij armoede en inkomensregelingen. Als gevolg van een zwakkere economische structuur heeft Groningen hier relatief meer last van dan andere gemeenten.
Het uitblijven van extra geld vanuit het rijk zorgt voor problemen.
De onzekerheden door het negatieve meerjarenperspectief zet ook bestaande ambities onder druk.
Het uitblijven van extra geld vanuit het rijk zorgt voor problemen.
Een aantal grote projecten in de fysieke sfeer kunnen we nu niet uitvoeren, omdat daarvoor de structurele middelen ontbreken (vanaf 2026). We hebben deze projecten wel in de begroting opgenomen, omdat we er vanuit gaan dat het rijk gemeenten zal compenseren.
Zie toelichting bij b.
Op alle punten speelt dit.
Zie antwoord b
Gebrek aan structurele middelen Veel tijdelijke projectgelden en stimuleringsmiddelen waarbij de werkzaamheden over gaan in het reguliere proces terwijl de middelen weer verdwijnen.
het gebrek aan zekerheid dat deze middelen ook langjarig beschikbaar blijven maakt dat er getwijfeld wordt om zaken in gang te zetten
2026 en 2027 voorzien wij tekorten
zie gemeentefonds
Het gebrek aan structurele middelen zorgt ervoor dat ambities achterwege blijven of zijn uitgesteld. Daarnaast is een gebrek aan personele capaciteit intern en in relatie daarmee de uitvoeringscapaciteit extern ook mede debet aan het niet volledig uitvoeren van diverse werkzaamheden.

Van het Rijk hebben we de afgelopen jaren veel incidentele middelen gekregen, maar structureel neemt het gemeentefonds vanaf 2026 af. Voor veel taken is structureel geld nodig, zodat bijvoorbeeld personeel aangetrokken kan worden. Dit maakt het lastig om incidentele middelen snel uit te kunnen geven.
Het Rijk komt de laatste jaren vooral met incidentele middelen over de brug.
Zie c
Door keuzes van het rijk t.a.v. het gemeentefonds is er een structureel tekort in 2026 en 2027.
Zie toelichting vraag 2h
Doordat er incidentele dekking tegenover taken staat kan capaciteit hiervoor niet structureel worden aangenomen. In een aantal gevallen remt dat de voortgang doordat capaciteit / expertise op tijdelijke basis wordt ingehuurd (weinig lerend vermogen eigen organisatie, soms moeilijk in te vullen tijdelijk)
Afhankelijkheid van anderen (bijvoorbeeld capaciteit bij derden zoals zorgaanbieders).>> In zowel de ruimtelijke keten als binnen het sociaal domein ontstaat vertraging door gebrek aan capaciteit bij partners / aanbieders / ondernemers.
Gebrek aan structurele middelen, lange termijn onzekerheid omtrent financiële situatie.
Lange termijn blik is negatief met toenemende lastendruk (aanvraag en verantwoording), minder algemene middelen en meer incidentele middelen als belangrijkste oorzaken.
Ravijnjaar
Afnemende bijdrage gemeentefonds
Vanwege het ontbreken van duidelijkheid over de lange termijn financiering door het Rijk, is het momenteel onverstandig om zaken in gang te zetten die structurele financiering vragen. Bijvoorbeeld investeringen etm meerjarige kapitaallasten.
Minder algemene uitkering.
Zie de beantwoording van vraag 14b en 15.
Wij zijn een kleine ambitieuze gemeente, 14.000 inw, met beperkte ambtelijke slagkracht, voor bepaalde kennis en expertise en uitvoering ervan zijn wij afhankelijk van inhuur. Inhuur is duur
Hangt samen met eventuele bezuinigingsdiscussie.
We zien dat we veel incidentele middelen ontvangen vanuit het Rijk en daardoor zaken incidenteel moeten maken, terwijl eigenlijk gewenst is om dit structureel op te pakken.
Door het gebrek aan structurele middelen kunnen investeringen in beperkte mate plaatsvinden. Er is namelijk geen structurele dekking voor de bijbehorende kapitaallasten beschikbaar.
Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities.
Veel ambities kunnen we nog bekostigen tot 2026 daarna heerst onzekerheid.
Een deel van de realisatie van ambities is afhankelijk van tijdelijke specifieke uitkeringen.
Wanneer er geen oplossing komt voor het ravijnjaar 2026 e.v. zal dit grote consequenties hebben voor de gemeentelijke voorzieningen.
De tekortjaren 2026 en veder werpen hun schaduw vooruit om beslissingen met structurele doorwerking te kunnen nemen.
structureel tekort in zicht
versnellingsgelden van het Rijk voor de woningbouw opgave zijn incidenteel. De uitbreiding van woningopgave zorgt ook voor een toename in voorzieningen, onderwijs, infrastructurale aanpassingen. Deze hebben vaak ook structurele middelen nodig.
Bij gebrek aan structurele begrotingsruimte komt het voor dat bestedingen incidenteel voor enkele jaren worden gehonoreerd. Dit geeft onzekerheid bij het aantrekken van personeel omdat de activiteit tijdelijk is gefinancierd.

Toelichting op vraag 14 antwoordkeuze e

e) Lange termijn onzekerheid

Voor onze organisatie voorzien wij een majeure opgave om, voor de bestuurlijke opgaven, personeel te werven en te behouden. In 2022 hadden wij 146 vacatures en in 2023, tot op het moment van schrijven, al 202 (een stijging van 38,4%). Wij sturen als gemeente continu met strategische personeelsplanning op voldoende bezetting en op de juiste persoon op de juiste

<p>plaats. Ook zijn bij de begroting 2024-2027 aanvullende middelen en extra actie t.b.v. de arbeidsmarktpositie vastgesteld. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures in 100.000+ gemeenten is landelijk 17,9% (tegen 17,2% een jaar eerder). De ervaring tot nu toe is dat we worden gezien als aantrekkelijke werkgever. We hebben in 2023 ondanks het hogere aantal vacatures, minder niet-ingevulde vacatures dan vorig jaar.</p>
<p>Zie antwoord op vraag 2</p>
<p>Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities</p>
<p>De herijking van het gemeentefonds en het ravijn in 2026 geven veel onzekerheid.</p>
<p>Zie hierboven.</p>
<p>Zie programmabegroting 2024</p>
<p>De kosten van Wmo en Jeugdzorg nemen fors toe als gevolg van een grotere vraag, zwaardere casuïstiek en prijsstijgingen. We hebben op basis van de laatste ontwikkelingen begroot.</p>
<p>Op dit moment kan een deel van het beleid alleen incidenteel worden uitgevoerd omdat, naar de huidige inzichten, met ingang van 2026 een deel van de structurele ruimte in de begroting wegvalt.</p>
<p>Het uitblijven van structureel geld, de situatie op de arbeidsmarkt en het onduidelijke toekomstbeeld zorgen voor onzekerheid,</p>
<p>Het uitblijven van structureel geld, de situatie op de arbeidsmarkt en het onduidelijke toekomstbeeld zorgen voor onzekerheid,</p>
<p>Zie toelichting bij b.</p>
<p>Op alle punten speelt dit.</p>
<p>Lange termijn onzekerheid Ravijnjaar, overheid draait regelmatig met beleid en er is onduidelijkheid over de lange termijnvisie met bijbehorende middelen</p>
<p>inflatie, oorlogen aan de rand van ons continent, daling gemeentefonds</p>
<p>Lange termijn onzekerheid slaat met name op de onzekerheid rondom de algemene uitkering. Hoe pakt de nieuwe indexeringsmethodiek uit, blijft de opschalingskorting staan e.d.</p>
<p>Van het Rijk hebben we de afgelopen jaren veel incidentele middelen gekregen, maar structureel neemt het gemeentefonds vanaf 2026 af. Voor veel taken is structureel geld nodig, zodat bijvoorbeeld personeel aangetrokken kan worden. Dit maakt het lastig om incidentele middelen snel uit te kunnen geven.</p>
<p>Door het vooruitzicht op een ravijn vanaf 2026 is ons college behoedzaam met nieuw beleid; extra incidentele gelden in het gemeentefonds zijn ook vaak laat bekend</p>
<p>door de ravijnjaren worden we beperkt voor het aangaan van verplichtingen voor de lange termijn</p>
<p>Zie c</p>
<p>Zie opm. hierboven</p>
<p>De primaire oorzaak voor het niet realiseren van alle in de begroting opgenomen doelen is capaciteit. Dit komt zowel doordat de arbeidsmarkt krap is als door de onzekerheid in de financiële middelen in de toekomst. Het laatste maakt dat er terughoudender dan normaal beleid wordt gemaakt en uitgevoerd</p>
<p>Onduidelijk/onzekeer is de invulling vanuit het nieuwe kabinet, er is dus lange termijn onzekerheid op het moment t.a.v. gemeentefonds en sisa/spuks.</p>
<p>Gebrek aan structurele middelen, lange termijn onzekerheid omtrent financiële situatie.</p>
<p>Zie toelichting bij d.</p>
<p>Onduidelijk over gemeentefonds en de bijbehorende taken en middelen</p>
<p>Ivm ontwikkeling gemeentefonds</p>
<p>Zie D.</p>
<p>Onzekerheid over het ravijnjaar</p>
<p>Het is een combinatie van bovenstaande redenen. Vooral het uitblijven van zicht op structurele middelen op tal van terreinen, maakt dat het met de huidige financiële randvoorwaarden lastig is om de verschillende terreinen te bedienen. Ook het motto van geen knaken geen taken speelt een rol bij het opzetten van (structurele) ambities.</p>

Idem zie d
Onzekerheid is er altijd. Er is gebrek aan structurele middelen op de langere termijn, vanaf 2026.
Het is gezien de lange termijn onzekerheid lastig om meerjarige structurele verplichtingen (investerings met kapitaallasten) aan te gaan
geen zekerheid over structurele middelen

Toelichting op vraag 14 antwoordkeuze f
Afhankelijkheid van anderen (bijvoorbeeld capaciteit bij derden zoals zorgaanbieders)
Inderdaad als voorbeeld de zorgaanbieders (mn huishoudelijke hulp irt de eerder aangepaste eigen bijdrage regeling) maar ook nutsbedrijven, participatietrajecten en regelgeving derden zorgen voor vertraging.
De krapte op de arbeidsmarkt is zowel binnen onze gemeente op het gebied van kwantiteit als expertise als bij onze leveranciers nadrukkelijk zichtbaar. Hiermee staat de realisatie onder druk. meerdere partijen hebben last van krappe arbeidsmarkt. Ook in bijvoorbeeld de (wegen)bouwsector
Capaciteit bij derden zoals bijvoorbeeld aannemers.
gebrek aan capaciteit zien wij ook bij derden zoals zorgaanbieders.
Rijk, zorgaanbieders, andere overheden
Werk in het fysieke domein wordt steeds moeilijker snel opgepakt omdat de overspannen arbeidsmarkt niet alleen voelbaar is voor de gemeente zelf.
Vooraf door externe factoren: afhankelijkheid derden, wettelijke procedures
Dit speelt met name ook op de capaciteit bij aannemers. Geplande investeringen in de openbare ruimte (rioleringen, wegen) zijn sterk afhankelijk van de planning van aannemers, die vaak met plannings werken die vaak al voor lange termijn (soms zelfs jaren) vol zitten.
Zie hierboven.
Zelfde als hierboven, alleen dan bij derden.
Mede a.g.v. demissionaire kabinet.
Er zijn veel ambities maar er is niet voldoende capaciteit om die te verwezenlijken dat kan zowel intern als extern zijn
Bij uitvoerende instellingen is het lastig om voldoende personeel te werven.
Het antwoord is een combinatie van een aantal zaken; enerzijds heeft het te maken met eigen capaciteit en prioriteiten binnen de organisatie. Anderzijds zijn wij afhankelijk van de samenwerking met andere gemeenten en ketenpartners. De doorlooptijd en realisatietijd kan dan langer worden.
Ook aannemers en zorgaanbieders kampen met personele schaarste.
Ook aannemers en zorgaanbieders kampen met personele schaarste.
Niet alleen de capaciteit bij derden maar ook de grondstoffentekorten en prijsstijgingen bij derden zorgen voor problemen.
In de meerjarenbegroting 2023-2026 houden we voor de grootste investeringen in het fysieke domein (woningbouw, stedelijke mobiliteit, klimaatstrategie en biodiversiteit en openbare ruimte) rekening met 50% van de benodigde kapitaallasten omdat we er vanuit gaan dat er veel belemmeringen zijn waardoor de realisatie zal achterblijven bij de planning.
Bijvoorbeeld de klimaat- en energiegelden; het inhuren van de juiste expertise is lastig.
Capaciteit van derden
Bij verduurzaming hebben we de ervaring dat we dit deels hebben uitbesteed maar dat daar ook sprake is capaciteit problemen.
De ontvangst van bouwleges blijft achter t.o.v. de begroting. De verwachting was dat als gevolg van de biedprocedure en de voorlopige eis omgevingsvergunningen in de Zeeheldenwijk fase 1 in 2023 nog aan te vragen, de aanvragen van vergunningen zou toenemen. Dit blijft echter achter t.o.v. de begroting. Daarnaast blijven diverse begrote onderhoudswerkzaamheden achter.
zowel in het fysiek- als het sociaal domein zijn personeelstekorten bij o.a. zorgaanbieders en aannemers.
Ook bij derden speelt de krappe arbeidsmarkt een rol, waardoor bij de gemeente vertraging optreedt.
uitvoering is mede afhankelijk van partners (zowel bij leef- als samenleving)

Derden hebben soms niet voldoende personele capaciteit, maar ook wel ontwikkelingen in bijvoorbeeld de woningmarkt. Sommige projecten zijn niet meer rendabel vanwege prijsstijgingen en gaan daarom niet meer door.
b en f) Gebrek aan personele capaciteit binnen de eigen organisatie én bij derden: Zie ook vraag 2. Door gebrek aan personele capaciteit en inhuur, kunnen we niet alle ambities invullen.
f) Niet alleen de capaciteit bij derden maar ook de grondstoffentekorten en prijsstijgingen bij derden zorgen voor problemen.
Zie toelichting bij b.
Op alle punten speelt dit.
Veel van onze taken worden uitgevoerd door samenwerkingspartners of andere marktpartijen. We zien dat ook zij te maken hebben met de krapte op de arbeidsmarkt. We proberen daarom op sommige onderwerpen regionaal de krachten te bundelen.
Het tempo van uitvoeren is voor gemeenten van veel belanghebbenden afhankelijk. Daarnaast worden steeds meer taken in regioverband opgepakt wat extra afstemming en tijd kost. Ook spelen beperkende factoren als netcongestie, conjunctuur, hypotheekrente, bouwkostenstijging, arbeidsmarktcrapte bij derden, wet- en regelgeving hier een belangrijke rol in.
Zoals ook uit de 2e bestuursrapportage 2023 blijkt die voorligt in de raadsvergadering van 19 december worden niet alle ambities gerealiseerd. Deels heeft dit te maken met externe factoren (afhankelijkheid partijen), maar deels heeft dit ook te maken met de uitvoeringskracht, waardoor plannen worden uitgesteld naar volgend jaar. Zie voor meer details de 2e bestuursrapportage, waarin per programma de afwijkingen t.o.v. de begroting 2023 zijn weergegeven.
Daarnaast hebben we ook te maken met bestuurlijke besluitvorming die niet tijdig plaatsvindt waardoor bepaalde ambities achterblijven.
Zie antwoord b
Afhankelijkheid van anderen o.a. in het sociaal domein merken we dat zorgaanbieders ook moeite hebben met vinden van mensen door de krapte op de arbeidsmarkt.
- capaciteit bij derden, zoals zorgaanbieders, aannemers - vertraging in uitvoering netwerkbedrijven - afstemming met derden brede scholen, meerdere organisaties - brede doelstelling integraal te werken (riolering, wegen en klimaatadaptatie in één aanpak - opgelopen levertijden (bijvoorbeeld bij investeringen in voertuigen)
Ook kunnen niet alle opdrachten uitgevoerd worden binnen de tijd omdat aannemers en leveranciers het erg druk hebben
in enkele gevallen zijn we afhankelijk van vergunningverlening of beleid door/van derden. Ook bezwaar procedures hebben voor vertraging gezorgd.
Zie toelichting vraag 14 keuze b
Als relatief kleine gemeente nemen we deel in een aantal samenwerkingsverbanden zoals Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (SZMH). Daardoor zijn we afhankelijk van het initiëren van projecten door derden.
In openbare ruimte niet altijd capaciteit bij leveranciers beschikbaar.
zie toelichtingen bij vraag 14b
Participatie kost veel meer tijd dan verwacht en de medewerking van andere overheden zoals provincie staat het realiseren van doelstellingen op bv het gebied van huisvesting in de weg.
Sterke afhankelijkheid van partners in het sociaal domein maar ook uitvoeringscapaciteit en bijvoorbeeld schaarste op het elektriciteitsnet.
Een deel van de onderbesteding is een gevolg van onderbezetting op eigen personeel, of onderbezetting bij bijvoorbeeld de GGZ.
o.a. bestemmingsplanprocedures
Voor sommige ambities zijn middelen of mensen van andere organisaties nodig. Die komen soms later.
idem
Oorzaak van voordelige resultaten is ook het geld niet weg kunnen zetten in de markt. Dit is ook vooral merkbaar bij investeringskredieten.
in uitvoering van bv investeringen zijn we afhankelijk van leveranciers, aannemers etc. Ook in die branches kampen ze met hoge inflatie en tekort aan personeel
Zie toelichting keuze b

Aannemers en zorgaanbieders kampen met hun capaciteit waardoor uitbestede werkzaamheden later uitgevoerd worden.
-
Zie c
De huidige situatie op de arbeidsmarkt maakt dat zowel kwalitatief als kwantitatief er gaten vallen. Dit zorgt ervoor dat feitelijke realisatie achterblijft t.o.v. de planning. Dit geldt niet alleen voor onze eigen organisatie maar ook bij onze partners/stakeholders waar we mee verbonden zijn als het gaat om de uitvoering van het beleid
We zijn in veel van onze plannen ook afhankelijk van derden.
Dit kan ook spelen bij derden zoals aannemers en, gesubsidieerde partijen of aanbieders.
De gemeente is afhankelijk bij bijv. uitvoeren van taken van derden.
Er zijn meerdere oorzaken dat de feitelijke realisatie achterblijft bij de ambitie. Enerzijds is dit door gebrek aan in- en externe personeelstekorten, waardoor plannen niet gehaald worden. Daarnaast is het te verklaren doordat de meeste investeringen meerjarige complexe processen zijn, met veel afhankelijkheden. Er zijn daardoor diverse/verschillende vertragende factoren die kunnen zorgen dat uitgaven van een investering naar toekomstige jaren geschoven wordt, dit zijn veelal externe factoren zoals de stikstofcrisis, capaciteitsproblemen bij aannemers of leveringsproblemen, maar ook verträgen in vergunningsprocessen kunnen ambities ophouden.
De primaire oorzaak voor het niet realiseren van alle in de begroting opgenomen doelen is capaciteit. Dit komt zowel doordat de arbeidsmarkt krap is als door de onzekerheid in de financiële middelen in de toekomst. Het laatste maakt dat er terughoudender dan normaal beleid wordt gemaakt en uitgevoerd
Dit geldt ook bij projecten binnen het ruimtelijk domein.
Daarnaast speelt vanzelfsprekend de afhankelijkheid van externe partijen een rol bij de realisatie van ambities, denk hierbij bijvoorbeeld aan het definitief worden van het bestemmingsplan Valkenhorst wat nog bij de Raad van State ligt. Op dit moment is het jaar 2023 nog niet afgerond waardoor er nog geen volledig zicht bestaat op mogelijke overige redenen van het achterblijven van de realisatie.
Beperkte capaciteit van derden
Sociaal domein is uitbesteedt aan een GR, die heeft het op dit moment moeilijk.
We zien in 2023 dat diverse investeringen worden doorgeschoven naar latere jaren. Dit is enerzijds het geval bij uitvoering van wegen, maar ook bij de nieuwbouw/uitbreiding van onderwijshuisvesting en de woningbouwversnelling. Deels is de interne capaciteit soms onvoldoende, op onderdelen zijn we afhankelijk van derde partijen (beperkte capaciteit uitvoerders en netbeheerders) en bijvoorbeeld ook regelgeving rondom stikstof / milieu/ maken dat we vertragen.
Vertraging bij projectontwikkelaars en aannemers bij woningbouwprojecten.
In zowel de ruimtelijke keten als binnen het sociaal domein ontstaat vertraging door gebrek aan capaciteit bij partners / aanbieders / ondernemers.
Onvoldoende personele capaciteit met bijbehorende expertise leidt ertoe dat op een aantal beleidsvelden de uitvoering beperkt blijft tot het hoogstnoodzakelijke. In het verlengde hiervan is er sprake van vertraging op bouw- en infrastructurele werken omdat aannemers met soortgelijke opgaven te maken hebben.
Soms blijft realisatie achter door externe factoren. Dit is lastig vooraf in te schatten.
Verder is er afhankelijkheid van nutsbedrijven, prioriteiten van hogere overheden, of vertraging a.g.v. leveringen van materiaal.
leveringsproblemen, regels en bureaucratie
In de ketensamenwerking is druk merkbaar op de uitvoerbaarheid: van zorg tot politie en belastingdienst worden prioriteiten gesteld, die primair gestoeld zijn op de eigen organisatie.
Bijvoorbeeld participatietrajecten die langer duren dan verwacht.
In 2023 zijn de meeste vacatures ingevuld. In de tijd tussen de openstelling van de vacature en invulling is niet altijd ingehuurd waardoor er wellicht een achterstand is ontstaan. Sommige functies zijn zeer lastig in te vullen. Hierop wordt ingehuurd, maar dit is niet altijd per direct mogelijk.
Er zijn wachtlijsten bij een aantal zorgaanbieders. We lopen de achterstand in.

Ook leidt planning optimisme en gebrek aan capaciteit (intern en extern) tot vertraging bij de realisering van plannen.
In het jaarverslag 2023 zal hierover pas duidelijkheid komen. De afgelopen jaren leerde wel dat het gebrek aan personele capaciteit veelal de oorzaak is van achterblijvende realisaties.
Ook partners hebben te maken met personele tekorten, waardoor ambities in de tijd verschuiven.
Zie de beantwoording van vraag 14b en 15.
Onze gemeente heeft tezamen met andere gemeenten 1 gezamenlijk werkorganisatie, de BEL Combinatie met circa 200 FTE. Gezamenlijk is er wel overleg inzake wie wat geleverd krijgt echter soms zal 1 van de participanten even geduld moeten tonen waarmee zaken soms naar een volgend jaar moeten worden doorgeschoven.
Zowel intern als extern capaciteitsgebrek
-
Het laten uitvoeren van opdrachten, die onderdeel zijn van de begroting, lukt niet altijd omdat er momenteel niet voldoende capaciteit is bij externe partijen.
.
Toelichting b, c, f: er zijn flinke ambities gesteld en tussentijds bijgesteld door het bestuur. De hiervoor beschikbaar zijnde capaciteit is niet afdoende om deze bijgestelde ambities in te vullen. Hierbij speelt ook dat de specifieke deskundigheid bij sommige beleidsitems niet beschikbaar is binnen de bestaande organisatie. Tot slot zijn we bij sommige onderwerpen afhankelijk van de mate waarin particulieren of ondernemers gevraagde zaken aanleveren. Deze is met regelmaat niet voldoende of onvolledig. Ook gebeurt het dat aanvragers er niet in slagen om de geplande opgaven in te vullen / na te komen.
Ook door drukte bij derden zijn realisaties achtergebleven bij de begroting 2023.
Zowel in het sociaal als het ruimtelijk domein blijken leveranciers regelmatig te kampen met personeelsschaarste waardoor werkzaamheden uitgesteld worden en/of wachtlijsten ontstaan.
We hebben gebrek aan personeel en onze partners ook, dat zorgt voor vertraging.
-
Bij projecten ben je ook afhankelijk van mate van participatie en of capaciteit bij stakeholders.
Te denken valt hier aan het aanbod van specialistische jeugdzorg.
Ook bij de samenwerkingspartners merken we dat het lastig is op afspraken na te komen. Ook bij het in de markt zetten van opdrachten zien we vertraging.
Dat zien we andere onder in de zorg. Wmo / jeugd.
Gemeente werkt vaak samen met uitvoerende partijen. bijv. gemeente maakt bestemmingsplan, ontwikkelaar bouwt. Gemeente kan haar plannen wel op orde hebben. zonder uitvoering wordt de doelstelling niet gehaald.

Vraag 14b

Op welk[e] terrein[en] slaagt uw gemeente er niet goed in om al zijn taken en ambities te verwezenlijken?

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze a
a) Veiligheid
Wij hebben onvoldoende handhavers en geen politie. Dit maakt het lastig om de veiligheid te borgen.
De vraag is groter dan wij aankunnen
Zaanstad heeft een enorme ondermijningsopgave en beperkte middelen en mensen om hierop in te zetten.
*Veiligheid is ingevuld omdat de enquête anders niet verstuurd kon worden. Er is geen specifiek beleidsterrein, want het niet verwezenlijken van ambities is verspreid.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
Vanwege het gebrek aan structurele dekkingsmiddelen, vooral het gevolg van de korting op het gemeentefonds vanaf 2026, heeft de raad meerdere voorstellen nieuw beleid alleen voor 2024 en 2025 gehonoreerd terwijl deze langjarig wenselijk zijn. Dit betreft meerdere beleidsterreinen
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen

Het juiste antwoord is dat risico's binnen alle domeinen gelden. De risico's zijn het grootst bij domeinen waar specialistische kennis nodig is en waar veel wordt samengewerkt met derden. Geldt bijna voor alle terreinen. Zie 2e bestuursrapportage 2023.
Weerbarstige dossiers
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Ambities liggen vaak hoger dan beschikbare capaciteit aan kan.
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
Veel vacatures en inhuur op veiligheid. niet in te vullen
Gekwalificeerde BOA's zijn niet/moeilijk te vinden.
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
Vanwege openstaande vacatures toezicht en handhaving waarbij specifieke expertise vereist is, blijven de ambities achter bij de begroting.
Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.
De meerjarenbegroting van onze gemeente is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van onze gemeente afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
Het niet tijdig kunnen invullen van vacatures
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complex uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
Niet alle wensen zijn financieel haalbaar en uitvoerbaar. Dit geldt ook voor de onderwerpen b tot en met j.
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Geldt eigenlijk voor hele linie begroting.
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze b b) Verkeer en vervoer
De vraag is groter dan wij aankunnen
Er zijn problemen om intern Beheerders voor de openbare ruimte te werven, hierdoor worden verscheidene investeringen vertraagd.
zie vraag 14, keuze F
Er zijn onvoldoende middelen en mensen om onze noodzakelijke mobiliteitsaanpassingen te verwezenlijken.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
meer werkzaamheden dan er capaciteit beschikbaar is
Er zijn veel lopende investeringskredieten in wegen riool fietspaden e.d. De doorlooptijd van aanvraag tot realisatie duurt soms erg lang.
Vertraging in investeringen door vacatures in de organisatie.
Werk is moeilijk uit te voeren door gebrek aan eigen personeel/aannemers die het ook niet of later kunnen uitvoeren. Ook soms door gebrek aan materiaal.
Werk is moeilijk uit te voeren door gebrek aan eigen personeel / aannemers die het kunnen uitvoeren en er is gebrek aan materiaal.

Doordat investeringen om capaciteitsredenen worden uitgesteld.
Personeelstekort en ziekte.
Vanwege het gebrek aan structurele dekkingsmiddelen, vooral het gevolg van de korting op het gemeentefonds vanaf 2026, heeft de raad meerdere voorstellen nieuw beleid alleen voor 2024 en 2025 gehonoreerd terwijl deze langjarig wenselijk zijn. Dit betreft meerdere beleidsterreinen
Als gevolg van verloop van personeel
x
Zie ook antwoord bij 1E.
Zoals hierboven al aangegeven blijven diverse onderhoudswerkzaamheden achter.
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
Doordat investeringen om capaciteitsredenen worden uitgesteld.
Aanleg van twee rondwegen. Zie verder het antwoord op vraag 14.
Incidentele projecten vanuit Locatieontwikkeling, met (krappe/tijdelijke) bezetting heeft mede als gevolg een beslag op projectleiding Beheer Openbare Ruimte.
Moelijk aan te geven want het geldt bijna op alle terreinen
De gemeente slaagt er niet goed in om al zijn taken en ambities te verwezenlijken
Wij zijn bezig een nota openbare ruimte op te stellen. De consequenties hiervan kunnen we waarschijnlijk financieel niet dragen.
Geldt bijna voor alle terreinen. Zie 2e bestuursrapportage 2023. Alleen a en b aangemerkt, aangezien het voor alle terreinen geldt.
betreft o.a. gebiedsontwikkelingen, investeringsagenda (o.a. IHP, IBOR), arbeidsmarkt, inflatie, woningmarkt, duurzaamheid.
Door eerder genoemde oorzaken bij vraag 14, zien we dat we op bovenstaande taakvelden onze doelen niet kunnen behalen.
door krapte op de markt en de enorme prijsstijgingen komen onderhoudsprogrammas onder druk
civiele kunstwerken
zie vraag 14
Zie toelichting op vraag 14.
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Vaak duren projecten langer
Dit betreft het onderhoud van kapitaalgoederen.
Ambities liggen vaak hoger dan beschikbare capaciteit aan kan.
Met name op het gebied van Verkeer, Sociaal Domein en Financiën zijn vacatures moeilijk invulbaar. Dat zorgt ervoor dat externe inhuur noodzakelijk is deze ruimtes in te vullen. Dat lukt niet altijd direct waardoor bij ontstane vacatures een periode zonder voldoende expertise op deze gebieden moet worden gedaan. Dit leidt dan tot het bijstellen van ambities cq dienstverlening.
Wegen: De uitvoering van beheerplan voor wegen is agv de capaciteit een uitdaging.
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
Geen
Beleidsmatig lastig om vacatures te vervullen, uitvoerders/aannemers kampen vervolgens ook met personele problemen.
leveringsproblemen materialen
Alleen achterstand voorzover betrekking hebbende op ambities woningbouwopgave
Meerjarige investeringen in wegen en onderwijsgebouwen lopen achter op planning. De middelen zijn in de vorm van kredieten wel beschikbaar.
We zien dat op diverse terreinen de ambities niet gerealiseerd (kunnen) worden door benoemde onderdelen bij vraag 14 a

Door capaciteitsgebrek bij aannemers wordt soms niet ingeschreven op aanbestedingen of loopt de uitvoering van investeringsprojecten vertraging op.
zie vraag 14
De budgetoverhevelingen zoals genoemd bij vraag 14a hebben betrekking op de gemarkeerde aandachtsgebieden. Wij merken op dat de ambities voor deze bestuursperiode en gebaseerd op het coalitieakkoord zijn vertaald in de uitvoeringsagenda bestuursperiode 2024-2026, als onderdeel van de begroting 2024. In de loop van het volgend(e) jaar/ jaren gaat blijken in welke mate wij in staat zijn om deze ambities te realiseren.
Bij de thema's verkeer, vervoer en volkshuisvesting merken we heel duidelijk de eigen knelpunten op het gebied van aantrekken personeel. Te weinig gekwalificeerde krachten vanuit de markt op dit gebied. Bij sociaal domein zit met name ook de afhankelijkheid naar derden toe. Onze zorgaanbieders die een groot knelpunt ervaren op het gebied van de arbeidsmarkt. Ook de toenemende vergrijzing zorgt hierbij voor extra druk. Daarnaast helpt het ook niet dat op Rijks niveau er onvoldoende keuzes worden gemaakt en zaken worden doorgeschoven. Uiteindelijk wordt dit zichtbaar op lokaal niveau.
Afhankelijkheid derden + eigen capaciteit. Doorlooptijden investeringen in Openbare Ruimte duren ook lang + beschikbaarheid van openbare ruimte.
Onze raad houdt heel erg vast aan het aantal fte.
Uitvoeren en actualiseren beheerplannen kapitaalgoederen .
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
Door capaciteitsgebrek lopen sommige projecten in het ruimtelijk domein vertraging op.
Mobiliteitsvraagstuk door toenemende groei inwoners/woningbouw
De ambities van verkeer en vervoer blijven achter op de begroting vanwege de schaarste van materialen en de schaarste aan mankracht.
Door personele problemen worden projecten later gerealiseerd.
Vooral betrekking op openstaande restantkredieten, zie ook antwoord vraag 15
grotere projecten van wegen en riolering lopen vertraging op door gebrek aan capaciteit. daarnaast wordt e.e.a ook wel te ambitieus geprogrammeerd
Op die terreinen blijft de realisatie van de investeringen achter.
Een aantal projecten kunnen we niet oppakken vanwege capaciteitsgebrek.
Met name op infrastructurele taken vindt vertraging plaats als gevolg van beperkte capaciteit (in- en extern)
Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
betreft o.a. de onderdelen wegen
Materiaaltekort en aannemers moeilijk te vinden
lange tijd vacature verkeer (GVVP)
Personeelskrapte doet zich breed voor. O.a. bij diverse ruimtelijke projecten.
Het niet tijdig kunnen invullen van vacatures
Doorgaans worden alle projecten gerealiseerd echter is de doorlooptijd soms langer. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren. Zoals ruimtelijke procedures die doorlopen moeten worden (evt. bezwaren afhandelen), afhankelijk zijn van externe partijen en soms ook een beperkte interne capaciteit, waardoor prioriteiten gesteld moeten worden.
Wassenaar heeft veel ambitie op het gebied van verkeer, bijv. het wegcategoryeringsplan.
combi van personele capaciteit, bureaucratie en leveringsproblemen

Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complexere uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
Onvoldoende personeel voor verkeer.
Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen. En langere doorlooptijd projecten door inspraak bewoners.
Projecten openbaar gebied.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
Externe ontwikkelingen (bv. stikstof, inflatie, rentestijgingen), hoge(re) aanneemsommen en netcongestie, maar ook interne factoren (capaciteitsgebrek) leiden er toe dat ambities niet of maar deels worden gerealiseerd.
Dit betreft een breed vraagstuk, waar geen eenduidig antwoord op is te formuleren. Om antwoord te kunnen geven op de vraag wordt de jaarrekening 2022 als uitgangspunt genomen. Vanuit een financiële kwantificering is onze gemeente er in 2022 op onderdelen niet goed in geslaagd om al zijn taken en ambities te verwezenlijken. De betrof met name de beleidsterreinen Sport, cultuur en recreatie (o.a. uitvoering taken met betrekking tot Specifieke uitkeringen (SPUK)), Woonomgeving (uitvoeren onderhoudswerkzaamheden), Ruimtelijke ontwikkelingen (o.a. Implementatie omgevingswet), Bestuur en organisatie, Dienstverlening en overhead (o.a. inlopen digitale archiefachterstanden en Uitvoering WOO en WEMBV).
De ruimtelijke opgaven (b,c,g,h) zijn complex en vragen om een integrale afweging en daarmee een gecoördineerde (gebiedsoverstijgende/regionale) aanpak. Voor alle opdrachten (woonagenda/woondeal; energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit, economie/werklocaties, recreatie & toerisme) is ruimte nodig. De ruimteclaims overstijgen de beschikbare ruimte. Bij het realiseren van deze opgaven lopen we daarnaast aan tegen tal van belemmeringen (b.v. stikstof, spuitzonering, de aanwezigheid van beschermde diersoorten, netcongestie) die vertraging betekenen alsmede een forse toename van de kosten.
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Beperkingen zitten in tekort aan beschikbare capaciteit en ontbreken van structurele middelen ten behoeve van opzet en uitvoering structureel beleid en investeringen in kapitaalgoederen.
lange tijd vacature verkeer (GVVP)
-
Het gaat hier om geplande investeringen in wegen en bruggen, die niet of slechts gedeeltelijk plaats kunnen vinden.
.
Krapte op de arbeidsmarkt, hoog personeelsverloop en ziekteverzuim
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
x
Krapte personeel. Plus onzekerheid over vervangingsopgave civieltechnische kunstwerken
Voor deze beleidsterreinen ervaren wij de meeste problemen om de functies bezet te krijgen. Hierdoor ontstaat vertraging in de uitvoering/realisatie van de gemeentelijke ambitie.
Achterstand op mobiliteitsvlak
tekorten leiden tot onvoldoende mogelijkheden om ambities uit te voeren
onderhoud kapitaalgoederen.
Binnenstedelijk bouwen vraagt veel afstemming / participatie en inzet van de capaciteit, dit werkt vertragend op uitvoering van de taken / ambities.
.
Onderwerp mobiliteit heeft lange tijd vacature gehad.
In de toekomst mogelijk onvoldoende structureel budget voor onderhoud en vervanging
Voldoende middelen voor onderhoud en vervanging ontbreken
Hinder van stikstof wetgeving.

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze c

c) Economie

De vraag is groter dan wij aankunnen
Om de merkstrategie en daarmee (lokale) economie te laten landen in de samenleving, hebben we verschillende activiteiten uitgedacht en opgezet. Een aantal is uitgevoerd en een aantal vraagt verdere uitwerking. Dit is een continu proces waar we, gezien de beperkte beschikbare capaciteit, op een pragmatische manier invulling aan geven.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
Als gevolg van verloop van personeel
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
zie vraag 14
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Vaak duren projecten langer
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
krapte arbeidsmarkt
Beperkte achterstand vwb opstellen bedrijventerreinvisie.
Op diverse beleidsterreinen zien we dat ambities, met name door gebrek aan capaciteit niet kunnen worden verwezenlijkt. Dit zien we terug door onderschrijdingen op de budgetten.
We zien dat op diverse terreinen de ambities niet gerealiseerd (kunnen) worden door benoemde onderdelen bij vraag 14 a
Dit zijn de vakgebieden waar het lastig is goede mensen te vinden. Gaat dan bijvoorbeeld om economen, vergunningverleners, bestuursadviseurs, financials en ICT'ers (niet uitputtend)
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
Doorschuiven van beleid, door gesprekken met externe partijen en hiermee vooruitschuiven van keuzes en acties. Overgrote meerderheid komt door Verloop van personeel, ziekteverzuim en inhuur van externen, hiermee is het kennisniveau niet altijd op het gewenste niveau.
Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
Het niet tijdig kunnen invullen van vacatures
Het opstellen van een gebiedsvisie voor De Run (en bijbehorend uitvoeringsprogramma) en het professionaliseren van de samenwerking gaan hand in hand. Vanwege de vertraging bij het opstellen van een gebiedsvisie wordt deze activiteit in 2023 niet opgepakt en is dus vertraagd.
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complex uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
zie antwoord hiervoor
De ruimtelijke opgaven (b,c,g,h) zijn complex en vragen om een integrale afweging en daarmee een gecoördineerde (gebiedsoverstijgende/regionale) aanpak. Voor alle opdrachten (woonagenda/woondeal; energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit, economie/werklocaties, recreatie & toerisme) is ruimte nodig. De ruimteclaims overstijgen de beschikbare ruimte. Bij het realiseren van deze opgaven lopen we daarnaast aan tegen tal van belemmeringen (b.v. stikstof, spuitzonering, de aanwezigheid van beschermde diersoorten, netcongestie) die vertraging betekenen alsmede een forse toename van de kosten.

Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Krapte op de arbeidsmarkt, hoog personeelsverloop en ziekteverzuim
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
tekorten leiden tot onvoldoende mogelijkheden om ambities uit te voeren

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze d d) Onderwijs
De vraag is groter dan wij aankunnen
zie eerdere opmerking over vervangende nieuwbouw school voortgezet onderwijs waarvoor nog onvoldoende middelen beschikbaar zijn.
Bij Programmabegroting 2024 zijn vervangingsinvesteringen onderwijshuisvesting doorgeschoven.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
Uitvoering onderwijs huisvestings plan
Vertraging in investeringen in bouw scholen door vacatures in de organisatie en lange voorbereidingstrajecten.
Langdurige wettelijke procedures, capaciteitsgebrek en financiële onzekerheid zorgen voor uitstel van nieuwbouw scholen.
Zie ook antwoord bij 1E.
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
Langdurige wettelijke procedures, capaciteitsgebrek en financiële onzekerheid zorgen voor uitstel van nieuwbouw scholen.
Met name op het gebied van onderwijshuisvesting is er gebrek aan interne capaciteit.
Zie antwoord b
huisvesting primair onderwijs - vervanging en nieuwbouw loopt vertraging op door krapte op de markt, de forse prijsstijgingen maar ook door problemen mbt de netcongestie
Weerbarstige dossiers
Zie antwoord vraag 2
Huisvesting en onderwijs
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Vaak duren projecten langer
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
zie toelichting onder 14b, keuze b.
We zien dat op diverse terreinen de ambities niet gerealiseerd (kunnen) worden door benoemde onderdelen bij vraag 14 a
Eigenlijk vindt ik deze vraag moeilijk te beantwoorden. Ook bij andere beleidsonderdelen vinden we dat we bestuurlijk niet genoeg kunnen doen omdat we hier niet genoeg geld voor hebben (bijvoorbeeld veiligheid). Waar dit echt speelt: - onderwijs / lerarentekort
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
onderwijshuisvesting blijft de afgelopen jaren achter door vooruitschuiven van keuzes. Overgrote meerderheid komt door Verloop van personeel, ziekteverzuim en inhuur van externen, hiermee is het kennisniveau niet altijd op het gewenste niveau.
Te weinig middelen voor onderwijshuisvesting

een aantal onderwijshuisvestingsprojecten lopen vertraging op
Op die terreinen blijft de realisatie van de investeringen achter.
Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
Personeelskrapte doet zich breed voor. O.a. bij onderwijsachterstandenbeleid.
combi van personele capaciteit, bureaucratie en leveringsproblemen
Uitvoering IHP.
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complexere uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Beperkingen zitten in tekort aan beschikbare capaciteit en ontbreken van structurele middelen ten behoeve van opzet en uitvoering structureel beleid en investeringen in kapitaalgoederen.
-
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
Onderwijshuisvesting is lastig te realiseren
Forse opgaaf vervanging schoolgebouwen. Bij kleine dorpskernen komen tot één gebouw voor zowel bijzonder als openbaar onderwijs. Komt onvoldoende van de grond door de wens voor afzonderlijke gebouwen. Rijk kan hier meer op sturen door bijv. wetgeving.
Bouw middelbare school.
Idem
Onderwijshuisvesting, renovatie en nieuwbouw en gewenste omvorming van basisscholen in (intergraal) kindcentrum
huisvestingsopgave onderwijs . verduurzaming

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze e e) Sport, cultuur en recreatie
De vraag is groter dan wij aankunnen
Er zijn onvoldoende middelen om de maatschappelijke voorzieningen mee te laten groeien met de groei van onze gemeente
Bij Programmabegroting 2024 zijn vervangingsinvesteringen huisvesting bibliotheek doorgeschoven.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
Er is vertraging op het terrein van investeringen wegen/(beleids) nota's sociaal cultureel werk/sport-jeugd-ouderen en ambities duurzaamheid (woning bouw, energie/isoleren/gasloos etc).
Vertraging in investeringen in bouw sportvoorzieningen door vacatures in de organisatie en lange voorbereidingstrajecten.
Langdurige processen, capaciteitsgebrek en financiële onzekerheid zorgen voor uitstel van investeringen in sportaccommodaties.
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
De stijging van de bouwkosten voor het nieuwe zwembad kan voor problemen gaan zorgen.
Langdurige processen, capaciteitsgebrek en financiële onzekerheid zorgen voor uitstel van investeringen in sportaccommodaties.

De de gemeente slaagt er niet goed in om al zijn taken en ambities te verwezenlijken
Verschillende ambities op gebied van cultuur, sport en huisvesting zijn nog niet gerealiseerd. Daarnaast hebben we de besparingsopgave van het sociaal domein. En ook voor de klimaatdoelstellingen hebben we nog de nodige stappen te zetten.
Door eerder genoemde oorzaken bij vraag 14, zien we dat we op bovenstaande taakvelden onze doelen niet kunnen behalen.
bijvoorbeeld: sport en cultuurvisies zijn door de raad vastgesteld maar er zijn geen middelen om deze uit te voeren
Wensen omgeving
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Vaak duren projecten langer
Ambities liggen vaak hoger dan beschikbare capaciteit aan kan.
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
Achterstanden uitvoeringsagenda van de visie recreatie en toerisme. Hiervoor is extra capaciteit beschikbaar gesteld om achterstanden in te lopen. Achterstand onderhoud rijksmonumenten en verduurzaming gebouwen door capaciteitstekorten bij uitvoerders.
We zien dat op diverse terreinen de ambities niet gerealiseerd (kunnen) worden door benoemde onderdelen bij vraag 14 a
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
Er liggen nog opgaven op het gebied van onderhoud sportvelden en onderhoud gemeentelijke accommodaties.
Sport mede door het antwoord op vraag 14 (verloop personeel). Overgrote meerderheid komt door Verloop van personeel, ziekteverzuim en inhuur van externen, hiermee is het kennisniveau niet altijd op het gewenste niveau.
Vooral betrekking op openstaande restantkredieten, zie ook antwoord vraag 15
Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
betreft o.a. de onderdelen groen
Aantal vacatures beleidsadviseurs, verloop van ingehuurde krachten
Medewerker toerisme is ingezet op Oekraïne
Personeelskrapte doet zich breed voor. O.a. bij ontwikkeling sportlocatie.
Het niet tijdig kunnen invullen van vacatures
combi van personele capaciteit, bureaucratie en leveringsproblemen
Kerkervisie.
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complexere uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
Onvoldoende personeel voor cultureel erfgoed.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
Dit betreft een breed vraagstuk, waar geen eenduidig antwoord op is te formuleren. Om antwoord te kunnen geven op de vraag wordt de jaarrekening 2022 als uitgangspunt genomen. Vanuit een financiële kwantificering is onze gemeente er in 2022 op onderdelen niet goed in geslaagd om al zijn taken en ambities te verwezenlijken. De betrof met name de beleidsterreinen Sport, cultuur en recreatie (o.a. uitvoering taken met betrekking tot Specifieke

uitkeringen (SPUK)), Woonomgeving (uitvoeren onderhoudswerkzaamheden), Ruimtelijke ontwikkelingen (o.a. Implementatie omgevingswet), Bestuur en organisatie, Dienstverlening en overhead (o.a. inlopen digitale archiefachterstanden en Uitvoering WOO en WEMBV).
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Beperkingen zitten in tekort aan beschikbare capaciteit en ontbreken van structurele middelen ten behoeve van opzet en uitvoering structureel beleid en investeringen in kapitaalgoederen.
Medewerker toerisme is ingezet op Oekraïne
hier staan vacatures open
Investeringen in sportaccommodaties
Investeringen op het gebied van sport zijn achtergebleven bij de begroting
Krapte op de arbeidsmarkt, hoog personeelsverloop en ziekteverzuim
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
In het bestuursakkoord zijn plannen opgenomen voor een MFA en een cultuurcluster. Deze plannen zijn fors duurder geworden en financieel op dit moment moeilijk haalbaar.
Subsidies aan verenigingen en organisaties staan onder druk als gevolg van energieprijsstijgingen en inflatie. Renovatie/nieuwbouw zwembad.
Voor Sport komen geen structurele middelen beschikbaar, waardoor het lastig is personeel op dit beleidsterrein aan te trekken (geen dekking voor formatie).
Verenigingen ervaren tegenwind. Uitstroom van leden en lastig om bestuursfunctie te vervullen. Om sport & cultuur te stimuleren werken gemeenten samen met deze verenigingen. Lastig om ver/nieuwbouw te doen als toekomst ongewis is.

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze f f) Sociaal domein
Capaciteit bij zorgaanbieders sluit niet aan bij hulpvraag.
De vraag is groter dan wij aankunnen
Drie keer per jaar rapporteren we per programma over de mate van realisatie van onze bestuurlijke doelen. In de meest recente bestuursrapportage scoren sociaal domein en ruimtelijke ontwikkeling het hoogst op het percentage niet behaalde doelstellingen (resp. 32% en 23%). Door middel van prioriteren en zonodig doorschuiven van taken proberen we de gevolgen voor inwoners te beperken.
Binnen de beleidsterreinen Sociaal Domein, Volksgezondheid en Milieu en Volkshuisvesting zijn er de afgelopen periode veel extra taken bijgekomen. Denk aan: opvang en huisvesting van ontheemden en statushouders en de ontwikkelingen rondom het versterken van de preventieve infrastructuur (Integraal Zorgakkoord) en de uitvoering van het klimaat- en energieakkoord. Er is in het jaar 2023 onvoldoende extra formatie bijgekomen om alle beleidstaken (aangevuld met bovengenoemde ontwikkelingen) volledig uit te voeren. Dit is terug te zien in de feitelijke realisatie.
Ambities op Sociaal Domein zijn groot, maar zullen in 2023 nog niet volledig gerealiseerd worden. Heeft ook te maken met personele capaciteit.
De open einde regelingen moeten we wel uitvoeren. De beperkte middelen beperken ons wel om te investeren in preventie en innovaties. Daarnaast zien we bij de sociale wijkteams en jeugdteams wachttijden, personeelstekort/hoge werkdruk, minder inzet op voorliggende voorzieningen, waarmee ook onze ambities in de uitvoering worden beperkt.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
Incidentele middelen worden ingezet voor structurele uitgaven
Betere sturingsinformatie.
Komende jaren zijn significante ingrepen nodig forse kostenstijging voorziet in de Wmo, zo veel prijs- als volumestijgingen.
Wachttijden ontstaan voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel, zowel landelijk als lokaal zijn er meer vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie.
Er is vertraging op het terrein van investeringen wegen/(beleids) nota's sociaal cultureel werk/sport-jeugd-ouderen en ambities duurzaamheid (woning bouw, energie/isoleren/gasloos etc).

nvt
Naast de eigen ambities zijn er ook ambities van het Rijk die we willen/moeten realiseren (bv Hervormingsagenda, IZA, GALA). De optelsom maakt het lastig om alles te realiseren.
Financiële onzekerheid en capaciteitsgebrek maken het lastig de ambities te verwezenlijken.
Personeelstekort en ziekte.
Vanwege het gebrek aan structurele dekkingsmiddelen, vooral het gevolg van de korting op het gemeentefonds vanaf 2026, heeft de raad meerdere voorstellen nieuw beleid alleen voor 2024 en 2025 gehonoreerd terwijl deze langjarig wenselijk zijn. Dit betreft meerdere beleidsterreinen
x
Zie ook antwoord bij 1E.
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
agv open-einde regelingen en beperkte middelen hiervoor
Later invullen ambities wil niet zeggen dat ambities niet zullen worden gerealiseerd. Ambities lopen langer dan de collegeperiode en meerjarenbegroting.
f. Sociaal domein: In de zorg ook minder personele capaciteit bij instanties, waardoor meer beroep op mantelzorg wordt gedaan.
Financiële onzekerheid en capaciteitsgebrek maken het lastig de ambities te verwezenlijken.
De de gemeente slaagt er niet goed in om al zijn taken en ambities te verwezenlijken
We zien dat capaciteitstekorten (kwantitatief/kwalitatief) bij uitvoeringsorganisaties/zorgaanbieders een knelpunt is. Om tot procesoptimalisatie en betere kwaliteit te komen blijkt meer tijd/afstemming nodig te zijn, mede in relatie tot regionale samenwerkingsverbanden.
De openeinde regelingen in het sociaal domein blijven voor ons lastig
Zie toelichting bij keuze e.
Door eerder genoemde oorzaken bij vraag 14, zien we dat we op bovenstaande taakvelden onze doelen niet kunnen behalen.
inzet is om te werken via de maatschappelijke agenda. Daarvoor is veel inzet nodig van de ambtelijke organisatie.
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Doel is de kosten van de WMO en jeugdzorg terug te dringen. Dat gaat (nog) niet lukken.
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Betreffend een project van SZMH met betrekking tot re-integratie.
Bij het realiseren van onze doelen zijn wij regelmatig afhankelijk van externe factoren en middelen. Denk hierbij aan de inzet van professionals in het sociaal domein (Zorg, beschermd wonen en maatschappelijke opvang), maar ook de inzet van vrijwilligers bij welzijnsorganisaties.
De transformatie dient nog gemaakt te worden
Afhandelen van hulpvragen van inwoners.
In het sociaal domein is het mede afhankelijk van de maatregelen van het Rijk of de jeugdzorgkosten voldoende worden gecompenseerd/afnemen.
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
Geen
Binnen het Sociaal Domein wordt druk gewerkt om de taken en ambities te verwezenlijken. De verwachting is dat dat in 2024 weer gaat lukken.
idem
Zorg kent groot verloop en daardoor achterstanden bij de uitvoering
De wachtrijen op in het sociaal domein i.v.m. beperkte capaciteit bij zorgaanbieders terwijl de ambitie is dat snel aan een zorgvraag voldaan wordt.
Zie b
Bij de thema's verkeer, vervoer en volkshuisvesting merken we heel duidelijk de eigen knelpunten op het gebied van aantrekken personeel. Te weinig gekwalificeerde krachten vanuit de markt op dit gebied. Bij sociaal domein zit met name ook de afhankelijkheid naar derden toe.

Onze zorgaanbieders die een groot knelpunt ervaren op het gebied van de arbeidsmarkt. Ook de toenemende vergrijzing zorgt hierbij voor extra druk. Daarnaast helpt het ook niet dat op Rijks niveau er onvoldoende keuzes worden gemaakt en zaken worden doorgeschoven. Uiteindelijk wordt dit zichtbaar op lokaal niveau.
Onze raad houdt heel erg vast aan het aantal fte.
jeugdhulp, transitie / transformatie-agenda
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
Voor ALLE beleidsterreinen is hier op dit moment nog geen volledig en concreet antwoord op te geven. In de jaarrekening zullen wij verantwoording afleggen over de realisatie van onze ambities en de verklaringen van eventuele afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023. afhankelijk van keuzes partners en behoud van personeel.
Overgrote meerderheid komt door Verloop van personeel, ziekteverzuim en inhuur van externen, hiermee is het kennisniveau niet altijd op het gewenste niveau.
Keuze maken door transformatieplan sociaal domein
Vanwege te hoge kosten
zie eerder beantwoording bij vragen over het sociaal domein
Er ontstaat wachtlijstvorming en inzet op preventie schiet er op onderdelen bij in.
Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
Veel verloop binnen sociaal domein geweest in personeel.
Beperken wachtlijsten en kwaliteitsverbetering
Medewerkers sociaal domein zijn ingezet op toeslagenaffaire
Personeelskrapte doet zich breed voor. O.a. bij gebiedsteams.
Er vindt een ontvlechting plaats tussen Wassenaar en Voorschoten. Uitvoering staat daardoor onder druk.
combi van personele capaciteit, bureaucratie en leveringsproblemen
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complex uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
bijvoorbeeld data-gestuurd werken, een beleidsdata analist is nog niet aanwezig.
Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
ambities in relatie tot beschikbare middelen
f. Lange termijn onzekerheid t.a.v. de hervormingsagenda en beschermd wonen, leidt tot vertraging in regionale samenwerking en realisatie ambities.
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Beperkingen zitten in tekort aan beschikbare capaciteit en ontbreken van structurele middelen ten behoeve van opzet en uitvoering structureel beleid.
Imv vergrijzing, aanpassing woonplaatsbeginsel jeugd en complexe jeugdzaken, dat maakt de toekomst onzeker en duurder, dan zijn structurele middelen onvermijdelijk
Medewerkers sociaal domein zijn ingezet op toeslagenaffaire
Zoals al toegelicht stijgen de jeugdkosten fors en is het verloop in personeel een onzekere factor.
Geldt eigenlijk voor hele linie begroting.
Investerings in gemeenschapsvoorzieningen

Op bepaalde taken binnen de Wmo (HbH) is een dusdanig gebrek aan personeel dat wachtlijsten ontstaan en inwoners dus later geholpen kunnen worden dan wenselijk.
Krapte op de arbeidsmarkt, hoog personeelsverloop en ziekteverzuim
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
De kosten van specialistische jeugdzorg zijn moeilijk te beheersen.
Voor Sociaal Domein, zeker in relatie tot Financiën, is het niet eenvoudig capaciteit aan te trekken, die op beide terreinen goed mee kan denken.
te weinig compensatie vanuit het rijk
jeugd volume en prijsstijgingen
Zie beantwoording eerdere vraag. Er is personeelsschaarste bij de aanbiedende partijen.
Veelheid aan taken die te groot zijn voor aanwezige capaciteit.
Middelen voor voldoende inzet op preventie ontbreken

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze g g) Volksgezondheid en milieu
Tekorten aan middelen (geld en personeel) om voldoende uitvoering te kunnen geven aan onze taken en ambities.
De vraag is groter dan wij aankunnen
Dit betreft vooral duurzaamheid, energie transitie en woningbouw en ondersteunende diensten zoals juridische zaken, ICT en HR.
Binnen de beleidsterreinen Sociaal Domein, Volksgezondheid en Milieu en Volkshuisvesting zijn er de afgelopen periode veel extra taken bijgekomen. Denk aan: opvang en huisvesting van ontheemden en statushouders en de ontwikkelingen rondom het versterken van de preventieve infrastructuur (Integraal Zorgakkoord) en de uitvoering van het klimaat- en energieakkoord. Er is in het jaar 2023 onvoldoende extra formatie bijgekomen om alle beleidstaken (aangevuld met bovengenoemde ontwikkelingen) volledig uit te voeren. Dit is terug te zien in de feitelijke realisatie.
Bij Programmabegroting 2024 is vergroening / klimaatadaptieve inrichting ontsluitingsweg doorgeschoven.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
nvt
Met name milieu en klimaat
Naast de eigen ambities zijn er ook ambities van het Rijk die we willen/moeten realiseren (bv Hervormingsagenda, IZA, GALA). De optelsom maakt het lastig om alles te realiseren.
Vanwege het gebrek aan structurele dekkingsmiddelen, vooral het gevolg van de korting op het gemeentefonds vanaf 2026, heeft de raad meerdere voorstellen nieuw beleid alleen voor 2024 en 2025 gehonoreerd terwijl deze langjarig wenselijk zijn. Dit betreft meerdere beleidsterreinen
Zoals al eerder genoemd.
Zie ook antwoord bij 1E.
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
zie 14f
g. Volksgezondheid en milieu: Door de energietransitie is er veel vraag naar vakbekwaam personeel, wat er niet is.
De gemeente slaagt er niet goed in om al zijn taken en ambities te verwezenlijken
Het lukt ons niet om het tempo van het rioleringsplan te halen
Zie toelichting bij keuze e.
Zie antwoord b
Door eerder genoemde oorzaken bij vraag 14, zien we dat we op bovenstaande taakvelden onze doelen niet kunnen behalen.
Zie toelichting op vraag 14.
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders

Er is sprake van een ambitieuze woningbouwversnelling.
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Betreffende de energiebesparende maatregelen heeft het kabinet besloten om het initiële steunpakket uit te breiden. Dit betekent dat Vaals inclusief de in 2022 toegekende en ontvangen gelden in totaal € 490.000 beschikbaar heeft om huishoudens te ondersteunen die een laag besteedbaar inkomen hebben en gelijktijdig worden geconfronteerd met hoge energielasten. De uitvoering van deze regeling is vertraagd waardoor de middelen besteed moeten worden voor 31 december 2025. Dit blijkt een landelijke ontwikkeling te zijn, die onderschrijft dat deze ambities landelijk niet binnen de oorspronkelijke termijnen gerealiseerd konden worden. De implementatie van de Omgevingswet is herhaaldelijk naar een toekomstig tijdstip verschoven. Dit is in overeenstemming met de landelijke voortgang van de implementatie en het bij deze vertraging horende effect op de dienstverlening.
Ook bij de woningbouwopgave is een sterke afhankelijkheid van anderen: de gehele bouwsector en de netcongestie bij het aansluiten van woningen. Duurzaamheidsvraagstukken en energietransitie is tevens een onderdeel waarvoor regelmatig externe expertise nodig is. Deze expertise is nodig in heel Nederland wat leidt tot schaarste.
Het opstellen en uitvoeren van plannen op het gebied van duurzaamheid loopt vertraging op.
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
Geen
idem
Zie b
Bij de thema's verkeer, vervoer en volkshuisvesting merken we heel duidelijk de eigen knelpunten op het gebied van aantrekken personeel. Te weinig gekwalificeerde krachten vanuit de markt op dit gebied. Bij sociaal domein zit met name ook de afhankelijkheid naar derden toe. Onze zorgaanbieders die een groot knelpunt ervaren op het gebied van de arbeidsmarkt. Ook de toenemende vergrijzing zorgt hierbij voor extra druk. Daarnaast helpt het ook niet dat op Rijks niveau er onvoldoende keuzes worden gemaakt en zaken worden doorgeschoven. Uiteindelijk wordt dit zichtbaar op lokaal niveau.
Klimaattaken.
Opstellen beleid en uitvoeren beleid op diverse thema's
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
Te weinig middelen om duurzaamheidsdoelen te verwezenlijken
Vooral betrekking op openstaande restantkredieten, zie ook antwoord vraag 15
Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig herprioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
Moeilijk voldoende personeel te vinden, vooralsnog veel inhuur
combi van personele capaciteit, bureaucratie en leveringsproblemen
Routekaart opstellen om te komen tot een (bijna) energie-neutrale maatschappelijk vastgoed portefeuille in 2050.
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complexere uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
Het is vooral een uitdaging om voldoende personeel te vinden voor dit beleidsterrein om alle doelen te behalen.
Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.

De energietransitie
De ruimtelijke opgaven (b,c,g,h) zijn complex en vragen om een integrale afweging en daarmee een gecoördineerde (gebiedsoverstijgende/regionale) aanpak. Voor alle opdrachten (woonagenda/woondeal; energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit, economie/werklocaties, recreatie & toerisme) is ruimte nodig. De ruimteclaims overstijgen de beschikbare ruimte. Bij het realiseren van deze opgaven lopen we daarnaast aan tegen tal van belemmeringen (b.v. stikstof, spuitzonering, de aanwezigheid van beschermde diersoorten, netcongestie) die vertraging betekenen alsmede een forse toename van de kosten.
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Eigenlijk geldt voor alle terreinen wel onderbezetting
Beperkingen zitten in tekort aan beschikbare capaciteit, geluidsnormen (woningbouw) en ontbreken van structurele middelen ten behoeve van opzet en uitvoering structureel beleid en investeringen in kapitaalgoederen. Geluidsoverlast als gevolg van vliegbewegingen Schiphol heeft effect op gezondheid van Aalsmeerse inwoners.
Toelichting: op gebied van ruimtelijk domein (vooral wonen), vergunningverlening en milieu is het lastiger om taken en ambities in te vullen (zie verder bij beantwoording vraag 14).
Hoge ambities op het gebied van volksgezondheid en milieu
xxxxxxx
Krapte op de arbeidsmarkt, hoog personeelsverloop en ziekteverzuim
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
We zien vooral op de onderdelen voor Ruimtelijke Ordening, Milieu en Wonen een tekort aan goed en gekwalificeerd personeel. Het is daarmee onvermijdelijk dat we niet kunnen leveren op bepaalde beleidsonderwerpen.
Dit betreft vooral duurzaamheid, energie transitie en woningbouw en ondersteunende diensten zoals juridische zaken, ICT en HR.
Ondanks de diverse specifieke uitkeringen (incidentele middelen) is er onvoldoende budget geraamd in het meerjarenperspectief van de Begroting 2024 om de om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren.
tekorten leiden tot onvoldoende mogelijkheden om ambities uit te voeren
Thema water en riolering vraagt veel aandacht.

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze h h) Volkshuisvesting
Woningbouwambities.
Door regelgeving (oa stikstof), middelen en capaciteit wordt dit belemmerd.
er is tekort aan RO mensen
Op grondexploitaties kunnen niet alle ambities worden waargemaakt.
Tekorten aan middelen (geld en personeel) om voldoende uitvoering te kunnen geven aan onze taken en ambities.
Bij volkshuisvesting speelt het niet actueel zijn van de beheerplannen.
De vraag is groter dan wij aankunnen
Drie keer per jaar rapporteren we per programma over de mate van realisatie van onze bestuurlijke doelen. In de meest recente bestuursrapportage scoren sociaal domein en ruimtelijke ontwikkeling het hoogst op het percentage niet behaalde doelstellingen (resp. 32% en 23%). Door middel van prioriteren en zonodig doorschuiven van taken proberen we de gevolgen voor inwoners te beperken.
Dit betreft vooral duurzaamheid, energie transitie en woningbouw en ondersteunende diensten zoals juridische zaken, ICT en HR.
Ontwikkellocaties door wettelijke procedures en schaarste capaciteit
zie vraag 14, keuze C
Binnen de beleidsterreinen Sociaal Domein, Volksgezondheid en Milieu en Volkshuisvesting zijn er de afgelopen periode veel extra taken bijgekomen. Denk aan: opvang en huisvesting van

<p>ontheemden en statushouders en de ontwikkelingen rondom het versterken van de preventieve infrastructuur (Integraal Zorgakkoord) en de uitvoering van het klimaat- en energieakkoord. Er is in het jaar 2023 onvoldoende extra formatie bijgekomen om alle beleidstaken (aangevuld met bovengenoemde ontwikkelingen) volledig uit te voeren. Dit is terug te zien in de feitelijke realisatie.</p>
<p>Op het gebied van Volkshuisvesting zijn de ambities ook groot. Denk aan de woningbouwopgave en de ontwikkelingen in de Eemshaven. Wij zetten nu eerste stappen, maar zien dat door gebrek aan personele capaciteit niet alles wat we willen nu al kan worden uitgevoerd.</p>
<p>De woningnood is hoog, de leefbaarheid in wijken staat onder druk. We hebben onvoldoende structurele middelen om hier met een goede aanpak op in te zetten. Ook stikstof en energiecongestie (geen stroom, elektriciteitsnet kan het niet aan) zijn knelpunten voor onze opgave.</p>
<p>Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.</p>
<p>De woningbouwopgave is afhankelijk van grondaankopen, personele capaciteit (tekort) en eventuele tekorten in toekomstige grondexploitaties door hoge kosten.</p>
<p>Groeiopgave Raalte</p>
<p>Het duurt vaak lang voordat grondexploitaties echt starten</p>
<p>afhankelijkheid van externe factoren, zoals participatietrajecten en stikstofwet.</p>
<p>Vertragingen woningbouwproductie en wegvallende productie van verplaatsbare sociale huurwoningen op tijdelijke locaties.</p>
<p>Er is vertraging op het terrein van investeringen wegen/(beleids) nota's sociaal cultureel werk/sport-jeugd-ouderen en ambities duurzaamheid (woning bouw, energie/isoleren/gasloos etc).</p>
<p>nvt</p>
<p>Met name verduurzaming woningen en nieuwbouw</p>
<p>Op het gebied van volkshuisvesting heeft de gemeente een opgave die voortkomt uit enerzijds de woonvisie en anderzijds de regionale woondeals. Hierin is een aantal kritische succesfactoren benoemd die van invloed zijn op het al dan niet kunnen realiseren van het beoogde woningbouwprogramma. Hiertoe behoort onder meer de personele capaciteit en juridische procedures. Op dit moment is de voorgestelde opgave uit de woondeals te realiseren, maar door beperkte personele capaciteit bij de gemeente en langlopende procedures bij onder meer de Raad van State, voelen wij dat deze opgave onder druk staat.</p>
<p>Het voldoen aan de vraag naar woningen blijkt zeer lastig.</p>
<p>Vanwege het gebrek aan structurele dekkingsmiddelen, vooral het gevolg van de korting op het gemeentefonds vanaf 2026, heeft de raad meerdere voorstellen nieuw beleid alleen voor 2024 en 2025 gehonoreerd terwijl deze langjarig wenselijk zijn. Dit betreft meerdere beleidsterreinen</p>
<p>Als gevolg van verloop van personeel</p>
<p>x</p>
<p>Zie ook antwoord bij 1E.</p>
<p>De woningnood is ook binnen onze gemeente duidelijk aanwezig. Dit geldt voor alle doelgroepen waaronder ook de huisvesting van arbeidsmigranten.</p>
<p>Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen</p>
<p>Betreft inclusief ruimtelijke ordening; oorzaak is de krappe arbeidsmarkt en de invoering van de Omgevingswet, die extra inzet vraagt. Daarnaast speelt de problematiek van de netcongestie (onvoldoende aansluitingen op het elektriciteitsnet).</p>
<p>Het realiseren van benodigde aantal woningen is gezien de bouwmogelijkheden in onze gemeente en de lange looptijd van projecten niet realistisch.</p>
<p>h. Volkshuisvesting: De woningbouw stagneert als gevolg van de stijging van de rente, waardoor minder kavels/woningen worden verkocht. Hier speelt ook de netcongestie een rol. Daarnaast is er op planontwikkeling/ruimtelijke ordening minder personele capaciteit, waardoor nieuwe plannen langer op zich laten wachten</p>
<p>Het voldoen aan de vraag naar woningen blijkt zeer lastig.</p>
<p>Zie eerdere antwoorden.</p>
<p>zie toelichting onder 14b</p>
<p>De de gemeente slaagt er niet goed in om al zijn taken en ambities te verwezenlijken</p>

Heeft te maken met ontwikkelingen op de markt zoals kostenstijgingen en tekorten van personeel bij ontwikkelaars/aannemers. Hierdoor vertragingen.
Zie toelichting bij keuze e.
RO medewerkers zijn lastig in te vullen.
Door eerder genoemde oorzaken bij vraag 14, zien we dat we op bovenstaande taakvelden onze doelen niet kunnen behalen.
Beperkte resources maar ook regelgeving op het terrein van stikstof ed maken dat de realisatie achter loopt op de ambities.
Volkshuisvesting in relatie tot long- en short stay arbeidsmigranten, vergunningverlening - inclusief de handhaving, bestemmingsplanprocedures
zie vraag 14
Zie toelichting op vraag 14.
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Zie toelichting vraag 14b keuze g
Woningbouw projecten vraagt veel extra inzet en expertise
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
zie toelichting bij keuze g
Tijdelijke of definitieve woningbouw realiseren voor b.v. jongeren maar ook vluchtelingen en statushouders is en blijft problematisch.
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
De omgevingswet trekt een grote wissel op het personeel.
capaciteitsproblemen en vaststelling bestemmingsplannen
krapte arbeidsmarkt
Programma wonen (woningbouwopgave) loopt achter door krapte op de arbeidsmarkt en interne wisselingen in de ambtelijke organisatie
idem
Mbt volkshuisvesting komt het project Volkshuisvestingsfonds traag op gang (hiervoor hebben we een SPUK van bijna 30 miljoen voor 10 jaar gekregen – 2022 t/m 2031)
Door invoering Omgevingswet en alle bouwplannen in NL een zwart terkort aan menskracht.
Vertraging zit veelal in het realiseren van projecten in de openbare ruimte. Te veel projecten tegelijkertijd.
We zien dat op diverse terreinen de ambities niet gerealiseerd (kunnen) worden door benoemde onderdelen bij vraag 14 a
Zie toelichting keuze c
zie vraag 14
Bij de thema's verkeer, vervoer en volkshuisvesting merken we heel duidelijk de eigen knelpunten op het gebied van aantrekken personeel. Te weinig gekwalificeerde krachten vanuit de markt op dit gebied. Bij sociaal domein zit met name ook de afhankelijkheid naar derden toe. Onze zorgaanbieders die een groot knelpunt ervaren op het gebied van de arbeidsmarkt. Ook de toenemende vergrijzing zorgt hierbij voor extra druk. Daarnaast helpt het ook niet dat op Rijks niveau er onvoldoende keuzes worden gemaakt en zaken worden doorgeschoven. Uiteindelijk wordt dit zichtbaar op lokaal niveau.
Afhankelijkheid derden + eigen capaciteit. Doorlooptijden investeringen in Openbare Ruimte duren ook lang + beschikbaarheid van openbare ruimte.
Bouwen van woningen
Complexe opgaven binnen dit domein
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.

<p>Woningbouw opgave, Proces wat lang loopt, realisatie blijft eveneens achter op de groeiambitie. Overgrote meerderheid komt door Verloop van personeel, ziekteverzuim en inhuur van externen, hiermee is het kennisniveau niet altijd op het gewenste niveau.</p>
<p>Het nog meer vlot trekken van de woningbouwopgave</p>
<p>Vanwege het ontbreken van mogelijke locaties waarop woningen kunnen worden gerealiseerd.</p>
<p>Door personele capaciteitsproblemen moet er nog beleid voor specifieke doelgroepen worden opgesteld.</p>
<p>de woningbouwopgave vraagt veel capaciteit, maar levert (nu) nog beperkt effect op. Dit is langere termijn.</p>
<p>Op die terreinen blijft de realisatie van de investeringen achter.</p>
<p>Met name op de opgave wonen incl. bijzondere doelgroepen ontbreekt het aan capaciteit om alle locaties en opgaven op te pakken om tot versnelling van woningbouw te komen.</p>
<p>Dit ligt over de gehele linie. Er is niet expliciet 1 terrein aan te geven.</p>
<p>De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig herprioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.</p>
<p>Externe ontwikkelingen en regelgeving. Voorbeelden hiervan zijn het uitblijven van de uitspraak van RvS over het doortrekken A12/A15. Hierdoor lopen eigen plannen ook vertraging op; Stikstofproblematiek; krapte op het elektriciteitsnetwerk.</p>
<p>Uitwerking geven aan alle aanwezige RO-opgaven</p>
<p>Personeelskrapte doet zich breed voor. O.a. bij programma Wonen.</p>
<p>Het niet tijdig kunnen invullen van vacatures</p>
<p>Doorgaans worden alle projecten gerealiseerd echter is de doorlooptijd soms langer. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren. Zoals ruimtelijke procedures die doorlopen moeten worden (evt. bezwaren afhandelen), afhankelijk zijn van externe partijen en soms ook een beperkte interne capaciteit, waardoor prioriteiten gesteld moeten worden.</p>
<p>Locatiekeuze kost tijd mede door procedures.</p>
<p>combi van personele capaciteit, bureaucratie en leveringsproblemen</p>
<p>Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complexiteit uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.</p>
<p>Processen voor nieuwbouwwijk duren langer dan verwacht.</p>
<p>Ook bij ons speelt de woningnood. Aangezien we als gemeente niet zelf bouwen, maar wel de ambitie hebben dat er woningen bijkomen, zijn we afhankelijk van marktpartijen om dit op te pakken. Waar mogelijk proberen we zo goed mogelijk te faciliteren. Ditzelfde geldt voor duurzaamheid voor wat betreft expertise.</p>
<p>Het is vooral een uitdaging om voldoende personeel te vinden voor dit beleidsterrein om alle doelen te behalen.</p>
<p>Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen.</p>
<p>Vergunningverlening en woningbouw</p>
<p>Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.</p>
<p>ambities in relatie tot beschikbare middelen</p>
<p>zie antwoord hiervoor</p>
<p>Dit betreft een breed vraagstuk, waar geen eenduidig antwoord op is te formuleren. Om antwoord te kunnen geven op de vraag wordt de jaarrekening 2022 als uitgangspunt genomen. Vanuit een financiële kwantificering is onze gemeente er in 2022 op onderdelen niet goed in geslaagd om al zijn taken en ambities te verwezenlijken. De betrof met name de beleidsterreinen Sport, cultuur en recreatie (o.a. uitvoering taken met betrekking tot Specifieke uitkeringen (SPUK)), Woonomgeving (uitvoeren onderhoudswerkzaamheden), Ruimtelijke ontwikkelingen (o.a. Implementatie omgevingswet), Bestuur en organisatie, Dienstverlening en overhead (o.a. inlopen digitale archiefachterstanden en Uitvoering WOO en WEMBV).</p>
<p>De ruimtelijke opgaven (b,c,g,h) zijn complex en vragen om een integrale afweging en daarmee een gecoördineerde (gebiedsoverstijgende/regionale) aanpak. Voor alle opdrachten (woonagenda/woondeal; energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit, economie/werklocaties,</p>

recreatie & toerisme) is ruimte nodig. De ruimteclaims overstijgen de beschikbare ruimte. Bij het realiseren van deze opgaven lopen we daarnaast aan tegen tal van belemmeringen (b.v. stikstof, spuitzoning, de aanwezigheid van beschermde diersoorten, netcongestie) die vertraging betekenen alsmede een forse toename van de kosten.
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Eigenlijk geld voor alle terreinen wel onderbezetting
Beperkingen zitten in tekort aan beschikbare capaciteit, geluidsnormen (woningbouw) en ontbreken van structurele middelen ten behoeve van opzet en uitvoering structureel beleid en investeringen in kapitaalgoederen. Geluidsoverlast als gevolg van vliegbewegingen Schiphol heeft effect op gezondheid van Aalsmeerse inwoners.
Bouwen van woningen zijn langlopende meerjarige trajecten, vanwege allerlei zaken: juridisch, financieel, lokale politieke gesteldheid. Er is vooral tijd nodig en evt middelen ivm inhuur expertise
Dit betreft met name de grote infrastructurele projecten op het terrein van Ruimtelijke Ordening.
Woningbouw
Geldt eigenlijk voor hele linie begroting.
gebrek aan bouwlocaties
.
.
Toelichting: op gebied van ruimtelijk domein (vooral wonen), vergunningverlening en milieu is het lastiger om taken en ambities in te vullen (zie verder bij beantwoording vraag 14).
Hoge ambities op het gebied van woningbouw
Het woningbouwprogramma zoals gewenst kan vanwege diverse oorzaken niet volledig worden gerealiseerd. Dat ligt deels aan personeelsgebrek bij projectontwikkelaars en aannemers maar ook aan de regelgeving en gebrek aan geschikte locaties.
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
x
-
Dit betreft vooral duurzaamheid, energie transitie en woningbouw en ondersteunende diensten zoals juridische zaken, ICT en HR.
Voldoende woningbouw is landelijk probleem, dus ook lokaal. Te weinig doorstroom mogelijkheden voor starten, c.q. bouw sociale woningbouw. Mede ook door de toegenomen vraag voor opvang vluchtelingen en arbeidsmigranten.
De bouw van haalbare woningbouwexploitaties is steeds lastiger door de vraag naar sociale woningbouw, prijsinflatie en beperkende eisen vanuit duurzaamheidsdoelstellingen.
Binnen de taakvelden ruimtelijke ordening en volkshuisvesting zijn de ambities groter dan de beschikbare capaciteit. Denk o.a. ambities op het gebied van de energietransitie, het nucleaire dossier, de Omgevingswet, de woondeal en huisvesting Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders. Het verstrekken van vergunningen in het ruimtelijk domein, binnen de daarvoor aangewezen termijnen, is een opgave die enkel succesvol kan verlopen als de personele capaciteit overeenstemt met de werkvoorraad.
Voortgang woningbouwprojecten
Er ontstaat latentie in de uitvoering doordat vacatures moeilijk ingevuld worden.
toename aantal woningen zorgt ook voor toename infra, onderwijs, onderdelen die ook structurele middelen nodig hebben.
Er is een grote woningbouwopgave, het vinden en behouden van personeel heeft effect op de uitvoering van de taken en ambities.
.
zie antwoord vraag 14.

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze i

i) Bestuur

Keuze voor overig is er niet. In algemene zin is dit zichtbaar op alle terreinen, in meer of mindere mate. Dit wordt versterkt door het feit dat wij een startende organisatie zijn, komende vanuit een herindeling (2 jaar oud). Hierdoor moet op veel vlakken nog beleid en visie verder worden ontwikkeld en daarna uitgevoerd.
De vraag is groter dan wij aankunnen
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
x
Zie ook antwoord bij 1E.
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
Zie toelichting keuze c
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.
Collegeprogramma loopt door bovenstaande achter.
Overgrote meerderheid komt door Verloop van personeel, ziekteverzuim en inhuur van externen, hiermee is het kennisniveau niet altijd op het gewenste niveau.
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complex uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
burgerzaken.
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
Dit betreft een breed vraagstuk, waar geen eenduidig antwoord op is te formuleren. Om antwoord te kunnen geven op de vraag wordt de jaarrekening 2022 als uitgangspunt genomen. Vanuit een financiële kwantificering is onze gemeente er in 2022 op onderdelen niet goed in geslaagd om al zijn taken en ambities te verwezenlijken. De betrof met name de beleidsterreinen Sport, cultuur en recreatie (o.a. uitvoering taken met betrekking tot Specifieke uitkeringen (SPUK)), Woonomgeving (uitvoeren onderhoudswerkzaamheden), Ruimtelijke ontwikkelingen (o.a. Implementatie omgevingswet), Bestuur en organisatie, Dienstverlening en overhead (o.a. inlopen digitale archiefachterstanden en Uitvoering WOO en WEMBV).
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Eigenlijk geld voor alle terreinen wel onderbezetting
Bestuurlijke proces duurt veelal langer dan gedacht.
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.

Toelichting op vraag 14b antwoordkeuze j

j) Overhead

We zien dat er sprake is van een overspannen arbeidsmarkt. Vacante ruimte kan niet snel worden ingevuld en inhuur is ook niet altijd meteen voorhanden.

De vraag is groter dan wij aankunnen
Dit betreft vooral duurzaamheid, energie transitie en woningbouw en ondersteunende diensten zoals juridische zaken, ICT en HR.
Doorontwikkeling digitale dienstverlening vanwege schaarste op de arbeidsmarkt
Het is in de huidige arbeidsmarkt nog steeds moeilijk om goed gekwalificeerd personeel te vinden. Wervingsacties hebben een wisselend succes. Binnen documentaire informatievoorziening hebben we om die reden een traineeship ingericht en gaan we zelf een medewerker opleiden. Ook zetten we vaker moderne communicatiekanalen in zoals LinkedIn voor de werving en werken we aan een filmpje waarin eigen medewerkers vertellen waarom het zo leuk is om in Oirschot te werken.
Door alle SPUK's en extra wetgeving, waar geen tot onvoldoende middelen voor bedrijfsvoering beschikbaar wordt gesteld, groeit de bedrijfsvoering onvoldoende mee met de rest van de organisatie. Daarnaast brengt incidentele financiering onzekerheid mee voor de gemeente, omdat vaak juist langjarige / structurele inzet nodig is om het verschil te maken.
Het knelpunt van voldoende capaciteit speelt gemeentebreed.
Krapte op de arbeidsmarkt en overheid als onaantrekkelijke werkgever.
Personeelstekort en ziekte.
Het gebrek aan personele capaciteit is een breed probleem en niet toegespitst op bepaalde terreinen
Agv personeelskrapte en beperkte middelen (verlaging gemeentefonds)
IT-bedrijf heeft wel krapte in de uitvoering vanwege personele en financiële redenen. Opgaven in bedrijfsvoering ontwikkeling gaan langzamer dan we misschien willen, er moet vaak veel tegelijk. WOO en AVG krijgen hierin bijvoorbeeld prioriteit vanwege wettelijke kenmerk.
Krapte op de arbeidsmarkt en overheid als onaantrekkelijke werkgever.
Westerwolde is bezig met het opstellen van een strategisch vastgoedplan. Hierin gaan we bepalen welke vastgoed in eigendom van de gemeente dient te blijven. Het overig vastgoed zal worden afgestoten. In het eigendom blijvende vastgoed dient daar geïnvesteerd te worden, wat tot een uitzetting van € 2,5 mln leidt ingaande 2026. In het vastgoed wat nu in eigendom is, moet extra geïnvesteerd worden en bedraagt € 2,5 miljoen structureel vanaf 2026. Afhankelijk van keuzes die gemaakt worden in het vastgoed, kan deze extra structurele last omgebogen worden
Zie antwoord b
wet en regelgeving maken dat de gemeente geconfronteerd wordt met veel werk met een verplichtend karakter. Denk bijv aan in control statement, AVG, rechtmatigheid en DBA. maar daarnaast ook inzet op het terrein van bijv cybersecurity maakt dat er daardoor minder ruimte is om te werken aan organisatieontwikkeling ed.
ICT
Zie antwoord vraag 2
Er is onvoldoende capaciteit niet alleen intern maar ook bij uitvoerders
Bij te weinig personele capaciteit en hoge werkdruk blijven sommige taken liggen op allerlei terreinen. Een goed voorbeeld is de uitgaven voor investeringen. Deze blijven achter op de begrote uitgaven, waardoor er zaken naar een volgend jaar worden geschoven.
Idem
De benoemde factoren bij de toelichting op vraag 14a gelden voor alle beleidsterreinen.
Ook hier is er sprake van personele krapte.
Bijvoorbeeld op het gebied van het optimaal toepassen van informatietechnologie of het uitvoeren van de rechtmatigheidsverantwoording.
zie toelichting keuze c
Zie b
Onze raad houdt heel erg vast aan het aantal fte.
We voeren onze taken en verwezenlijken ons gestelde ambities. Uitvoering loopt echter wel achter dan gepland (zie ook antwoord bij vraag 14a). Dit betreft diverse onderwerpen en niet specifiek één onderwerp.
Vraag 14 B: steeds hetzelfde antwoord: In principe is op elk terrein sprake van een uitdaging. Deze is op dit moment echter nog nergens zo groot dat er ook specifieke acties nodig zijn.

Te weinig structurele gemeentefondsmiddelen
Gebouwenbeheer, zie ook antwoord vraag 15
De meerjarenbegroting van de gemeente Uitgeest is niet sluitend; naar alle waarschijnlijkheid zal Provincie Noord-Holland de begroting van de gemeente Uitgeest afkeuren en komt de gemeente onder preventief toezicht te staan. Alle hierboven genoemde taken en ambities van het bestuur staan hiermee onder druk, wat maakt dat het bestuur de komende tijd keuzes zal moeten maken en waar nodig her prioriteren. De gemeente Uitgeest zit middenin een ombuigingsoperatie en werkt momenteel aan een herstelplan dat aan de provincie t.z.t. zal worden aangeboden.
combi van personele capaciteit, bureaucratie en leveringsproblemen
Op alle terreinen is het moeilijk om een goede balans te vinden. Krapte op de arbeidsmarkt, grote/complexere uitdagingen en gebrek aan middelen liggen hieraan ten grondslag.
functioneel beheerders
Op alle terreinen duurt het langer voor de ambities worden gerealiseerd dan gewenst.
In het algemeen personeel vooral op het terrein van de ruimtelijke ontwikkeling
Dit betreft een breed vraagstuk, waar geen eenduidig antwoord op is te formuleren. Om antwoord te kunnen geven op de vraag wordt de jaarrekening 2022 als uitgangspunt genomen. Vanuit een financiële kwantificering is onze gemeente er in 2022 op onderdelen niet goed in geslaagd om al zijn taken en ambities te verwezenlijken. De betrof met name de beleidsterreinen Sport, cultuur en recreatie (o.a. uitvoering taken met betrekking tot Specifieke uitkeringen (SPUK)), Woonomgeving (uitvoeren onderhoudswerkzaamheden), Ruimtelijke ontwikkelingen (o.a. Implementatie omgevingswet), Bestuur en organisatie, Dienstverlening en overhead (o.a. inlopen digitale archiefachterstanden en Uitvoering WOO en WEMBV).
Op alle beleidsterreinen in meer of mindere mate. Zie ook vraag 14.c.
Door invulling van vacatures en uitvoering van de versterkingsopgave zullen vertragingen plaatsvinden naar de toekomst
Eigenlijk geld voor alle terreinen wel onderbezetting
hier staan vacatures open
Krapte op de arbeidsmarkt, hoog personeelsverloop en ziekteverzuim
We zien op alle beleidsterreinen dat het een uitdaging is om al onze doelen te realiseren. Veel ambities worden wel gehaald, maar zeker niet alle.
Dit betreft vooral duurzaamheid, energie transitie en woningbouw en ondersteunende diensten zoals juridische zaken, ICT en HR.
Idem
Bij de bedrijfsvoering (overhead) zijn meer ICT en juridisch medewerkers nodig, maar er is schaarste op de markt.

Vraag 14c

Wat zijn de gevolgen voor uw gemeente van het niet geheel lukken van de ambities (bijv. m.b.t. dienstverlening)?

Open vraag

Minder woningen.
Er ontstaan vertragingen doordat we moeten temporiseren. En we kunnen het gewenste niveau van dienstverlening niet realiseren bij de uitvoering van onze publieke taak.
De gevolgen kunnen heel breed zijn, maar worden door de inwoners gemerkt door teruggang in (kwaliteit van) voorzieningenniveau. Dit in breedste zin ook dat wegen langer open blijven bij onderhoud, langere wachttijden aan de balie, langere wachttijden jeugd etc.
te weinig woningbouw(projecten)
Het hebben van incidentele overschotten bij de jaarrekening.
Veiligheid: Inwoners voelen zich minder veilig door het gebrek aan blauw op straat.Milieu:Verduurzaming loopt achter t.o.v. andere gemeentes in het land.Volkshuisvesting: De gemeente is zeer beperkt in de mogelijkheden om uitvoering te geven aan de landelijke ambities voor woningbouw.

Dienstverlening loopt achter door tekorten in personeel. Dit zorgt voor ontevredenheid onder de inwoners. Verder merken wij dat de woonlasten per inwoner hoger zijn en stijgen dan omliggende gemeenten.
We moeten nu flink aan de bank. In 2024 willen we onze ambities op het gebied van dienstverlening op papier zetten.
Het gemeentelijk coalitieakkoord wordt "dun" uitgevoerd. We doen minder voor onze inwoners dan wij zouden willen.
De ambities schieten er deels bij in, aangezien prioriteit gaat naar wettelijke taken en andere zaken die politiek veel aandacht vragen zoals de huisvesting van bijzondere doelgroepen.
Mogelijkheden en beschikbaarheid op terrein van duurzaamheid, energie transitie en woningbouw komen vertraagd op gang. Vraag en aanbod sluiten onvoldoende op elkaar aan. Voor wat betreft bemensing op juridische zaken, ICT en HR is het met de huidige arbeidsmarkt lastig werven.
Dat is een uitdaging waarin we hopelijk door het Rijk geholpen worden. Daarbij is onze hoop gevestigd op 2 zaken: 1. Reparatie Ravijnjaar algemene uitkering gemeentefonds 2. Rijkserkenning lokale huisvestingsproblematiek voortgezet onderwijs
Het oplopen van vertragingen.
Projecten in de openbare ruimte vinden later plaats waardoor vernieuwing of renovatie van parken, bruggen, wegen, etc. wordt uitgesteld.
De doelstellingen (kwaliteitsniveau) van de vastgestelde beheerplannen lopen achter.
De dienstverlening die de gemeente biedt komt onder druk te staan en de doorlooptijden van beantwoording op diverse terreinen / afdelingen worden langer. Tot en met 2023 lukt het nog om in ieder geval (zo veel mogelijk) te wettelijke termijnen te halen
Er zijn prioriteiten gesteld. Dit betekent dat sommige beleidsambities (nog) niet zijn uitgevoerd.
De gevolgen zijn dat we keuzes moeten maken. Soms temporiseren. Immers niet alle ambities kunnen onverkort worden gerealiseerd. Daarvoor hebben we ook portfoliomanagement opgestart en ingevoerd. De middelen (financiën en menskracht) zijn immers niet onbeperkt en momenteel soms moeilijk vrij te maken.
De dienstverlening naar de inwoners neemt af, vertrouwen in de overheid daalt, druk wordt groter om in korte tijd te realiseren (zoals bij de duurzaamheidsopgave), onvoldoende investeren in de gezondheid en kansengelijkheid van de inwoners, risico op polarisatie.
een voordeel op kapitaalslasten (€ 1,1 miljoen). Investeringen worden uitgesteld in verband met o.a. langere levertijden en vertraagde aanbestedingen.
Grijpt in in het voorzieningenniveau in de stad.
Onderbesteding begroting, niet behalen van de doelen.
De kwaliteit gaat achteruit
Ambitieniveau kan niet (volledig) waar gemaakt worden. Dit heeft gevolgen voor het wonen, leven, werken en recreëren, met o.a. het in stand houden van goede voorzieningen in onze gemeente.
N.v.t. Het is niet zo dat de dienstverlening in gevaar komt. Je wil als gemeente de leefomgeving en de omstandigheden voor je burgers zo goed mogelijk maken. En vertraging daarvan is zonde en komt het vertrouwen van de burgers in de overheid niet ten goede.
De stijgende zorgkosten, economische ontwikkelingen zoals: inflatie en rente-ontwikkelingen hebben impact op de begroting van onze gemeente. Ook in het hele land een oplopend tekort aan gekwalificeerde werknemers.
uitstel en achterstand in projecten, en daarmee ook doorschuivende opbrengsten
Zie vraag 14b.
De kwaliteit van de dienstverlening wordt lager. De inwoner zal vaker teleurgesteld worden in de gemeente omdat bepaalde toezeggingen "nog niet zijn uitgevoerd". Dit zal bestuurlijke druk opleveren voor de organisatie omdat de wettelijk verplichte dienstverlening geleverd moet worden, waardoor er geen ruimte is voor nieuwe ideeën c.q. uitvoering nieuw beleid. De dienstverlening zal versralen.
kan ik geen antwoord op geven
Niet op tijd de gevraagde ambities kunnen realiseren.
Het niet realiseren van de ambities heeft tot gevolg dat we onze inwoners minder snel die ondersteuning, hulp etc. kunnen bieden dan we zouden willen. Het heeft ook tot gevolg dat er meer geprioriteerd moet worden ten aanzien van de thema's die ook bestuurlijk belangrijk zijn.

Noodzaak tot prioritering van het opstellen en uitvoeren van beleid. Uitstel van werkzaamheden en daardoor ook vertraging van vervolgacties. Grote druk op ambtelijke organisatie om taken toch uit te voeren en dienstverlening op peil te houden. Overschot op de jaarrekening door onderuitputting.
Mocht de onder b genoemde volkshuisvestelijke opgave niet gerealiseerd kunnen worden, dan betekent dit dat er een tekort aan geschikte en betaalbare woningen voor onze inwoners ontstaat c.q. oploopt.
Dat deze of niet worden uitgevoerd.
Dat zaken vertraagd of niet worden uitgevoerd.
Moeizame verstandhoudingen tussen ambtelijke en politieke stromingen en afnemend vertrouwen van de bevolking in de gemeente.
Het werk wordt doorgeschoven naar volgend jaar. Hierdoor ontstaat extra werkdruk.
Dat betekent dat belangrijke maatschappelijke opgaven die in het coalitieakkoord 2022-2026 zijn opgenomen niet of slechts ten dele uitgevoerd kunnen worden.
Dat de realisatie opschuift in de tijd of dat de ambitie moet worden bijgesteld.
Dat deze ambities in latere jaren zal worden ingevuld
De dienstverlening richting inwoners en ondernemers komt onder druk te staan evenals de verhouding tussen college en raad. Daarnaast ontstaan er stuwmeren van werk (dat niet uitgevoerd kan worden) en geld (dat nie uitgegeven kan worden). Er ontstaan achterstanden in onderhoud.
Het uiteindelijk niet kunnen realiseren van het coalitie programma of het op peil houden van het voorzieningen niveau of de noodzakelijke investeringen hierin zonder structurele en forse lasten stijgingen voor de burgers en ondernemingen.
Het streven is om de dienstverlening op het gewenste niveau te houden maar is het zoeken naar een goede balans. De vraag naar betaalbare woningen wordt steeds groter en is zeker een aandachtspunt voor de komende periode.
Over deze vraag gaat het college, in voorbereiding op de perspectiefnota, wederom in overleg.
Initiatiefnemers voor woningbouwprojecten moeten langer wachten.
Is een politieke vraag. Kan leiden tot bijsturen van ambities en/of herschikking van middelen.
Het duurt bij WOO-verzoeken soms langer dan de bedoeling is vanwege achterblijven van de ontwikkelingen in bedrijfsvoering en gebrek aan capaciteit.
Eventuele directe gevolgen zijn (nog) niet direct concreet zichtbaar, voor de inwoners.
Bij woningbouw zien we dat de jeugd en senioren zich minder snel op een passende plek kunnen huisvesten. Bij verduurzaming betekent het dat we voorlopig langer doorgaan door met fossiele brandstoffen. Bij de zorg zien we een toenemende vraag en afnemende personele capaciteit.
Moeizame verstandhoudingen tussen ambtelijke en politieke stromingen en afnemend vertrouwen van de bevolking in de gemeente.
De door het bestuur gewekte verwachtingen richting de samenleving worden niet waargemaakt.
Dit heeft als gevolg dat er een noodzaak is voor het doorschuiven van zowel exploitatie- als ook investeringskredieten.
Deels uitstel of de dienstverlening is af en toe minder.
Minder vertrouwen in de overheid. Er ontstaat een domino effect waardoor de druk op de organisatie niet in balans te krijgen en houden is, wat het niveau van de dienstverlening negatief beïnvloed waardoor niet aan de gerechtvaardigde verwachtingen van onze inwoners kunnen voldoen op punten waarvoor de overheid in het leven is geroepen. Ook de opdrachten vanuit het rijk mbt woningbouw, duurzaamheid kunnen niet volledig conform worden uitgevoerd, dit hangt samen met de uitkering in gemeentefonds waar geen duidelijkheid is, en bezuinigingen op korte termijn op basis van aannames die zijn gedaan ten aanzien van de haalbaarheid van bedoelde bezuinigingen.
Het gevolg van het niet halen van onze ambities doet afbreuk aan het vertrouwen dat inwoners/ondernemers in de gemeente/overheid hebben, terwijl we tegelijkertijd dit juist als een prioriteit beschouwen binnen deze collegeperiode. Ook al hebben we niet altijd en direct invloed op het niet halen van de ambities worden we als gemeente hier wel (terecht) op aangesproken.

We leggen daarom steeds uit waarom we bepaalde doelen/ambities niet gehaald hebben en wanneer we verwachten deze wel te halen (of wat daarvoor nodig is).
Theoretisch leidt dit tot het niet behalen van inhoudelijke en bedrijfsvoeringsdoelstellingen.
We lopen mogelijk achterstanden op in de investeringen in onze activa. Vooral nog is dat niet de verwachting (ambitie en realiteit). Financieel wordt het steeds lastiger. Dit zal zijn effect hebben op de dienstverlening. Het Asielcentrum in Ter Apel blijft voor onze gemeente een grote zorg. Dit trekt een forse wissel op onze organisatie, maar ook op de samenleving. voor een kleinere gemeente is dit een grote opgave. We lopen qua geldstromen vast op formaliteiten van de ministeries. Processen zijn stroperig Betreft grotendeels allemaal vertraging van ambities die op later moment worden gerealiseerd.
Maatschappelijke opgaven worden niet bereikt en alles wordt alleen maar duurder.
Het niet kunnen invullen van alle vacatures leidt tot verhoogde werkdruk binnen de organisatie en het niet volledig of binnen de gewenste periode kunnen opleveren van de ambities. We hebben echter geen dashboardrapportage van de voortgang waaruit blijkt dat we niet of onvoldoende kunnen leveren.
De ambities blijven intact, maar worden vertraagd uitgevoerd in de tijd. Afhankelijk van de gekozen toekomstscenario's, zouden de ambities bijgesteld kunnen worden.
De dienstverlening ondervindt schade door de capaciteitsdruk. We moeten strakker prioriteren en dat heeft het effect op de tevredenheid van de inwoner. Dit leidt bijvoorbeeld tot langerewachttijden voor ondersteuning bij initiatieven, langer wachten op antwoorden bij vragen vanuit verenigingen voor ondersteuning.
..
De ambities zijn hoog en die worden niet geheel verwezenlijkt. Het heeft meer timing te maken: we zouden meer snelheid willen maken bij grote projecten en investeringen. Het eindresultaat is er, alleen soms wat later. Qua gevolgen is bekend dat het project in Westdorpe basisonderwijs betekent dat de bestaande gebouwen langer in gebruik blijven. Hetzelfde in Hoek. Over de civiele kunstwerken: we hebben een brug in Sas van Gent voor langzaam verkeer afgesloten omdat bleek dat die niet meer veilig was. Op belangrijke dossiers en procedures moeten keuzes worden gemaakt, door te kort aan resources. Dit leidt tot toename van risico's.
Her prioritering van projecten. Op zoek naar een realistische balans tussen wat we willen en wat we kunnen. Om te voorkomen dat (bij herhaling van het doorschuiven) er een stuwmeer gaat ontstaan.
Vooruitgang, innovatie en ambitie kunnen niet bestaan zonder risico's en gevolgen. Vaak wordt over risico's gedacht in termen van voorkomen of elimineren. Niet elk risico kan worden uitgesloten en niet elk risico kan worden aanvaard. Een organisatie moet daarbij ingericht zijn op weerbaarheid en veerkracht. Dit geldt ook voor het bestuur. Daarbij benaderen we gevolgen nog vaak vanuit een financieel perspectief. Gevolgen zien we ook in de vorm van imagoschade van de overheid. Beide komen in onze gemeente voor.
beoogde hoogst noodzakelijk investeringen in onderwijs, sport en cultuur worden voorlopig uitgesteld.
Latere oplevering van projecten, minder planvorming en hoger ziekteverzuim.
Projecten lopen vertraging op. Het reguliere werk wordt zoveel mogelijk uitgevoerd daarna pas projecten.
Het tekort aan mankracht zorgt voor een stapeling van uitvoeringswerkzaamheden waardoor budgetten onder druk komen te staan.
Het aandeel van de jeugdzorg in de begroting wordt steeds groter. Investeringen in andere domeinen is dan niet mogelijk.
Niet van toepassing
De ambities lopen voor op de realisatie. Uiteindelijk worden ambities verschoven naar latere jaren. Hierdoor worden er meerdere gelden gereserveerd voor latere jaren.
Deze ambities schuiven samen met het budget met het daaropvolgende begrotingsjaar.
Er ontstaan achterstanden bij de uitvoering van met name incidentele voorgenomen activiteiten, bijvoorbeeld voor het maken van nieuwe beleidskaders.
Dat kan heel divers zijn afhankelijk van het onderwerp. Minder zorg voor inwoners of een lager kwaliteitsniveau. Vertraagde woningbouw of energietransitie.

Financiële tekorten
De dienstverlening naar inwoners schiet tekort binnen het sociaal beleid. De vraag overstijgt de beschikbare capaciteit. Spuk gelden worden niet uitgegeven (bv energietoelagen voor de sport). Maatregelen op het gebied van duurzaamheid lopen vertraging op.
Burgers mogelijk ontevreden bij uitstel of afstel van investeringen in projecten en/of openbare ruimte.
Dit zorgt ervoor dat ambities moeten worden gefaseerd (bij Verkeer en Financiën) en bijstellen van de dienstverlening.
Het betekent dat er een prioritering van de ambities zal plaats moeten vinden waarbij keuzes gemaakt moeten worden. Verdere gevolgen zijn nu nog niet inzichtelijk.
Verschilt per onderwerp. Op hoofdlijnen betekent dit dat projecten later afgerond worden en inwoners, bedrijven en bezoekers van Den Haag minder goed bediend worden.
Budgetten worden doorgeschoven naar een volgend begrotingsjaar en projecten lopen vertraging op in de uitvoering.
Dat leidt tot fasering en temporisering.
Dit is moeilijk aan te geven
Vertraging in de realisatie van doelen uit de begroting
Gevolgen vallen nu nog mee, dienstverlening verloopt redelijk goed. Voor de toekomst kan dit vervelender worden. Vertrouwen van inwoners, motivatie van medewerkers kunnen afnemen en politieke druk stijgt.
Met name de uitvoer bij vergunningen duurt langer dan gepland.
De dienstverlening is op peil. De burger merkt wellicht wel dat de kwaliteit van de wegen beter zou kunnen. Verder lopen we bij het volkshuisvestingsfonds een risico op moeten terugbetalen van rijksmiddelen.
weet ik niet
Beperkte gevolgen, met name toename van risico's in de continuïteit van de bedrijfsvoering.
Projecten vertragen en worden doorgeschoven. De druk op medewerkers wordt op onderdelen te hoog.
Werkzaamheden/taken worden op een later moment afgerond.
Dit kan betekenen dat aanvragen een langere doorlooptijd hebben dan dat inwoners van ons gewend zijn, of dat participatie in (regionale) overleggen/ projecten niet altijd mogelijk is.
Deze vraag is op dit moment niet concreet te beantwoorden.
Ambities worden uiteindelijk later gerealiseerd dan aanvankelijk geraamd. De going concern-taken worden wel tijdig uitgevoerd. Afgifte paspoorten, verstrekken uitkeringen, ophalen huisvuil e.d. is geborgd.
Hebben we geen specifiek onderzoek naar gedaan en is daarom alleen subjectief te duiden/gokken
Op de redenen voor het achterblijven van de begrotingsuitvoering in 2023 zijn wij in het antwoord op vraag 14 a ingegaan. Het realiseren van onze ambities zijn, zoals in het antwoord op vraag 14b aangegeven, met ingang van de begroting 2024 aan de orde.
Sommige ambities worden niet gehaald dan wel naar achter verschoven. We zien b.v. dat op dit moment een aanvraag voor de WMO pas na drie maanden in behandeling genomen kan worden omdat er onvoldoende capaciteit is om deze aanvragen te verwerken. Ander voorbeeld is dat ambities op het gebied van energie/duurzaamheid steeds lastiger worden om te realiseren. Belangrijke zaken voor de toekomst van ons allen maar omdat daar onvoldoende vaart op gezet kan worden blijft de realisatie achter.
Vertraging in de realisatie van de ambitie met hierbij het behorende financieel risico (loon- en prijsontwikkeling).
We zijn voornamelijk heel erg kwetsbaar. Het zou kunnen dat het collegewerkprogramma daardoor niet volledig kan worden uitgevoerd.
Het zorgt voor veel druk op de organisatie en onzekerheid over het niet kunnen behalen betalen van deze doelstellingen.
Bestuurskracht staat onder druk
Veel projecten die over meerdere jaren heen lopen
Zie toelichting bij antwoord 14b
Sommige trajecten hebben een langere doorlooptijd dan wat vooraf gepland was.
Op dit moment geen directe gevolgen.

Ook antwoord op vraag 14b: Hier is op dit moment nog geen volledig en concreet antwoord op te geven. In de jaarrekening zullen wij verantwoording afleggen over de realisatie van onze ambities en de verklaringen van eventuele afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023.
Doorschuiven van activiteiten/investeringen en beleid. O.a. door budgetoverheveling. Daarnaast leidt het tot bijstelling van ambitie.
Er kan niet worden voldaan aan de doelen in de Beleidsbegroting, zoals de woningbehoefte, mobiliteitsvraagstukken, energietransitie, transformatie sociaal domein, opvang vluchtelingen, etc. ,etc., etc.
Hierdoor blijven er financiële middelen over en lopen de ambities achter ten aanzien van de meerjarenbegroting. Het effect op korte termijn is dat er middelen overblijven en de ambities achter. De "echte" schade kunnen we vooralsnog niet in schatten. Dit ontstaat als we langdurige tekorten hebben aan uitvoeringskracht.
Langere wachtlijsten
niet van toepassing
Het later oppakken van zaken leidt soms tot klachten van inwoners.
Vertraging
Diverse projecten lopen vertraging op, maar ook opstellen van beleid en uitvoering geven daaraan komt niet altijd tijdig genoeg van de grond. Ook de politieke werkelijkheid in de gemeente vraagt ambtelijke capaciteit.
Vertraging in de woningbouw leidt tot langere wachttijden voor woningzoekenden.
We lopen vertraging op op de gewenste ondersteuning, dienstverlening, kwaliteit leefomgeving en voldoende woningaanbod.
De spagaat tussen plannen/ambities en de daadwerkelijke uitvoering zorgt bv voor (ongewenste) verschillen tussen begroting en realisatie.
Het niet geheel lukken van ambities leiden tot wisselende gevolgen, afhankelijk van het werkveld/terrein waar dit optreedt. De buitenwereld (burger) merkt dit in meer of mindere mate (hetgeen voorgenomen is, komt niet - of later), ook weer afhankelijk op welk terrein dit speelt. Dit alles inclusief de daarbij behorende financiële effecten.
Zie antwoord op vraag 14b. In grote lijnen houdt dit in dat het college niet geheel uitvoering zal kunnen geven aan het gesloten 'Samenwerkingsakkoord 2022-2026'.
Het bijsturen binnen sociaal domein gaat moeizamer.
We hebben in de begroting 2024 realistischer gepland, waardoor eerst de achterstand van 2023 uitgevoerd kan worden. Het is niet dat er risico's zijn met betrekking tot achterstallig onderhoud.
De noodzakelijke dienstverlening voeren wij uit. Echter de doorontwikkeling en vernieuwing van bepaalde beleidsambities gaat minder voortvarend. Bijvoorbeeld op het gebied van ICT, strategisch personeelsbeleid, juridische kwaliteitszorg, integrale kwaliteitsverbetering sociaal domein, klimaatdoelstellingen en ontwikkelen van woningbouwplannen.
Vertraging in de uitwerking van de opgave
Hoog ziekteverzuim (bij OVER-gemeenten)
Dat we inwoners minder goed kunnen ondersteunen. Dat projecten vertraging oplopen.
Zaken schuiven door naar het volgende boekjaar.
Projecten worden soms later gerealiseerd dan in eerste instantie beoogd.
Overhevelen van budgetten naar 2024
Burgers niet kunnen helpen, bedienen. Achterlopen op centraal afgesproken opgaven. Verzanden in bureaucratie
Vertraging.
-
Verkeersproblemen blijven langer aanwezig, hogere kosten sociaal domein en onvoldoende (betaalbare) woningen voor Goese inwoners.
De woningnood blijft, potentiële inwoners vertrekken naar een andere gemeente. Hardere vergrijzing/ontgroening en achteruitgang leefbaarheid van kernen.
Dat de rijksdoelen op het gebied van wonen en duurzaamheid niet bereikt worden.
Projecten worden vertraagd opgeleverd

Afhandeltijden lopen op.
Het lukt allemaal nog door te prioriteren waar nodig, waardoor er geen ontsporingen zijn. De dienstverlening krijgt nog steeds het cijfer voldoende.
moeilijk in te schatten
Goed blijven communiceren met raad, inwoners en bedrijven over wat wel en niet mogelijk is.
Economische onzekerheid, rente- en prijsstijgingen hebben nadelige gevolgen voor de opgave woningbouw. Verder leidt netcongestie tot stagnatie verkoop bedrijventerreinen.
De ambities worden vooruit geschoven, zodat die op een later moment behaald worden.
De afgelopen jaren is de eigen gemeentelijke organisatie veranderd naar een organisatie die meer gericht is op een strategie-, beleid- en regiegemeente, waarbij de uitvoerende taken onder andere bij Duo+ liggen. De veranderende maatschappelijke omstandigheden, de ambities van de gemeenteraad die zijn vastgelegd in de dienstverleningsvisie, de communicatievisie en de ontwikkelagenda participatie, en de rol van Uithoorn in de regio (AM en MRA) vragen om een organisatie die zich hierop ontwikkelt en aanpast. Het niet geheel lukken van de ambities vraagt om een brede evaluatie. Op basis van deze uitkomsten wordt de dialoog met de raad gevoerd, hetgeen zich kan vertalen in nieuwe of bijgestelde doelen in de kadernota.
.
Heel divers. Om maar een paar dingen te noemen: - oplopende achterstalligheid onderhoud buitenruimte - Langere wachttijden sociaal wijkteam - WachtlIJst voor nieuwe woningbouwinitiatieven - etc.
Door het niet tijdige vervullen van vacatures zullen een aantal ambities verschuiven naar 2024.
Capaciteit
Tekort aan woningen, dreiging van sluiting van bestaande maatschappelijke voorzieningen, achterstanden in het onderhoud van de buitenruimte, voortdurende geluidsoverlast van Schiphol met gezondheidseffecten voor de inwoners (stijging zorgkosten).
- beperkte ambtelijke capaciteit - beperktheid aan structurele middelen
Hoog ziekteverzuim (bij OVER-gemeenten)
Dit heeft geen consequenties voor de dienstverlening. Als de ambities niet gerealiseerd worden zal herprioritering in de tijd van de projecten plaatsvinden.
Is mij op dit moment niet duidelijk
De dienstverlening kan langer duren dan verwacht. Daarnaast kunnen niet alle taken volgens planning worden opgepakt.
Minder veiligheid, oplopende wachtlijsten, etc.
teleurgestelde inwoners en overbezette medewerkers
NVT
Geen idee
Vertragingen over de raadsperiode heen
.
Tot nu toe valt het heel erg mee, en merkt de burger er weinig van. Wat in de toekomst wel kan gebeuren, is dat het onderhoudsniveau van bepaalde voorzieningen zou kunnen gaan dalen, denk aan wegen en bruggen. We proberen dat natuurlijk zoveel mogelijk te voorkomen.
te weinig capaciteit
De gevolgen zijn dat sommige projecten of initiatieven in de tijd wat later worden opgeleverd. Dit merken inwoners of ondernemers bij het aanvragen van bijvoorbeeld vergunningen.
De gemeenteraad heeft de ambitie uitgesproken om voor 2040 ca. 2.900 woningen (de zgn. schaaI sprong) te realiseren. Dit is ca. 1.800 woningen extra t.o.v. de harde en zachte plancapaciteit. De gemeente is continue bezig om hier strategische gronden voor aan te schaffen.
Door slepende bestemmingsplan procedures kan de beoogde schaaI sprong niet gerealiseerd worden. Dit heeft dan gevolgen voor de geprognosticeerde OZB-opbrengst en de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds.
Vooralsnog zijn de gevolgen overzienbaar en acceptabel. Uiteindelijk vormt de vertraging op de woningbouw wel een knelpunt dat op meerdere beleidsterreinen gevolgen heeft. (inburgering-

geschikte woningen voor statushouders, doorstroom vanuit sociaal domein-Beschermd wonen, behoud van kennis binnen gemeenschappen als jongeren geen woning kunnen krijgen.
xxxxxxx
Taken en budgetten worden doorgeschoven naar volgende jaren.
We zien vertraging in projecten, zaken schuiven door.
Dat het bestuursakkoord niet conform planning verloopt. Dienstverlening richting burgers verloopt goed!
Dat is lastig te beantwoorden. Het niet lukken van de ambities betekent niet uitvoeren van het raadsprogramma. Consequenties zijn in eerste instantie politiek
-
Mogelijkheden en beschikbaarheid op terrein van duurzaamheid, energie transitie en woningbouw komen vertraagd op gang. Vraag en aanbod sluiten onvoldoende op elkaar aan.
Voor wat betreft bemensing op juridische zaken, ICT en HR is het met de huidige arbeidsmarkt lastig werven.
Door krimpende middelen plus opeenstapeling van crisissen (corona, oorlog, prijsstijgingen etc.) lukt het niet volledig om ambities uit te voeren.
De dienstverlening wordt soberder.
Behandeling van ruimtelijke procedures kunnen een langere doorlooptijd/vertraging oplopen. Vergunningen kunnen ongewenst onherroepelijk worden, waardoor strijdigheid met ons ruimtelijk beleid op kan treden. Plannen (bijvoorbeeld infrastructuur, groenstructuur, biodiversiteit, energietransitie) kunnen mogelijk niet tot uitvoering worden gebracht in verband met het ontbreken van capaciteit/ uitvoeringskracht.
Indien de gemeente er ondanks de diverse specifieke uitkeringen niet in slaagt om de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord uit te voeren, dan zullen ofwel extra middelen beschikbaar gesteld moeten worden danwel ambities bijgesteld moeten worden. Het beschikbaar moeten stellen van extra middelen heeft als gevolg dat er op andere beleidsterreinen bezuinigd moet worden ofwel dat de lasten voor de burgers worden verhoogd.
Dit leidt tot vertraging van de realisatie van nieuwe voornemens. Ook de afhandeltermijn van verzoeken van inwoners en bedrijven loopt op.
Gevolgen zijn nu nog beperkt. Indien tekortjaren werkelijkheid worden zullen de gevolgen ingrijpender worden. Nieuwe bezuinigingsronden zullen grotere gevolgen hebben dan de bezuinigingen die in 2021-2017 moesten worden doorgevoerd.
Er ontstaat latentie in de uitvoering.
Versoberen van voorzieningsniveau
uiteindelijk achteruitgang, besparingen, snijden, ambitie niveaus aanpassen
Oplopende wachtlijsten, mensen krijgen de zorg later dan nodig of gewenst. Bij de grote gebiedsontwikkelingen met cofinancieringsvoorwaarden van het rijk heeft dit een risicoverhogend effect op het realiseren van de afspraken.
Doorschuiven van projecten naar volgende boekjaren. Daarnaast zitten in de begroting 2024-2027 weinig nieuwe investeringen
Burgers worden soms ongeduldig.
De reguliere dienstverlening moet worden gewaarborgd. Dit kan soms betekenen dat dit ten koste gaat van inzet op ambities
De reguliere dienstverlening moet doorgaan. Dat kan betekenen dat onvoldoende capaciteit beschikbaar is voor het oppakken van nieuwe zaken en ambities
Ergste gevolg is dat burgers steeds minder vertrouwen krijgen in de politiek. Burgers horen mooie plannen en zien dat er weinig van terecht komt.

Vraag 15

Hoe is de personele bezetting van uw gemeente?

Toelichting op vraag 15 antwoordkeuze a
a) Alle arbeidsplaatsen in onze gemeente zijn bezet. Voor zover medewerkers vertrekken kunnen die functies vrijwel altijd binnen de gewenste periode weer opgevuld worden.
Betreft meest actuele gegevens.

Oudewater heeft slecht 2 functionarissen in dienst. Het gehele ambtelijk apparaat is in dienst van de gemeente Woerden. Hiervoor is een Dienstverleningsovereenkomst gesloten op basis waarvan Oudewater betaalt voor de dienstverlening door de gemeente Woerden.
Het duurt soms wat langer, maar openstaande vacatures worden ingevuld.
Het duurt vanwege de huidige arbeidsmarkt in sommige gevallen langer om een vacature in te vullen.
Laren heeft een zeer beperkte ambtelijke staf overige medewerkers vallen onder de GR BEL Combinatie alwaar de functies zeer redelijk ingevuld zijn (vast en flexibel).
Vrijwel alle arbeidsplaatsen zijn bezet. Er zijn momenteel 4 vacatures.
Tot op heden lukt het meestal om functies binnen de termijn weer op te vullen maar daar moet wel fors op ingezet en geïnvesteerd worden. Zowel voor het behoud van huidige medewerkers als aantrekken en inwerken van nieuwe collega's.

Toelichting op vraag 15 antwoordkeuze b
b) Onze gemeente heeft 0 tot 5 procent van het aantal FTE niet ingevuld. Het blijkt lastig om deze vacatures op te vullen.
Het merendeel van de vacatures krijgen wij goed vervuld. Maar een aantal functies waren / zijn moeilijker te vervullen, zoals financieel adviseur, concern controller, ruimtelijk beleid adviseur Vastgoed
Vooralsnog geeft b het juiste beeld. Er is afgelopen jaar wel een traject geweest om het werkelijke tekort aan arbeidsplaatsen in beeld te brengen. Hieruit verwachten we meer formatie benodigd te hebben. We kunnen op dit moment nog niet inschatten of we deze snel kunnen invullen.
vanuit ontvlechting centrumregeling met Noardeast Fryslan is succesvolle arbeidsmarkt campagne gelanceerd. Hierdoor zijn bijna alle vacatures voor Dantumadiel voor 2024 ingevuld. Enkele specifieke functies, die in gehele arbeidsmarkt lastig invulbaar zijn, konden niet ingevuld worden.
We zien dat er sprake is van een overspannen arbeidsmarkt. Vacante ruimte kan niet snel worden ingevuld en inhuur is ook niet altijd meteen voorhanden.
De grootste krapte in de personele bezetting wordt ervaren in: <ol style="list-style-type: none"> 1. het domein fysieke leefomgeving, met name toezichthoudende functies omgevingsvergunningen, monumenten en erfgoed, bouwtoezicht en handhaving; 2. het domein beheer, met name ingenieursfuncties voor beheer openbare ruimte.
Voor 5% lukt het ons niet goed om geschikt personeel te vinden, vanwege de krappe arbeidsmarkt. Hiervoor moeten we extern inhuren, wat veel geld kost.
Sommige vacatures zijn momenteel moeilijk in te vullen.
Verkeer, grondbeleid, projecten.
De verwachting is dat in 2023 minimaal 90% "vervullingsgraad vacatures" wordt gehaald. Dit is ook de verwachting voor 2024. Op maandbasis staan er ongeveer 30 vacatures open. Hierbij wordt onder meer gebruik gemaakt van het recruitment – team en de inzet van de arbeidsmarktcampagne "Eindhoven, werk waar je voor staat". Met name op het werkveld Sociaal Domein en Ruimtelijk Domein zijn de vacatures lastiger in te vullen. Als een vacature niet ingevuld wordt, wordt veelal gekozen voor alternatieven zoals inhuur.
Twee lastig vervulbare vacatures: projectleider infrastructuur en handhavingsjurist.
De gemeente Heerde heeft een recruiter aangesteld om vrijkomende functies zo snel mogelijk weer in te vullen. Dit werkt goed; heel veel functies kunnen worden ingevuld, alhoewel dit lastig blijft op het gebied van RO (plantoetsers), automatisering en interne controle (financieel).
Veel vacatures mbt milieu en klimaat worden extern ingevuld, het is lastig leidinggevende functies tijdig in te vullen en het verloop van het personeel is hoog.
Een aantal functies, onder andere op het gebied van Ruimte en vergunningen, zijn lastig (vast) in te vullen.
Groningen heeft meer dan 3.000 medewerkers. Daarbij is altijd sprake van nog in te vullen vacatures. De komende jaren verwachten we dat het aantal in te vullen vacatures zal toenemen door uitstroom van oudere medewerkers.
Door doorstroom binnen de organisatie blijven medewerkers twee functies tegelijkertijd uitvoeren. Daarnaast is het lastig om nieuw personeel te werven.
In de begroting 2024-2027 wordt voor 2024 uitgegaan van 1.440 fte's. Hiervan is naar verwachting in 2024 1.363 fte's bezet. Ca. 3% is daarmee niet ingevuld.
Ruimtelijk beleid, beheer en vergunningverlening.

Fysiek domein en Bedrijfsvoering.
De grootste krapte ervaren we in Finance, Gebiedsontwikkeling/Grondzaken (ruimtelijk/fysiek), Data/ICT. Van de niet ingevulde vacatures worden er vacatures uiteraard wel weer uitgezet en streven we ernaar dat alle arbeidsplaatsen in onze gemeente bezet zijn.
Over het algemeen lukt het ons prima om vacatures ingevuld te krijgen. Er zijn enkele uitzonderingen. In het ruimtelijk domein (handhaving en vergunningverlening) en op het gebied van financieel advies merken we dat het moeilijker is geschikte kandidaten te vinden.
is verdeeld over alle beleidsterreinen
Deel van de vacatures is moeilijk in te vullen gezien schaarste in de markt, een deel van deze functies wordt ingevuld via inhuur vanwege deze moeilijk vervulbare vacatures.
We hebben wel te maken met meer vacatures. Ook nieuwe functies zoals bijvoorbeeld duurzaamheid en inkoop. In zijn algemeenheid krijgen we functies (nog) wel ingevuld. Dat verschilt meer per functie dan beleidsterrein. De doorlooptijd is af en toe langer om de gevraagde functies in te vullen. Dit vraagt onder andere om andere wijzen van werving. Of iets andere vormgeving van gevraagde profielen en te stellen eisen. Ook opleiding en interne (door)ontwikkeling horen daarbij. En uiteraard waar nodig via tijdelijke extern inhuur of interim-opdrachten.
We slagen er gelukkig meestal in om vrijvallende functies weer in te vullen. Alleen als specifieke expertise nodig is - en alle gemeenten die expertise vragen - blijkt het lastig om deze functies in te vullen. Voorbeeld is het aantrekken van een privacy officer.
Heeft met name betrekking op de afdelingen Locatieontwikkeling en Ruimtelijke Ontwikkeling.
De bezetting varieert sterk per beleidsterrein. Op gebied van automatisering, stadsontwikkeling en stadsbeheer ligt de bezetting aanzienlijk lager door moeilijk in te vullen vacatures. Binnen onderdelen van het Sociaal Domein is de bezetting hoger dan de formatie en dat geldt ook voor projectuitvoering.
We vullen alle vacatures uiteindelijk wel in, maar het duurt vaak wat langer. De beleidsterreinen waar wij vooral krapte ervaren zijn specialistische rollen in het ruimtelijk domein (bv. WABO), juridische functies (bijv. bezwaar en beroep) en financiële functies (bijv. Planning & Control). Dat zijn vaak dusdanig specialistische functies dat de markt daarvan kleiner is.
Niet alle formatieplaatsen zijn bezet, eind oktober 2023 was 1,2% van de formatie niet bezet. We zien dat invulling van vacatures op sommige terreinen lastig is. M.n. voor projectmanagement, in het ruimtelijk domein en rond de energietransitie is het lastig vacatures op te vullen. In algemene zin zijn specialistische functies moeilijk vervulbaar. 
Westerwolde leidt imagoschade door Ter Apel en is geen aantrekkelijke werkgever, mede door de ligging. We moeten als werkgever extra investeren.
Gedurende de maanden maart t/m juli was er sprake van een vacaturestop i.v.m. de reorganisatie van de bedrijfsvoering en het sociaal domein. Na die datum is weer gestart met invullen van openstaande functies. De huidige arbeidsmarkt is krap, echter de openstaande functies krijgen we over het algemeen goed ingevuld. Op enkele plaatsen is het soms lastig om een specifieke functie in te vullen.
We hebben het ruime merendeel bezet, dit jaar gaat dat beter dan in 2022. Toch blijven sommige functie moeilijk in te vullen.
Zie vraag 14
Moeilijk kunnen invullen van vacatures ivm arbeidsmarkt
Door de geringe omvang van onze gemeente is één niet vervulde vacature meteen een groot percentage. In de praktijk hebben wij hier maar in beperkte mate mee te maken.
Gemeente Baarn ziet zichzelf als een opleidingsgemeente. Gemeenten vissen in dezelfde vijver en met de aanzuigende werking van grotere omringende gemeenten als Amersfoort, Soest en Hilversum is het extra lastig om alle vacatures op het gewenste niveau ingevuld te krijgen.
Er is voornamelijk krapte bij het ruimtelijk domein.
Bij onze gemeente is 4% van de formatie niet ingevuld. De rest is wel ingevuld, deels met inhuur. De personele krapte wordt op alle beleidsterreinen ervaren.
Per balansdatum zijn alle functies ingevuld. Echter door krapte op de arbeidsmarkt kan vervulling van vacatures niet altijd binnen de gewenste periode plaats vinden.
Nvt
Met name op het ruimtelijke gebied (plantoetsers, energietransitie)
We hebben wel vacatures maar de meeste plekken zijn gelukkig bezet
Het blijkt in de praktijk moeilijk om de vacatures op het gebied van Financiën, Sociaal Domein en Verkeer in te vullen. Het is zelfs lastig om hiervoor externe inhuur te organiseren.

Juridische, Duurzaamheid en vacatures op het gebied van Ruimtelijke Ordening zijn het moeilijkste in te vullen.
Voor de onderstaande werkvelden is vervulling (extra) lastig: <ul style="list-style-type: none"> • Handhaven/veiligheid; • Gebiedsontwikkeling/ruimtelijke ordening; • Buitenruimte/groenvoorziening; • Advies, ondersteuning en beleid.
Krapte op de arbeidsmarkt is hiervan de oorzaak
Van de maximaal 5% niet ingevulde vacatures is een gedeelte: <ul style="list-style-type: none"> # Vacatures waarvoor de werving- en selectieprocedure nog loopt. # Vacatures die moeilijk invulbaar zijn maar door middel van inhuur worden ingevuld. Het grootste gedeelte van de (nog) niet ingevulde vacatures bevinden zich in het fysieke domein. Daarnaast een geringer gedeelte bij het domein Dienstverlening en daarna bij het Sociaal domein
In Olst-Wijhe merken we met name de krapte op de arbeidsmarkt voor de functies in het ruimtelijke domein (concreet: Ruimtelijke Ordening, grondzaken, projectleider). Daar staan enkele functies al enige tijd open en wordt er in de tussentijd via externe inhuur invulling aan gegeven.
.
Sommige vacatures kosten veel tijd om in te vullen
Lastig invulbare functies zien we vooral binnen het Ruimtelijk domein en dan met name op het gebied van Omgeving, Economie, Gebiedsontwikkeling en Toezicht / Handhaving.
Vacatures met name op het gebied van RO en werkvoorbereiding civieltechnische werken
De gemeente Emmen heeft structureel incidentele vacatureruimte van tussen de 0 en 5%; dit wordt regelmatig ter overbrugging ingevuld met externen.
Zie eerdere antwoorden.
In totaal hebben wij 164 vacatures waarvan we er 7 niet hebben ingevuld/ingetrokken, hierdoor komen we uit op een percentage van 4,3%. Tot voor kort werden vacatures voor korte duur uitgezet met als gevolg dat we geen geschikte kandidaten konden vinden. De laatste periode constateren we dat we met het verlengen van de reactietermijn het slagingspercentage voor het invullen van de vacature hoger ligt. Daarom hebben we ervoor om de datum van openstelling te verlengen van 3 weken naar 3 maanden. Kanttekening die we willen plaatsen is dat we binnen de lopende 20 vacatures wel lastig vervulbare functies hebben. Moeilijk invulbaar zijn senior beleidsfuncties in het sociaal domein en in de ruimtelijke omgeving en senior-inkoopadviseurs.
Vrijwel alle arbeidsplaatsen zijn bezet of worden bij vertrek snel weer herbezet. Er zijn de afgelopen periode twee functies (geweest) die langdurig open hebben gestaan. adviseur landelijk gebied en adviseur ruimtelijke ordening.
Een aantal specifieke functies blijken lastig in te vullen. O.a. juridische planologen. Dit zijn functies die meerdere gemeenten lastig in te vullen zijn.
Oorzaak ligt met name in krapte arbeidsmarkt bij bepaalde segmenten.
Totale bezetting is redelijk in lijn met formatie. Wel is sprake van bezetting die bestaat uit inhuur (momenteel ongeveer 16%). Onder andere functies voor personeelsadministratie, bestuursadviseurs, ICT-ers, baliemedewerkers zijn lastig te vervullen.
Er is momenteel sprake van een beperkte onderbezetting van onze formatie. Belangrijkste beleidsterrein waar dit tot uiting komt, is het domein dienstverlening (burgerzaken), Reden hiervoor is dat hier wordt gewerkt met een flexibele schil.
We hebben niet extreem veel vacatures.
gemiddelde bezetting van onze functies over 2022
Grootste krapte in het sociale en fysieke domein. Wij krijgen 95% van de vacatures vervuld.
Het afgelopen jaar zijn we relatief goed in staat geweest onze vacatures te vullen met als gevolg dat een percentage tussen de 0 en 5 procent op zijn plaats is. Naast het feit dat concernbreed er af en toe (specialistische) functies zijn die moeilijker zijn in te vullen, ervaren wij de grootste krapte op dit moment bij de beleidsterreinen I&IT en Financiën, Advies en Control (financieel en juridische functies).
Onze gemeente heeft 0 tot 5 procent van het aantal FTE niet ingevuld. Het blijkt lastig om deze vacatures op te vullen. Ik ga er vanuit dat het hierbij gaat om de beleidsterreinen die ook eerder in de enquête genoemd zijn. De krapte is redelijk verdeeld over alle beleidsterreinen, maar als er specifieke

<p>beleidsterreinen genoemd moeten worden komen we tot de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sociaal domein - Volksgezondheid en milieu - Volkshuisvesting
<p>Vacatures worden opengesteld, maar in een aantal gevallen worden weinig reacties ontvangen of zijn de kandidaten niet (geheel) passend op de vacante functies. Daardoor is in een aantal gevallen meerdere wervingsrondes noodzakelijk en worden vacatures gedurende die periode tijdelijk ingevuld met externe inhuur. Verder worden trainees geworven om de toekomstige vacante functies in te vullen.</p>
<p>Krapte op de arbeidsmarkt.</p>
<p>We krijgen de vacatures over het algemeen nog goed ingevuld maar op een aantal beleidsterreinen is invullen lastiger geweest of nog steeds (verkeer, wonen, jeugd, ICT, Wmo).</p>
<p>Ongeveer 5% van de totale formatie is niet ingevuld met vast personeel. Waar mogelijk is dit opgevuld met tijdelijke krachten (inhuur).</p>
<p>Loopt door gehele organisatie. niet 1 specifiek onderdeel te benoemen</p>
<p>We hebben 164 fte formatie en we hebben voor 159 fte bezetting. Op basis hiervan komen we op antwoord b.</p>
<p>Zitten in een periode van uitbreiding van de toegestane formatie i.c.m. moeilijkere invulbare vacatures</p>
<p>In het algemeen lukt het goed om vacatures en nieuwe functies snel in te vullen. Het wordt wel moeilijker, daarom is in dit jaar gestart met een arbeidsmarktstrategie waarin Moerdijk als aantrekkelijke werkgever meer onder de aandacht wordt gebracht. Ook wordt een recruiter ingezet.</p>
<p>Sommige vacatures moeten meerdere malen worden open gezet, vooral op het civiel technisch gebied en veiligheid.</p>
<p>Meer verloop dan enkele jaren geleden. Vacatures meestal vervulbaar. Ingehuurde krachten willen zich wel binden maar haken af op secundaire (reiskosten) voorwaarden.</p>
<p>Het is lastig om hier zo concreet een cijfer aan te hangen. Ja, we hebben een aantal vacatures die we moeilijk invullen maar dit is een momentopname en steeds een ander aantal.</p>
<p>-</p>
<p>Sommige vacatures zijn lastig in te vullen. Deels wordt dit nu opgevangen door het inzetten van trainees. Deze medewerkers ontvangen extra begeleiding. Hiermee hopen we dat zij over een aantal jaar de functie op niveau kunnen uitoefenen.</p>
<p>Het valt mee qua openstaande vacatures, maar het is wel lastig om nieuwe kandidaten te vinden.</p>
<p>Door krapte op de arbeidsmarkt zijn sommige vacatures moeilijk in te vullen</p>
<p>Gekwalificeerd personeel is moeilijk te krijgen.</p>
<p>Gemiddeld gaat het om antwoord b maar op onderdelen om d. Zie bovenstaande antwoorden bij vraag 14.</p>
<p>tot nu toe lukt het redelijk om vacatures te vervullen. Wel vraagt het steeds meer inspanning en zien we de doorstroom naar andere organisaties toenemen.</p>
<p>Met name technische en ICT-functies zijn moeilijk in te vullen.</p>
<p>0 tot 5% lastig in te vullen vacatures op terrein van financiën met vooral specialisme financieel advies en daarnaast lastig in te vullen vacatures op terrein Ruimtelijke ontwikkeling en Openbare orde.</p>
<p>lastig in te vullen</p>
<p>Er zijn specialistische vacatures waarbij het moeilijk is om gekwalificeerd personeel aan te trekken.</p>
<p>schatting; exacte cijfers onbekend.</p>
<p>.</p>
<p>Met de ontmanteling van de BAR en de opbouw van de eigen organisatie, hebben we veel vacatures. Het lukt ten dele om deze op te vullen, maar we zullen niet alles gevuld krijgen. Externe inhuur zou een oplossing kunnen zijn op de korte termijn, maar dat dient nog duidelijk te worden.</p>
<p>De lastig in te vullen vacatures zitten vooral in het ruimtelijke domein en bij vergunningverlening.</p>
<p>x</p>
<p>Enkele specifieke vacatures blijken moeilijk in te vullen, zoals juridische zaken en civieltechniek.</p>

van totaal 434 geraamd fte, momenteel 416 vast ingevuld. Verder extra tijdelijke inhuur voor inzet van taken waarvoor gemeente tijdelijk SPUK-gelden ontvangt.
Door de krapte op de arbeidsmarkt is op het tal van beleidsterreinen (vooral bij functies vanaf schaal 7) moeilijk om vacatures in te vullen. Daarnaast is ook uitbreiding van capaciteit nodig voor het uitvoeren van alle taken. We zetten in op ontwikkeling van eigen personeel, arbeidsmarktcommunicatie en ook ons eigen trainee programma draagt bij aan het aantrekken van (jong) personeel.
Meeste vacatures zijn (tijdelijk) ingevuld
We zijn behoorlijk op orde. Een aantal plekken zijn lastig te vervullen zoals ICT en het Fysiek Domein
dit ligt met name op het vlak van vacatures projectleider Ruimtelijke ordening en ICT
Het is moeilijk om vacatures ingevuld te krijgen met medewerkers die over gemeentelijke ervaring beschikken. Vacatures worden wel ingevuld, maar vervolgens moet nieuwe medewerkers eerst worden ingewerkt, waardoor latentie in de uitvoering ontstaat.
De doorlooptijd om vacatures in te vullen wordt langer
Er zit steeds meer vertraging in het invullen van vacatures
financiën, ICT en sociaal beleid.

Toelichting op vraag 15 antwoordkeuze c
c) Onze gemeente heeft 5 tot 10 procent van het aantal FTE niet ingevuld. Het blijkt lastig om deze vacatures op te vullen.
Deze vacatures zijn te vinden bij ICT, Vergunningen, Jeugdhulpverlening en beleidsmedewerkers (Samenleven en Ruimtelijke Ontwikkeling). Overigens: het ambtelijk apparaat is ondergebracht in een werkorganisatie (samen met die van de gemeenten Bergen NH, Uitgeest en Heiloo). De resterende 'gemeentelijke' arbeidsplaatsen (college, gemeentesecretaris en griffier) zijn alle bezet. Daar geldt dus antwoordoptie a).
Teveel externen/ ZZP omdat op de reguliere arbeidsmarkt de mensen moeilijk gevonden worden. Dit heeft een relatie met gevraagde skills irt arbeidsvoorwaarden. Daarnaast meer verloop en korte opzegtermijn van werknemers. Dit zorgt voor gaten en onvoldoende borging van de overdracht van werkzaamheden en kennis.
De ruimte op vacatures wordt veelal ingezet door (reguliere) inhuur. De functiegebieden die in Venlo moeilijk(er) vervulbaar zijn sluiten grotendeels aan op de personeelsmonitor 2022 van A&O fonds: Informatiemanagement/ICT, Energie/duurzaamheid, Financieel/economisch, Bouwkunde/civiele techniek, Juridisch, Ruimtelijke ordening/milieu, wonen/volkshuisvesting.
Exacte percentage is (nu nog) onbekend. Bij de GR (A2 samenwerking - bedrijfsvoering) hoger en bij de gemeente zelf (beleidsafdelingen) wat lager.
In feite zijn maar een paar vacatures daadwerkelijk niet ingevuld. Dit komt doordat we nu vaak genoodzaakt zijn moeilijk invulbare vacatures in te vullen door gebruik te maken van externe inhuur. Dit hebben we meegenomen in de beantwoording van deze vraag (anders zou antwoord b passender zijn). Krapte zit vooral in het ruimtelijk domein (inclusief vergunningen, toezicht en handhaving), in de hoger ingeschaalde, strategische functies en zeer specialistische functies.
Het is lastig om de juiste mensen te vinden op deze arbeidsmarkt
Veel gaten moeten gedicht worden met externe inhuur omdat de arbeidsmarkt onvoldoende kan voorzien in opvulling van openstaande vacatures
Op dit moment staan er 7,4 vacatures open en dit komt neer op een percentage van 7,5. Dit door krapte op de arbeidsmarkt met name op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en financiën.
Bij beheer en onderhoud, zoals aangegeven bij vraag 14 b zit dit in grotendeels bij project beheerders. Daarnaast is tijdens recentelijk vanuit de Programmabegroting 2024-2027 een aantal FTE toegevoegd aan de formatie. Deze formatieplekken zijn nog niet allemaal ingevuld.
zie vraag arbeidsmarkt krapte. Met name op specialistische vakgebieden als bouw- en woontoezicht en planologie is het moeilijk personeel te vinden.
Het tij lijkt wat te keren en steeds meer vacatures krijgen we wel ingevuld. Maar er zijn nog steeds veel vacatures. Ook door het relatief gezien grote verloop als gevolg van de situatie op de arbeidsmarkt.
Geen toelichting
Toelichting niet noodzakelijk

Door de grote vraag naar personeel is onze mobiliteit groter dan ooit. Dit heeft gevolgen voor onze dienstverlening en productiviteit.
Op gebied van HR, Financiën, Management en op specifieke beleidsterreinen zoals duurzaamheid.
We merken dat de arbeidsmarkt krap is en hierdoor vullen we vacatures minder snel in.
nvt
Functies waarvoor we heel moeilijk of geen vaste invulling kunnen vinden zijn onder andere functies op het gebied van functioneel beheer, burgerzaken, diverse Wmo functies en ook steeds vaker in het ruimtelijk domein. Dit proberen we dan op te lossen met tijdelijke inhuur, maar zelfs dat lukt soms niet.
Inmiddels vrijwel overal. Grootste probleem doet zich voor in het openbaar domein.
Vacatures blijven langer openstaan. Invulling lastig, ook soms met interne inhuur.
Over de hele breedte van de organisatie wordt de krapte ervaren. Het blijkt vooral erg lastig om de expertise vervolgens ook "in huis" te houden.
Een deel van de functies is nu ingevuld met inhuur waar vaste inzet gewenst is. Een ander (klein) deel is (tijdelijk) niet ingevuld. Krapte komt op meerdere plekken in de organisatie voor en niet bij één of enkele beleidsterreinen. In het oog springend zijn financiën, planeconoom en consulenten.
Over de gehele breedte is de krapte merkbaar.
Vacatures zijn dan flexibel ingevuld. Soms heeft dat ook de voorkeur boven vaste invulling. Per saldo in 2023 meer medewerkers aangenomen, dan dat er de gemeente hebben verlaten.
Over de hele breedte van de organisatie wordt de krapte ervaren. Het blijkt vooral erg lastig om de expertise vervolgens ook "in huis" te houden.
Het betreft met name de beleidsterreinen: Dienstverlening Ruimtelijk domein Informatiebeleid (ICT)
Het niet kunnen invullen van vacatures is voornamelijk financieel gedreven. Daarnaast ondervindt de gemeente last van de tijdelijkheid van inzetbaar personeel: er is sprake van een groot verloop, met name bij het sociaal domein in de uitvoering. Dat is tevens voor het grootste deel financieel gedreven omdat een kleinere gemeente nu eenmaal minder middelen krijgt dan een grote voor de uitvoering van dezelfde taken, maar dan in een lagere loonschaal, omdat die schaal is verbonden aan het aantal inwoners en niet aan het soort taak dat moet worden uitgevoerd. Zodoende komen kleinere gemeenten hierdoor eerder in de knel, een baan bij een grotere gemeente betaalt immers beter.
Veel tijdelijk opdracht extern ingevuld (tijdelijke inhuur). Structurele formatie is grotendeels opgevuld. Bij ontbreken specifieke competenties of kennis bij tijdelijk opdrachten wordt er ingehuurd.
op een totaal van 650 fte zijn er gemiddeld structureel zo'n 60 fte vacant.
Op vrijwel alle beleidsterreinen is het lastig vacatures te vervullen, vergunningverlening en ICT zijn de grootste uitdagingen.
Op het gebied Sociaal domein en Ruimte.
Vooraf vacatures op het gebied van financiën en duurzaamheid blijken lastig in te vullen
x
Gemiddeld heeft onze gemeente 10% van de formatie aan vacatures open staan. Het grootste deel hiervan betreft het sociaal domein. Hier zit het grootste verloop.
Gezien de krapte op de huidige arbeidsmarkt, is het lastig om vacatures in te vullen. We vissen in dezelfde vijver!
Invulling gebeurt via inhuur.
niks op toe te lichten
Zie antwoorden onder 14
Met name op civieltechnisch gebied en strategische advisering zijn vacatures niet ingevuld.
Het verschil tussen formatie en bezetting is 8,4%. Deze niet bezette formatie bestaat echter niet volledig uit vacatures. Op dit moment zijn er 23 openstaande vacatures, dit is 3,8% van de totale formatie. Van deze vacatures is 1/3 lastig op te vullen.

Krapte en spanning op de arbeidsmarkt zorgen er voor dat ook wij slecht (bepaalde) vacatures ingevuld krijgen. We merken hierbij ook dat we met alle overheden om ons heen uit dezelfde vijver naar dezelfde medewerkers vissen.
Er staat continue circa een handvol vacatures open.
De krapte op de arbeidsmarkt is ook merkbaar binnen de gemeente Breda. Het blijft een uitdaging om alle openstaande vacatures op te vullen.
Het is gewoon lastig om überhaupt personeel te werven. Dat geldt in principe voor alle beleidsvelden, maar met name bij: a) Veiligheid f) Sociaal domein g) Volksgezondheid en milieu h) Volkshuisvesting i) Bestuur j) Overhead
Vanwege krappe arbeidsmarkt, wel wordt een deel extern ingehuurd, maar dit is geen structurele oplossing.
Vanwege specifieke expertise en de krapte op de arbeidsmarkt staat er 34,10fte aan vacatures open. Dit bedraagt 8.5% van het totaal.
De grootste krapte zit op het ruimtelijk domein
Momenteel hebben wij een 5-6% van de vacatures niet ingevuld. In veel gevallen wordt deze vacatureruimte ingevuld met externe inhuur, om de dienstverlening te borgen.
De indicatie die we hebben is dat we tussen de 5 en 10% van de vacatures niet invullen. Dit hangt samen met arbeidsmarktkrapte, bekendheid/aantrekkelijkheid werkgever en ook de complexiteit van het wervingsvraagstuk. Voorbeeld: we hebben een wervingsopgave van 100 handhavers. Vanuit zowel het volume als het profiel is dit een moeilijk in te vullen vacature, dit is een doorlopend proces maar de vacature is niet op korte termijn ingevuld. Daarnaast zien we dat (zeer) specialistische rollen moeilijk vervulbaar blijven in o.a. de domeinen techniek, ruimtelijke ordening en IT.
Specialistische functies (zoals bijv. Energie of Vastgoed) zijn over de gehele organisatie lastig in te vullen.
Krapte arbeidsmarkt
Deze vacatures zijn te vinden bij ICT, Control, Vergunningen, Jeugdhulpverlening en beleidsmedewerkers (Samenleven en Ruimtelijke Ontwikkeling).
Met name bij Vergunningverlening, Wmo en Jeugd zijn veel vacatures.
8,76 % van het aantal fte is niet ingevuld. Met name bij Ruimte en Sociaal Domein. Betreft deels vacatures m.b.t. extra inzet i.v.m. diverse (toenemende) opgaven vanuit het Rijk en daarnaast de lastige arbeidsmarkt om vacatures in te kunnen vullen. Het blijkt steeds lastiger om goed gekwalificeerd personeel te vinden, deze worden steeds schaarser of worden "weggekaapt" door andere werkgevers (betere arbeidsvoorwaarden/ beloning). Daarnaast betreft het vaak specialistisch werk, welke schaars op de arbeidsmarkt te vinden is en zien we dat hiervoor in veel gevallen (tijdelijk) personeel wordt ingehuurd bij specialistische bureaus die deze tak van sport wel beheersen.
Het is lastig op bepaalde taakvelden vast personeel te werven.
Openstaande vacatures, m.n. bij ruimtelijke ontwikkeling, vergunningverlening (WABO), Vastgoed en enkele ondersteunende functies.
Alle beleidsterreinen, maar grootste knelpunten zijn verkeer en veiligheid.
6,7% 10fte vacatures op 149 fte
vrij hoog verloop, weinig geschikte mensen beschikbaar
We maken zowel voor expertise als voor reguliere taken gebruik van ingehuurd personeel.
Zie ook antwoord op vraag 14b; wij hebben op diverse beleidsterreinen moeite om personeel functies te vervullen. Dit varieert uiteraard per beleidsterrein.
Voor 2 jaar is wel incidenteel geld beschikbaar gesteld en wordt onderzoek gedaan naar de structurele formatie. Hiervoor is 250k beschikbaar vanaf 2026.
lastig om mensen te werven
vergunningverlening Planologie Projectregie
milieu en volkshuisvesting

Vergunningen; Sociale ontwikkeling; Ruimtelijke ontwikkeling; openbare ruimte
We zien dit bij alle beleidsterreinen.
-
De arbeidsmarkt is krap en de financiële ruimte voor extra beloning binnen een gemeente van onze omvang (34.000 inwoners) is beperkt.
deze vacatures staan enerzijds on hold en andere vacatures zijn onlangs ontstaan of zijn als gevolg van de arbeidsmarkt lastig in te vullen.
We hebben constant een aantal vacatures open staan. We zetten diverse middelen in om vacatures ingevuld te krijgen. Dit duurt gemiddeld lang en vraagt een creatieve inzet om in de huidige arbeidsmarkt de juiste mensen te vinden en te verleiden om bij ons te komen. Vaker moeten we de periode tussen de gaande en komende collega ook overbruggen met een interim.
Een exact beeld is lastig te geven omdat we jaarlijks ook te maken hebben met een jaarlijkse formatiegroei van circa 50 fte. Naast het natuurlijke verloop vanwege pensioen of vertrek naar elders. In de bedrijfsvoering wordt krapte ervaren bij de ICT en juridische zaken (deels ook bij andere afdelingen ondergebracht). Evenzo bij de projectafdelingen. De reguliere formatieplaatsen voor de jaarlijkse begrotingstaken zijn redelijk voorzien.

Toelichting op vraag 15 antwoordkeuze d
d) Onze gemeente heeft meer dan 10 procent van het aantal FTE niet ingevuld. Het blijkt lastig om deze vacatures op te vullen.
Als gemeente Landsmeer zijn wij continu bezig met het werven van geschikt personeel. Om het personeelstekort terug te dringen hebben wij een interim HR recruiter ingezet. Hoewel wij potentiële kandidaten actief benaderen merken wij voorsnog dat reacties op openstaande vacatures achter blijven.
Invulling geschiedt door veel extern personeel in te laten vliegen. In combinatie met een relatief hoog ziekteverzuim zie je dat het meest noodzakelijke eerst wordt gedaan waardoor nieuwe zaken en taken vertraagd worden opgepakt.
Door de krapte op de arbeidsmarkt en het feit dat Oirschot als kleine gemeente moet concurreren met o.a. grotere omliggende gemeenten (denk aan Eindhoven & Helmond), kan de gemeente lastig sommige vacatures vervullen. Op een personeelsbestand van 134 personen heeft Oirschot 22 vacatures. Dit is procentueel 16,4%.
De gemeente 's-Hertogenbosch werkt al jaren met een flexibele schil. Dat houdt in dat wij niet altijd alle vacatures daadwerkelijk willen invullen om zo flexibel te zijn indien we vanuit de raad moeten inkrimpen. Dat vacatures worden dan tijdelijk ingevuld maar niet voor vast. Wel is het zo dat ook wij de krapte op de arbeidsmarkt voelen en met name op specifieke vakgebieden het lastig is om deze functies daadwerkelijk in te kunnen vullen met het juiste personeel.
antwoord gebaseerd op info van HRM.
Krapte op de arbeidsmarkt en veel concurrentie van grotere gemeenten.
Krapte op de arbeidsmarkt
De krapte zit op diverse beleidsterreinen met name juristen, verkeer & vervoer en financiën.
Er is op dit moment veel verloop binnen de organisatie waardoor dit percentage rond de 10% schommelt. Daarbij zitten wij in een fase van organisatieontwikkeling als gevolg van de ontvlechting van de werkorganisatie in 2021.
Het antwoord is gebaseerd op vaste personeelsformatie. De laatste jaren is er disbalans ontstaan in vaste formatie <-> inhuur. Ingaande het begrotingsjaar 2024 is de keuze gemaakt deze disbalans te herstellen door inzet van externe inhuur te verminderen en nieuwe collega's in vaste dienst te werven. Voor de periode 2024-2027 gaat het om een toename van 26 fte (19%) Met behulp van een communicatiebureau en recruiter wordt ingezet op een kansrijke wervingsstrategie en arbeidsmarktcommunicatie.
Voor niet ingevulde vacatures wordt ingehuurd of taken worden binnen de bezetting opgepakt of blijven tijdelijk liggen.
Klimaat en milieu, bedrijfsvoering (financiën, communicatie), bouwgrond
Momenteel een vacature ruimte van 40 fte op 340 fte. Een groot deel wordt binnen de beschikbare budgettaire middelen extern ingevuld
Puur cijfermatig bezien is op dit moment meer dan 10% van onze formatie niet ingevuld. Dit is echter niet het gevolg van het feit dat we deze vacatures niet of moeilijk ingevuld krijgen. Er is

sprake van een groot aandeel langdurige inhuur, waarvoor bewust gekozen is. Verder geldt bijvoorbeeld dat part time medewerkers ingezet zijn op full time functies. Het aantal vacatures dat lastig is in te vullen ligt daarmee feitelijk lager.
Het is lastig om personeel te vinden voor civiel techniek, infra (water en wegen) en in de ICT-sector.
Grootste krapte wordt ervaren bij de teams Uitvoering & Beheer (civieltechnisch medewerkers), ruimtelijke ontwikkeling (beleidsmedewerkers/juristen, met ervaring) en Gemeentebalie (front-maar vooral backoffice medewerkers met ervaring)
Totaal vacatures is 74 fte op een totaal van 374 fte. 20% van het aantal fte is niet ingevuld. De grootste krapte ervaren wij op de beleidsterreinen civiel openbare ruimte, beleidsadvies ruimtelijk ordening, vergunningverlening, toezicht en handhaving, consultants sociaal domein Jeugd/WMO, beleidsadvies maatschappelijke ontwikkeling.
Zeer hoog personeelsverloop, veel (dure) inhuur, hoog ziekteverzuim, last van regelgeving rechtmatigheid (steeds opnieuw dure inhuur moeten inwerken ivm aanbestedingsregels...kost een vermogen)
HRM, projectontwikkeling RO
Krapte arbeidsmarkt.
Er wordt zoals eerder gemeld actie ondernomen om personeel binnen te krijgen en de duurdere externe inhuur daardoor te verminderen. Laatste maand komt er gestaag invulling op gang.
Het behouden en werven van voldoende gekwalificeerd personeel is het afgelopen jaar een grote uitdaging geweest. Hiervoor is in 2022 ingezet op het binden en boeien van het zittend personeel door per individuele medewerker na te gaan wat de behoefte is aan ontwikkeling en hoe dat vanuit de werkgever ondersteund kan worden. Met name de krapte op de arbeidsmarkt heeft ervoor gezorgd dat onze gemeente ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2022, meer dan 10 procent van het aantal FTE niet had ingevuld.
.
Betreft de centrumregeling Aalsmeer - Amstelveen die verantwoordelijk is voor de uitvoering van Aalsmeers beleid en taken. Op dit moment bedraagt de inhuur ca. 25% van de beschikbare formatie. Daarnaast is het ook lastig om alle arbeidsplaatsen binnen de gemeentelijke kernorganisatie van Aalsmeer structureel ingevuld te houden.
Zeer hoog personeelsverloop, veel (dure) inhuur, last van regelgeving rechtmatigheid (steeds opnieuw dure inhuur moeten inwerken ivm aanbestedingsregels...kost een vermogen)
Wij hebben ongeveer 200 fte en een voortdurende vacatureruimte van grofweg 20fte
.
Enerzijds vanwege krapte op de arbeidsmarkt, en bewust voor gekozen om voorzichtig te zijn met invullen van open vacatures als gevolg van de toekomstige organisatieontwikkeling.
Geschikt personeel is niet/lastig te vinden op de krappe arbeidsmarkt.
Invulling geschiedt door veel extern personeel in te laten vliegen. In combinatie met een relatief hoog ziekteverzuim zie je dat het meest noodzakelijke eerst wordt gedaan waardoor nieuwe zaken en taken vertraagd worden opgepakt.
Een relatief groot aantal vacatures worden momenteel ingevuld met externe inhuur.
15% vacatures
de krapte op de arbeidsmarkt is beperkt. geen structurele middelen om een vast contract aan te bieden. Dat is toch waar merendeel toch voor kiest

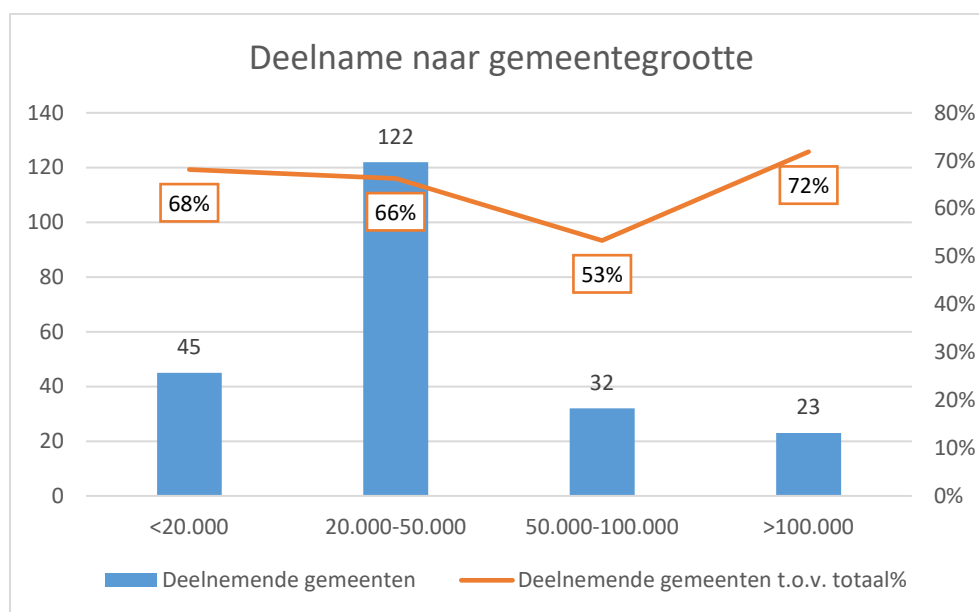
Bijlage 3. Representativiteit deelname gemeenten

Resultaten representativiteit deelname gemeenten

Om te kijken of de deelnemende gemeenten een representatief beeld geven, is er gekeken naar verschillende kenmerken van gemeenten en zijn deze vergeleken met de niet deelnemende gemeenten en ook ten opzichte van het totaal aantal gemeenten.

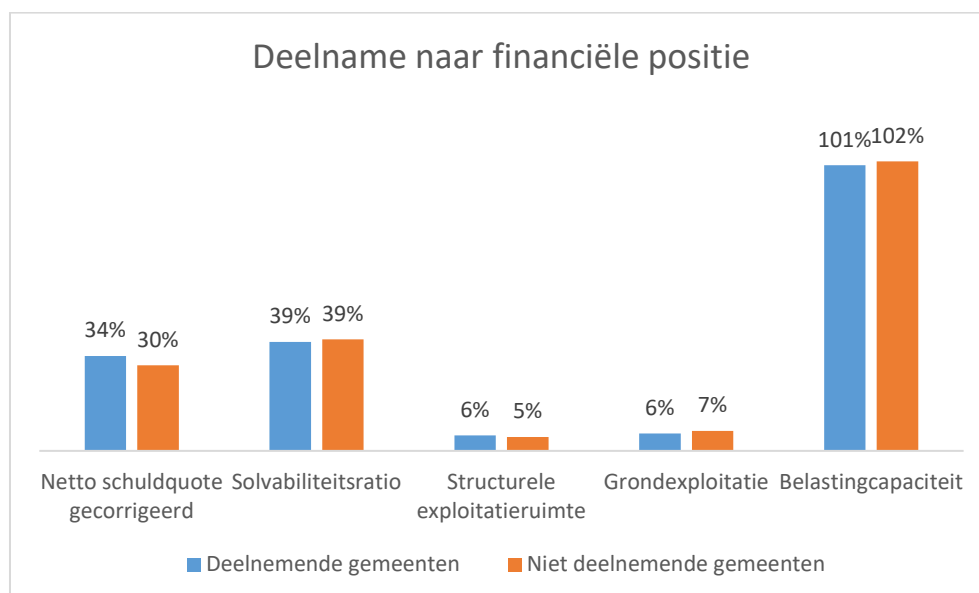
Deelname naar gemeentegrootte

Een belangrijk kenmerk van een gemeente is de grootte, ook wel gemeten door te kijken naar het inwoneraantal. In de grafiek is te zien dat het merendeel van de deelnemende gemeenten valt in de categorie van 20.000-50.000 inwoners, wat tegelijkertijd 66% van het totaal aantal gemeenten in deze categorie representeert. Opvallend is dat relatief veel 100.000+ gemeenten de enquête hebben ingevuld ten opzichte van het totaal. Voor de andere categorieën lijkt de verdeling ook representatief te zijn.

Deelname naar financiële positie

De percentages representeren het gemiddelde percentage per kengetal voor deelnemende gemeenten en niet deelnemende gemeenten. In de grafiek is te zien dat de gemiddeldes van de deelnemende gemeenten en de niet deelnemende gemeenten bijna gelijk zijn. Dit laat zien dat ook op basis van de financiële positie de enquête een representatief beeld geeft.

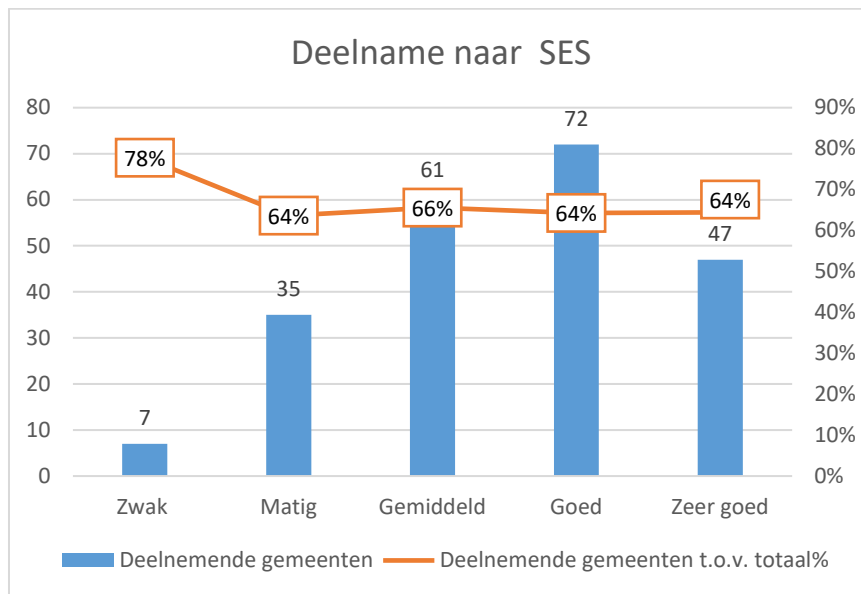

Deelname naar sociaal economische structuur

De sociaal economische structuur (SES) is ook een belangrijk kenmerk om mee te nemen in de vergelijking. De verdeling van zwak tot zeer goed is gebaseerd op de index van het CBS:

- Zwak = < -0,2
- Matig = -0,2 - 0
- Gemiddeld = 0 - 0,1
- Goed = 0,1 - 0,2
- Zeer goed = > 0,2

Opvallend is dat relatief veel gemeenten met een zwakke SES-score hebben deelgenomen aan de enquête. Voor de andere categorieën geldt dat de verdeling tussen deelnemende gemeenten en niet deelnemende gemeenten redelijk gelijk is. Hiermee kan geconcludeerd worden dat op basis van de SES-score de deelnemende gemeenten een representatief beeld geven.

Deelname naar gebied

Er is verder onderzocht of er nog een groot verschil was in het soort gebied waarin gemeenten zich bevinden. Er is te zien dat relatief veel gemeenten uit de regio hebben deelgenomen in de enquête tegenover een relatief klein aandeel van gemeenten uit de randstad.

